

KRİZİN İŞSİZLİĞİN AÇLIĞIN SORUMLUSU EMPERYALİZMDİR!

ÇÖZÜM DEVİRİMCİ YOL'DA ISRARDADIR!

DEVİRİMCİ HAREKET'TEN

Domatesin içindeki kapitalizmdir

hormon.

İnsanın içindeki piyasadır kapitalizm.

Kılcallara dek yayılan mülkiyettir,

rekabet ve bireyciliktir.

Bize, içimizin sosyalizmi yeter.

Ne kabuklu ne kabuksuz şekerlerine

kanmayacağız kapitalizmin.

Sistemin şefkat eldiveni yerine

yoldaşlarımızın avuçlarındaki

nasırları öpeceğiz.

Belki geç kalacağız.

Belki zorlanacağız, daha önce gidenlerimizin

güzergahındaki yokuşlarda

Ama, kendini kandırmayanların iç huzuruyla

aynadaki gözlerimize gülümseyeceğiz...

İç dünyası işgal edildiği oranda, insan insanlığından, domates de tad ve besleyiciliğinden uzaklaşır. Her bitkinin doğayla, her insanın sosyalizmle uyumlu bir özü vardır. Bu, dışsallarla artıp azalan bir nitelik olsa da, önemli olan, canlının içsel dinamiğidir. "Dışsal" kaldığında değerler, en küçük bir zemin veya yer kaymasında kişi, boşluğa düşer; "eklenti" gibi duran değerlerle arasındaki açığı büyütür; kişilik parçalanması, davranış bocalaması yaşanır. Tek kaldığında direnmek, ödüllsüz işlerde heyecan duymamak, ödülünü herkese reklam yapar gibi göstermek bundandır.

Kişi, kendi içini tohumlayıp bakımını yaptığı oranda kişiliktir. Kendi içini tohumlamayanların ütopya bahçelerinde bahar, kurak geçer. Elbette insanın kendi iç bahçesi için dostunun, eşinin, yoldaşının da yapacakları vardır; ama, öncelikle öznenin bire bir kendisinin bu alana saygısı, yatırımı, emeği olmalıdır. Yoksa en güzel dokunuşlar tende/kabukta kahr, altına inmez. Ters durumlarında ise insan her dokunuşu, her dostluk, yoldaşlık ve eş hallerini, "değer bilen" reflekslerle, duygu ve heyecanlarla karşılar. Ona, törensel tüm ödüller hafif, basit, küçük gelir. Anlık ve yapay doyumlar için kendini alkışlattırmaya ihtiyaç duymaz. Çünkü, her an yüreğinin sahibini okşayan dalgalar çok daha mutlandıracı "içsel alkışlar"dır; üstelik kimseye reklam edilmeden yaşanır. Bugün bu içsel matematiği gerçekleştirmek; bu kendi kendine yetme, yaşamsal tadı ve mutluluğu doğru yerde arama, birbirine yükünü değil omzunu değdirme biçimindeki kaliteyi tutturmak zorundayız.

Birileri lütufta bulunur, ulufe dağıtır veya kendi dönemsel ihtiyacı gereği, beklenti içindeki dudaklara bir parmak demokratik bal çalabilir. Kimileri de bunu, doğru anlamak yerine, kendi kendini alkışlamaya vesile edebilir. Bu, onların sorunudur. Kimseye, insanlığın değerleriyle örülü cennet yerine kapitalizmin kıyısında veya Arafta yaşıyor diye kızamayız. Ama olumlayamayız da.

Öyle çelişmeler vardır ki, yansıttığı konjoktürel düğümlemenin aşılması, düğümleyen de hesaplarına/politikalarına denk düşer. Bu tür gelişmelerin anlaşılması, neden/sonuç ilişkisi içinde, sürecin bütün halinde değerlendirilmesini gerektirir. Bunu yapmak yerine, kendi başarı açığına, bu tür gelişmelerden nehirler akıtmak, belki anlık doyumlar sağlar. Gerçekte ise, devrimci kimlik, kapitalizmin en kurak iklimlerinde bile içsel değerlerle yaşanan bir doyum gerektirir. Böyle bir nitelik kazanılmadığı sürece, bugün ne sistemin attığı benzer adımları anlamak, ne de gündemde etkili bir özne olmak olasıdır.

Ne yazık ki, sistemin uyguladığı toplumsal hipnozdan sol da muaf değildir. Ve bıçak sırtında yürüyen, tuzaklarla dolu sürecin gerektirdiği ustalık yakalanamadığı sürece, düşmek de düşürülmek de olasılık dahilindedir.

Devrimci kimliğin, devamı gelmeyecek alkışlara, eksiklerini kamufle edecek sanal başarılarla değil, gerçek başarılarla ve öz güce dayanan dik duruşlarda devamlılığa ihtiyacı vardır. Bizler, bir taraftan, aralanan kapıdan girecek, diğer taraftan, bir an olsun neden/sonuç ilişkisini ıskalamayacak, devrimci değerlere yakışan bir duruş için ısrarcı olacağız.

Bu öngörüyle hazırladığımız bu sayımızda, sistemin bize izlettiklerinin/sürecin arka planını okumaya dönük perspektif oluşturmayı hedefleyen derinlikli değerlendirmeler mevcuttur. İlgiyle karşılayacağınızı umuyoruz. Görüş, öneri ve katkılarınızı bekliyoruz. Bir daha ki sayıda görüşmek üzere. Sevgiyle kalın...

İÇİNDEKİLER

GÜNDEM

1-8

Demokratikleşme Tiyatrosu

9-14

Anayasa Paketi

15-22

CHP'ye Müdahale

23-24

Irak Seçimleri

25-26

Solda Yaygınlaşan Öznelleşme

27-29

1 Mayıs 2010 Süreci

30-35

Tekel Direnişi

36-40

D. Kişilik-Yabancılaşma-D.Sanat

41-50

Doğru Yerden Öğrenelim

51-56

Üreten Biziz

57-61

Haber-Anma

62-64

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı DEVİRİMCİ HAREKET Dergisi

Sahibi: Adalı Yay. Kül. Faal. Mat. Rek. Org. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Adına Eray Sargın

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Eray Sargın

Yayın Türü: Yaygın

Adres : K. Mustafa Çelebi Mah. Tel.Sok. No:4 K:4 Beyoğlu-İST

Tel/Faks: 0 212 249 38 75

Web: <http://www.devrimcihareket.net>

E-posta: devrimci@yahoo.com

Ege Temsilcilik: 411 Sk. No:12 (Varyant inişi) Konak-İzmir

Tel: 0 232 445 09 21

Avrupa İrtibat

Almanya: 0049 176 251 72 451

Belçika: 0032 473 80 65 66

Fransa: 0033 618 93 94 34

Hollanda: 0031 639 61 70 50

İngiltere: 044 781 63 666 35

İsviçre: 0041 764 73 41 01

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık

(Davutpaşa Cad. Güven San. Sitesi C Blok 215-216 Topkapı-İST Tel:0 212 613 12 11)

GERÇEK GÜNDEM OLGULARIN RÖNTGENİNDE GİZLİDİR

Bilindiği gibi emperyalizmin dünya ölçeğindeki varlığıyla beraber bir "dünya sistemi"nden söz edilir oldu. Ne var ki, '90 sonrasında saldırı ve çıkarların küresel boyut aldığına dair daha somut veriler dışı vurmaya başladı. Bugün geldiğimiz noktada en mikro sorunun en makro olgularla ilintisini kurmayı gerektirecek denli bir iç içelik, bir emperyalist müdahale söz konusu. Bu müdahale oranının son krizle beraber arttığını, hemen her gelişmede emperyalist aktörlerin izine rastlandığını söyleyebiliriz.

Bölgede Türkiye'nin yaşadığı yoğun trafiğin ve A.Davutoğlu faktörünün arka planına daha önce değinmiştik. Ne var ki Türkiye'de AKP'nin bölgede Türkiye'nin rolünün nerede başlayıp nerede bittiği, büyük resim içinde net olarak ortaya konamadığında, sapla samanın karıştığını, "cambaza bak cambaza" dercesine akli ve gözleri oyalayıp asıl amacına ulaşan güçlerin işinin kolaylaştığını, hatta bu algı tuzağına devrimci/sol çevrelerin de büyük oranda düştüğünü gördük.

Bugün artık sistemin küresel boyuttaki krizini ve ABD'nin rolünü kapsamayan bir resimde Türkiye'deki veya Ortadoğu'daki gelişmeleri doğru okumak olası değildir. Ayrıca, olguların fotoğrafını değil, röntgenini çekmek gerekiyor. Böyle bir röntgende, sistemin kendi ihtiyacı bağlamında attığı adımlardaki "değişim" in niteliğini, han-

gi ihtiyaca bağlı olarak atıldığını ve neden "ona ilişerek" halk kesimlerinin yıllarca uğruna bedel ödenen beklentilerinin karşılanamayacağını görmek mümkün olacaktır. Yoksa sürekli olarak, ormanı değil, önümüze çıkarılan ağaçları tartışır durumda olacağız.

SORU: Bu bağlamda, gündemin röntgenini çekmek üzere, sırasıyla sormak gerekirse; Türkiye'yi bölgede ABD için daha aktif bir taşeron, bir kâhya durumuna getiren ihtiyaçlar nelerdir? Bu rol Türkiye'yi, birilerinin iddia ettiği gibi küresel aktör yapar mı?

CEVAP: T.Erdoğan, Fransa ziyareti öncesinde Le Figaro Gazetesi'ne verdiği demeçte "*Bence Taliban ile bir masa etrafında oturmak lazım.*" dedi. Örneğin böyle bir uzlaşma masasına Türkiye'nin karar veremeyeceğini bilmek için, bırakalım emperyalist sistemin gereklerini ve Afganistan savaşını hazırlayan nedenleri, uluslar arası siyasetin ABC'sine vakıf olmak yeterlidir. Kaldı ki bu tür arabulucu hamlelerin nedenine Gates, "*Türkiye önemli, çünkü İran'la konuşabiliyor.*" diyerek işaret etmişti.

Aynı zamanda, Suriye, Irak, İran, vb. ülkelerin yeni dönem gereği sisteme entegrasyonu Türkiye üzerinden düşünülüyor. Sürecin doğru kavranması, öncelikle bu adımların kimin ihtiyacı olduğu sorusunun yanıtlanmasından geçiyor.

Mesele tek başına enerji veya do-

ğal kaynaklar da değildir. **Amerikan emperyalizminin sacayaklarından biri ekonomik güçse, diğeri jeopolitik hegemonyadır.** Bu bağlamda Afganistan'daki varlığı, sadece bölgenin doğalgaz zengini olması ile açıklamamak, jeopolitik boyutu da dikkate almak gerekiyor.

Bu olgulara, ekonomisi bağımsız olmayan bir Türkiye'nin bölgesel güç olamayacağı gerçekliği de eklendiğinde, kimin kimlere hizmet ettiğini görebilmek daha kolay olur.

Süreci yürüten AKP, yine işlevi gereği yer yer tribünlere oynuyor. Örneğin İsrail'le atışarak, hem Müslüman ülkelerle diyalogda elini güçlendirmiş hem de tabanına tutkal taşımış oluyor. Tabii ajandasındaki emperyalist mürekkepli notların uygulanışını da mekanik bir kurguya indirgememek gerekiyor. Ordu gibi kurumların veya milliyetçilik gibi olguların geriletılarak istenen rotaya sokulması, inişli/çıkışlı bir süreçtir. Bu süreçte yer yer AKP'nin, kendi siyasal hesaplarını da sürece içerdığı, bir taşla iki kuş vurduğu veya bal tutan parmağını yaladığı oluyor.

Seksen yıllık bir paradigmanın değişimi söz konusu. Bunun neden ve nereye kadar değiştiğini/değişebileceğini okumanın yanında, yerine ikame edilenin, alternatif değil muadil olduğu, hatta faşist kurumlaşmanın işlevselleştirildiği görülmeyen sürece, olguları doğru takip edip, doğru tavır geliştirmek adeta olanaksızdır.

SORU: Türkiye’de tesis edilmekte olan yeni sistem, yeni kurumlaşma, bugün hangi aşamada?

CEVAP: Bunu bir inşaat olarak düşünürsek, kaba inşaatın tamamlandığını söyleyebiliriz. Tabii bu inşaat olgusunun niteliğine/kapsamına açıklık getirmek gerekiyor. Bunun için yanıtı, yaşanan gelişmeler eşliğinde vermekte yarar var. EMASYA Protokol’ü, MGSB, vb. üzerinden kopartılan fırtınalar; ıslak imza, balyoz darbesi, kozmik oda, vb. tartışmalar hep bu kapsamda gelişmelerdir.

Polisiye ayrıntılar eşliğinde her o’guyu bütünden kopararak, medyada yapıldığı gibi tartışmak yerine, o adımdan neyin amaçlandığına, büyük resim içindeki yerine bakmak doğru sonuçlara varmayı sağlar.

Devletin iç örgütlenmesi, ekonomik çerçeve, siyasal model tamamlanmak üzeredir. Devleti oluşturan mekanizma ve kurumlarda “istenilen model” şekillenmiş görünüyor. Ordu, Emniyet, Yargı gibi çevrelerden hala belirli oranlarda direnç gelse de, Türkiye’nin emperyalist/kapitalist sistem içindeki yerinin belirlendiğini ve “mayınsız topraklar” haline getirildiğini, bu bağlamda geri dönüşü olmayan bir noktaya varıldığını söylemek mümkün.

Türkiye, bir taraftan “üretim üssü” olarak düşünülürken, bir taraftan da Ortadoğu denkleminde diğer ülkelerin Türkiye üzerinden entegrasyonu hedefleniyor. Yapılan tüm atraksiyonlar, Türkiye’deki değişim, çatışmalara ve kimi kurumların çatışyormuş gibi gösterilmesi, yeni inşaatın alt yapısının tamamlanması içindir. Görev bu olunca, Türkiye’de iş yaşamı, ekonomik alanlar, enerji alanları, vb. buna uygun şekillendiriliyor. Tabii bunların içinde belki de en önemlisi, Türkiye’nin bir üretim üssü haline getirilecek olmasıdır.

SORU: Krizle doğrudan ilintisi olduğu görülen bu “üretim üssü” meselesine sonradan dönmek üzere sormak gerekirse, krize dair son gelişmeler ve dünya ölçeğindeki etkileri açısından neler söylenebilir?

CEVAP: Öncelikle bu krizin, bölgesel değil küresel olduğu ve sistemin yapısal nitelikleriyle doğrudan ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda dönem dönem borsadan veya kimi ülkelerden gelen “iyimser” rakamlar yanılmamalıdır. “Yunanistan’ın sorunları aslında Almanya’nın sorunlarıdır. Almanya’nın sorunları aslında ABD’nin sorunlarıdır. ABD’nin sorunları ise aslında dünyanın sorunlarıdır.” diyen Waller Stein’in dikkat çektiği gibi gerçekte, nedenler bağlamında biri diğerini suçlasa da kriz, bir bütün halinde sistemin krizidir. Ve oranı farklı olsa da Çin dahil hiçbir ülke bu krizin sonuçlarına karşı aşıklı değildir.

Krizle beraber dünyanın ekonomik göstergeleri büyük oranda doguya kaydı. Rusya, Çin, Hindistan, ekonomik canlılık sebebiyle önce çıktı. Hatta o bölgeden gelen olumlu haberler, krizin atlatılabileceğine dair iyimser bir havanın oluşmasına neden oldu. Ne var ki bu yanılsama, uzun sürmedi. ABD ve Avrupa’dan gelen olumsuz haberler, krizin devam ettiğinin ve karamsar tablonun süreceğinin göstergesi oldu.

ABD Merkez Bankası, faiz oranlarında 0,5 puanlık bir artışa gitti. Peşinden Çin de faizleri arttırdı. Bunun nedeni, ekonomideki canlanmanın kontrol edilmesiydi. Krizin bu aşamasında artık, özellikle egemen ülkeler, belirli bir perspektif oluşturmuş durumda. Bunun odağında korumacı önlemler olacaktır. Örneğin Fransa, Peugeot’un Türkiye’de yatırım yapmasını engelledi. Bunun için ülkesinde yapacağı yatırımlar karşılığında çeşitli kolaylıklar sağlandı. Benzer korumacı önlemler, farklı ülkelerde de uygulanıyor. ABD’nin sosyal güvenlik ve

sağlık alanındaki iç hamlesi de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Diğer taraftan, emperyalizm açısından kriz demek, radikal önlemler demektir. Radikal önlemler denince de akla doğal kaynaklar ve petrol üzerinde tam denetim geliyor. Bu da Ortadoğu ve İran’ın yine emperyalist hesapların odağında olacağını gösteriyor.

AB içerisinde özellikle merkez ülkelerde nispi bir rahatlama gözlenirse de, önlem ve arayışlar devam ediyor. Birliğe sonradan katılan ve krizden daha fazla etkilenen ülkelerin sıkıntılarını sırtlanma konusunda bir çekimserlik gözleniyor. Bunun yerine örneğin Rusya ile bir blok oluşturma eğilimi daha ağır basıyor. Böyle bir blok, Çin’le rekabet edebilmek açısından Rusya’nın da Avrupa ülkelerinin de çıkarına görünüyor. Bu yakınlaşma/uzlaşma eğiliminin devamı olarak şimdilik; Almanya, Fransa gibi ülkelerin destek vermemesi sebebiyle NATO’nun genişlemesinin Karadeniz’le sınırlı kalması beklenmelidir.

SORU: ABD’nin son dönem Çin ve hatta İran’la dahi dengeye oynaması, “yumuşak geçiş”i tercih etmesi, bu gelişmelerle ilişkilendirilebilir mi?

CEVAP: Daha önce Irak bağlamında değerlendirilmedi de söylediğimiz gibi içerde yaşadığı sorunlar ABD’yi bir süre için dışarıda “yumuşak geçiş”lerle zaman kazanmaya zorluyor. **Dış ticaret açığı her yıl artarak büyüyen ABD; sağlık sistemini, askeri yapısını ve sanayi sistemini yeniden yapılandırmakla karşı karşıya. Bu nedenle, yakın vadedeki politikasını, “olası rakipleri bir yandan sıkıştırıp büyümelerini engellemek, diğer taraftan kendi sorunlarına çözüm üretmek” olarak özetleyebiliriz.**

ABD ile Çin uzun süreli bir balayı dönemini geride bıraktı. 1980-2000 yılları arasında hedef, iş gücü maliyetlerin aşağıya çekilmesi idi. Bu süreçte Çin, bunu başarıyla uy-

gulayan ülkelerden biri oldu. ABD bu durumdan memnundu. O dönemde Çin ile ABD arasındaki ilişki kazan-kazan boyutundaydı. Ne var ki batıdaki istikrarsızlığa rağmen, Çin'in her yıl artarak devam eden büyümesi, ihracatını arttırması, birikimlerini hızla yatırıma dönüştürmesi, kendi dışındaki emperyalist odakları rahatsız etmeye başladı. Zaten krizin ortaya çıkışında etkili olan politikalarından biri de -Çin gibi- ucuz iş gücünün olduğu bölgelere üretimin kaydırılmasıydı.

Kriz sürecinde doların, düşük faiz nedeniyle değerinin düşmesi, elinde büyük miktarda tahvil bulunduran Çin'in ve Rusya'nın zararına oldu. Yüz milyar dolarlık kayba uğradığını söyleyen Çin, bir karşı hamle olarak, yüz milyar dolarlık ABD'ye ait tahvilini piyasaya sürdü ve borsada yaşattığı %10'luk keskin düşüşle ABD'ye tahvilleri elinden çıkardığında ne olacağını gösterdi. ABD ise Çinden Yuan'ın değerini yükseltmesini istiyor. Böyle bir artış, maliyetlere yansiyacak ve dolayısıyla Çin mallarının fiyatlarının artmasına sebep olacak, rekabet şansını azaltacaktır. Bu çerçevede Çin'e doğrudan veya dolaylı çeşitli baskılar uyguluyor. ABD Savunma Bakanı'nın Tayvan Silahlı Kuvvetleri'ne ait eskimiş uçakları yenileyebileceğini ve 400 yeni uçak vereceğini açıklaması da bu kapsamdadır. Son dönemlerde Hint Okyanusu'nda yaşanan korsanlık faaliyetlerinin arkasında (en azından göz yumma bağlamında) ABD'nin olduğunu söylemek abartılı olmaz. Bunu, Doğu Asya'da gemi yoluyla yapılan ticareti engellemek, bir çok noktada Çin'i sıkıştırmak olarak okuyabiliriz. Böylece o bölgede deniz yolu ihracatını güvensiz ve sorunlu olduğu imajı yaratılıyor. Çin-Hindistan ekonomik deniz yolu olan bu güzergahın üzerinde ABD'nin bölgeye bütünüyle hakim Dio Garcia üssü var. Buna rağmen korsanlığın bu boyutta olması düşündürücü. ABD, gerek bu güzergahta gerekse genel boyut-

ta, Çin'in enerji kaynaklarına ulaşımını engelleyerek de baskı kurmaya çalışıyor.

Tüm bu adımlar, baskı ve dayatmalar karşısında Çin'in geri adım attığı, sindiği söylenemez. Aksine bir çok ülkeyle girdiği ilişkileri geliştiriyor. En son Japonya ziyaretinde başbakanın birkaç saat içinde İmparator'dan randevu alarak görüşmesi dikkat çekiciydi. Geleneklere göre aylar önce alınması gereken randevu Japonya'dayken, birkaç saat içinde alınmıştır. Japonya, teknoloji üretimi açısından ABD ile boy ölçüşecek boyutlardadır. Çin de bu konuda, ABD tehdidine karşı, Japonya ile ilişki geliştiriyor.

ABD ile Çin arasındaki gerilim, İran'la ilişkilere de yansıyor. Çin'in en büyük sorunlarından biri enerjidir. Son yıllarda, enerji açığını nükleer enerjiyle giderme eğilimi arttı. Nükleer enerjinin karbon salınımı da yok. Çin, petrole bağımlılığı azaltacak olan bu alana da yatırım yapıyor. Gerek bu konuda gerekse petrol ve doğalgaz konusunda İran'la girdiği ilişkiler ABD'yi rahatsız ediyor. BM aracılığıyla, İran'ın işlenmiş petrolünü dahi pazarlamasını yasaklamaya çalışıyor. Çin ise, enerji sorunu için en uygun kaynak olarak Basra Körfezi ve İran'ı görüyor. Am-

bargoya aldırılmadan son dönemde İran'la 25 Milyar dolarlık yatırım anlaşması yaptı. ABD, Türkiye'nin bu konuda yapmış olduğu anlaşmayı engellemiştir. Ancak blöfleri Çin'i durdurmaya yetmiyor.

SORU: ABD'nin İran'a dönük yaptırımlarının Çin'le kurulan ilişki dışında nedenleri yok mu?

CEVAP: Aslında İran sorununu birden çok neden eşliğinde tartışmak gerekiyor. Birincisi, emperyalist kapitalist sistemle bütünleşmiş ülke kalmadığı söylene de hala Ortadoğu'nun çeşitli ülkelerinde kapalı ekonomiler var. Türkiye'nin 1950'lerdeki durumuna benzer, kapitalizmin gelişkin olmadığı ülkeler söz konusu. Kriz koşullarında daha önem kazanan, yeni pazar alanları için de çözüm olacak biçimde bu ekonomilerin sisteme entegrasyonu büyük önem taşıyor. İşte bu ülkelerden biri de İrandır. Belki bugünden yarına olmaz. Ama, bir taraftan - özellikle Türkiye üzerinden- entegrasyon ön görülürken, diğer taraftan ambargo uygulaması ve nükleer tehdit uyarısı canlı tutuluyor.

Hatırlanacak olursa, bir dönem İran ile ABD için "çatışıyor gibi görünmek iki taraf için de artılar sağlıyor." demiştik. Aslında bu-

Hatırlanacak olursa, bir dönem İran ile ABD için "çatışıyor gibi görünmek iki taraf için de artılar sağlıyor." demiştik. Aslında bugün de farklı bağlamlarda da olsa "savaşacakmış gibi görünmek" iki tarafı da kazançlı kılıyor. Böyle yaparak çevre ülkelere silah teknolojisi satan ABD; AB dahil çeşitli ülkeleri İran tehdidine karşı ortak tutum bağlamında kendi etrafında tutuyor. İran da ise radikal İslam'ın gücü egemen sınıfların işine geliyor. Bu gücün motivasyon kaynağında ve egemen güçlerin ayakta durma gerekçelerinde "ABD karşıtlığı" büyük rol oynuyor. Bu bağlamda İran ile ABD arasındaki sürtüşmenin devam edeceğini, ama sıcak çatışmaya dönmeyeceğini söylemek mümkün.

gün de farklı bağlamlarda da olsa "savaşacakmış gibi görünmek" iki tarafı da kazançlı kılıyor. Böyle yaparak çevre ülkelere silah teknolojisi satan ABD; AB dahil çeşitli ülkeleri İran tehdidine karşı ortak tutum bağlamında kendi etrafında tutuyor. İran da ise radikal İslam'ın gücü egemen sınıfların işine geliyor. Bu gücün motivasyon kaynağında ve egemen güçlerin ayakta durma gerekçelerinde "ABD karşıtlığı" büyük rol oynuyor. Bu bağlamda İran ile ABD arasındaki sürtüşmenin devam edeceğini, ama sıcak çatışmaya dönmeyeceğini söylemek mümkün.

SORU: Peki, İranda'nın nükleer sorun da bir abartı mı?

CEVAP: Bütünüyle abartı olduğu söylenemez. İran, uranyumu zenginleştirebileceğini gösterdi. Bunu ürettikten sonra silaha çevirmek tali bir sorundur. Ne var ki atom bombası üretse dahi, bunu yükleyebileceği ne yeterli uçak teknolojisi ne de füze sistemi var. Uzun süreli ambargo, teknolojisini bir bütün halinde vurmuş/eskitmiş durumda. Örneğin dünyanın en büyük petrol üreticilerinden olmasına rağmen İran bugün, rafinerilerin kötü durumda olması ve sübvansede edilen benzine

aşırı talep nedeniyle dışarıdan günde 130 bin varil yakıt alıyor.

SORU: Türkiye'nin de İsrail'le çatışıyor veya ABD'ye rağmen bölgede iş yapıyor gibi görünmesi, iddia edildiği gibi Yeni Osmanlılık veya eksen kayması olarak görülebilir mi?

CEVAP: Türkiye'nin gerek İsrail'e dönük çıkışlarına, gerekse bölgede "etkili aktör"müş gibi görünmesine bugüne dek farklı konu bağlamlarında değindik. Yine de özetlemek gerekirse; Türkiye'nin küresel aktörlere rağmen irade kullandığı, kendi yol haritasını çizdiği intibai yaratılıyor. Türkiye'nin örneğin İran, Filistin, Rusya vb. konularda ABD ile aynı dalga boyunda hareket etmediği, kendi ulusal çıkarlarını ABD beklentilerini üzerine çıkardığı iddia ediliyor. Buna örnek olarak Türkiye'nin Nabucco ile tam Washington'u memnun etmişken, Rusya çıkışlı Güney Akım Projesi'ne destek vermesi gösteriliyor. **Gerçekte ise, sıkça belirttiğimiz gibi bağımlılığı kökleşmiş ve giderek derinleşen Türkiye'nin, bırakalım bağımsız politika üretmesini, tersine "elde avuçta olanı" da yitireceği bir sürece girdiğini söyleyebiliriz. Ve gerçekte, bu "merkez ülke", "küresel aktör" af-**

ra-tafrasının ardında biraz da bu gerçekliği gizleme çabası var. Sınıldığının aksine, Türkiye gerek dışarıda gerekse içeride bağımlılığını arttıran bir sürecin içine girmiş durumda. Bölgede verilen taşeronluk görevinden başlarsak; Türkiye'nin bu alanda etkili rol oynayabilmesi için, İsrail ile sürtüşmesi de ABD ile anlaşmıyor görünmesi de bir ihtiyaçtır. Aynı şey, ABD'nin bir an önce çekilmesini isteyen Irak için de geçerlidir. Irak'ta ekonominin yukarıdan aşağıya yapılandırılması söz konusu. Baas döneminden kalma ekonomik ilişkiler parçalandı, ama diğer yandan aşiretler güçlendi. Aşiret ilişkisinde yukarıdan aşağıya şekillenen bir ekonomik sistem var. Bu ilişkinin parçalanması için aşiretin etkisi altında bulunan tabanda, emeğini satarak geçinme, işçileşme yönünde bir evrilme gerekiyor. Bunun iktisadi anlamı/karşılığı, yaygın kapitalist ilişkilerdir. İşte tam da bu nedenle yaygın üretim tarzındaki kapitalist üretiminin oluşması için Türkiye'deki burjuvazinin tesis kurması, iş yeri açması teşvik ediliyor. Bu, sağlanabildiği oranda, emperyalist tekeller için rant kapısı olacaktır. Türkiye'nin Irak'ta iş yapan ufak ölçekli pek çok firmasının olduğu biliniyor. Ve bugün artık, ortak kabine, üçlü mekanizma gibi görünür veya görünmez pek çok araç üzerinden Türkiye, Irak'ın sistemle entegrasyonu için yıllarca sürececek bir denklemin içine sokulmuş durumda.

İşte Irak'taki bu rol nasıl ABD'ye rağmen olmuyorsa/olamazsa, Türkiye'nin eski Osmanlı topraklarına doğru yayılıp burada siyasal, ekonomik otorite kurduğu görüntüsü ve kendi yolunu çizdiği intibai da ABD'ye rağmen olmuyor. Aksine süreç, ABD'nin çıkarlarıyla tam da örtüşen bir şekilde ilerliyor. Türkiye'nin Irak'ta feodaliteden ve aşiret ilişkilerinden oluşmuş ekonomiyi kırması ve yatay üretim ilişkileri oluş-

Avrupa, 10 yıl içerisinde yaşlanan nüfus ve artan işçi ücretleri sorununu/açmazını Türkiye üzerinden, yatırım yaparak gidermeyi hedefliyor. Gümrük Vergisi ödemedi Türkiye'de yatırım yapması ve malını ihraç edebilmesi Çin'le rekabet edebilme koşulu olarak görülüyor. Türkiye'de işçi ücretlerinin yaklaşık olarak 200 dolara düşmesi ve sendikal mücadelenin aşağı çekilmesinin yanında, işsizlikle mücadelenin MGSB'ye iç tehdit olarak geçirilmesi Türkiye'nin uzun vadeli (kalıcı) olarak garanti verdiğinin göstergesidir. Dünya tarihinde ilk kez işsizlik tehdit olarak algılanıp, böyle bir güvenlik belgesine geçirildi.

turması; Irak'ı kapitalist sisteme entegre etme çabaları, ABD'nin ve tekellerin çıkarınadır, onların planlamasıdır. ABD'li tekellerin girmek istemediği ufak/orta ölçekli işletmeler kurmak, aşiret ilişkilerinden gelen ekonomik sistemi kırmak, Türkiye burjuvazisine düşüyor. Ekonomik alt yapının örülmesi, işsizlik sorununun ve aşiret ilişkilerinin çözülmesi ABD'nin çıkarına, hesap ve beklentilerine uygun bir durumdur. Yeniden yapılanmanın bu hamalık kısmı Türkiye'ye yaptırılırken pastanın büyük diliminin sömürüsü emperyalist tekellere kalacaktır.

Bu süreç bugün uzak gibi görünse de, Türkiye'nin önüne askeri anlamda da görevler yıkıyor. Burjuvazinin Irak'a girişi ve oluşturulacak ticari ilişkilerin ardından, bunların güvenliği Türkiye'nin Irak'ta askeri varlığını da gerekli hale getirebilecektir. Çok güçlü, kökleşmiş aşiret ilişkileri sebebiyle bu, zayıf bir olasılık değildir. Ve ABD'nin temenni ettiği, memnun olacağı bir tasarımdır.

Türkiye'nin Afganistan veya Nabucco dahil hemen hiçbir konuda ABD ile önemli bir çelişme halinde olduğu söylenemez. ABD'nin Afganistan'a muharip asker gönderilmesi konusunda ısrarcı olmaması, Türkiye'nin zaten önemli roller üstlenmiş olması sebebiyledir. Taliban'la diyalogdan, kimi birliklerin eğitim ve denetimine kadar Türkiye çeşitli açılardan Afganistan'da sorumluluk üstlenmiş durumdadır.

Güney Akım Projesi'ne gelince; bu konu yanlış tartışılıyor. Türkiye, Rusya'ya bu proje kapsamında Türk karasuları içine 3-4 mil girme izni vermiştir. Gerçekte ise bunun alternatifi vardı. Rusya hattı birkaç kilometre daha uzatarak gerçekleştirilebilirdi. Türkiye, sınır komşularıyla "sıfır sorun" bağlamında bu teklifi reddetmedi ama bu büyük bir işmiş gibi gösterildi. Rusya bu hatla, Romanya, Polonya, Ukrayna gibi ül-

Gerçekte ise, sıkça belirttiğimiz gibi bağımlılığı kökleşmiş ve giderek derinleşen Türkiye'nin, bırakalım bağımsız politika üretmesini, tersine "elde avuçta olanı" da yitireceği bir sürece girdiğini söyleyebiliriz. Ve gerçekte, bu "merkez ülke", "küresel aktör" afra-tafrasının ardında birazda bu gerçekliği gizleme çabası var. Sanıldığı aksine, Türkiye gerek dışarıda gerekse içeride bağımlılığını arttıran bir sürecin içine girmiş durumda. Bölgede verilen taşeronluk görevinden başlarsak; Türkiye'nin bu alanda etkili rol oynayabilmesi için, İsrail ile sürtüşmesi de ABD ile anlaşamıyor görünmesi de bir ihtiyaçtır.

keleri by pass etmeyi, ayrıca batıya düzenli yakıt aktarmayı ve batı teknolojisini kendi doğal kaynaklarıyla birleştirmeyi amaçlıyor.

Kısacası, Türkiye bu konuda da ABD ile önemli bir tavır farklılığı içinde olmamıştır. Örneğin İran'la Türkiye arasında petrol bölgesi için yapılan yatırım anlaşmaları, şaşalı bir biçimde basına yansıdı. Ama ambargo nedeniyle tek bir çivi dahi çakılmadı. Sadece doğalgaz alımı konusunda 4-5 milyar dolar civarında bir ticaret söz konusu. Yapıldığı söylenen anlaşmalar, abartıldığı kadar aksine son derece küçük. İran sanayi, ambargonun da etkisiyle gelişmemiş, her şeye aç durumdadır. Örneğin son olarak hurda sayılabilecek cep telefonları ihraç edilmiştir. Bu tür sınırlı ilişkiler dışında, Türkiye'nin bağımsız ilişki geliştirme gücü/koşulu yoktur. İran'a yönelik yaptırımlara karşı çıkmış olması da iç siyaset (referandum, seçim vb.) bağlamında düşünülmelidir.

SORU: Türkiye'nin üretim üssü olması meselesine dönersek; bu, hangi ihtiyaçlar bağlamında gündeme gelmiştir?

CEVAP: Merkez Avrupa ülkeleri ve ABD açısından yukarıda da belirttiğimiz gibi ekonomide çeşitli açmazlar var. Çin'in düşük ücretle-

ri ve yatırım konusunda sıçraması karşısında farklı bir açılım peşinde-ler. Kriz sonrasında Türkiye'de %60 gerileyen ücretleri biraz daha gerileterek, Türkiye ile bir blok oluşturup, Çin'le rekabet edebilmeyi öngörüyorlar. Olası böyle bir blok, Türkiye ile girilecek ekonomik ilişkileri işaret ediyor.

Avrupa, 10 yıl içerisinde yaşanan nüfus ve artan işçi ücretleri sorununu/açmazını Türkiye üzerinden, yatırım yaparak gidermeyi hedefliyor. Gümrük Vergisi ödemeden Türkiye'de yatırım yapması ve malını ihraç edebilmesi Çin'le rekabet edebilme koşulu olarak görülüyor. Türkiye'de işçi ücretlerinin yaklaşık olarak 200 dolara düşmesi ve sendikal mücadelenin aşağı çekilmesinin yanında, işsizlikle mücadelenin MGSB'ye iç tehdit olarak geçirilmesi Türkiye'nin uzun vadeli (kalıcı) olarak garanti verdiğinin göstergesidir. Dünya tarihinde ilk kez işsizlik tehdit olarak algılanıp, böyle bir güvenlik belgesine geçirildi.

İşsizlik, dönem dönem yükselen ve çeşitli iktisadi tedbirlerle aşılmaya çalışılan bir sorundur. Ne var ki bu kez "tedbir", aşma yönünde değil sebep olabileceği sosyal sorunlara, tepki ve mücadelelere karşı alındı. Bu, aynı zamanda, faşist ku-

rumlaşmada bir çeşit "vida yenileme"/ güçlendirme hamlesidir. "Ben işsizliği tehdit olarak görüyorum. Bundan sonra işsizlikle mücadele bir devlet politikası olacaktır.", mesajı verilmiş oluyor.

SORU: Anımsanacak olursa, krizin nedenini, ucuz işgücü ve hammadde kaynaklarının olduğu yerde üretim yapıp kendi ülkesinde pazarlamak olarak değerlendirmiştik. Bugün Türkiye'nin üretim üssü olarak tercih edilmesi, krize sebep uygulamanın sürdürülmesinin bir başka biçimi değil midir?

CEVAP: Evet, krizin nedenlerinden biri de üretimin başka ülkelerde yapılması ve ülke içinde tüketilmesiydi. Bundan en çok zarar görenler AB ülkeleri ve ABD oldu. Bu politikanın devamında Çin, devasa bir ekonomik güç olarak ortaya çıktı. AB ülkelerinin elinde ne enerji ne de bakir pazarlar var. Çin, pazarların önemli bir kısmını ellerinden aldı.

İlkin Doğu Avrupa ülkeleri, AB'nin bu ihtiyacı bağlamında nitelikli ucuz iş gücü kaynağı ve pazar olarak görüldü. Ne var ki, Doğu Avrupa ülkelerinde nüfusun artmamasına bağlı olarak yaşlı ve sosyalist dönemden kalma sosyal güvenlik bilincine sahip bir top-

lumsal dokunun olması, AB ülkelerinin üretimi arttırma bağlamındaki beklentilerine denk düşmedi. İşte tam da bu nedenle, ara eleman problemi olmayan, genç işçi nüfusa sahip Çin, Hindistan gibi ülkelerle rekabet edebilmesi için ucuz işçi çalıştırabilecek ve her türlü politikaya "evet" diyen bir ülke olarak Türkiye, tercihen öne çıkmıştır.

Eskiden Türkiye'deki işsiz yığınlar için "niteliksiz" tanımlaması yapılırdı. Bugün ise, tam tersi, nitelikli ve düşük ücretle de çalışabilecek bir nüfus var. Bu bağlamda Türkiye'nin geldiği/getirildiği son toplu durum, AB ülkelerinin krizi aşmak için girdiği arayışlara uygun nitelikler taşıyor.

AB ülkeleri, enerji konusunda yaşadığı sıkıntıyı da Türkiye aracılığıyla aşmayı öngörüyor. Bu konuda bütünüyle Rusya'ya bağımlı konumda olan AB ülkelerinin aksine Türkiye, Rusya'dan, İran'dan, Azerbaycan ve Kazakistan'dan enerji ihtiyacını rahatlıkla karşılayabiliyor. Enerjinin Türkiye'ye taşınması da güvenli yollardan oluyor. Türkiye'den geçen enerji hatları düşünülürse, ne kadar avantajlı olduğu görülür. Bu bağlamda üretim üssü, kaynak avantajıyla beraber düşünülmelidir.

Ayrıca Gümrük Birliği Anlaşması da AB için bir ayrıcalık olarak sayılmalıdır.

Emperyalist tekeller için önemli olan krizi bir şekilde atlatmaktır. Bu bağlamda üretimin başka ülkede yapılmasının olası yan etkileri ikincil önemde görülüyor. Üretim üssü ve entegrasyon hesapları; Suriye, Irak, İran gibi bakir pazarlara ulaşmayı da kapsıyor. Bu bütünleşmeyle söz konusu kapalı ekonomilerin Türkiye üzerinden AB'ye açılması, AB ürünlerinin gümrüksüz bir şekilde girişi sağlanmış olacaktır.

SORU: Türkiye'de ekonomiyi de kapsayan yeniden yapılanma sürecinin giderek bir sermaye uzlaşmasını da beraberinde getirdiğini söyleyebilir miyiz?

CEVAP: Evet son dönemlerde bunun ipuçlarına dair izlenimler oluşmaya başladı. TÜSİAD'ı memnun edecek gelişmeler yaşanıyor. MGSB'de işsizliğin bir tehdit olarak geçmesi, devlet ihalelerinde istenen şeffaflığın uygulamaya başlaması, sermaye kesimleri arasında uyumlu gidileceğinin işaretidir. Artık ihaleler kapalı kapılar ardında yapılmayacak gibi görünüyor. Örneğin Bursa'da yapılan elektrik dağıtım ihalesinde Çalık ile Nurok kırına çekişti. İhaleyi Nurok'un alması ve bunun TV'de canlı olarak verilmesi, şeffaflık ve "uyumlu gitme" konusunda bir mesajdı.

Türkiye aynı zamanda halen yağmalanması tamamlanmamış bir ülkedir. 600-700 milyar dolarlık bir kaynak söz konusu. Yağmalama karşılığında Türkiyeli sermaye gruplarına da önemli kaynaklar aktarılacaktır. Tek başına Haydarpaşa Projesi için çok büyük meblağlardan söz ediliyor. Bu kaynaklardan da TÜSİAD, MÜSİAD, Yerli ve Yabancı Tekeller nasiplenecektir.

Bugüne dek AKP tarafından AB ve ABD'ye verilen ödünlerin kalıcı hale getirilmesi için hızlandırılmış bir çaba söz konusu. Bu bağlamda

Öncelikle bu krizin, bölgesel değil küresel olduğu ve sistemin yapısal nitelikleriyle doğrudan ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda dönem dönem borsadan veya kimi ülkelerden gelen "iyimser" rakamlar yanıltmamalıdır. "Yunanistan'ın sorunları aslında Almanya'nın sorunlarıdır. Almanya'nın sorunları aslında ABD'nin sorunlarıdır. ABD'nin sorunları ise aslında dünyanın sorunlarıdır." diyen Waller Stein'in dikkat çektiği gibi gerçekte, nedenler bağlamında biri diğerini suçlasa da kriz, bir bütün halinde sistemin krizidir. Ve oranı farklı olsa da Çin dahil hiçbir ülke bu krizin sonuçlarına karşı aşılı değildir.

Türkiye’de çok hızlı gelişmeler yaşanıyor. AKP’den hızlı ve radikal adımlar atması bekleniyor. AKP de bu radikal dönüşümleri yapabileceğini kanıtlamaya çalışıyor. Devlette değişen paradigmanın, kalıcı hale getirilmesi amaçlanıyor. Anayasa değişikliği ve kimi reformlar bu çerçevede düşünülmelidir. Bu konuda TUSİAD’la bir anlaşma ve işbirliği sağlanmış görünüyor. Bir anlamda, pastadan nasiplenme karşılığında yağmaya ikna edilmiş durumda.

SORU: 2010 Kültür Başkenti İstanbul, adı altında yani kültür kılıfı giydirilerek; bir taraftan sanayi, küçük esnaf, semt pazarları ve yoksul halk kesimlerinin yerleşim yerleri şehir dışına itilmekte, diğer yandan Galata, Haydarpaşa gibi projeler/özelleştirmeler hayata geçirilmektedir. Bu da ülkenin yeni inşaatının içinde değerlendirilmesi gereken bir olgu değil midir?

CEVAP: Evet, gerçekte hiç de masum olmayan bir adıma, kültürel bir kılıf uydurulması projesiyle karşı karşıyayız. Bunun yanında “Avrupalı”lığın kimilerinde yapabileceği olumlu çağrışımı da arkalarına alarak, bir süredir “Kentsel Dönüşüm” adıyla sürdürülen mülklerde el değiştirme, saldırı ve tasfiyelere meşruiyet kazandırma çabası söz konusu. Bu kapsamda Haydarpaşa, Galata gibi kentsel kamusal alanların özelleştirilmesi de, sanayinin ve küçük esnafın (Karaköy, İMÇ, Üsküdar, Kent merkezlerindeki semt pazarları, vb) kent merkezlerinden uzaklaştırılması da, yine kent merkezi ve çevresindeki yoksul, emekçi halkın şehir dışına itilmesi ve bu alanların sermayeye peşkeş çekilmesi de yer almaktadır.

Bir fırsat olarak yansıtılan, yağma ve peşkeş çekme ağırlıklı proje, içine halkın da çekildiği kültürel etkinlik ve şenliklerle renklendirildi. Gerçekte ise bu, ancak söz konusu yağmadan pay alacaklar için bir fırsattı. Bu bağlamda da elbette, asıl hedefin; kaba inşaatı biten

Türkiye, bir taraftan “üretim üssü” olarak düşünülürken, bir taraftan da Ortadoğu denkleminde diğer ülkelerin Türkiye üzerinden entegrasyonu hedefleniyor. Yapılan tüm atraksiyonlar, Türkiye’deki değişim, çatışmalara ve kimi kurumların çatıştırmış gibi gösterilmesi, yeni inşaatın alt yapısının tamamlanması içindir. Görev bu olunca, Türkiye’de iş yaşamı, ekonomik alanlar, enerji alanları, vb. buna uygun şekillendiriliyor. Tabii bunların içinde belki de en önemlisi, Türkiye’nin bir üretim üssü haline getirilecek olmasıdır.

Türkiye’nin yeni talan ve kapsamlı yağması için büyük şehirlerinin, finans şehirleri haline getirilmesi olduğunu söyleyebiliriz.

SORU: “Doğu Karadeniz Küçük Hidroelektrik Santralleri Kalkınma Projesi” kapsamında 2000 adet mikro Hidroelektrik santralının yapımından söz ediliyor. Bunun gerçekleşmesi halinde işletmelerin enerji ihtiyaçlarını kendi öz kaynaklarıyla sağlayacağı iddia ediliyor. Gerçekten bu proje, enerji ihtiyacı ile ilgili midir; yoksa yine bir yanıltma hamlesiyle mi karşı karşıyayız?

CEVAP: Söz konusu projenin, ekolojik korumada öncelikli ilan edilmiş bir bölgenin talanı anlamına geleceğini bir tarafa bıraksak dahi; sözü edilen bölgede o santralleri kullanabilecek ne sanayi ne de yatırım var. Elde edilen enerjinin o bölgede tüketilmesi olanaksız. Bu bağlamda **HES Projesi’nden de amaç, bölgenin talana açılması ve tathisu kaynaklarının birilerinin elinde toplanmasıdır.** Ayrıca, yapım sırasında küçük sermaye gruplarına, belirli oranlarda kaynak aktarımı da sağlanmış olacaktır.

SORU: Peki tüm bu “Teğet geçme” iddialarına rağmen, Türkiye’de ekonominin gidişatını ve muhtemel sonu nasıl tanımlayabiliriz?

CEVAP: Türkiye’de krizi güçlü bir mali yapıyla karşılayan banka-

larda bile son dönem bir daralma gözleniyor. Devlet tahvillerinin faizlerindeki düşüş, bankaların karlarını düşmesini beraberinde getirdi. Bankacılık sistemi, yeni riskler alınarak (Konut Kredileri, Kredi Kartları, Bireysel Krediler, vb.) açılmıştı. Ama bu alanda bir zorlanma göze çarpıyor. Bugün 6 bankanın sendikasyon kredisi için hızlı bir şekilde kredi ara-malarından, bankacılık sistemini büyük bir krizin beklediği anlaşılıyor. Türkiye dahil, dünyadaki hemen her ülkenin 2010-2011’de finans problemleri yaşayacağına kesin gözüyle bakılıyor. ABD, krizle beraber dışa vuran “karşılıksız kağıtlar”ın bedelini kendi ülkesinde ödeyerek finans sistemini rahatlatmıştı. Şimdi ödeme sırası bu kağıtları ellerinde bulunduran ülkelere gelmiş durumda. ABD’ye dönecek bu karşılıklar için tüm dünya ülkeleri adeta topun ağzında. TUSİAD’ın İMF ile anlaşma yapılmasını isteme nedenlerinden biri de buydu. Ne var ki AKP, İMF yerine süreci farklı önlemlerle (yağma, talan vb.) ile karşılama eğiliminde. Yapılması amaçlanan anayasal değişikliklerle, daha önce Danıştaydan dönen Galataport ve Haydarpaşa ihaleleri yine gündeme gelecek. Ayrıca birer banka kasasına dönüşmüş ve yeniliklerle cazip hale getirilmiş İDO, İGDAŞ gibi kurumların satışına veya teminat gösterilmesiyle kre-

di bulma yoluna gidilecektir. Enerji Santralleri de dahil, Galataport ve Haydarpaşa Projeleri'nden büyük bir kaynak bekleniyor. Böylece İMF'ye gitmeden piyasalarda kısmi bir rahatlama öngörülüyor. HSYK ve Danıştay için düşünülen düzenleme büyük oranda bu nedenle aceleyle getiriliyor. Ne var ki hesaplar tutsa dahi, krizin mülklerde erimeye sebep olması ve özellikle konut kredilerinin ödenememesine bağlı iflas ve el değiştirmeler beklenmelidir. Daha bugünden örneğin tarım alanlarında, kredilerin geri ödene-memesine bağlı açılan davalar, hacizler, el koymalar patlama yapmış durumda.

Gerçekte ne AKP'nin yağmaya güvenerek krizi ötelemesi ne de emperyalizmin üretim üssü, entegrasyon biçimindeki projeleri Türkiye'yi düze çıkarma amaçlı değildir. Ve sonuçta Türkiye, insanlarının işinin olduğu ama alım gücünün çok sınırlı hale geldiği; bir lokma ekmeğe, bir şişe süte ulaşma gücününün çekildiği bir ülke haline gelecektir.

SORU: Bugün solda bile hemen her gelişme AKP ile açıklanır duruma geldi. Türkiye'nin kaba inşaatından tutalım da, en son CHP'ye yapılan müdahaleye kadar tüm bu gelişmeleri AKP ile açıklamak mümkün mü? Ya da bu değişim kimin ihtiyacı?

CEVAP: AKP'nin kadro gücü ve sermaye bağları itibarıyla belirli bir özgünlüğü olsa da, olguların doğrudan AKP ile (AKP'nin niyet ve imkanları ile) açıklanması, bakış açısını, dolayısıyla da görülebilmek kabiliyetini sınırlar. AKP, yürütme gücüdür; hükümettir. Bugün Türkiye'de yapılan değişimi de değişimin önündeki engelleri de AKP ile açıklamak; hem AKP'yi abartmak, hem de sistemi/devleti AKP'den ibaretmiş gibi göstermek anlamına gelir ki bu, gelişmeleri kavramayı güçleştirir.

Bunu daha önce de Cumhuriyet

Mitingleri, 28 Şubat, vb. gelişmelerde gördük. Olguları, algıyı yönlendirenin gözlere/kulaklara servis ettiği mesajlar üzerinden değerlendirmek, sorunun kaynağına inilmemesine neden oluyor. Örneğin Başbuğ, Gül ve Erdoğan'ın köşkte yaptığı "Balyoz" bağlamı zirve, bir "uzlaşma" olarak değerlendirildi. Doğrudan bir uzlaşma vardı. Ne var ki uzlaşma, 3 generalin tutuksuz yargılanmasına indirgenirse, boyutu da niteliği de ıskalanmış olur. Birincisi, mesele, onu önceleyen takvim eşliğinde (Saldıray Berk olayı, vb) irdelenmesi; ikincisi, "uzlaşma"nın bir sermaye boyutunun olduğu da dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda öncelikle, Türkiye'de ne oluyor, bu kadar müdahale niye; emperyalizm, Türkiye'de ne yapmaya çalışıyor? "Kaba inşaat"ın bittiğinden söz ediliyor; nedir bu kaba inşaat, mevcut gelişmelerle nasıl bir bağı vardır? Bunlar cevaplanmadan yapılan tartışmalar, kısır bir çerçevede kalır.

"Devlet, AKP'ye göre çözüme daha yakındır." veya "AKP Kürt sorununun demokratik çözümü önünde en büyük engeldir." dediğimizde, sanki emperyalizm eksenli düşünülen bir demokratik çözüm var da bunu AKP engelliyor gibi bir sonuç çıkar. Gerçekte ise, büyük resimde sadece Kürt sorunu yok, sadece Türkiye de yok. Ve yapılmak istenenin çözüm değil tasfiye olduğu açıkça ifade ediliyor. Buna rağmen, Türkiye'deki "yürütme" olarak AKP'nin, genel plan içindeki tercihlerini aleyhte kullandığından söz edilebilse de bu, toplam içinde tayin edici boyutta/rolde değildir.

Bush döneminde 5 Kasım 2007'de Oval Ofis'te kararlaştırılan tasfiye planı, Obama ile güncellenerek devam ediyor. Yani plan nasıl ABD'li Cumhuriyetçilere ait değilse, AKP'ye de ait değildir. Bu türden planların, hükümetlerle/partilerle açıklanamayacağı, siyaset biliminin, devlet-toplum, devlet-devlet ilişkisinin en bildik gereklerindedir.

Tam da bu bağlamda, son ola-

rak "Baykal'lı kaset" ile yapılan operasyonun doğru okunması büyük önem taşıyor ve öncelikle, magazinle malul olmayan bir yöntemi gerektiriyor. Benzer gelişmelerde söylediğimiz gibi, polisye bir filme öykünürcesine, hafiyeye meraklar eşliğinde yapılan tartışmalar yerine, söz konusu müdahale; kimlerin yararına olduğu noktasından hareketle, amaçlanan siyasal sonuçlar bağlamında değerlendirilmelidir.

ABD, geçmişte beklentilerinin karşılanmasında tıkanan veya yeterli/gerekli sonuçlar üretmeyen rejimlere karşı darbe düzenlerdi. Bugün artık siyasal düzeneğin bütününe değil, istenmeyen noktasına "fiske" vuruyor. Baykal'lı kaset ile yapılan müdahale de bu kapsamdadır. Bunun için kullanılan aracın "Fadime Şahin-Müslüm Gündüz ilişkisi" olması ile "ıslak imza, suikast girişimi veya kaset" olması arasında öz itibarıyla bir fark yoktur. Fiili kimin gerçekleştirdiğinden çok, kimlerin bunun siyasal sonuçlarından yararlanacak olmasıdır önemli olan.

Bir süredir Türkiye'nin "yeni inşaatı" karşısında direnç gösteren CHP'nin, küresel sermayenin ihtiyaçları çerçevesinde yeniden biçimlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ehlileşmiş bir ana muhalefet de diyebiliriz. Elbette bu, "ha" deyince olmaz; ama, etkili hamlelerden biri gerçekleşmiş görünüyor.

Yapılan müdahalenin, AKP'ye (geciktirdiği, ipe un serdiği kimi konularda) aba altından sopa gösteren bir yanı olduğunu da söyleyebiliriz. ABD'nin gecikmeye de, işlerin istediği gibi gitmediği kimi noktalardaki direnç de tahammülü yok. "Kaba inşaat" büyük oranda tamamlanmıştır. Küresel sermayenin (emperyalizmin) her talebine "evet" diyen bir sistemin oturtulması ve kazanımların kalıcılaştırılması için, gerektiği bu tür müdahaleler yapması/yaptırması beklenmelidir.

24 MAYIS 2010

DEVİRİMCİ HAREKET

EGEMEN AKTÖRLERİN SİVİLLEŞME VE DEMOKRATİKLEŞME TİYATROSUNA ALTERNATİF BİR BAKIŞ

Sömürü, eşitsizlik ve baskı üzerine kurulmuş sınıflı toplumlarda egemenliğin tesisinde, din gibi uyuşturma araçlarının yanında, yalanla ve çeşitli numaralarla algının yönlendirilmesi, her dönem başvurulan bir yol olmuştur. Ne var ki bugün gelinen aşamada, artık bu araçlar, egemenlerin elinde bir sektöre, profesyonel kadrolar eşliğinde imkanlar dizisine dönüşmüştür.

George Orwell, 1984 adlı kurgu romanı 1949'da yazar. Bugünün "Sürekli dinleme ve gözetleme" halini anlatıyordur adeta. Orwell, tasvir ettiği kontrol mekanizmasına "Düşünce Polisi" adını verir.

"Düşünce Polisi'nin, ne kadar sıklıkla ya da nasıl bir sistemle kimi izlediği bilinmezdi. Her an, canları ne zaman dilerse, alıcıyı çalıştırabilirlerdi. Çıkardığımız sesin işitildiği, karanlıkta olmadığımız sürece, her hareketinizin izlendiği varsayımı, içgüdüsel bir alışkanlık haline dönüşmüştü, bununla yaşamamız gerekiyordu-yaşıyordunuz."

TV'nin fonksiyonlarının muhtemel çapı da Orwell'in gündemindeydi.

"Ortaçağların Katolik Kilisesi bile, çağdaş ölçülerle, liberal sayılır. Eski hükümetlerden hiçbirinin, yönettikleri kişileri sürekli denetim altında bulundurma olanakları yoktu. Televizyonun yapımı ve aynı aygıtın, hem alıcı, hem verici olarak kullanılmasını sağlayan teknik gelişmeler

özel hayata son verdi. Her yurttaşın ya da en azından gözetlenmesi gereken kadar önemli herkesin,...sürekli bir resmi propaganda bombardımanı altında tutulabilmesi olası kılındı."

İnsanın, toplumun kontrolü, hemen her dönem egemenlerin gündeminde olmuş; bilim/bilim adamları bu amaçla kullanılmıştır.

Malcolm X, "Eylemin Öteki Yüzü"nde, devlet eliyle uygulanan toplumsal hipnozu, şöyle anlatır: "Bu tıpkı sizin dışıya gidip de, adam sizin dışınızı çekmek üzereyken, sizin ona karşı koyma isteğinizi sezip, ağzınıza uyuşturucu iğne vermesi ve dışınızı çekerken hiçbir şey hissettirmeyip, 'bak, sana zarar vermiyorum' demesi gibidir. Oysa dışın elden gitmektedir. Aslında acı çekiyorsun ama barışçı yoldan. Ağzından avuç avuç kan boşalırken, sen orada sadece oturur ve hiçbir şeyden habersiz seyredersin olan biteni. Çünkü birileri sana sessiz sedasız acı çekmen gerektiğini söylemiştir."

Algıyı yönlendirmenin yöntemlerinden biri de bilgi kirliliğidir. Elinde topluma dönük mikrofon olanlar, bilginin doğruluğunu değil, duyan kulaklarda yaratacağı etkiyi ölçü alarak, sürekli bilgi gönderirler. Bu bilgilerin takibi de düzeltilmesi de zordur. Ve sonuçta, söylenen yalan dahi olsa, çoğu kez, söyleyenin yanına kar kalır. Örneğin, Tayyip Erdoğan, Stalin'e atfederek "Bir kişinin ölümü trajedi, bir

milyon insanın ölümü ise sadece istatistiktir" dedi. Gerçekte ise o söz Stalin'e değil, Alman yazar Eric Maria Remarque'ye ait. "Ölesiye Yaşamak" adlı romanında geçiyor. Sözüün doğrusu da "Bir insanın ölümü trajiktir, 10 insanın ölümü dramatiktir, bir milyon insanın ölümü ise sadece istatistiktir" olacak. Ve aslında bu söz, Başbakan'ın anladığı gibi insan hayatının değersizliğini değil, aksine ne kadar önemli olduğunu, ama bazen istatistiklerle değer biçilecek kadar önemsizleştiğini anlatıyor. Bu bilinçli çarpıtmanın/yönlendirmenin duyarlı bir el tarafından düzeltilmesi, sonuçta gazete köşelerinde kaybolduğu için, yalanın oluşturduğu kirlilik giderilmiş olmuyor.

Bugün artık gündem, sözünü ettiğimiz araç ve imkanlar eşliğinde; her an eğilip bükülebilmekte ve ülkemizde giderek artan biçimde görüldüğü gibi, halka kendi celladı alkışlatılmaktadır.

Bu süreç özellikle "Darbeye karşı 70 milyon Adım" gibi platformlarda daha net biçimde dışa vurdu. Sıkça belirttiğimiz gibi, ortada darbe karşıtlığı değil, darbeye karşı tepkinin sömürüsü var. Söz konusu kesimin kadroları ve iliştilmiş gazetecileri vaktinde 12 Eylül'ü alkışlamıştır. Bugün bir taraftan darbeye ihtiyaç bırakmayacak denli gerici, anti-demokratik uygulamalar devreye sokulurken, diğer taraftan, "darbe

karşıtlığı, sivilleşme” retoriği eşliğinde, toplumdaki demokratik beklenti, bu gerici uygulamalara yedeklenmektedir.

Bu konuda iktidarın başarısında; algıyı yönlendirme imkan ve araçlarının yanında, sol akıl ve hafızada yaşanmakta olan irtifa kaybının da azımsanmayacak bir rolü vardır.

AKP ve yandaşı medya üzerinden kopartılan sivilleşme gürültüsü, bu ülkede üst düzey subayların ilk kez yargılandığı yalanı eşliğinde sürdürülüyor. Gerçekte ise, 22 Şubat 1962 ve 21 Mayıs 1963 darbe girişimlerinin lideri Talat Aydemir ve arkadaşları yargılanmış, Kurmay Albay Talat Aydemir ve Fethi Gürcan idam edilmişti. Ayrıca, 9 Mart 1971’de darbe yapacakları gerekçeyle generaller ve çeşitli üst düzey subaylar yargılanmış ve uzun süre hapis yatmıştır.

Aslında bazen tek bir olgu dahi; gelişmelerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair pek çok veri ortaya koyar. Yeter ki marksizmin asgari formasyonuyla da olsa, olgulara yöntemli bakma disiplini elden bırakılmasın.

Bir ülkede insanlar okuma etkinliğinden, felsefeden, muhakeme yeteneğini geliştirici aktivitelerden uzak durdukça, gelişmeleri neden-sonuç diyalektiği içinde değil, dışa vurduğu dar çerçevede değerlendirir. Kişiler veya olaylar hafiyeye ayrıntılar eşliğinde tartışmaya konu edilerek meselenin özü değil, kabuğu görülür. Arka plan genellikle, ya gizlenir ya da olguların akışı onun görülebilirliğini güçleştirir.

KURU/YAŞ TARTIŞMALARI DA İSRAİL KARŞITI JARGON DA GÜNDEMİN BÜYÜK RESMİNİN ÜZERİNE ÖRTÜLEN BİR ŞALDIR

Maniplasyona başvurma sıklığı ve gelişmeler, bir öyküyü anımsatıyor:

“Adam elinde iki bavulla gümrüğe gelmiş. Gümrükçü sormuş:

-Ne var bunların içinde?

Adam gayet rahat yanıtlamış:

-Kuş yemi.

-Aç bakalım, demiş gümrükçü

Adam açmış, iki bavul da ağzına kadar kol saati dolu.

-Hani kuş yemiydi? Demiş gümrükçü.

Pişkinlikle yanıtlamış adam:

-Valla ben önlerine koyuyorum abi, yerlerse!..”

Bugün artık bu öyküye rahmet okutacak düzeyde gelişmeler yaşanıyor. Kısa bir süre önce ıslak/kuru imza tartışmaları gündeme oturmuştu. O süreçte adı geçen subay, yıllarca Amerika’da özel eğitim görmüş, ordunun içinde Ortadoğu işleriyle ilgili ABD ile direkt görüşmeleri olan bir istihbaratçıdır. Böyle özel yetiştirilmiş bir kadronun, böyle özel bir belge olsa dahi, ona imza atması mantıklı görünmüyor. Kaldı ki bu tür önemli belgelerde isim/imza kullanılmaz. Diğer ihbarcı subaya dair gelişmeleri de bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor. Subay, Amerika’da bulunduğu 2 aylık sürecin devamında, oradan döner dönmez olay patlak veriyor. Ordunun söz konusu belgeyi yurtdışında özel kriminal laboratuvarlarında incelemek üzere ısrarla istemesindeki özgüven ve belgenin verilmemesi, belgeye dair kuşkuları eleveren noktalardan biridir. Çok iyi yetiştirilmiş, bu tür evraklarda imza kullanmayacağını bilen subayların bu tür bir hata yapması olası görünmüyor.

Süreçten çıkarılması gereken asıl sonuç, AKP’nin bu türden atraksiyonlara bundan sonra daha da artarak ihtiyaç duyacağıdır. Nitekim, hemen peşinden suikast iddiaları gündeme girdi.

Bu süreçte (7 Aralık) yapılan ve niteliği itibarıyla 5 Kasım 2007’deki görüşmenin devamı olarak kabul edilen ABD’deki görüşme, gelişmelerin doğru kavranması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Ziyaret, ABD’nin gerek dünya genelinde gerekse Ortadoğu’da politikalarının tıkandığı; Irak’ta, Afganistan’da bo-

caladığı bir döneme denk geldi. Görüşmede devlet protokolünün dışına çıkılması, Büyükelçi’nin istifası, vb. gelişmeler, özgünlük/gizlilik bağlamında dikkat çekicidir. Hatta görüşmede zabıt tutulmadığına dair veriler yansıdı. Bu sürecin devamında Irak’taki belirsizliğin aşılması ve kontrolün sağlanması da Türkiye’ye düşecek gibi görünüyor. Bu bağlamda, ABD’de Afganistan dahil, bölgeye dair tıkanıklığı gidermeye dönük çeşitli kararların alındığı düşünülmelidir.

Süreçteki tıkanma, Türkiye/İsrail ilişkilerine de yansıyor. İhtiyaç duyulduğunda medyaya bir şov hazırlanıyor. -One munitede bunlardan biridir. AKP’nin tabanının İsrail karşıtlığı biliniyor. İç politikada sıkıştıkça veya bölge ilişkileri gerektirdikçe ilgiyi bu noktaya çekiyor. Ortadoğu’ya, İsrail karşısında güvenli ve onlardan olan bir Türkiye’nin eli uzatılmış oluyor. Arap ülkelerini, Suriye’yi, hatta belli oranlarda İran’ı da içine alan pazara ulaşma ve kontrol altında tutma işi, yıpranmış ve güvenilmeyen İsrail yerine Türkiye eli ile yapılıyor. Diğer bir ifade ile tribünlere oynanarak gerek Müslüman ülkelerde gerek iç kamuoyu önünde AKP’nin eli güçlendirilmiş oluyor. Yoksa, iki ülke arasındaki (Türkiye-İsrail) ilişkiler, çok boyutlu ve karmaşık bir bütünün konusudur. Bu bütünlük içerisinden özü yansıtan değil, gösterilmek istenen öne çıkarılan çabalar çoğu kez, bilgilenme amacına değil, yanılgıya/körleşmeye hizmet eder.

Gerçekte Türkiye ve İsrail ilişkileri, bir demeçle değişmeyecek denli köklüdür. Kopması çok güç olan ticari, siyasi ilişkiler ve özellikle de istihbarat anlamında çok özel bir işbirliği var. Gazze halkının acıları, AKP’nin politikalarına/pragmatizmine güç verdiği oranda anlamlıdır. Yani toplam resimde bu olgu, bütünüyle bir istismar aracıdır. Bugün artık en sıradan olguda bile

teknolojinin iktidara sağladığı imkanlar kullanılarak, algının yönlendirilmesine başvuruluyor. Gündem, istenen yerden istenen biçimde değiştirilebiliyorsa; bunun çok daha önemli/stratejik konularda yapılmadığını düşünmek saflık olur.

Gerçekliği açığa çıkarma amaçlı çabalar, arka planı okumayı mümkün kılan bir yöntem eşliğinde yapılabildiği oranda, paranoya ile bilimsel kuşku arasındaki fark da iskanmamış olur.

DEVRİMCİLER HAFİYE DEĞİLDİR TEKNİK AYRINTILARA BOĞULMAZ GELİŞMELERİN SİYASAL ARKA PLANINI OKUR

Son olarak Özel Kuvvetler Komutanlığı Seferberlik Tetkik Kurulu'nda arama yapılması, bir kez daha, halka gerçekleri açıklamakla yükümlü sol kesimlerin fikri dünyalarında yaşanan sığılığı ve özgüven problemlerini dışa vurdu.

Kimi ön kabulleri vardır devrimcilerin; bunlar bir çeşit genel doğrudur. Örneğin; sistem, kendi ihtiyacı da olsa, halk yararına olabilecek bir adım atıyorsa devrimciler, "Ben istemem, bunu egemenler yapıyor." demez. Ama bundan, daha uzun erimli, sistemden beklentileri büyütecek sonuçlar da çıkarmaz. Örneğin bir Anayasa tartışması varsa, egemenlerin ağızlarında çiğnediği programdan "Bana ne düşer?" diye düşünmez; tartışmaya kendi alternatif programıyla katılır.

Sistemi bir bütün halinde değerlendiremeyen ve egemenleri "sivil-sivil olmayan" diye ayırıp duruşunu "Her sivil iyidir.", "Her haki renk kötüdür." üzerinden belirleyen kesimlerin aksine, bizimki gibi ülkelerde askerin dünden bugüne rolünü bilse de devrimciler çözümü "sivil egemen" in yanında saf tutmakta bulmaz. Faşizmin "askeri" olmasının şart olmadığı, hatta günümüz koşullarında, sivillığın kamuflej nede niyle tercih edildiği düşünülürse;

Bu süreç özellikle "Darbeye karşı 70 milyon Adım" gibi platformlarda daha net biçimde dışa vurdu. Sıkça belirttiğimiz gibi, ortada darbe karşıtlığı değil, darbeye karşı tepkinin sömürüsü var. Söz konusu kesimin kadroları ve iliştilenmiş gazetecileri vaktinde 12 Eylül'ü alkışlamıştır. Bugün bir taraftan darbeye ihtiyaç bırakmayacak denli gerici, antidemokratik uygulamalar devreye sokulurken, diğer taraftan, "darbe karşıtlığı, sivilleşme" retoriği eşliğinde, toplumdaki demokratik beklenti, bu gerici uygulamalara yedeklenmektedir.

meselenin "seçilmiş olan", "seçilmiş olmayan" ikilemine de sığdırılmadığı görülür.

Dünyada (ve ülkemizde) darbe artık tercih edilen bir yöntem değil. Ve yine dünyada, bizdeki gibi, iktidarda bu biçim ve kapsamda rol alan bir ordu, sadece Pakistan'da var. Bu bağlamda ordunun belirli sınırlar içine çekilmesi, geçmişte ihtiyaç duyulan milliyetçiliğin ve kontrgerilla örgütlenmelerinin, sınırlandırılması; bir süredir iç ve dış irade eşliğinde yürütülüyor. Ne var ki bu düzenlemenin bir halk hareketi/mücadelesi sonucu değil; yani mecburen değil, tercihen yapılması; demokratik bir alternatifle iktidara edildesini önlüyor. Bu bağlamda; öncelikle AKP'nin ideolojik ve politik duruşunun doğru tanımlanması ile işe başlamak gerekiyor.

Gerek kuruluşu sürecinde emperyalist ellerin doğrudan müdahalesi, gerekse dayandığı egemen güçler ve siyasal kadro bileşimi ile AKP, iç ve dış egemen iradenin ihtiyaçları çerçevesinde kurulmuş, "dinci" değil, burjuva bir partidir. "Dinci" yanı belirleyici değilse de, gericiliğini arttıran ikincil bir faktör olarak dikkate alınabilir. İşte bu nitelikleriyle AKP, darbe karşıtı değildir/olamaz. Bunun da anlaşılması, darbenin ne olduğunun anlaşılmasını gerektiriyor. Hala darbeyi kafadar birkaç subayın inisiyatifi zannedenlere sözümüz yok, ama geçmişte

yapılan tüm darbelerin ABD'den (emperyalizmden) bağımsız yapılmadığını sermaye/egemen güçlerin ihtiyacı olduğunu, bugün artık bilmek için derin araştırmalara ihtiyaç yoktur. Bu gerçeklik, bir yöntem dahilinde kavrandığında, darbenin neden salt "Genelkurmay'ın ihtiyacı" olmadığını görmek kolaylaşır.

Üçlü koalisyon dağıtılarak 3 Kasım 2002 seçimleriyle iktidara taşınan AKP'nin toplam icraatına baktığında; nasıl 12 Eylül Cuntası, sermayenin ihtiyacı olan 24 Ocak Kararları'nı uyguladıysa, AKP'nin de ona benzer biçimde ve hatta sermayenin (küresel olanı dahil) programını uyguladığı görülür. Yani AKP, bir darbenin sermaye için yapacağı her şeyi hayata geçiren, en az o düzeyde saldırı ve hak gaspları gerçekleştiren bir yapıdır. Sivilliliği, en küçük bir demokratiklik sebebi değildir. Bu bağlamda son aramalar da, Oral Çalışlar'ın dediği gibi "hukukun üstün kılınması" değildir; buradaki "hukuk" kelimesi de yanıltıcıdır. "Hangi hukuk; kim için hukuk?" sorusu sorulmadığı sürece, bu tanım anlamsızdır. Benzer şekilde "statüko" tartışması da yanıltıcıdır. **Elbette devrimciler de statükonun bozulmasından yanadır. Ama onların bahsettikleri statüko, sistemin kendisidir. Yoksa burjuva tercihler içinde bir statünün diğeriyle, daha demok-**

Sistemi bir bütün halinde değerlendiremeyen ve egemenleri “sivil-sivil olmayan” diye ayırıp duruşunu “Her sivil iyidir.”, “Her haki renk kötüdür.” üzerinden belirleyen kesimlerin aksine, bizimki gibi ülkelerde askerin dünden bugüne rolünü bilse de devrimciler çözümü “sivil egemen”in yanında saf tutmakta bulmaz. Faşizmin “askeri” olmasının şart olmadığı, hatta günümüz koşullarında, sivilliğin kamuflaj nedeniyle tercih edildiği düşünülürse; meselenin “seçilmiş olan”, “seçilmiş olmayan” ikilemine de sığdırılmadığı görülür.

ratik olmayan nöbet/yer değişimi anlamlı değildir. Aksine yanıtıcı bir jargon eşliğinde, halk kesimlerinin yanlış yerde saf tutmasına sebep olmaktadır. Bunda elbette “sol” da duran kesimlerin yanlış değerlendirme ve yönlendirmele-
rinin payı vardır.

“Devrimciler ve reformcuların birlikte mücadele edebileceğine inanıyorum. Hatta reformların bazen en büyük devrimler olduğuna inanıyorum”(Ufuk Uras) dediği, “Sınıf söyleminin bırakılması” (Ahmet İnsel) çağrısının yapıldığı bir dönemde; gündemin doğru okunması, olguların arka planının aydınlatılması büyük önem taşıyor. Yani mesele, “Fethullahçı yapı ile laik cumhuriyetin bekçisi askerin çatışması”, değildir. (Bkz.L.Doğan Tılıç, Birgün, 29 Aralık 2009) veya Melih Pekdemir’in bir olasılık düzeyinde de olsa yaptığı gibi o günü “Demokrasi bayramı” ilan etmek için hiçbir neden yoktur. Daha önce benzer heyecanlar/beklentiler yaratan gelişmelerde görüldüğü gibi bu kez de, büyük doğumlara gelbelik atfedilen dağ, ortaya bir fare çıkaracaktır.

Amaç, kimilerinin sandığı gibi “devletin kirli çamaşır odasının deşifre edilmesi” değil; kimi baskı araçlarının aynı içerikte farklı kabukta yeniden, egemen sistemin ihtiyaçları çerçevesinde işlevlendirilmesi; muadili ile ikame edil-

mesidir.

Alevi Açılımı Kurultayı’na Ökkeş Şendiller’i yakıştıran siyasal irade, bu adımlarla Alevi sorununa ne kadar çözüm getirmiş oluyorsa, “Kozmik Oda”daki ara-
malardan o oranda demokratikleşme” çıkacak veya demokratik açılım ile Kürt sorununa o kadar çözüm getirilecektir. Konu bağlamında söylersek, açılımlardan amaç, potansiyel olarak muhalif nitelikler taşıyan toplum kesimlerini parçalamak ve içlerinden mümkün olan yoğunlukta ehlileşmiş, AKP’nin (devletin) Alevisini/Kürdünü çıkarmaktır.

Baykal, “Özel Kuvvetler’e haber verip sizin aradığınız muhbir şimdi Arınç’la bir araya geldi, ona bilgi veriyor diyorlar. Buluşup Arınç’ın adresini veriyorlar. Sonra da Arınç’a suikast yapacaklar diye emniyete ihbar ediyorlar.” diyor. Sürecin böyle gelişip gelişmediğini bilmiyoruz. Bizler hafife değiliz. Ama, devletin imkan ve geleneklerinin bu türden yöntemler için yeterince zengin olduğunu biliyoruz. Bu bağlamda konuyu bu türden “hafife senaryoları” altında boğmak yerine, sonuçta ne yapıldığına, ne amaçlandığına bakmak gerekiyor.

Siyasal iktidar; yargı, sivil bürokrasi ve orduyu ihtiyaca göre yeniden düzenlerken; bunun demokratik nitelikler çerçevesinde olmadığını görmek/bilmek için ortalıkta pek

çok ipucu söz konusu. Kimilerinin, olanı değil, görmek istediklerini görmeleri, durdukları yere göre anlaşılır bir durumdur. Ne var ki, Marksizm’de devlet teorisine dair asgari formasyona sahip olanların dahi düşmeyeceği hatalara, soldan gelen yorumlarda yoğunlukla rastlanması düşündürücüdür.

Anımsanacak olursa, 2005’te TCK yeniden düzenlenirken bu adım “reform, demokratikleşme” söylemleri eşliğinde atıldı. Gerçekte ise, kontrgerilla, vb. kurumların hukuk dışına çıkararak yürüttüğü faaliyetleri, içerik olarak alınmış, yani, deyim yerindeyse, ismen değilse de içerik olarak daha kolay/yasal biçimde yürütülür hale gelmiştir. Hedefe konan her kişi ve kuruma kolaylıkla suç atfetme imkanı veren bu düzenleme ne denli “demokratikleşme” ise; ordu, yargı ve sivil bürokrasinin emperyalizmin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmesi o denli demokratiktir.

BİR DENKLEMİN NASIL SONUÇ VERECEĞİNİ ANLAMAK İÇİN DENKLEMİ ÇÖZMEK YERİNE ZAR ATIYORUZ SANKİ

Bilinir ki tekil bir olayı, gündeme getirildiği dar (veya yönlendirilmiş) bağlamı içinde ele almak, gelişmeleri kavramayı güçleştirir.

Türkiye’de “Açılım” başlığı altında gündeme gelen tartışmalar da, “Kozmik Oda” bağlamı gelişmeler de küresel boyuttaki krizden ve ABD-Türkiye ilişkilerinin ihtiyaca göre yeniden düzenlenmesinden bağımsız değildir. Bu ihtiyacın Türkiye egemenleri arasında bir saflaşma ve çatışma yaratması, bu çatışmanın, geleneksel konumu sarsılanların teorik ve pratik zeminde direnişini içermesi, olgunun (sınıflar mücadelesinin) tabiatı gereğidir.

Egemenler arası çatışmalarda kendine konum arayan ve demokratikleşme programını tarafların dönemsel paketlerine ilişerek tayin

eden “Sol”un neden sol olmadığı ve demokrasi ufkunun “Sömürge Tipi Demokrasi”den öte gitmeyeceği bugüne kadar ki benzer pek çok pratik nedeniyle bilinmektedir. Bu durum, açılım için de, kozmik odadan kontrgerillanın bugüne kadar ki eylemlerinin ve faillerinin çıkacağı ve sorumluların cezalandırılacağı beklentisi için de geçerlidir. Mevcut sistemin kendi kendine neden demokratikleşemeyeceği, genelde emperyalizmin özelde Türkiye oligarşisinin ihtiyacı çerçevesinde atılan açılım adımlarının neden bir halk demokrasisi üretmeyeceği kavranmadığı sürece, sol liberal duruşun düzen içi ufkunu aşmak mümkün olmayacaktır.

“Gladyo”nun tasfiyesi ve temizlik için ideal örnek olarak verilen İtalya’da dahi, gladyocuların gerekli ve yeterli bir yargılama ve cezaya tabi tutulmadığı bilinmeden kurulan zorlama benzerlikler eşliğinde sahte umutlar yaratılmakta ve sonuçta, demokratik beklenti ve kamuoyunun sisteme yedeklenmesi sağlanmaktadır.

“Kozmik oda”da aramanın 6. gününde mahkeme, incelenebilecek evrakları sınırladı ve “devlet sırrı” niteliğindeki evraklar güvenceye alındı. Aslında bu karardan önce de aramanın sınırlı kalacağını bilmek için çokça neden vardır. Ne var ki, ne AKP’nin ne de bir bütün halinde sistemin sınıfsal niteliğini görmek istemeyen, kendi öz gücüne güvenmek yerine sistemin kurumlarından çözüm bekleyen kesimlerin kapsama alanı giderek artmakta ve dolayısıyla, devlet eksenli manipülasyon başarılı olmakta, demokrat kamuoyunda dahi gerçekleri anlatan kalem ve ağızlar yeterli ilgiyi görememektedir.

Yıllardır uğrunda mücadele edilen bir sorunun çözüm olasılığının ufukta belirmesi bile önemlidir. Ne var ki temenni ile gerçeklik karıştırılmamalı; sistemin kendi kendini demokratikleştireceği biçimindeki bu “batıl

inanc”ın, gerçek demokratikleşmenin yöntem ve gücünü zayıf düşüreceği unutulmamalıdır.

Mesele birilerinin göstermek istediği gibi, “iyi şeyler de yapsa AKP’yi desteklememek” değil, tersine AKP’nin yüzünü açığa çıkarmak, halk yararına hiçbir adım atmadığı halde, “atar gibi görünerek” elde ettiği ilgiyi yine halka karşı kullanmakta olduğu gerçekliğini anlatmaktadır.

Toplumun egemenler dışında halen büyük çoğunluğu sindirilmekte, en küçük bir talep, baskıyla/şiddetle yanıtlanmakta; muhalif kesimlere karşı linç, bir devlet politikası olarak yaygınlaştırılmaktadır. Linç meydanlarında MHP bayrak ve işaretlerinin olması kimseyi yanıltmamalıdır. Bu politika, AKP’den ve dolayısıyla devletten bağımsız değildir. Edirne’de, İstanbul’dan gelecek “sol göstericiler”e karşı polis desteğiyle yapılan saldırı hazırlığı ve devamında, saldırganların değil, mağdurların gözaltına alınması; Diyarbakır’da Kürt halkının iradesine takılan kelepçeden farklı değildir. Ve toplamda bir devlet politikasıdır. Bu duruş anlaşılmadığı

sürece, AKP’nin açılım retorığının arka planını okumak (ve yedeklenmek yerine) toplumun tepeden tırnağa demokratikleşmesi için mücadele etmek olanaksız hale gelir.

Bugün hiç olmadığı denli sol liberal duruş etki alanını genişletmiş ve devletin halklara karşı ayak oyunlarına dahi kıymet biçen bel kemiksiz duruş, sıkıntı duymadan (hatta yüksek sesle) savunulur olmuştur.

KOZMİK ODA MÜDAHALESİNİN ABD ZİYARETİ SONRASINDA GÜNDEME GELMESİ BİR TESADÜF DEĞİLDİR

Türkiye-ABD ilişkilerinin, kapsamı genişleyen son biçimine, elbette 7 Aralık’ta Oval Ofis’te karar verilmedi. Bu, adım adım gelişen bir süreçtir. Ne var ki küresel boyuttaki krizle beraber, ekonomik göstergelerin ağırlıkla doğuya kayması; Rusya, Çin, Hindistan gibi ülkelerdeki canlılık ABD’yi rahatsız ediyor. Buna, Irak’ta kapitalizmin geliştirilmesi, Afganistan ve Pakistan sorunu eklenince, taşeronluk bağlamında da olsa Türkiye’ye biçilen

Amaç, kimilerinin sandığı gibi “devletin kirli çamaşır odasının deşifre edilmesi” değil; kimi baskı araçlarının aynı içerikte farklı kabukta yeniden, egemen sistemin ihtiyaçları çerçevesinde işlevlendirilmesi; muadili ile ikame edilmesidir. Alevi Açılımı Kurultayı’na Ökkeş Şendiller’i yakıştıran siyasal irade, bu adımlarla Alevi sorununa ne kadar çözüm getirmiş oluyorsa, “Kozmik Oda”daki aramalardan o oranda demokratikleşme” çıkacak veya demokratik açılım ile Kürt sorununa o kadar çözüm getirilecektir. Konu bağlamında söylersek, açılımlardan amaç, potansiyel olarak muhalif nitelikler taşıyan toplum kesimlerini parçalamak ve içlerinden mümkün olan yoğunlukta ehlileşmiş, AKP’nin (devletin) Alevisini/Kürdünü çıkarmaktır.

rolün önemi artıyor.

ABD iki cephede birden savaşmayacaksa, Irak'tan çekeceği askerleri Afganistan'a aktaracaksa, Irak'ta oluşacak güvenlik açığını birilerinin kapatması gerekecek. Türkiye'nin ordusu, dünyada gerilla savaşı konusunda tecrübesi olan en yetişkin ordudur. Bu nedenle, helikopter destekli kara harekatı yapabilen, en zor koşullarda gerillaya karşı kirli savaş yürütmüş olan TSK'nın, askeri savaşa girmesi de, subayların bu konuda deneyimlerini aktarması da büyük önem taşıyor.

Erdoğan'ın ABD dönüşünden bir hafta sonra başlatılan aramaların ne yeri ne de zamanlaması bir tesadüfle açıklanamaz. Operasyon, gayrinizami savaşın üretildiği, araç ve yöntemlerinin geliştirildiği, ABD tarafından kurulmuş olan önemli bir birliğe yöneliktir. Bir süre işlevsiz kalan bu kurum, 1990'larda tekrar işlev kazandı. "Doğu'daki savaşta yoğun biçimde kullanılan söz konusu birlikler, bugün artık Irak'ta somutlaşan Kürt devletiyle ve "açılım" retoriği eşliğinde gündeme sokulan bölgesel ihtiyaçlarla çelişiyor. Gerek ABD'nin ihtiyaçlarına gerekse AKP'nin taşeronluğuna dünden bugüne uzanan ulusal çizgideki politikalar artık dar geliyor, engel oluşturuyor. Bu bağlamda, geniş anlamda TSK'nın, dar anlamda "özel birlikler" in; ihtiyaca göre "ayar"lanması ve belirli oranlardaki tasfiyelerle yeniden organizasyonu amaçlanıyor.

Önümüzdeki süreçte Afganistan, Irak ya da Pakistan'a, gerekmesi halinde operasyon yapabilecek duruma gelmesi için, birim içindeki ulusal politik çizgide olan subayların tasfiyesi şart görülüyor. TSK içinde hiçbir birim, bu sözü edilen birim gibi iç savaşa göre şekillenmemiştir. Yalnızca bu birimin iç savaş tecrübesi vardır. **Ülkeler içinde iç savaş çıkartabilecek bu özel birim/yapı kendisini koruyacak; tasfiye, yeni politikaların hazmedilebileceği**

bir düzenlemenin ihtiyaçları ortamında yapılacaktır.

Aramaların başlamasından hemen sonra Genelkurmay Başkanı'nın, Kara Kuvvetleri Komutanı ile beraber Erdoğan'ı ziyareti ve operasyonun buna rağmen kesintiye uğramadan devam etmesi, arkasında çok güçlü desteklerin olduğunun göstergesidir. İşte 7 Aralık görüşmesi bu bağlamda düşünülmeli ve sürecin daha büyük, daha kapsamlı sonuçlara gebe olduğu akıldaki tutulmalıdır. Bu süreçte atılan adımlar, kendi dar bağlamı içinde değerlendirildiğinde, ağaca bakıp ormanı görememek gibi bir kısır algıya sebep olur. Örneğin eş zamanlı olarak yapılan ve belediye başkanlarının tutuklanmasıyla sonuçlanan KCK operasyonu, bu gelişmelerden bağımsız düşünülmelidir. Gelişmeler, "Statükoculara yönelik atılan adımları dengelemek için sürekli Kürtlere bir yönelim oluyor. Ergenekon sürecinin, kozmik odada aramanın da bedeli Kürtlere ödetiriliyor.", diyen Ahmet Türk'ü doğruluyor. Bir anlamda "onu da yapıyoruz, bunu da" anlayışıyla hareket ediliyor. Ve büyük olasılıkla belediye başkanları, tutuklanan KESK'li öğretmenler gibi ilk duruşmada serbest bırakılacak.

Yapılan operasyonla askerin elindeki birim tasfiye edilirken, emniyet içinde küçük, esnek ve profesyonel bir ordu oluşacak. Bu durumu, ordunun dış savaşa göre şekillenip mevcudunu azaltmasını, ABD istiyor. Yapılan yasa değişikliği ile emniyetin ağır silahlar edinmesinin yolu açıldı. Eskiden yalnızca ordu, ağır silah ithal edebiliyordu. Polis, ihtiyaç duyduğunda ordudan alıyor, sonra geri veriyordu. Artık bunu emniyet bizzat kendisi yapabilecek. Süreç, ordunun direncine rağmen bu istikamette geliyor. Emniyet böylelikle kendine ait bir cephaneye de oluşturmuş olacak. Bunun yanında, eğitim ve kamp alanlarıyla beraber tam bir ordu gibi iç savaşa göre şekillenecek. Ordunun için-

de ise yukarıda da belirttiğimiz gibi iç politikaya müdahale eden araçlar tasfiye ediliyor. Ordunun içinde daha çok iç savaşa göre şekillenmiş bir kuvvet var. Dış ülkelerle savaş, tali kalıyor. Şimdi ise ordu bu misyondan çıkartılıyor, ağır/hantal yapısı arındırılıyor. Böylece iç savaş, emniyet içinde yetiştirilecek gruplar tarafından yürütülecek.

Tüm bu olup bitenler karşısında ordunun üst düzeyi hükümetle ılımlı ilişkiler içinde ve denge politikası yürütüyor. ABD, ordunun içindeki ulusalcı eğilimlerden/dirençten rahatsız. Toplumun önemli bir kesiminin eğilimi, subayların eğilimiyle örtüşüyor. Bu nedenle ABD, kendisi bir müdahale ile direkt tasfiye etmek yerine, AKP aracılığıyla adım adım etkisizleştirmeyi tercih ediyor.

Ordunun içindeki bu ufak ama politize olmuş, son derece iyi eğitilmiş subayların toplumla ilişkisi oldukça güçlü. AKP'nin işi o kadar kolay değil. Bu nedenle, bu kesimleri adım adım yıpratarak tasfiye ediyor. Bunlar, kitleyle bağı olan, muharip kıtalarla bire bir ilişkisi bulunan oldukça dinamik, albay/yarbay gibi kademelerde bulunan kesimlerdir. Bugüne kadar dünyadaki hemen tüm darbelerde, darbeyi yapan çekirdek bu kesimlerden oluşmuştur.

Aralık ayı çeşitli gelişmeler için milat olarak görülürken, gelişmeler ABD'nin istediği gibi olmadı. Sırf bu nedenle Irak seçimleri Mart'a ertelendi. ABD'nin acelesi var, ama Türkiye'de her hamle aceleye getirilemiyor. Önümüzdeki dönem bu paradoksun ağırlığı altında yürüyen bir sürece tanık olacağız. Bunu bilmek, sürecin seyrini ve dinamiklerini doğru okuyabilmek, örgütlü halk iradesi adına gündeme, doğru yer ve biçimde müdahalenin zorunlu koşuludur.

27 OCAK 2010

DEVİRİMCİ HAREKET

ANAYASA PAKETİ'NİN EKONOMİ POLİTİĞİ

"Temel [altyapı], toplumun gelişmesinin belirli bir aşamasındaki ekonomik düzendir. Üstyapı, toplumun politik, hukuksal, dinsel, sanatsal, felsefi görüşleri ve bunlara teka-bül eden politik, hukuksal ve diğer kurumlardır." (Friedrich Engels, Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm) Bilinir ki altyapı üstyapıyı belirler ve üst yapı da alt yapıyı etkiler.

Sınıflı toplumlara geçişle birlikte, oluşan devlet mekanizması egemenlerin ezilenler üzerindeki baskı aygıtı oldu. Egemenler hem kendi aralarındaki ilişkileri düzenlemek hem de ezilenleri baskı altında tutabilmek için yasalar oluşturdu. Devlet mekanizması gelişip karmaşıklaştıkça, egemenlerin mülkiyet ilişkilerini ve sömürünün devamlılığını sağlayabilmek için düzenlenmiş yasalar birleştirilerek anayasa haline getirildi. Atina site devletlerinin o dönemki yasaları incelendiğinde egemenler arasında, bugün bile son derece demokratik bulunabilecek uzlaşma ve düzenlemeler mevcuttu. Ancak köylülerin, zanaatçıların neredeyse hiçbir hakkı yokken kölelerin yaşam hakkı, hayvanlardan bile sonra geliyordu. Feodalizmin son dönemlerinde ticaretin gelişmesiyle birlikte iktidarın, güçler dengesine göre yeniden şekillenmesi gerekiyordu. İngiltere'de Magna Carta (Özgürlük Sözleşmesi-1215) Kral'ın yetkilerini aristokrasi ile bölüşmesine dayanıyordu ve modern anlamda imzalanmış ilk belgeydi. Burjuva sınıfının oluşmasıyla kapitalist sistem tarih sahnesine çıktı. Fransada kralın tahttan indirilmesiyle mo-

narşiye son verilerek cumhuriyet ilan edildi.(1789) Burjuvazinin iktidarı ele geçirmesinin ardından "vatanadaşlık" temelinde yurttaşlık bildirgesi yayınlandı. Mülkiyet ilişkisi kutsanırken birey vurgusu feodalizmin tasfiyesini hedefliyordu. Kapitalizmin serbest rekabetçi aşaması tekellerin ortaya çıkmasını sağlamış ve böylece emperyalizm dönemine girilmiş oldu.

Emperyalist-Kapitalist sistem, bunalımlarını aşmak için her dönem yeni ekonomik programları tercih etmek durumunda kalmaktadır. O nedenle sistemdeki tüm hukuksal metinler, egemen sınıfların ihtiyaçları çerçevesinde değiştirilmektedir. **Her anayasa değişikliği; sistemin ekonomik yönelimindeki değişikliklerin yansıması olarak okumak gerekir.**

Türkiye'de Kurtuluş Savaşı'nın hemen arkasından düzenlenen 1920 Anayasası, Kürt ve Türk halklarını ve azınlıkları tanıırken o dönemki mecliste de bu durum tescilleniyordu. T.C'nin kuruluşu sürecinde ticareti elinde bulunduran azınlıkların tehcir, mübadele vb. yoluyla yok edilmesinin ardından 1923'te İzmir İktisat Kongresi'nde kapitalistleşme kararı alındı. Bu ihtiyacı karşılamak için 1924 Anayasası daha baskıcı, şoven bir içerikte hazırlandı. İstiklal Mahkemeleri de oluşan tepkileri bastırmak için devreye sokuldu.

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası değişen dünya dengeleri çok partili sisteme geçilmesini dayatıyordu. Demokrat Parti'nin seçimlerden galip çıkmasının ardından özellikle ABD emperyalizmiyle

kurulan ilişkiler Marshall yardımları vb. çerçevesinde emperyalizm, içsel bir olgu haline gelerek, ülke hızla kapitalistleşme sürecine girdi. 1960 darbesi oligarşi içindeki yeni dengeleri düzenlerken, nispi demokratik anayasanın da etkisi ile feodalizm çözülmeye başlamış, kapitalizm en ücra yerlere girmeye başlamıştı.(karayolları, traktör, elektrik vb.) 1971 darbesi feodalizmin oligarşi içinden büyük oranda tasfiye edilmesine; 1980 darbesi de oligarşinin kapsamının tekeli burjuvazinin bir kesimine kadar daralmasına yol açıyordu. 24 Ocak Kararları tekellerin ihtiyaçları temelinde ülkenin tepeden turnağa yeniden dizayn edilmesini hedefliyordu. Bu amaçla devrimci mücadelenin yok edilmesinin yanı sıra bütün örgütlenmeler de dağıtıldı. 12 Eylül faşizminin dili ise işkence ve katliamın ülke sathına yayılmasıydı.

BOP PROJESİ'NDE TÜRKİYE ÖNEMLİ BİR FİĞÜRANDIR

ABD, enerji kaynakları üzerinde tam denetim kurmak amacıyla BOP'ni (Büyük Ortadoğu Projesi) devreye soktu. 11 Eylül saldırıları gereken bahaneyi sağladı. Irak işgali Ortadoğu'nun kalbine sokulan hançerken, Afganistan, Orta Asya ve Hazar havzası enerji kaynakları üzerinde denetim kurma çabasıydı. ABD işgal yoluyla halkları teslim alacağını düşünüyordu. Ancak hiç de ummadığı direnişlerle karşılaşarak iki cephede birden tam bir bataklığa saplandı. Afganistan'da Pakistan ordusu savaşa sokulmuşken Irak'ta ise Türk ordusunun rol

alması için hazırlıklar yapılıyor. Erdoğan'ın bu projenin eş başkanı olduğunu söylemesi Türkiye'nin üstlendiği görevin çerçevesi hakkında yeterince bilgi veriyor.

Irak Savaşı öncesi 2001'de bankalar krizi adıyla yaşananlar, finans sektörünün emperyalizmin tam denetimine geçmesini sağladı. **Uluslararası tekellerin AKP aracılığıyla attığı adımlar geleneksel sermayenin on yıllardır işbirlikçilik temelinde sağladığı imkân ve olanakları kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmasına ve var olanı koruma refleksinin gelişmesine yol açtı.** AKP'nin devlet imkânlarını kendi yandaşlarına peşkeş çekmesinin yanında yürüttüğü kadrolaşma faaliyeti de sıkıntı yarattı. Cumhuriyet Mitingleri, sermaye çatışmasının gerici bir iç savaşa doğru ivme kazandığını gösteriyordu. Egemenler arası süren mücadelenin fiziki bir karşı karşıya gelişe doğru seyir izlemesi ABD'yi rahatsız etti. O dönem yaptığımız değerlendirmede ABD'nin bölge politikalarının olumsuz etkilenme riski karşısında 5 Kasım 2007'de Oval Ofis'te yapılan toplantıyla sermayenin en irilerinin uzlaştırıldığını ve sivri uçların hızla törpüleneceğini söylemiştik. Ergenekon Davası ile başlayan süreç belli bir aşamaya getirildi. Başbuğ'un ABD'ye ziyareti ve 7 Aralık'ta Erdoğan-Obama görüşmesi ilişkilerde yaşanan ikinci dönüm noktası olarak değerlendirildi. "Stratejik İşbirliği"nden "Model Ortaklık"a geçildiği açıklamaları ise Türkiye'nin bölgedeki ağırlığının artırıldığını gösteriyor.

Türkiye'de sermaye çatışması ile oluşan iki başlılık görüntüsü ABD'nin politikalarını hayata geçirirken hiç de istemediği, müsaade etmeyeceği bir durumdur. Ergenekon, Balyoz, Kozmik Oda derken Genelkurmay içindeki çatlak sesler üzerinde belli bir denetim sağlandı. Hatırlanacağı gibi yaz aylarında Emniyet'in ağır silah alımıyla ilgili Genelkurmay'ın da onayıyla yetki

verildi. Kuruluşundan beri iç savaşa göre örgütlenen ordunun yerini polis alıyor. Ordu ise profesyonelleşme vb. yoluyla dış savaş ordusu haline getirilerek emperyalizmin ihtiyaç duyduğu coğrafyalara müdahale için hazırlanacaktır.

KRİZ SÜRECİNDE GELİŞİMİNİ SÜRDÜREN ÇİN; ABD İÇİN TEHLİKELİ BİR RAKİP HALİNE GELDİ

Ortadoğu'da, soğuk savaş döneminde emperyalizm tarafından elde tutmanın kolaylığından olsa gerek; mevcut feodal yapının korunması tercih edilmişti. Fas, Cezayir, Tunus vb. ulusal kurtuluş mücadelelerinin yanı sıra Arap milliyetçiliği temelinde örgütlenmiş BAAS akımlarının da baş ağrıması sonucu krallıkla veya şeyhlikle yönetilen ülkelerin işbirlikçilik temelinde satın alınması daha kolay oluyordu. Ancak feodal yapının sürmesi alışkanlıkların korunmasına yol açıyor, kapalı bir ekonominin hüküm sürmesine sebep oluyordu. Kapitalist anlamda tüketim ancak sınırlı olarak saray ve çevresinde görülebiliyordu. Emperyalizm artık kapitalist pazarın dışında hiçbir yapıya yaşam hakkı tanımamakta kararlı gözüküyor. ABD'nin sıklıkla Arap ülkelere demokrasiden, seçimlerden ve özgürlüklerden bahsetmesinin arkasında böyle bir gerçek yatıyor. Kapitalist sistem krize girmişken petrol gelirlerinden yüz milyarlarca dolar gelir elde eden ülkelerin sınırlı bir tüketim alışkanlığının olmasının yanı sıra kapitalist pazara tam olarak entegre olmaması da artık tahammül edilebilecek bir durum değildir.

ABD'nin ulaşamayacağı, etkili olamayacağı (anti Amerikançılık) ilişkiler Türkiye üzerinden kurulmaya çalışılıyor. Türkiye'nin imajı parlatılıp, önündeki engeller temizlenerek ilerlemesi, halkları yanıltması tasarlanıyor. ABD dışında hiçbir ülkeyi dinlemeyen İsrail, son 1 yıl içinde Türkiye tarafından adeta hırpalandı. Önce Gazze sal-

dırısı döneminde "Davos Fatih" Erdoğan tarafından insan hakları "dersi" verildi. Ardından küçük sözlü sataşmalar sonucu büyükelçi krizi yaşandı. İsrail tarihinde ilk kez özür diledi. ABD'nin onayıyla Türkiye Arapların gözünde İsrail'e kafa tutan ülke, Müslümanların koruyucusu vb algısı yaratılmak istendi. Davutoğlu'nun "komşularla sıfır problem" politikası çerçevesinde Suriye, Irak vb. ülkelerle vizelerin kaldırılması, ortak kabine toplantısı, arabuluculuk (İsrail-Suriye ve Irak-Suriye) gibi İran'ın Ortadoğu'da artan etkinliğini dengelemek/kırmak için çeşitli yöntemler geliştirildi. Türkiye Ortadoğu ile de sınırlı kalmayıp Afrika'da; Sudan, Kongo, Kenya, Güney Afrika, Libya vb. ABD'nin ihtiyaç duyduğu sorunlu bölgelere gönderilerek rol alması sağlandı. Böylece, ABD ile geliştirildiği söylenen model ortaklığın kâhyalık görevi olduğu ortaya çıkmış oluyor.

ABD'nin saldırgan politikalarının aksine Çin, sessiz ve derinden gidiyor. Özellikle Asya, Afrika ve Güney Amerika'da çeşitli yatırımlar yaparak yayılmasını sürdürüyor. Çin'in özellikle Ortadoğu ve Afrika'da geçmişten bugüne pek etkili bir figür olmadığı biliniyor. Bu tür ilişkileri kurmak ve geliştirmek sanıldığı kadar kolay değildir. Diğer emperyalist rakiplerin sömürgecilikten kalma ilişkileri var. Hükümetleri belirleyebilme, düşürebilme güçlerini hala sürdürüyorlar. Kalıcı ilişkiler geliştirmenin onlarca yıl sürdüğü bu coğrafyalarda İran gibi bir partner bu süreci kısaltabilirdi ve öyle de oldu. Çin'in İran ile girdiği ilişkilerin sadece enerji alanıyla sınırlı olduğu düşünülmemelidir. İran'ın İslam ve Şii kimliğiyle Ortadoğu'da geliştirdiği ilişkiler üzerinden Çin kendine yeni pazar alanları açmaya çalışıyor. Çin, ticareti geliştirdiği ülkelerde altyapı hizmetlerinin (köprü, yol, baraj vb) yanı sıra enerji, maden karşılığı mal değişimi gibi farklı bir yol iz-

liyor. Çin ucuz işgücü ve düşük kur politikası sayesinde 2009'da ihracat şampiyonu oldu. Genellikle taklit ve dayanıksız/kalitesiz mal ürettiği söylendiği halde son yıllarda otomotiv, elektronik, bilgisayar gibi teknolojik bilgi gerektiren sektörlerde dünya çapında şirketleri satın alıyor. Hatırlanacağı gibi Japonya da ilk başta ucuz taklit mal yaparken gerekli sermaye yoğunlaşmasını sağladıktan sonra teknoloji ülkesi olarak anılmaya başlandı. Teknoloji transferleri Çin'in kalitesiz mal yapmasıyla ilgili önyargıları da değiştirecek gibi gözüküyor.

Çin uzunca bir süredir rakiplerini Afrika pazarında da sıkıştırıyor. Afrika ekonomik işbirliği toplantısının ilki 2000 yılında Etiyopya'nın başkenti Adisababa'da gerçekleştirilmişti. Toplantıların dördüncüsü 50 Afrika ülkesinin cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve bakanlar seviyesinde katılımıyla 2009 Kasım'ında Mısır'ın Şarm El Şeyh kentinde yapıldı. Çin'in 2000 yılında Afrika ülkeleriyle toplam ticaret hacmi 10 milyar dolar iken 2010 yılında 100 milyar dolara yükseldi. Çin, petrol karşılığı inşaat, müteahhitlik, mal ve hizmet yatırımı yaparak hem ekonomik hem de siyasal anlamda atak yapmış durumda. **Türkiye'nin de bölgeyi turlaması yeni anlaşmalar imzalamaya çalışması, ABD'nin bilgisinden, beklentisinden bağımsız değerlendirilmemelidir.** Çin'in İran gibi bir partnerle ABD'yi Ortadoğu ve Afrikada sıkıştırmaya çalışması karşısında ABD de Türkiye kozunu oynuyor. Türkiye heyetinin gittiği yerlere Fettullah'ın açtığı okullarla önceden ulaştığı, çalışma yaptığı görülüyor. Fettullah'ın okullarının Afrika'daki dağılımı incelendiğinde kıtanın tamamına yayıldığı görülmektedir. "Fas 5, Moritanya 1, Mali 1, Nijer 1, Çad 1, Etiyopya 1, Sudan 2, Senegal 1, Gambiya 1, Gine Bissau 1, Gine 1, Burkina Faso 1, Gana 1, Togo 1, Nijerya 4, Kamerun 1, Orta Afrika Cumhuriyeti 1, Kongo 1, Uganda 1, Kenya 4, Tanzanya

3, Malavi 1, Mozambik 1, Madagaskar 1, Güney Afrika 4, Benin 1, Liberya 1, Fildişi Sahili 1, Angola 1. Toplam: 45" (Zaman Gazetesi-Şahin Alpay, 25.02.2007). Son 3 yılda bu sayının katlanarak arttığı düşünülürse daha ortada Türk Hükümeti yokken okullar (ABD) sayesinde gerekli ilişkilerin kurulduğu, zeminin hazırlandığı görülecektir. Hükümet yetkililerinin gezilerinde TV ve gazetelerde ziyaret edilen ülkelerde özel okullarda istiklal marşını söylemeye çalışan, Türkçe şarkı söyleyen siyahi çocuklar gösteriliyor. Bu görüntüler hükümet üyelerinin duygu dolu anlar yaşamasına, zaman zaman ağlamasına sebep oluyor vb. **Hazırlanan bu senaryolar Türkiye'nin başarısı, Afrika'nın keşfi gibi gösterilse de Çin karşısında ABD'nin Müslüman ülke kozunu (Türkiye) devreye sokmaya çalıştığı görülüyor.**

EMPERYALİZMİN KRİZ SÜRECİNDE HİÇBİR ÇATLAK SESE TAHAMMÜLÜ YOK

Artık sosyalizmin yenildiği ve bir süreliğine de olsa geri çekildiği koşullarda egemenler, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin mücadeleleri sonucu kazanılmış haklarını hedef tahtasına koydu. Başta eğitim, sağlık, çalışma yaşamı vb. her alanda yürütülen saldırılar emperyalist devletlerde görülen nispi refah (sus payı) düzeyinin aşındırılarak ortadan kalktığını gösteriyordu.

Emperyalistlerin artık kapitalist sisteme tam olarak entegre olmamış hiçbir oluşuma, devlete tahammülü yoktur. Sırbistan, Somali, Irak, Afganistan müdahalelerinin arkasında bu anlayış egemendir. Bugün Küba, Kore, İran ve Suriye gibi ülkelerin hedef tahtasına konulmasında bu gerçek ağır basmaktadır.

Emperyalizm, yeni-sömürgelerin pazarlarına işbirlikçiler aracılığıyla girerek kârın bir kısmını bölüşüyordu. Oysa bugün pazarı doğrudan denetimine almak istiyor. Emperyalizmin artık işbirlikçi dahi olsa

çatlak sese tahammülü yok. Uluslararası tekellerin özelleştirmeler yoluyla aldığı işletmelerin kendisine değil pazarına ihtiyacı vardır. O yüzden satın aldığı işletmeleri (tek, şeker ve çimento fabrikaları vb.) çalıştırmak yerine tasfiye ediyor. Tekellerin kendi ülkelerinde ya da ücretlerin düşük olduğu yerlerde ürettikleri ürünleri Türkiye'ye sokarak hem iç pazarda rakipler temizleniyor, hem de piyasada tam denetim sağlanmış oluyor.

Uluslararası tekellerin (Cargill, Nestle vb) GDO'lu gıdalar (genetiği değiştirilmiş gıda) üretmesini; yeni-sömürge ülkelerin tarımını bitirerek pazarı kendi denetimlerine alma çabası olarak görülmelidir. Hipermarketler (Migros, Carrefour vb) yoluyla hal, pazar vb. küçük üreticinin ürünlerini sattığı alanlar, kanallar ortadan kaldırılıp yerine köylünün uluslararası tekellerin bir işçisi haline dönüştüğü, tarlasına ne zaman ne ekeceği, ne kadar ekeceği ve kaç liraya satacağının önceden belirlendiği koşullar dayatılıyor.

Banka ve finans sermayesinin denetiminin %80 oranında yabancı tekellerce sağlandığı ülkemizde köylü, ipotek karşılığı kredi yoluyla toprağını elden çıkarmak zorunda kalıyor. Tarımın bitirildiği, özelleştirme yoluyla KİT'lerin tasfiyesi sonucu işçilerin sokağa atıldığı, üretimin bitirildiği, esnafın kepenk kapattığı koşullarda halkın sisteme yönelmesi muhtemel tepkileri karşısında bırakalım demokratikleşmeyi mevcut 12 Eylül anayasası dahi bol geliyor.

EKONOMİ AYAĞI EKŞİK KALDIĞI SÜRECE İLİMLİ İSLAM PROJESİ'NİN HAYAT BULMA ŞANSI YOKTUR

4-5 yıldır Türkiye'yi ziyarete gelen IMF temsilcileri sürekli asgari ücretin çok yüksek olduğunu, 200\$ civarına çekilmesi gerektiğini söylüyor. **ABD açısından sadece ılımlı İslam kimliği ile Türkiye'yi Ortadoğu'da çekici kılmak, çekim merkezi haline getirmek pek mümkün değil. Türkiye'nin ekonomik olarak da**

bir cazibe merkezi olması, emperyalist kapitalist sistem için ekonomik bir üs haline getirilmesi gerekiyor.

ABD ve AB'nin emperyalistler arası mücadelede Çin ve Hindistan'da üretilen ucuz mallarla rekabet etmesi zor görünüyor. İşgücü maliyetini o düzeye indirmeleri pek mümkün değil. Ancak Türkiye işçilik maliyetlerini istenilen düzeye çekip (200 \$) yabancı sermaye önündeki tüm engelleri kaldırdığında cazip hale gelebilecektir. Türkiye'nin AB ve Ortadoğu pazarlarına yakınlığı, taşıma ve hız konusunda bir başka avantajdır. Ayrıca Müslüman ülke kimliği ile özellikle Ortadoğu pazarında ağırlık oluşturma ihtimali de bir başka avantajdır.

Emperyalizmin Türkiye'deki yatırımlar konusunda pek sıkıntı çekmeyeceği gözüküyor. Sigortasız ve sendikasız çalışmanın yaygınlığı uluslararası tekeller için Türkiye'yi cazibe merkezi haline getiriyor. Toplam işçi kitlesi içinde sendikalı sayısının %3-5 düzeyini aşmamasının yanında sendikal yaşama sarı sendikacılığın, uzlaşmacılığın hâkim olması bir başka avantaj. Esnek çalışmanın yaygınlığı, taşeron işçi çalıştırma ve fason üretim de bir başka avantajdır.

Türkiye'nin ekonomik anlamda çekim merkezi haline gelebilmesinde ücretlerin önemli bir rol oynayacağı gözüküyor. Türkiye'nin tekstil, inşaat, tersane vb. alanlarda uzun yıllara dayanan bir birikime sahip olması belli düzeyde kalifiye emeğin oluşmasını sağladı. Ücretlerin istenilen düzeye çekilebilmesinin bir başka yolu da kalifiye emek gerektirmeyen iş kollarına ağırlık vermektir. Hali hazırda Kürdistan'dan getirilen mevsimlik işçilerin çeşitli iş kollarında (tersaneler, tarım, inşaat vb) adeta karın tokluğuna çalıştırıldığı sır değil. Aslında bunu da aşan düzeyde Balkan'lardan, Kafkas'lardan ve Afrikadan getirilen kaçak işçilerin de ücretlerin aylık 200\$ civarına getirilmesinde

işlev görebileceği düşünülmelidir. Erdoğan'ın Ermeni meselesinde ırkçılık temelinde dile getirdiği "100 bin kaçak ermeni işçiyi geri göndeririz" söylemi bir başka gerçeğin gün ışığına çıkmasına yol açıyor. Sadece Ermenistan'dan gelen 100 bin kaçak işçinin Türkiye'de çalıştırıldığı itiraf edilmiş oluyor.

Ucuz işgücü ihtiyacını karşılamakta bir başka kaynak ise çocuk emeğidir. Çocuk emeğinin kullanılmasını kısıtlayacak yeterli yasaların olmaması istismara daha açık hale gelmesine yol açıyor.

ULUSLARARASI SERMAYE KENDİNİ GÜVENDE HİSSETMEDİĞİ HİÇBİR YERE YATIRIM YAPMAZ

Uluslararası tekeller için tüm bunlar avantaj/ fırsat olmasına rağmen mevcut anayasa bu haliyle çeşitli riskler taşımaktadır. Geçmişte görülen pek çok olumsuz örnek yatırım yapacakları alanın düzenlenmesi gerekliliğine işaret ediyor. Bergama köylülerinin mücadelesi sonucu Eurogold aleyhine alınan yargı kararları, Kaz dağlarında siyanürle altın aranmasına Danıştay'ın durdurma kararı, İstanbul Belediyesi'nin 5 milyar dolarlık Dubai Towers projesinin Danıştay engeline takılması, nükleer santral ihalelerinin iptali, eczanelerle tek tek sözleşme yapılmasına dönük kararın danıştay tarafından iptali, GDO (Genetiği Değiştirilmiş Gıda) ve şeker fabrikalarının özelleştirilmesinin iptali, YÖK'ün yayınladığı türban genelgesinin Anayasa mahkemesi tarafından iptali ve YÖK'ün üniversiteye girişte katsayının düşürülmesi kararlarının Danıştay tarafından iptali, Özelleştirmelerin (Pektim, İgdaş, Aliğa, İzmir Limanı vb) iptali...

Türkiye'de alınan yargı kararları tekellerin iştahının kaçmasına yol açıyor. Yasama ve yargıya tanınan haklar yürütmenin (hükümet) elini kolunu bağlıyor. Uluslararası tekellerin ihtiyaçları temelinde atılan adımların engellerle karşılaşması

güveni sarsıyor. Emperyalizm için AKP üzerinden sağlanan siyasal ve ekonomik itaatin kalıcı olmasının tek yolu yasal olarak da güvenceye alınmasından geçiyor.

AKP'nin yakaladığı ivmenin arka planında ekonomik istikrar vardır. Emperyalizm 2001 krizinin ardından hükümete getirdiği AKP'ye açık-gizli verdiği destekle ayakta kalmasını sağladı. Cumhuriyet tarihinde hiçbir hükümet ABD ve AB tarafından bu kadar açıktan desteklenmemiştir. Bu destek ekonomi cephesinde de sürmektedir. IMF ile yürütülen ilişkiler sonucu hiçbir ülkeye tanınmayan ayrıcalıklar tanınmaktadır. Türkiye'nin bütçe açığı battığı açıklanan Yunanistan ile kıyaslandığında çok da parlak değildir. Borç toplamının GSMH'ya oranı yine Yunanistan'dan aşağı kalmaz. Pe ki bu durumda nasıl oluyor da Yunanistan batarken Türkiye "yükselen değer" olarak görülüyor? Türkiye'nin 2009'daki 4,7'lik küçülme oranı Yunanistan'ınkinin iki katından daha fazla olduğu halde nasıl oluyor da kredi derecelendirme kuruluşları tarafından puanı sürekli artırılıyor?

ABD ile kurulan "model ortaklık", denklemin bilinmeyen ögesi dir. Egemenler de ekonomik göstergelerin fena olduğunun, ibrenin hep aşağıyı gösterdiğinin bilincinde. Özelleştirmeler yoluyla tesisler, makineler vb. haraç mezat satıldı. Kıyı şeridi, temiz su kaynakları, madenler ya satıldı ya da satılmaya devam ediyor. Artık sıra okullara, hastanelere, köprülere, yollara, ormanlara, akarsulara vb. geldi. Elde kalan son birikimlerin, toplumun daha geniş kesimlerini etkiliyor olması yaşanacak yağmanın önünde pürüz oluşturuyor. Bu sürece küçük de olsa muhalefet partilerinin destek vermesi durumunda işler karışabilir. Nitekim 2B yasası (orman vasfını yitirmiş alanlar) ve vakıflar yasasının akıbeti hala belirsiz. Yargı bu süreçte devreye girerek planların bir süreliğine de olsa rafa kaldırılmasına yol açtı.

ANAYASA PAKETİ SERMAYENİN İHTİYACIDIR

DEMOKRATİKLİK SOSU BİLİNÇLERİ ÇELMELEME AMAÇLIDIR

Egemenler uzunca bir süredir yaptığı saldırıları demokrasi havarisini edasıyla sürdürmektedir. Kırıntı düzeyinde dahi olsa hiçbir demokratiklik içermeyen tüm bu çabalar özünde hedefine koyduğu toplum kesiminin teslim alınmasını ve sisteme yedeklenmesini hedeflemektedir. Egemenler halka yönelik bir saldırıyı hayata geçirmek istediğinde öncelikle bunu demokrasi ve insan hakları sosuna batırıp sunmaktadır. Hatırlanacağı gibi SGK (Sosyal Güvenlik Kanunu) saldırısı geçirilirken reform, yenilik adını kullanıyorlardı. Yüzyılın saldırısı değişim yaygarasıyla liberal "solun" da alkışları altında geçirildi. Sendikalardan solun çeşitli kesimlerine kadar cılız bir tonda sürdürülen tepkiler protestoyu aşamadı.

"Anayasa Reformu" paketi de demokratikleşme ambalajıyla karşımıza çıkarılıyor. Paketteki maddelerin içeriği incelendiğinde kimin hangi ihtiyaçlarını gözettiği kolayca anlaşılıyor. Hükümetin yavuz hırsız misali bastırmasıyla halk 12 Eylül anayasasına taraf olup olmamak biçiminde bir ikileme karşı karşıya bırakılmak isteniyor. Sanki evet dendiğinde 12 Eylül faşist anayasası bitecek, hayır dendiğinde ise darbeden yana taraf olunacakmış havası yaratılıyor.

12 Eylül darbesiyle örgütlülüklerin bitirilmesinin yanında topluma deli gömleği giydirilmeye çalışıldı. 12 Eylül; milliyetçi, muhafazakâr bir toplum projesi adıyla faşist ve dinci-gerici tüm odakları destekleyip büyütme, onlara imkânlar/olanaklar sağlamaya başladı. Başta Kenan Evren olmak üzere cuntacılar gittikleri her ilde Kuran ayetleri okuyarak, Kuran kursları ve cami yapımını teşvik ederek kitle tabanı yarattılar. Tarikatların sistemle bağını daha da güçlendirmek, entegre etmek için

şirketleşmesini sağladılar. 90'lı yıllara gelindiğinde Körfez sermayesinin de devreye sokulmasıyla İslami holdingler, tekeller doğdu. Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Faysal Finans vb. bankalar kurularak sermaye desteği sağlandı. 2001 krizinin ardından uluslararası tekellerin ihtiyaçları çerçevesinde tepeden tırnağa emperyalizm tarafından dizayn edilen bir parti olan AKP devreye sokuldu. AKP'nin etrafında kümeleşen yeni sermaye grupları, devlet imkânlarından (ihale, teşvik vb.) da faydalanarak büyümeye, irileşmeye başladılar. AKP yöneticilerinin de girmiş olduğu ilişkiler sonucu iktidarı bölüşmeye talip, oligarşi içinde yer almak isteyen bir kesim oluştu. **Ekonomik alanda elde ettiği gücün siyasal olarak güvenceye alınmadığında ellerinden gideceğinin farkında olan bu kesim bugün anayasa paketi tartışmalarının taraflarından biridir.**

Egemenler arası mücadelenin asıl muhatapları rengini doğrudan belli etmek yerine kapsayıcılık çağrıştıracak bir üslubu tercih ederler. Didişme daha çok alt düzeyde temsilciler tarafından yürütülürken onlar demokrat, çoğulcu ve uzlaşmacı gözükmeye özel önem verirler. "Anayasa Paketi" tartışmalarında TÜSİAD yaptığı basın açıklamasında, "Anayasa tümüyle yenilenmelidir; gündemdeki Anayasa paketi nin içeriğinde temel sorunlar vardır ve demokrasi açığını kapatmaktan uzaktır" dedikten sonra asıl niyetini ele veriyor "Anayasa paketi önerisi, kuvvetler ayrılığı ilkesini ve yargı bağımsızlığını zedeliyor." TOBB başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu da yaptığı açıklamada "Yeni anayasa mümkün olan en geniş mutabakatı hedefleyen katılımcı bir süreçle oluşturulmalıdır." diyerek kapsayıcılık görüntüsü altında topu taca atıyor.

Egemenlerin başarısının sırrı kendi taleplerini sanki tüm halkın talebiymiş gibi topluma empoze etmesinde aranmalıdır. "Anayasa Paketi"nde halk yararına hiçbir dü-

zenleme olmadığı halde, başta kriz olmak üzere asıl gündemlerin ıskalanmasını sağlayarak aylardır kamuoyunu meşgul etmesi, hükümetin toplumu manipüle etmekte aldığı yolu da gösteriyor. "Anayasa Paketi" gündeme getirildiği halde TMK'nun (Terörle Mücadele Kanunu) adı bile geçmiyor. Dünya'da uygulanmayan %10 seçim barajı olduğu gibi duruyor. İş kanunu ve çalışma yaşamıyla ilgili hiçbir şey yok. Uluslararası tekellerin insafına terk edilmiş köylünün sorunlarıyla ilgili hiçbir ibare yok. Kürt halkının hiçbir özgürlük talebi dikkate alınmıyor. Kadın adeta yok sayılıyor. İşçiler ve emekçiler cephesinden bakıldığında hiçbir talebinin gündeme dahi getirilmediği böyle bir pakete taraf olması beklenmemeli.

Egemenler arasında yaşanan çekişme, sonunda dönüp dolaşıp üç maddeye dayandı. CHP'nin 3 madde dışında (HSYK, Anayasa Mahkemesi ve Parti kapatma) kalan diğer 24 maddeye onay vereceği Baykal tarafından ilan edildi. "Anayasa Paketi"nin asıl amacı olan üç maddede sorun düğümlenmiş gözüküyor. Bu maddeler zaten yargının denetlenmesi için olmazsa olmaz maddelerdir. Geleneksel sermayenin son kaleleridir. **Hizaya getirilmiş bir Genelkurmay'ın ardından yargı da düşerse yeni dönemde emperyalizmin Türkiye'ye biçtiği yeni elbisenin büyük oranda hazır olduğu düşünülmelidir.**

Maddeler arasına serpiştirilen bazı küçük değişikliklerin demokratiklik savıyla sunulması amaçlanan asıl değişikliklerin perdelenmesine dönük bir çabanın ürünüdür. 12 Eylül faşist anayasasını rafa kaldıracığı iddia edilen paketin liberal ve reformist solun bir biçimde yedeklenmesini sağlayan "en demokratik" maddelerini incelediğimizde içeriğinin ne kadar boş olduğu daha iyi anlaşılır.

"Anayasa Reformu" paketi, hükümet tarafından gündeme getirildiği ilk günden itibaren yamalı bohça

gibi ihtiyaca göre şekilden şekle sokuldu. Başlangıçta 23 madde olarak ilan edilen paket sürekli değiştirilerek 27 maddeye kadar çıkarıldı. İçeriği ise kamuoyunda yaratılan etkiye göre küçük değişikliklerle son şeklini aldı.

Madde 25: “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici 15’inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.” 12 Eylül darbesinin ve darbelerinin yargılanmasının önündeki tek engel olarak gösterilen geçici 15. maddenin yürürlükten kaldırılması solu yedeklemek için düşünülmüş bir adımdır. Darbeler yargılansa fena mı olur? Yüzeyselliğiyle tartışmanın pratikte hiçbir sonucu olmayacaktır. “Darbelerin mahkûm edilmesi bile bir kazanımdır!” anlayışı düşülen sığığın ya da kafa karışıklığının bir başka göstergesidir. Birincisi, 15. madde kalksa bile darbelerin ve darbelerin yargılanması önünde başka anayasa maddeleri var. İkincisi, birçoğu ya ölmüş ya da yaş haddini çoktan doldurmuş kişilerin yargılanması da pek mümkün görünmüyor. Üçüncüsü, darbenin üzerinden 30 yıl geçmiş olması, zaman aşımı riskini barındırıyor. Dördüncüsü, kadroları darbe sürecinde ve darbeler tarafından beslenip büyütülmüş bir partinin darbeleri yargılayacağını umut etmek saflık değil de nedir? Beşincisi, darbeyi ve darbeleri burjuva partilerinin yargılamasını istemek, beklemek bir başka hatadır. Böyle bir yargılama olmayacağı gibi toplum nezdinde darbeye hesaplaıldığı görüntüsü verilerek aklanmaları sağlanacaktır. Açılım adıyla anılan süreçte aydınlatıldığı, çözüldüğü söylenen olaylara bir göz atmak bile niyetlerini ele vermektedir. “Açılım” sürecinde 1 Mayıs 1977 olaylarını devletin denetleyemediği, bazı Ergenekoncuların yaptığı açıklanmıştı. Sivas ve Gazi katliamları da Ergenekon’la ilişkilendirilerek devlet aklanmaya çalışılmıştı. 12 Eylül faşist darbesinin ABD başkanı Carter’e “bizim çocuklar işi bitirdi” biçiminde ilet-

miş olması, hesaplaşmanın kapsamının da kimle hesaplaşılması gerektiğinin de en güzel ifadesidir.

Madde 1: “...Bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar ve özürülüler ile harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” Kadınlara pozitif ayrımcılık iddiasıyla hazırlanan birinci maddede kadın dışında herkes var. Son anda eklenen şehit, dul ve yetimler bölümü ise ilgili kesimleri de yedeklemek çabasının ürünüdür. Kısacası kadının olmadığı ve ne işe yarayacağına da bilinmediği bu maddeye kadın örgütlerinin tepkisi, talebi olmasına rağmen kulak asılmaması amacın kadınların sorunları olmadığını en basit örneğidir. Yoksa töre cinayetlerine kurban giden, öldürülen, dövülen, sövülen kadının sorunları saymakta bitmez. Ancak egemenlerin böyle bir derdi olduğunu düşünmek de sol adına ayrı bir akıl tutulmasıdır.

Madde 6: “...memur ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkı getirilmektedir...Eğer anlaşma olmazsa, konu Uzlaştırma Kuruluna götürülecektir. Uzlaştırma Kurulunun vereceği karar kesin olacak ve toplu sözleşme yerine geçecektir.” Bu madde memurların işçiler gibi toplu sözleşme yapabileceği yanılması yaratmaktadır. Özünde ise Uzlaştırma Kurulunun söylediği rakamların bağlayıcılığı bir yana memurların grev hakkı dahi ellerinden alınmaktadır. Alın size bir “demokratikleşme” örneği daha.

SOL EGEMENLERARASI İKTİDAR MÜCADELESİNDE DÜŞTÜĞÜ YEDEKLENME HALİNDEN ARTIK KURTULMALIDIR

Son yıllarda sol liberalizm diye bir terim türetildi. Aslında kavram olarak birbirine zıt bu kelimeler yan yana getirildiğinde halkta bir bilinç bulanıklığı yaratılarak burjuva ideolojisinin

sol maskesiyle sürdürülebilmesi amaçlanıyor. Taraf Gazetesi yazarı, DSİP üyesi Troçkist Roni Margulies: “Öneri bence ana hatlarıyla olumlu. Bütün eksikliklerine rağmen sonuçta 12 Eylül Anayasası ilk defa sivil bir girişimle değiştirilmiş olacak çünkü. Ama çok eksikliği var.” (Taraf Gazetesi- 27.03.2010) ABD ve AB emperyalizminin politikalarının gönüllü savunucusu olan bu kesimlerin kendilerine sol liberal demesi kimseyi aldatmamalıdır. Birincisi, 12 Eylül anayasası defalarca değiştirildi. İkincisi, bu kesimler olumsuzlamak istedikleri şeyin başına sivil kelimesini getirerek meşruiyet yaratacaklarını zannediyorlar.

Geçmişte sol kulvarda yer almış olsa da bugün ayağının altındaki zeminin büyük oranda değiştiği bazı aydınlar ise bizi şaşkırtmamaktadır. Ertuğrul Kürkçü: “Değişikliklerin, mevcut Anayasaya oranla nispeten genişlemiş demokratik bir alan yaratabileceği ortada. Fakat değiştirilmemiş maddelerle birlikte düşünüldüğünde sonuç olarak değişen bir şey yok...” Oral Çalışlar da sol gösterip sağ vuranlardan. “AK Parti’nin hazırladığı taslağı bütün eksiklerine rağmen, özellikle Anayasa Mahkemesi, HSYK ve parti kapatma davasının Meclis iznine bağlanması maddeleri hayati önemde.” Ömer Laçiner de paketi kötünün iyisi olarak görenlerden. “...Bizim tam anlamıyla onaylayabileceğimiz bir paket değil bu. Ama Anayasayı değiştirme konusunda etkisi olan (CHP ve MHP) güçlere baktığımızda AKP onların yanında daha ehven-i şer gibi duruyor.” (Taraf Gazetesi- 27.03.2010)

Ufuk Uras da utangaç savunuculardan. “Yapılan değişiklikler önemlidir. Ancak yeterli değildir. Geçici 15. maddenin bizim için sembolik değeri çok fazla ama keşke YÖK’ün kaldırılması da olsaydı. Ne yazık ki bu hiç gündeme bile gelmedi. Bu konuda MHP ile CHP’nin peşine takılmayacağız. 330’a ulaşma anlamında bir sıkıntı olacağını düşünmüyoruz” şeklinde konuştu. (2 Nisan 2010)

Kendilerini liberal sol olarak görenleri anlamak zor değil ancak emek ekseninde durduğunu söyleyen ve bu konuda ciddi birikimlere sahip olanların anayasa gibi kapitalizmin basit ve temel konuları hakkında düştüğü yanılığını anlamak zor. Aydın Çubukçu'nun "ne koparırsak kardır" anlayışıyla bir yedeklenme hali yaşadığı görülmektedir. "Esas olarak bu Anayasanın neresini değiştirirsen kârdır. Ama bu, temel demokratik taleplere cevap verebilecek bir değişiklik de değil tabii. Yıllardır 82 Anayasası'nın kaldırılması için mücadele ettik. Sonuçta burada sadece tozunun alındığı bir durum ortaya çıkıyor. Daha çok şu anda ordu, yargı ve hükümet arasında sürüp giden çatışmada hükümet lehine bazı değişiklikler getiriyor. Bu zararlı mıdır; değildir..." (Taraf Gazetesi-27.03.2010)

Birgün yazarı Doğan Tılıç "Anayasa Paketi"nin geneline olumluluk atfederek paketin bölünmemesine hayıflanıyor. "...HA-VET seçeneği yoksa çorba iyi bile olsa içindeki sinek yüzünden içilmeyecek galiba." (25 Mart 2010) Tılıç, ne suya ne sabuna dokunmak biçiminde özetlenebilecek, bir ÖDP klasiği haline gelmiş HA-VET anlayışını karşılaşılan her soruna uygulayabileceğini düşünenlerden.

Aslında bugüne kadar 12 Eylül Anayasasında defalarca değişiklik yapıldığı halde hiç bu kadar gürültü koparılmamıştı. **AKP, her zaman ki gibi gündeme getirdiği hak gasplarını sanki iyilik yapıyormuş edasıyla, demagojik söylemler eşliğinde devam ettiriyor.**

AKP girdabına kapılıp bu pakete bir şekilde eklemelenmek sol adına talihsizliktir. 2009 Ekim'de kurulan Demokratik Anayasa Platformu'nun 10 Nisan'da "Sivil Anayasa" sloganıyla gerçekleştirdiği mitingin bileşenlerine bakıldığında birbirinden bu kadar farklı kişi ve kurumun nasıl yan yana geldiğini anlamak daha da zorlaşıyor. Ali Balkız, Murat Belge, Oral Çalışlar, Kezban

Hatemi'nin de aralarında olduğu kişilerin yanı sıra BDP, SDP, KESK, ÖDP, Halkevi, DİSK gibi kurumların Genç siviller ve 70 Milyon Adım gibi Sorosçu ve şaibeli çevrelerle yan yana, omuz omuza vermelerini anlamak zor. Miting'de "Anayasa Paketi"ne evet diyenlerin sesinin daha çok çıktığı göze çarpıyordu.

DEVRİMCİLER "ANAYASA PAKETİ" TARTIŞMALARINDA GÖSTERİLENİ DEĞİL SAKLANMAYA ÇALIŞILANI GÖRMELİDİR

Türkiye'de devlet biçiminin faşizm olduğunu bilen devrimciler demokratikleşmenin yasalarla değil devrimle olacağını bilir. Egemen güçlerden reform, yenilik beklemek ancak halka ve devrime olan inancın yitirildiği, yenilgi atmosferinin havasının solunduğu bir duruşun dışı vurumu olabilir. Bu topraklardan ayağını kesmemiş hiç kimse doğrudan demokrasinin en güzel örneklerinin sergilendiği bu coğrafyada üretilen değerleri aklından çıkarmaz. Yer altı Madeniş, Çelttek, Tariş, Fatsa vb demokratik devrime giden yolda devrimcilerin gelecek düşlerinin nüvesidirler. Türkiye'de demokratik devrim mücadelesinin tezgâhlarında dokunan kumaş emekçilerin ruhuna en sıcak dokunuşları bıraktı.

Sosyalizmin tarihi, devlet ve demokrasi konusunda çok zengin örneklerle doludur. Bu kazanımlar, Paris Komününden Sovyetlere; Çin Devrimi'nden Küba'ya, işçi ve emekçilerden ezilen halklara kadar insanlık tarihinin hafızasına kazanmıştır. Sosyalizmin miraslarından biri de insanlığın kazanımlarının anayasal güvenceye alınmasıydı. Faşizmin dünyayı kana boyadığı, insanlığın toplama kamplarına hapsedildiği bir ortamda Sovyet Birliği'nin 1936'da kabul ettiği Halk Anayasası sadece madeleriyle değil hazırlık süreciyle ve halkın katılımıyla da hala hafızalardaki canlılığını koruyor.

1936 anayasası özel bir komis-

yon tarafından hazırlandıktan sonra, bütün parti örgütlerinde tartışıldı. Bütün fabrikalarda, Kolhoz ve Sovhoz'larda, Huzurevlerinde vb. okunarak tek tek insanların görüşleri alındı. Bütün itirazlar parti örgütü tarafından merkez komiteye iletilirken, yine merkez komiteye binlerce vatandaşın itiraz mektupları iletildi. Bu mektupların tamamına tek tek cevap verildiği gibi, SBKP-MK (Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi) gerekli değişiklikleri ekleyerek anayasayı halkın oyuna sundu. Aralık 1936'da SSCB Sovyetleri Olağanüstü Kongresi'nce kabul edilerek yürürlüğe girdi.

Sovyetler Birliği'nde 1936 anayasası sadece SSCB'de değil dünya çapında bir hazırlığın sonucunda oluşturulmuştur. İlerici insanlığın birikimleri süzülerek anayasa içinde buluşmuştur. "...Anayasa tasarısı, bütün uluslararası dillere çevrilerek 60 milyon nüsha dağıtıldı. 10 bin gazetede yayınlandı. 527 bin mitinge konu oldu. Çeşitli kitle örgütleri, organ ve alanlarda değerlendirildi. 154 bin değişiklik önergesi verildi." (Devrimci Hareket, sayı:9- 1998) Sadece 1936 Anayasası sürecinde yaşananlar bile solun "Anayasa Paketi" tartışmalarındaki çapsızlığı, demagojiyi görmesine yetmelidir. Sol, anayasa tartışmalarında evet-hayır ikilemine düşmeden, egemenler arası çatışmaya yedeklenmeden kendi duruşuyla yer almalıdır.

Sosyalist toplumun gelişimine ve devrimin kazanımlarının kök salmasına koşut olarak üretenin yöneten olduğu bir sürecin önü açılmıştı. Özgürlüklerin ulaştığı düzey incelendiğinde, bugün dahi örneklerine az rastlanacak hoşgörü ortamı gelişmişti. SSCB Anayasasına göz attığımızda halkın kazanımlarının güvence altına alındığı rahatlıkla görülür.

"Madde 3. SSCB'de tüm iktidar, emekçi halk vekilleri Sovyet'lerinde temsil edilen kent ve kırsal emekçi

halkına aittir.”

Burjuva yazarlar tarafından sıklıkla SSCB’de halkın adeta çalışma kamplarındaymışçasına çalıştırıldığı iddia edilir. Halbuki pratikte durum tam tersidir.

“Madde 119. SSCB yurttaşları dinlenme ve boş zaman hakkına sahiptir. Dinlenme ve boş zaman hakkı, işgünüün işçilerin ezici çoğunluğu için yedi saate inmiş olması, işçiler ve memurlar için tam ücretli yıllık izinlerin bulunması ve emekçilerin kalabileceği geniş bir sanatoryum, dinlenme evi ve kulüpler ağının bulunması ile güvenceye alınmıştır.”

Sosyalizm inşa sürecinde yer alan her yurttaşının çalışma gücünü yitirdiği durumlarda ona sahip çıkar. Türkiye’de patronlara artık kar sağlayamayacak duruma gelen herkesin sokağa atılmasında hiçbir ahlaki sorumluluk aranmaz, normal bir durum olarak görülür.

“Madde 120. SSCB yurttaşları, yaşlılıklarında, hastalık ve çalışma gücünün kaybı durumunda bakım hakkına sahiptir. Bu hak, işçi ve memurların sosyal sigortasının devlet tarafından ödenmesi, emekçiler için ücretsiz sağlık hizmeti ve emekçi halkın kullanabileceği geniş bir sağlık bakım evlerinin bulunması ile güvence altına alınmıştır.”

Türkiye’de tele kulak skandalları bitmediği gibi halkın tamamının her türlü iletişim bilgilerinin kayıt altına alınarak baskı, şantaj ve gözdağı için kullanıldığı resmi makamlarca da kabul edilmektedir. Gayri resmi biçimde elde edilen tüm bu bilgiler delil olarak insanların karşısına konmakta ucu açık cezalarla yıldırılmaya çalışılmaktadır. Kişi ve konut dokunulmazlığı ise kâğıt üzerinde kalmaktadır. Hakkını aramaya kalkan insanların başına nelerin geldiğine dair haber her gün medyada karşımıza çıkmaktadır.

“Madde 127. SSCB yurttaşları, kişi dokunulmazlığına sahiptir. Hiç kimse bir mahkeme kararı ya da temsilcisinin onayı olmadan tutuklanamaz.

Madde 128. yurttaşların konut dokunulmazlığı ve haberleşmenin mahremiyeti yasa ile korunmaktadır.”

Küba on yıllardır uygulanan ambargoya rağmen dimdik ayakta durmakta; insanlığın vicdanı olmayı sürdürmektedir. Küba üretimlerini insanlığın yararına kullanmayı bir görev olarak görmektedir. “Dünya üzerinde 73 az gelişmiş ülkede toplam 36 bin 578 Kübalı doktor çalışmaktadır. Bu yılsonuna kadar yardım edilen ülke sayısının 81’e çıkması beklenmektedir.” (Küba Büyükelçisi Ernesto Gomez Abascal)

Küba Anayasası incelendiğinde tüm imkansızlıklara rağmen kârı değil insanı merkeze alan bir anlayışın hakim olduğu rahatlıkla görülür.

“...Çalışabilir durumdaki her erkek ve kadının bir iş olanağına sahip olmasını, hiçbir engelli insanın yeterli geçim kaynaklarından mahrum bırakılmamasını, hiçbir hasta insanın sağlık hizmetlerinden mahrum bırakılmamasını, hiçbir çocuğun okul, yiyecek ve giysi ihtiyaçlarından mahrum bırakılmamasını, hiçbir gencin eğitim olanağından mahrum bırakılmamasını ve hiçbir insanın eğitim, kültür ve spor etkinliklerinden mahrum bırakılmamasını güvence altına alır. Hiç bir ailenin rahatlık içinde yaşayacak bir konuttan mahrum kalmamasını başarmak için çalışır...” (Küba Büyükelçisi Ernesto Gomez Abascal)

Küba doğrudan demokrasinin en güzel örneklerini sunmaktadır. Bürokratikleşmenin panzehiri olan halkın doğrudan yönetime katılımı devrimin sigortasıdır.

“Küba’nın demokratik sistemi, seçilmiş bir adayın, görevlerini yerine getirmediği takdirde yine aynı seçmenler tarafından görevinden alınabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, seçilmiş temsilciler, yaptıklarının hesabını seçmenlerin önünde periyodik olarak vermek zorundadır.

Milletvekilleri hiç bir imtiyaza sahip değildir. Seçilmeden önceki ma-

aşlarını milletvekillikleri esnasında almaya devam etmektedirler.” (Küba Büyükelçisi Ernesto Gomez Abascal)

Devrimcilerin karşılaştıkları sorunlar karşısında paket çözümleri, reçeteleri yoktur. Marksizm’i rehber alan devrimciler ihtiyaca uygun araç geliştirebilme kabiliyetini gösterirler. **Bugün devrimciler gündem belirleyebilmekten uzak olsa bile tartışılan gündemin arka planını görebilmek için kimin ihtiyacı sorusunu sorarlar.** “Anayasa paketi” tartışmalarında doğru tutumun takınılabilmesi, ihtiyaca uygun çözüm geliştirilebilmesinin yolu buradan geçmektedir.

Sosyalizm mücadelesinin dünden bugüne biriktirdiği değerler yürüdüğümüz yolun pusulasıdır. Halk Anayasalarının insanı merkeze alan içeriği diğer ülkelerin deneyimleriyle daha da zenginleştirilebilir. “Anayasa Paketi” tartışmalarına soldan müdahil olunurken alternatif geliştirmek, kendi hazırladığımız anayasa taslaklarını anlatmak gerekli ve doğrudur. **Ancak bilinmektedir ki bir fikri kabul ettirmenin yolu ikna gücüdür. Geliştirilen fikirlerin nüve halinde de olsa iç ilişkilerde uygulanıyor olması gerekli ve önemlidir. İddiayı gerçekçi kılan sahibinin duruşudur.**

Türkiye’nin demokratikleşmesinin tek yolu devrimdir. Sistemle sorunu olan tüm kesimlerin taleplerinin demokratik bir devrim programı etrafında bir araya getirilmesiyle demokrasi sorunu kökten çözümlenebilecektir. Ancak bir sorunun devrimle çözülebileceğini söylemek bugün oturup beklemek anlamına gelmez. Nasıl ki Kürt’e, işçiye, köylüye, dayak yiyen, hor görülen kadına devrimi beklemesini söylemeyeceksek “Anayasa Paketi” tartışmalarına bizim gündemimiz değil diyerek uzak durmak doğru değildir. Dikkat edilmesi gereken şey, egemenler arası mücadelenin girdabına kapılıp yedeklenme tehlikesine karşı uyanık olmaktır.

ESKİ ALIŞKANLIKLARIYLA SÜRECE AYAK DİREYEN CHP YERİNE HİZMET ETMEYE ADAY BİR CHP PROJESİ HAYATA GEÇİRİLMİŞTİR

CHP'de yaşanan gelişmeler hemen hemen tüm kesimlerde bir şaşkınlık yarattı. Şu günlerde şaşkınlık yerini anlama çabasına bıraksa da egemen medyanın yönlendiriciliği baskın bir şekilde hissediliyor. Burada medya-iktidar ilişkisi üzerinde durmayacağız, ancak CHP özelindeki gelişmeler, medyanın algıları şekillendirmede ne denli kullanıldığını da bir kez daha gözler önüne serdi.

Deniz Baykal'ın tasfiyesi ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun direksiyona oturulması, ne magazin ne de kişilerin özellikleriyle açıklanacak konular değildir. Bu gelişmeleri doğru tanımlayabilmek için büyük fotoğrafa bakmak gerekir. **Aslında CHP'ye verilen yeni biçimle, ABD'nin bölgesel politikalarını ya da ABD'nin bölgesel politikalarıyla CHP'ye yapıları anlamak mümkündür.** Elbette ki iç dengelerin de burada etki gücü söz konusudur. Ancak iç dinamiklerin bağımlılık ilişkisi düşünüldüğünde ikincil bir önem arz ettiği hemen görülebilir.

CHP'de yaşanan biçimlendirmeyi daha net anlayabilmek için biraz daha geriye gitmekte fayda var. Emperyalizmin yeni ihtiyaçları çerçevesinde, Türkiye'nin yeniden yapılandırıldığı ve bu konuda kaba inşaatın bittiği artık herkes tarafından kabul görüyor. Bu yeni oluşturulmuş yapılanma içinde, CHP'nin eski alışkanlıkları ile durması hem ayak bağı oluşturuyor, hem de gerektiğinde hizmet sürecine sokulmasında güçlükler yaratıyordu. İşte, temelde bu sebeple CHP'nin de yeni sürece uygun hale getirilme-

si ya da tümüyle tasfiye edilmesi gerekiyordu. Tümüyle tasfiye edilip yerine yeni sürecin ihtiyaçlarına cevap olabilecek bir partiyi kurmak, hem zorlayıcı hem de zaman alıcı olabilirdi. Bunun için, direnç gösteren CHP yerine, hizmet etmeye aday bir CHP yaratıldı. Bu noktada gidişatı gören eski kadrolar, başta Baykal olmak üzere değişerek tasfiyeyi engellemeye çalışıyordu. Deniz Baykal'ın orduyu eleştirmeye başlaması, İsmail Ağa Cemaati'nin şeyhine geçmiş olsun dileklerini telefonla arayarak iletmesi, Gülen Cemaati ile girdiği ilişkinin basına bilerek yansıtılması vb. atraksiyonlar, değişime hazır oldukları biçiminde değerlendirilmesi gereken adımlardı.

Deniz Baykal, bu mesajını istifa açıklamasında da çok net bir şekilde ortaya koydu. Konuşmanın en önemli vurgusu, *"değişim ama uzlaşarak"*, diyerek, istifa ederken dahi değişime razı olduklarını dile getirmesidir. Ancak süreç o kadar hızlı ve net ilerliyor ki uzlaşma çağrıları dahi karşılık bulmadı. Bundan sonra, bir magazin tartışması olarak yürütülen, Deniz Baykal'ın geri dönüp dönmeyeceği konusunun da hiçbir önemi yoktur.

CHP'nin siyasal arenaya iktidar alternatifi olarak sokulmasının nedenlerinden biri de uygulanan ekonomik politikalarıdır. ABD-AB emperyalistlerinin, pazar kaybına uğramasının nedeni, ÇİN'in ucuz mal üretmesidir. ABD-AB, daralan ekonomilerini rahatlatılmak için, ucuz üretim üsleri yaratmak zorundadır. Üretim üssü olarak Türkiye seçilme-şe benziyor. Türkiye'nin seçilmesin-

de, hem emeğin örgütsüz oluşu, hem de Türkiye'nin jeopolitik yapısının uygunluğu rol oynadığı düşünülebilir. ÇİN'in pazarlarıyla rekabet edilecek kadar ucuz ihracat yapabilmek için, Türkiye'nin denizlere kolay açılıyor olması önemli bir faktördür.

Krizin etkisinin emekçilere yıkıldığı Türkiye'de, bir de **ucuz üretim üssü** nedeniyle emekçilerin uğrayacağı kayıplar hesaplandığında, halkın sisteme olan tepkilerinin ciddi boyutlara ulaşacağı önceden görülebilir. Emekçi kitlelerde açığa çıkmış olan irili ufaklı kıpırdanmalara, ücretlerin daha da aşağıya çekilmesi ile tepkisel patlamaların eklenme olasılığı sistemi şimdiden önlemler almaya itiyor. Buradan bakıldığında, Kılıçdaroğlu'nun işsizlik ve yoksulluk söylemlerinin sebebi de daha net anlaşılabilir. Ayrıca, Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nin de iç düşman olarak **işsizliği** belirlemesi bir rastlantı değildir.

İşsizlik ve yoksulluktan rahatsız olan ve gittikçe sistemden umudunu kesen emekçilerin, sol söylemleri bir parti tarafından düzen sınırlarına hapsedilmesi daha kolay olacaktır. Bugün CHP'nin üstlendiği rollerin içinde belki de en önemlisi, emekçilerin tepkilerini törpüleyip sisteme yedeklemektir.

CHP'ye düzenlenen operasyon birdenbire olmasa da zamanlama yine de dikkat çekicidir. CHP kurultayının öncesine getirilmesinin bir anlamı varsa da bu durumda daha çok AKP'nin hizmette kusurları rol oynamıştır. Ortadoğu coğrafyasında emperyalizmin, özelde ABD'nin yaşadığı tıkanıklığı aşmak için atılma-

sı gereken adımların gerektirdiği hız ile Türkiye'nin, özelde yürütücü olan AKP'nin, iç politikadaki ayak bağlarından dolayı yavaş hareket etmesi bu hamleyi hızlandıran bir durum olarak yorumlanmalıdır. Bu müdahale üzerinden AKP'ye "senin muadilini yaratırım" mesajı veriliyor. AKP'ye tek seçenek olmadığı açık açık vurgulanıyor. CHP, benzer bir rakip olarak şekillendirilip AKP'nin karşısına çıkartılarak, emperyalizme hizmet yarışı başlatılması için adım atılmış oluyor. Tıpkı ABD ve İngiltere gibi, temelde hiç farkı olmayan ancak biri sağda diğeri solda gözüken iki parti ile bir tahterevallî oluşturuluyor. Sürecin ihtiyacına göre yüzü eskiyenlerin yer değiştirmesi, kitlelerin tepkilerini azaltmaya dönük bir ayarlamadır.

Bu tahterevallî denklemde hükümet olmak kadar, muhalefette olmak da yaptırım gücüne sahiptir. Örneğin, Kemal Kılıçdaroğlu'nun seçim barajını indireceğini söylemesi, AKP'yi adım atmaya zorlayan bir ataktır. Yeri gelmişken; CHP'ye gönüllü olan kimi sol eğilimler, Kılıçdaroğlu'nu sık sık Kürt sorununda bir şey söylememekle eleştiriyorlar. Oysa yeni CHP'nin, o konuda da sistemin ihtiyaçlarına cevap olacak adımlar atma olasılığı yüksektir. **% 10 barajını düşürmeyi vaat etmek ve hükümeti buradan sıkıştırmak, aslında Kürt sorununda yeni bir duruşun ipucudur.** CHP'nin bu konularda eski çizgisinde olmayacağı açıktır. Ancak eski alışkanlıkları nedeniyle zamana ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bu konularda politik değişikliğe gitmeyeceğini düşünmek, düzenlemelerin işe yaramayacağı anlamına gelir ki o zaman süreç yeni arayışlara gebe demektir. Söz gelimi önümüzdeki bir zaman diliminde CHP, Kürt hareketini tasfiye planı çerçevesinde, anlık bir açıklamayla sürece yön verebilir. Hatta AKP'yi birçok konuda sıkıştırabilir. Tüm bunları söylemek için erken olsa da amaçlananın bu yönde olduğunu belirtmek gerekiyor. **Kıscacası değişen CHP, muhalefetteyken bile projeler çerçevesinde hükümeti yönlendirme şansına sahip**

oldu. Bundan sonra gerek AKP gerekse CHP birbirini hizaya getirme görevini de yürütmekle yükümlü hale getirildi. Ve kaba inşaatı bitirilen Türkiye'nin ince işleri sanıldığından da hızlı tamamlanabilir.

Böylesi bir ortamda devrimci seçeneğin yaratılması daha yakıcı ve ivedi bir sorun haline gelmiştir. Gelişmeler karşısında solda temsiliyeti olan ve anlayışları adına konuşanlarda, tam bir bilinç bulanıklığı yaşanıyor. O. Müftüoğlu'ndan A.Cihan Soylu'ya kadar solun değişik kesimlerinde gözlenen ortak tutum, CHP'nin devrimcilere uygun bir zemin yaratacağı biçiminde özetlenebilir. Oysa tarihsel süreçte sosyal demokrasi, (komünizmle bağlarını koparıldıktan sonra) emekçileri sistem içinde tutma görevini üstlenmiş ve sınıf karakterli muhalefetin yükseldiği dönemlerde iktidar olmuştur. Yani sanıldığı aksine, devrimcileri beslememiş tersine devrimci yükselişin önünde dalgıran olmuştur. Tarihsel misyonu da budur. Altın çağını '29' bunalımından 70'lere kadar olan dönemde yaşayan sosyal demokrasinin, sosyalizmin olmadığı, sosyal devletin tasfiye edildiği koşullarda program oluşturması dahi imkânsızdır. Kılıçdaroğlu'nun, 4-C'yi kaldıracamız, taşeron uygulamasına son vereceğiz demesinin hiçbir ciddiyeti yoktur. Bu olsa olsa umut tacirliğidir. Çünkü bunlara itiraz edebilmenin yolu, uluslar arası sermayeye karşı çıkmaktan geçer. Emek eksenli konularda kimin ne yapacağını anlamak için, mülkiyet ve sermaye karşısındaki konumlanışına bakmak gerekir.

Sosyal demokrasi, komünizmle bağlarını kopardığından beri, ege-men sınıfların ihtiyaçlarına göre program ve kimlik edinmeye çalışan değişken bir duruşu ifade eder. Bu nedenle, Türkiye'de CHP'nin sola zemin hazırlaması şöyle dursun, tam tersine solun tabanını eritmeyi hedeflemesi beklenmelidir. Sadece yığınları etkileme ve sisteme yedeklemekle kalmayıp, devrimci yapıları da seçim çalışmaları üzerinden içine çekebilir.

Bugüne kadar devrimci duruşunu yitirip, sistem karşıtlığı yerine

AKP karşıtlığını öne çıkartan yapıların, bu rüzgara kapılacaklarını tahmin etmek artık zor değildir. Yerel seçimlerde açıktan veya üstü örtük CHP'yi destekleyen sol grupların, önümüzdeki genel seçimlerde de AKP'den hesap sorma! mantığıyla üç-beş aday etrafında CHP'de buluşmaları şaşırtıcı olmayacaktır. Böylelikle yasal sol partilerin tabanındaki oy kayması da gizlenmiş olur. Genellikle başarının tarifi, işçi ve emekçilerin kazanımları üzerinden değil de sandık sonuçlarına göre yapıldığı için, kimi yapıların giderek daha da düzen içileşeceği tahmini abartı olmasa gerek.

Toparlayacak olursak, emperyalizmin bölgesel çıkarları doğrultusunda yapılandırılan devlet mekanizması içinde, halkın muhalefetini sisteme yedekleme projesi olarak CHP yeniden şekle sokuluyor. Emperyalist sistemin siyasi ve ekonomik ihtiyaçlarının yansıması olan bu düzenleme, halkın ihtiyaçlarına cevap olamaz. Tersine halkın uzun erimli amaçlarına yürüyüşünün önünde bir engeli ifade etmektedir. Emekçilerin ekonomik ve demokratik taleplerinin sömürülerek ehlileştirilmesini amaçlayan bu operasyon, yalnızca CHP'ye çekilmemiş aynı zamanda devrimcilere ve sola dönük bir tuzak anlamına da gelmektedir. Kürt sorunu, Alevilerin talepleri gibi demokratik istemlerin ve ekonomik taleplerin söndürülmesi için adeta itfaiye görevi üstlenen CHP, devrimcilerin işini daha da zorlaştıran bir unsur olarak ortaya çıkmıştır.

Devrimcilerin sistemi teşhir çalışmalarına artık bir yenisi daha eklenmiştir. Halkın umutları üzerinden yürütülecek politikaları açığa çıkarmak ve emperyalizmin uşaklığında yeni görevler üstlenen oluşumların maskelerini düşürmek kaçınılmaz olarak devrimcilerin görevidir.

Faşizm biçiminde örgütlenmiş devlet yapısı karşısında, sistem içi hiçbir çözüm halkın kurtuluşuna hizmet etmeyecektir. Hatta sistem içi kanallarda harcanan emekler, devrimi geciktirici bir rol oynayacaktır. Halkın kurtuluşunun tek yolu, tek seçeneği devrimdir.

IRAK'TA SEÇİM SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ, MEVCUT SONUÇLARIN KİM(LER)İN ÇIKARINA OLDUĞUNUN DEĞERLENDİRMESİDİR

Bir ülke için özgürlük, öncelikle kendi renginde varolabilmektir.

Ertelemelerle, çatışma ve müdahalelerle malul bir sürecin sonunda, Irak'ta seçimler yapıldı. Ve bir kez daha, işgalci hakimiyetin yasası işledi. İşbirliğine dayalı ilişkilerin/dengelerin kalıcı olmadığı, birinin diğerine feda edilmesinin veya zayıf düşürülmesinin bütünüyle işgalcinin çıkarına bağlı olduğu görüldü.

Irak'ta ortaya çıkan seçim sonuçları, süreci önceleyen koşullarla ve güç dengeleriyle doğrudan ilintilidir. Burjuva sistemlerin hemen hepsinde "seçimlere müdahale" edilir. Ne var ki bu olasılık, Irak için çok daha fazladır. Diğer bir ifadeyle, seçim sonuçlarının, halkın bağımsız iradesini ortaya koyduğunu söylemek saflik olur. Bu bağlamda, Irak'ta seçim sonuçlarının değerlendirilmesi, mevcut sonuçların kim(ler)in çıkarına olduğunun değerlendirilmesidir.

Artık tüm yönlendirmelere ve estirilen iyimser havaya rağmen gizlenemeyen veriler, krizin Yunanistan'dan, işsizliğin Türkiye'den ibaret olmadığını, çıplak gözle görünür biçimde ortaya koymuştur.

Joseph E. Stiglits, son makalelerinden birinde "ABD ekonomisi alt üst olmuş durumda. Tam zamanlı bir iş isteyen Amerikalıların 6/1'inden fazlası o işi bulamıyor. İşsizlerin %40'ı ise 6 ayı aşkın bir süredir çalışmıyor. Avrupa'nın çok uzun zaman önce öğrendiği gibi, iş becerileri ve olasılıklar eriyip tasarruflar tükenirken, işsizliğin süresi uzadıkça zorluklar artıyor." dedi.

TOBB ETÜ İşletme Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ramazan Aktaş

da "işsizliğe kısa zamanda hemen bir çözüm bulunması çok zor. Hatta bu krizden sonra bütün dünyanın gündeminde işsizlik önemli bir sorun olarak devam edecek. Örneğin ABD'deki işsizlik rakamı şu anda kriz öncesinin iki misli." diyerek, yaşanmakta olan krizin ABD'deki sonuçlarına dikkat çekmişti.

Anımsanacak olursa, ABD'nin Irak'a 2003'teki müdahalesini, petrol dışında, "kapalı ekonomi"nin sisteme katılması olarak tanımlamış ve savaş (sıcak çatışmalar) sonrasında bunun yolunun, "kapitalizmin geliştirilmesi ile beraber entegrasyon" olacağını değerlendirmiştik. Bugün krizle beraber geline aşamada entegrasyon ihtiyacı kendini daha fazla dayatmış ve Suriye, hatta İran dahil, bölgede yarı-kapalı duran ülkelerin sisteme entegrasyonu için düğmeye basılmıştır. "Taşeron partner" olarak uygun görülen Türkiye ile ABD'nin ortaklaştığı "dışarıda sıfır sorun" politikası, bu amaçla geliştirilmiştir. İran'la ilgili "yumuşak geçiş" politikaları da Çin karşısındaki dengeleyici hamleler de Rusya ile silahsızlanma konusunda mutabakata varılması da bu çerçevede değerlendirilmesi gereken adımlardır.

İçerde yaşadığı sorunlar ABD'yi bir süre için dışarıda "yumuşak geçişler"le zaman kazanmaya zorluyor. Dış ticaret açığı her yıl artarak büyüyen ABD; sağlık sistemini, askeri yapısını ve sanayi sistemini yeniden yapılandırmakla karşı karşıya. Bu nedenle, yakın vadedeki politikasını, "olası rakipleri bir yandan sıkıştırıp büyümelerini engellemek ve

geriletmek, diğer taraftan kendi sorunlarına çözüm üretmek" olarak özetleyebiliriz.

ABD, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez Keynesyen çözümlerle sorunlarını aşmaya çalışıyor. Sosyal Güvenlik Yasası'nın arkasında bu Keynesyen politika var. 65 milyon insana sağlık ve emeklilik güvencesinin verilmesi, ekonomide bu insanların alım güçlerinin artması ve hareketlenme demektir. Bunun için kaynak, para basmak ve krizde rol oynayan (şişme yaratan) kendisinin bedelini ödemediği karşılıksız kağıtların bedelinin kendisine ödenmesi olacaktır. Aynı zamandan uzun süreli devlet tahvili satma yoluna da gidilecektir. Bu yöntemle %3-4'lük enflasyon göze alınırken, %7-8'lik büyüme amaçlanıyor.

Obama'lı ABD, içerde bu sorunlarla uğraşırken dışarıda zaman kazanma, oyalama politikaları geliştiriyor. Rekabet ettiği ülkelere balans ayarı yapıyor. Çin, Rusya, İran dahil çeşitli ülkelerle son dönemdeki ilişkiler, bu bağlam içerisinde tasarlanıyor.

İşte Irak seçimlerini bu toplu durum (büyük resim) içinde değerlendirmek gerekiyor.

Seçimlere dair, basına yansıyan "görünür" beklentiler, Kürtlerin Kürdistan Listesi'ne, Irak'ın büyük çoğunluğunu oluşturan Şiilerin Maliki'nin listesine ve Şiilerin bir kısmı ile eski Baas yandaşlarının Allavi'nin listesine oy vereceği, dolayısıyla da sonuçların 2005'tekine benzer bir sıralama ortaya koyacağı yönündeydi. Ama, öyle olmadı; çün-

kü bu hesaplarda ABD faktörü eksikti. Hatta, ABD'nin "ortaya çıkacak sonuçlara göre strateji belirleyeceği" varsayıyordu. Tabii bu yorumların dayanakları arasında, 2010'un sonuna kadar çekileceğini söyleyen ABD'ye olumluluk atfetmek de bulunuyor. **Gerçekte ise ABD, aynı ABD idi. Ve ne yapacağını seçimlere göre değil, seçimleri ne yapacağına göre düzenlemişti.**

Çekilme takvimini revize etmek dahil, gelişmeleri her an ihtiyaçları çerçevesinde eğip-bükebilecek olan ABD, seçim sonuçlarından anlaşıldığı gibi, tarafları birbirine, ama herkesi kendine muhtaç kılan bir stratejiyi tercih etmiş görünüyor. Bu, aynı zamanda, dengelerin bastırılmasının değil, gözetilmesinin de politikasıdır. Sunilerin ve hatta eski Baasçıların yasakları kaldırılarak seçime girmeleri için göstermiş olduğu çaba da bu yönelimleri doğruluyor.

Seçim sonuçlarının ortaya koyduğu dengede, parlamenter sayısındaki düzenlemenin de rolü oldu. Irak parlamentosunda sandalye sayısı 275'ten 325'e çıkarıldı. Bu kapsamda Bağdat, Basra gibi yerlerde seçilecek parlamenterlerin sayısı arttırılırken, Kürt bölgelerin seçilecek parlamenterlerin sayısı, 2005'teki gibi tutuldu. Ve 2005'te seçimleri boykot eden sunilerin seçime girmesi sağlandı.

Oy kullanma tarihinden 20 gün sonra açıklanan sonuçlara göre, İyad Allavî'nin El Irakiye Listesi 91 parlamenterle seçimlerin galibi ilan edildi. Irak başbakanı Nuri El Maliki'nin Hukuk Devleti Listesi ise 89 parlamenterle ikinci sırada yer aldı. Irak İslam Devrimi Yüksek Encümenler Birliği Partisi ve Mukteda Es Sadr Hareketi'nden oluşan Ammar el Hakim'in Irak Ulusal Vatan Listesi'nin 71 parlamenterle üçüncü sırada bitirdiği seçimler, mevcut dengeleri değiştirecek gibi görünüyor.

Nuri El Maliki'nin, sonuçlara dair ipuçlarının belirlenmesinden itibaren, kimi zaman tehdide varan itirazların ardında, değişen güç dengelerine dair farkındalık yatıyor. Seçimlerden önce üçüncü sıra için bile şans tanınmayan Allavî'nin yukarıda

da belirttiğimiz gibi nasıl bir destek sayesinde ve ne tür bir ihtiyacın sonunda birinci çıktığı/çıkartıldığı sorusuna verilecek yanıt, sürecin gelişim eğrisini de ortaya koyacaktır.

ABD 2003'te Irak'a müdahale ettiğinde, Şii kartını birden çok amaçla kullanmayı varsaymıştı. Hesaba göre Baasçıların baskısına maruz kalmış olan Şiiler hem "kurtarıcı"yı çiçeklerle karşılayacak, hem de İran'a yönelik tasarlanan ablukada rol alacaklardı. Ne var ki İran'la inanç ve kültür akrabalığı içinde olan Şiiler, ilk iktidar deneyinde/fırsatında İran'a mesafe koymayı reddederek ABD'nin hesaplarını bozdu.

Lübnan'da Hizbullahın bir çeşit ileri karakol rolünde olması ve Irak'taki Şiilerin, savunma hattında bir ön cepheye dönüşmesi, ABD'nin başlangıçta silahlarının hedefi yaptığı Baasçıları, muhtemel denklemin içine katmasına sebep oldu. Tabii bunda, Sunnilerin/Baasçıların bu kez 2005'teki gibi boykot yapmak yerine hem eylem yaparak hem de sandığa giderek izlediği yolun etkisi oldu. İşte sandıktan çıkan bu denge Irak'ta Şiiler üzerinden İran lehine oluşan dengeyi bozmayı amaçlıyor.

Seçimlerden sonra, BM'nin Irak Temsilcisi Ad Melkert'in hile olmadığı ve herkesi seçim sonuçlarını kabule çağırarak açıklaması, Allavî'nin görevlendirdiği, söz konusu projeye destek niteliğindedir. Benzer şekilde ABD, tüm kesimleri yetkili merciler tarafından doğrulanan sonuçları kabul etmeye çağırıyor. Bu proje ABD patentli olsa da, uygulamanın gerektirdiği dengeler bağlamında, içine Türkiye ve Suudi Arabistan'ı alan, geniş çaplı bir planlamadır. Bundan sonraki süreçte her iki ülkenin, Irak'taki dengelerin değiştirilmesi ve küresel sisteme entegrasyonu için daha doğrudan rol alması beklenmelidir. Bu çerçevede Türkiye'nin temennilerine uygun olarak, Federal Kürdistan'lı güçlerin alanı daraltılırken, Kerkük'ün mevcut "statüsüz"lüğü korunmuş; İran'ın Suudi Arabistan karşısında bölgede daha etkin olmasının önüne geçilmiş oluyor.

Allavî, mevcut denge/proje için

seçilmiş özel bir kimliktir... Bir Arap milliyetçisi olan Allavî, kendini "solcu Şii" olarak tanımlayan eski bir Baasçıdır. Bir dönem Saddam'la çalışmaya düşmüş olsa da, kimliğinin bu niteliği önemlidir. Nitekim ABD, 2005'te, Baasçı olduğu gerekçesiyle seçimlere katılmasını engellemiştir. Ama İran lehine değişen dengeler, onu ABD için ihtiyaç haline getirmiştir.

Irak seçimlerinde öne çıkan bir başka yön ise katılım oranıdır. 7 Mart seçimlerine katılım oranı %62 olduğu açıklandı. 2005 genel seçimleri Sünnilerin boykotuna rağmen %76 oranında gerçekleşmişti. Bağdat'ta seçimlere katılım oranının yüzde 53-55 arasında olması ABD'nin seçim sürecine Sünnileri katma çabasının bir başka boyutunu gösteriyor. Seçimlere katılımın daha fazla düşmesi işbirlikçilerin "meşruiyet"inin tartışılmasına ve işgalin devamının sorulanmasına yol açacaktır.

Bölgeyi de ilgilendiren bu geniş çaplı planlama, Kürt listelerinin seçimde güç kaybetmesinin de bir tesadüf olmadığını gösteriyor. 2005 seçimlerinde ikinci güç olarak çıkan Kürtler, bu kez 4.sırada yer aldı. Kürtler her halükarda koalisyon içinde yer alacaktır. Ama, güçleri/iradeleri sınırlanmış olarak.

Sunni ağırlıklı Allavî listesinin koalisyonda Şii dengeyi de gözetmesi beklenmelidir. Görünür veriler, Allavî'nin uzlaşmacı temelde, Irak'taki tüm grupların temsilcilerini kapsayan bir birlik kabinesi kuracağını işaret ediyor. ABD'nin çekilmesi halinde Irak'ta bir kaos ortamının olacağına dair yaygın kanaatler var. İşte böyle bir kabine, çelişmeleri yumuşatacak ve çatışma potansiyelini aşağıya çekecektir. Aynı şey Kuzey Irak için de söylenebilir. Tek bir siyasal eğilimin egemen olduğu bir yapı yerine uzlaşmacı ve çelişmeleri azaltan bir yönetim tercih ediliyor. Bu geçiş dönemini böyle bir siyasal yapı ile atlatmak ABD için büyük bir önem taşıyor. Kağıt üstündeki hesaplar böyle, ancak hesapların Irak coğrafyasına istendiği gibi taşınıp taşınmayacağını zaman gösterecek.

SOLDA YAYGINLAŞAN ÖZNELİK DÜNYA GÖRÜŞÜNÜ SAĞA ÇEKİYOR

Dünya ölçeğinde sistem, yaklaşık 100 yıldır rastlanmamış bir krizle boğuşurken, sadece Türkiye’de değil, bölgede taşlar emperyalizmin ihtiyaçları çerçevesinde yeniden dizilirken, fikri ve fiili yol gösterici olması gereken devrimciler, neden bu denli devre dışı ve etkisiz konumdalar? Bu soru, bugün devrimciliğin değişirici gücünün şu veya bu oranda bilincinde olan hemen herkesin gündeminde dir.

Özellikle 1989’daki çözümler sonrasında, dünyada sol, öyle çok “cep”ten, birikimden yedi ki, öyle çok içe ateş etti ki, bugün hala geçerli olsa da Marks’ın 11. Tez’indeki, anlama ile değiştirme arasındaki denge değişti. Elbette bugün de aslolan dünyayı değiştirmektir. Ama kendi suyumuzu o kadar bulandırdık ki, “anlama”nın önemi yeniden öne çıkmış durumda. Marks’ın aynı tezine gönderme yaparak diyebiliriz ki, bugüne dek insanlar, güzelliği yaşamaktan çok, ona dair bir retorik üretmekle yetindi, oysa aslolan güzelliği yaşamaktır. Bu, bir “anı yaşa!” vurgusu değildir. Aksine, sözle fiil arasındaki açığı kapatma ve aforizmalarla yetinmeme çağrısıdır.

Somuttan soyuta akıl imbiği ile çekip aldığımız, ama her gün yeniden muhakeme edilmeyi gerektiren fikri hazinemiz, artık bir yorgunluk sebebiyse ruhsal seçeneklerimiz içinde; bu, fiziksel yorgunluktan çok daha büyük bir ayak bağıdır, yaşam yolunda. Elbette insansı tüm birikim ve inceliklerden uzakta kendine bile yabancı bir yaşam sürmek mümkün. Ama, insansı tüm birikim ve inceliklerin kıvrımlarında bir kaşif heyecanı ile soluk soluğa bir yaşam sürmek istiyorsak; “Goethe ile sıradan insan arasındaki mesafe, sıradan insanla maymun arasındaki mesafeden büyüktür.” (Fernando Pessoa) gerçekliğini yok sayamayız.

Gerek internet, gerekse yayın teknolojisinin gelişmesi, kalitenin niceliğin arasında kaybolduğu bir fikri yığılma yarattı. Buna, algının yönlendirilmesi-

ne dair bilinçli bulandırmaları da eklediğimizde, netleşmenin neden eskiye göre çok daha zor ve önemli olduğu görülür.

Bugün kimileri, Marksizm’le bağını, o koca birikimi, karikatürize edici birkaç cümleye veya muarızlarından aktarılmış yakıştırmalara indirgeyebilir; duruşunu sağlamlaştırmak için buna ihtiyaç duyabilir. Ama unutmamak gerekir ki karikatür, yanlış kurgulandığında, üreticisine yönelik bir mizaha dönüşür.

Solun önemli bir kesiminin kendine tümsek aynada bakmayı sürdürdüğü bu koşullarda, fikri ve fiili yakın geleceği için iyimser tanımlar yapmak pek gerçekçi olmayacaktır. Ve hemen her yapıyı etkisi altına almış olan öznelik eritilmediği sürece, dünya görüşünü sağa çeken bir işlev görmeye devam edecektir. Tabii bu noktada en büyük sorun, Marksizm’in kaynakları (ve dolayısıyla bütünlüğü) ile araya konan mesafenin, bu alanda eskiyen hafıza oranında giderek açılmasıdır.

Taraf’ta “Solaçık” köşesinde yazan Melih Altınok’tan aktarıyoruz: “Yıl 2010 beyler bayanlar. Negri ve Hardt’ın dediği gibi, kapitalizm yeni formuyla bizleri eskiden olduğu gibi yalnızca fabrikada sömürmüyor, tüm yaşam bir fabrika artık: ‘Beden artık her şeyiyle, sadece maddi üretimiyle değil, maddi olmayan üretimiyle de, yarattığı duygulanımlarıyla da kapitalist bir tarzla tahakküm altına alınmaktadır... Bu anlamda, bu tahakküme direnecek ve bu tahakkümü ortadan kaldıracak olanlar artık sadece fabrikadaki işçi sınıfı değildir.”, diyor, sonra da “korkmayım, tüm dünyanın işçilerinden, azınlıklarından, göçmenlerinden, ev kadınlarından, eşcinsellerinden, dindarlarından, yoksullarından...” diye ekliyor. İşin garip tarafı, bilerek yapılan bir çarpıtma ile karşı karşıya değiliz. Melih Altınok gibi, Marksistlerin gerçekten sadece ve yalnızca proletarya ile yola çıkacağını, sınıfı fetiş haline getirdiğini, vb. düşünenlerin sayısı, hiç de az değil. Farklı

kesimlerden gelseler de ortak noktası, bugüne dek görülmemiş en bütünlüklü dünya görüşünü, sahip olduğu içsel diyalektiği ve yaşayan canlı yanını yok sayarak, parçayı bütünden, cümleyi metinden kopararak değerlendirmektir.

Düşünebiliyor musunuz; Melih Altınok, azınlıklardan, ev kadınlarından, göçmenlerden, yoksullardan, vb. korkmama çağrısı yapıyor. Kapitalizmin insanı 24 saat biçimlendiren topyekun bir saldırı gerçekleştirdiğini ve buna karşı topyekun mücadelenin tüm kapitalizm mağdurlarını kapsaması gerektiğini, Marksistlerden daha tutarlı savunan kimse yokken; bu çağrılar, bu yakıştırmalar, Marksizm cehaleti ve okuma/öğrenme tembelliği dışında nasıl açıklanabilir ki?

Sistem bunun farkında. Ve öyle kapsamlı bir saldırı programı gündeme sokulmuş durumda ki, sadece bireyler değil, örgütsel yapılar bile “değerlerde iflas”a doğru zorlanıyor. Manevi iflas halinde dünyası küçülen ve ayakta durma adına ölçeksizce davranan kişilerde rastlanan savrulmalara, kurum/yapı düzeyinde de rastlanabiliyor. Sermet Çağan’ın “Ayak Bacak Fabrikası” adlı oyununda “İnsan bir kez aç kalma-ya görsün, inançlarını bile yer.” deniyordu. Bugün adeta böyle bir durumla karşı karşıyayız.

Devlet, sistemli zorun, hiç umulmadık kişi ve kesimlerde bile sonuç verdiğini gördü. F Tipi bu konuda önemli bir örnektir. Çözümle, bilinen-den/görünenden öte, çok kapsamlı boyutlardadır. Neyin, nerede, ne kadar kaybedildiğinin; hangi tutsağın veya hangi yapının (direniyor gibi görünse de) gerçekte neleri yitirmekte olduğunun anlaşılması için birincisi, kendine dışarıdan bakabilmek; ikincisi, baktığını doğru yorumlayabilecek bir birikime sahip olmak gerekiyor.

Bir süredir, sol hafızanın silinmesi yönünde adeta bir kampanya sürdürülüyor. Üstelik bu konuda direnç geliştirmesi gereken kesimler de büyük

oranda seyirci konumdadır. Ve sonuçta bugün sınıftan (sınıfsal bakış açısından) bahsetmek, adeta dinozorlukla özdeş hale gelmiştir.

Solda yaşanan çözülmeye karşı gösterilen liberal iyimserlik, yapıların kendi içindeki çözülmeye de gözleniyor. Bu durum ortaya, tanımlı değerleriyle duruşu arasındaki açının büyümesini engelleyemeyen, sisteme karşı korunma duvarını giderek yitiren yapılar çıkarmıştır. Yani mesele, sanıldığından ve görülebilenenden daha derinliktedir. Solda hemen herkes birbirini eksikle, yanlışla, dogmatizm vb. ile suçluyor. Belki sol bile sayılmaz ama, bir örnektir; "sol"u, Alevileri, SHP'yi vb. birleştirme iddiasıyla gündeme sokulan yeni parti; "sol"u, Alevileri, SHP'yi bölerek, ortaya sosyal demokrat partilerin cılız bir başka versiyonunu çıkarmıştır.

Sıkça söylediğimiz gibi bu çözülmeye panzehiri, değerlerden kaçış değil, değerlerde ısrardır. Zordur belki ama, kitabevi raflarının en dip köşelerinde tozlanmaya bırakılan Marksist kaynaklar ile aradaki bağ her zaman canlı tutulmalıdır.

DARALAN PERSPEKTİF OLGULARIN BOYUTUNU OLDUĞUNDAN FARKLI GÖSTERİR

Bugün sola dair beklentilerde iyimserliği zayıf düşüren en büyük etken, amaç/ufuk kısırlığıdır. Sistemin iletişim ve hareket kabiliyetini belki de hiç olmadığı denli küreselleştirdiği bir dönemde; Türkiye'nin "kaba inşaat"ı tamamlanan ve büyük oranda ABD menşeli olan yeniden yapılanma sürecini dahi AKP ürünü olarak gören, bütünlüklü perspektiften yoksun, ama etkisi, yaygınlığı giderek artan "sol" bir duruşla/eğilimle karşı karşıyayız.

Aslında marksizmin, üreyen bu sıklıklarda hiçbir "günah"ı yok. Aksine, belki de en iyi en anlaşılır biçimde anlatılan konuların başında "devlet-toplum", "hükümet-iktidar", "parça-bütün" ilişkisi geliyor.

Büyük resim içinde Türkiye (parça) küçük görünür; ama, daralarak sadece parçaya odaklanan perspektif, Türkiye'yi büyük gösterir; bölgede Türkiye'nin, Türkiye'de AKP'nin, AKP'de bir bakanın rolü, olduğundan da büyük görünür.

Bugün Türkiye'de yapımı sürmek-

te olan "inşaat"a karar verenin AKP olmadığını, bölgedeki rolünün de "kahyalık"tan ibaret olduğunu bilmek için bu ülkede, 28 Şubat'tan (1997) bugüne yaşananları, salt partilerin akıbeti açısından izlemek bile yeterlidir. Sürecin devamında REFAH-YOL'un sadece REFAH'ının değil, DOĞRU-YOL'unun akıbeti ne oldu? 2001 krizi nasıl tezgahlandı? Ve sonuçta AKP, emperyalizmin asansörüyle nasıl meclisin yürütme kürsüsüne taşındı? Bunlar gözümüzün önünde cereyan ederken, gelişmeleri AKP'nin iradesiyle açıklamak, gerçekliği (bütünü) parçaya feda etmektir.

TOPLUMSAL DİNAMİKLER ETKİSİZ, SOL İŞE KİMLİKSİZ KILINARAK SİSTEME ENTEGRE EDİLMEK İSTENİYOR

Doğru bir yöntem eşliğinde süreci irdeleyenler, görecektir ki sadece işçi ve emekçiler değil ve sadece Türkiye'de değil, dünya ölçeğinde halklara karşı (özellikle de emperyalist ilginin yoğunlaştığı Ortadoğu ve Orta Asya'da) ortak bir sindirme, etkisizleştirme yöntemi uygulanıyor. Bu bağlamda Afganistan ile Irak veya İran, Kürt açılımı ile Alevi açılımı aynı politikanın dışavurumları olarak görülmelidir.

Dikkat edilirse, Afganistan'da da Kürt coğrafyasında da; Aleviler, Çingenerler, vb. için de açılımdan/barıştan söz ediliyor. Ancak hiçbirinde sorunun kökenine inme, muhatapların haklarını/taleplerini gözetererek çözüm arama yöntemi uygulanmıyor. Tersine, özünden koparma, parçalama, etkisiz kılarak kontrol altına alma veya satın alarak güçten düşürme yöntemleri tercih ediliyor.

Dün, "Bu ülkeye komünizm gelecekse biz getiririz" diyenler; Koçgiri'de, Dersim'de Aleviliği tanımayan, halkı katledenler, bugün Aleviliğin tanımını yapıyor, sınırlarını çiziyor. Yani Alevilere, Kürtlere haklarını vermek için değil, hak talebinden vazgeçirebilmek için açılım yapıyor. Ve çok daha önemlisi, sistemin antidemokratik eksenleri niteliğindeki kimi kurum ve yapılanmalar, egemenlerin dönemsel ihtiyaçları çerçevesinde yenilenir ve genellikle muadilleri ile değiştirilirken, bu durum demokratikleşme olarak sunulmakta, "ehlileşmiş sol"a alkışlattı-

rılmakta ve gerçek gündemin üzerinde bir şal gibi örtülmektedir. Örneğin, toplumsal olaylarda orduya müdahale yetkisi veren EMASYA Protokolü, bir anlamda aynı işlevi hukuksal çerçeveye sığdıran "Güvenlik Müsteşarlığı" ile ikame edilirken, bu manevra, açılım kapsamında demokratik bir adım gibi gösterilmektedir.

Bugünkü Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un, 2005'te Genelkurmay 2. Başkanı'yken hükümetten, "istihbarat ve psikolojik savaş" için böyle bir müsteşarlık talep ettiği basına yansdı. Bu durum, hükümet ile genelkurmay arasında yaşanan gerilimin özünü ve boyutunu doğru okumak açısından da önemlidir.

Sistem, toplumsal dokunun en ücra köşesine kadar el atıp, adeta her şeyi kendi ideolojik ve kültürel rengine boyamaya çalışırken, bu inceltilmiş ve kapsamlı saldırı karşısında sol, ne yazık ki ya etkisiz kalmakta ya da ehveni şer tercihiyle yedeklenme eğilimine gitmektedir.

Bugün solda en büyük sorun, özellikle '90' sonrasında yaşanan çözülmeyi, değerlerin de bir bütün halinde çözülmesi olarak kabul edip, 150-200 yıllık bikrimi sıfırlama yoluna gitmektir. Bu "sıfırlama", adına ne denirse densin; ister "21.yüzyıl sosyalizmi" ile gerekçelensin, isterse örnek alınacak deneyimler Chavez'in Venezuelası'na veya Brezilya'daki Topraksız Köylüler'in pratiğine indirgensin; sahiplerini, o beğenmedikleri "20. yüzyıl sosyalizmi"nin çok daha gerisine düşürmektedir. Mevcut veriler, söz konusu kesimlerin, Marksizm-Leninizm'in teorik ve pratik birikiminin öz kaynaklarından öğrenmek yerine, muarızlarının spekülatif metinlerini tercih ettiğini göstermektedir.

Bu, çok kapsamlı bir tartışma konusudur. Ne var ki Marksizm'i aşma iddialarının, 150 yıla yayılan pek çok örneğinde görüldüğü gibi, bir kez daha, aşılmış kimi tartışma konularının benzer versiyonlarının dışavurumundan ibaret olduğunu ve Marksizm'i anlayamamakla malul bir duruşla karşı karşıya bulunduğumuzu söyleyebiliriz.

Türkiye'de sıkça rastladığımız bir durumdur. Kendini devrimci kimlikle tanımlayan kimi kişi ve yapılar; ilk gündeme geldiğinde örneğin Obama'yı, açılımı, AKP'nin "darbe karşıtlığı" at-

raksiyonlarını alkışlıyor, olumlayacak pek çok şey söyleyip, objektif olarak yedeklenmiş oluyor. Sonra da yaldızları dökülen o emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin bildik yüzü sırtınca, bu kez, söz konusu kişi ve yapılardan "Biz bunu kastetmemiştik, yedeklenmemiştik" biçiminde açıklamalar/itirazlar geliyor.

Öncelikle belirtelim ki bu, solda/devrimci zeminde yaşanan ve gidecek yaygınlaşan bir kimlik sorunudur. Bunun en bariz örneği, AB konusunda yaşanmıştır. AB'nin emperyalist bir oluşum olduğu ve sınıfsal nitelikleri yok sayılarak değerlendirilemeyeceği, bir demokratikleşme değil, bir saldırı/sömürü paketi ile halkları muhatap aldığı söylendiği (ve bilinmesi gerektiği) halde, açıktan veya örtük biçimde, bir bütün halinde veya tek tek uygulamalarda alkışlanmıştır. Obama'nın seçildiği dönemi anımsayalım, "Hadi burjuvaziye anladık da size ne oluyor?" derirtecek türden kareler ne çok yaşanmıştı. Solda önemli bir kesim, adeta bir süreliğine tüm bildiklerini kenara itip, Obama sevici koro ya güç verdi. Bu, devrimci değerlerin yeterince içselleştirilemediğinin, alışkanlıklarla devrimci kimliğin gerekleri arasındaki açının kapanmadığının göstergesidir. Bunun dışında ve yaygın olarak, yukarıda da belirttiğimiz gibi '90'daki çözümlenmeyle beraber 150 yıllık birikimin iflas ettiğini düşünen ve ne denli yenilenmeden söz etse de AB'nin ve sosyal demokrasinin ufkunu aşamayan kesimlerin estirdiği liberal sol duruştan bahsedebiliriz. Bu duruşun hegemonik bir niteliği de var. Her gelişmede, medyadaki ilişkileri üzerinden hızla bir kanaat yaymakta ve ne yazık ki günü açıklamakta güçlük çeken devrimci yapıları da etkilemektedir. Ve sonuçta örneğin, bir tasfiye projesi olduğu başından beri "ilan edilmiş" olan açılım alkışlanmakta; darbecilerden daha demokratik olmayan AKP'ye umut bağlanabilmektedir. Bu durumun kişilerde, "inanmadığı şeyi savunma" biçiminde kişilik parçalanmasına sebep olduğu bilinmeli ve gerek kavrayışı, gerekse ruhsal dayanakları güçlendirecek panzehirler üzerinde kafa yorulmalıdır. Unutulmalıdır ki "Devrimcilerin devrimcileşmesi, ki'ilerin devrimcileşmesi için belirleyici ön kabuldür." (Rudi Dutschke)

TARİHİN İLGİNÇ İRÖNİLERİNDEN BİRİDİR; HAYAT NE DENLİ ANALİZ GEREKTİRİRSE, SOL O DENLİ KENDİNİ EZBERLİYOR

Bir taraftan sinizmin iki ayaklı özeti gibi "bilen ama yapmayan" bir kuşak yetişiyor. Diğer taraftan bilgiye ulaşma yolunu bile "yük" sayan, hazır ve ezberi tüketen bir kesim var ki, hala küçümsenmeyecek bir ağırlığa sahip.

Diyebiliriz ki bugün devrimcilerin sayısal miktarı ile niteliği (ürettiği iş, ortaya koyduğu değer) arasındaki farkın bu denli büyük olmasının nedeni, kimilerinin "olmadığı şeyi taşıyor", hala onunla anılıyor olmasıdır.

İnsanın kendini bir inanç ve değerler sisteminin içinde tanımlaması, insanlığın kolektif ilk adımlarına dek uzanır. Ne var ki bu bazen; çevre, an, konjonktür, vb. nedenlerle, yoğun bir öznellik halinde "inanılmayanı savunup yaşamak" biçiminde gerçekleşir. Böyle bir ikili ruh halinin uzun sürmesi, kişinin adeta ruhsal stokunu tüketir. Ve ortaya her türlü inanç ve değere sırtını dönmüş, bütünüyle pragmatizmle hareket eden bir kişilik çıkar. İşte bu kişilik parçalanması, bugün artık tek tek bireyleri aşmış ve kimi örgütlenmelerde yapısal bir niteliğe dönüşmüştür. Öznellik, aracı da amacı da belirler hale gelmiştir.

Dünyada ve ülkede yaşanan öyle gelişmeler var ki, doğru okunamadığında, yedeklenme anlık olmaktan çıkıp, yapısal bir nitelik halini alır. Sistemin kendi ihtiyacı olan adımlar, "demokratikleşme" veya "zafer kazanma" olarak tanımlanırken, sürecin içerdiği çelişmeler de çözüm yöntemleri de ıskalanmış olur.

Bugün insanın, devreden birikimlerinin öğreticiliği de sürecin içindeki met-cezirlerin diyalektiğini çözüp, varolan ufkun açısına katkı sağlaması gerekirken, Marksizm gibi bir bütünlüğü parçalayıp, o bütünlüğün oluşumu yolunda çoktan değerini/iddiasını yitirmiş kimi fikri çerçeveleri tozlandığı burjuva raflardan indirip tedavüle sokması, birikim zincirinin kopmasıyla da ilintilidir. Evet bugün birileri, anarşizmin üzerine oynanan bir oyunda olduğu gibi "devrimin birinci günü Bakunin'i baş tacı etme-

li; ikinci gün öldürmeli" diyebilir. Ve bundan devrimin hızla bir iktidar doğurduğu, iktidarın mutlak kötülüğü vb. sonuçlar çıkarabilir. Ne var ki, kuşaklar arası birikim ve bilgi zincirinin kopmayan yanından gıdalanmaların bildiği gibi artık bu örneğin, bunca birikimin yanında bir espri değeri bile yoktur. Ve ne yazık ki insanın düşünsel evriminde "geriye dönüşün" bir ifadesidir bu, aynı zamanda yitirilen ütopyaların, sistem içinde aranması yanılısıdır.

Ruhsal dünyalarında, değerlerinin somutlanmış ifadesi olarak ütopya bahçeleri tasarlayabilenler, toplumsal önerme oluşturmak ve neden sonuç bağlamı çözümlenmeler yapabilmek için kitaplarda olmayan bir kaynağa/avantaja ulaşmış olurlar. İnsanın felsefi derinliğini düşsel alanlara taşıyıp orada sonuç damıtması, sahip olunanın ötesinde bir laboratuvarı kullanabilmek demektir. Geleceği bugüne izdüşürebilmenin bir başka yöntemidir. Ne var ki bugün, gönüllerin çelmelenmesi ve akılların yanlış hizmet etmesi için işlevsel rol oynayan "felsefenin azı", hiçbir dönem olmadığı denli yaygınlaşmıştır.

Bırakalım ütopya bahçelerinde cenneti yaşayıp fikir üretmeyi; Marks'ı bile muarızlarından öğrenen bir kolaycılıkla, hazıra konma ile karşı karşıyayız. Bugün bu "hazır"ın hangi kesimler tarafından servis yapıldığı düşünülürse, fikri dünyada yaşanan sisteme dönüş öykülerini anlamak daha kolay olur.

Ütopya bahçeleri insana, kapitalizmin "koku körlüğü" yaratan kirliliğinin dışına çıkıp, insanın en büyük aşkı sosyalizmi yerinde koklama şansı verir. Nihai hedefi "gökten yere" indirme, içine girip irdeleme, bugünkü tıkanmaları açacak doğru sonuçlar çıkarma imkanı sağlar.

Yaşamın nabzı düştüğünde dil zayıflar; dil zayıflığı, edebiyatın yürek kumsalıyla beslenen damarını tıkar. Motivasyon, coşku eksikliği bir çeşit hañtallık olarak dışa vurur. Ortaya amatör ruhla koşturan değil profesyonel soğuklukla veya zorunlu gereklerle hareket eden bir insan tipi çıkar. İşte bunun panzehiri, kapitalizmin içinde kapitalizme rağmen ütopya bahçelerini var edebilmektir.

1 MAYIS'IN BAŞARISI DEVAMINDAKİ MÜCADELE PRATİKLERİYLE ÖLÇÜLÜR

1 Mayıs geçeli neredeyse bir ay oldu. Ancak yarattığı tartışmalar bitmedi. Aslında tartışmaların sürmesinin sebebi, genel olarak solun ve sendikaların yaşamakta olduğu eksen kaymasıdır.

'Taksim'de kazanılan zaferin!', devamındaki mücadele pratiklerine yansımaysa, herkesi yeniden düşünmeye sevk etmiştir. Ancak bu noktada da, birçok yapı veya oluşum içine düşülen durumun açıklamasını bulmaya çalışarak gerçekliğe yüz çevirmiştir. Gerçekliği görmek ve bu durumdan dersler çıkarabilmek samimiyet göstergesidir.

1 Mayıs arifesinde yaşananlar, sendikal hareketin düştüğü durumu gözler önüne sermekle kalmadı, aynı zamanda solda bulunan birçok yapının da edilgen ve teslimiyetçi tutumunu açığa çıkardı. Bütün bu sebeplerle 1 Mayıs 2010'u öncesi ve sonrası ile değerlendirmek, geleceği örgütlenme çabasının bir parçası olarak okunmalıdır. Çünkü emekçilerin sistemle olan bağlarını ve devrimci yapıların bu durumu örgütlülüğe çevirme becerisinin tespiti, aynı zamanda mücadele programının da iskeletini oluşturur.

Bilindiği gibi, 1 Mayıs öncesinde devletin hesaplarına dikkat çekmiş ve 1 Mayıs'ı ehlileştirme çabasının boşa çıkartılması gerektiğini vurgulamış, 19 Nisan 2010 tarihli açıklamamızda şunları dile getirmiştik: "Devletin amacı ehlileştirilmiş 1 Mayıs'tır. Bu amaca ulaşmak için konfederasyonları etkili bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Bu sendikaların çoğu bugüne kadar bırakın Taksim talebini, 1 Mayıs kutlaması girişiminde dahi bulunmamış-

tır. Devlet güdümlü bu sendikaların sürece ortak edilmelerinin bir tek anlamı vardır; o da, son üç yıldır devrimcileri alana almayan polisin işini, bu sene konfederasyonlara yaptırmaktır. Sendikal bürokrasinin tek amacı; 1 Mayıs'ın içeriğini boşaltıp, devletin yürüttüğü ehlileştirme politikalarına destek olmaktır. DİSK genel başkanı Süleyman Çelebi, Hürriyet Gazetesi'nde yayımlanan 17 Nisan tarihli röportajında; alanda uzun süre kalmayacaklarını, işçilerin sıkıldığını, ayrıca radikal grupların alana hakim olma riski bulunduğunu belirtmiştir. Türk iş genel başkanı Mustafa Kumlu ise atılacak slogandan, taşınacak pankarta kadar her şeyin belirlendiğini ve yeterince güvenlik önlemi alarak sorun çıkmasını engelleyeceklerini açıklamıştır."

1 Mayıs öncesi sendikal bürokrasi, süreci İstanbul Valisi'nin istekleri çerçevesinde örmeye çalışırken, devrimci yapı ve demokratik kurumlar tam bir basiretsizlik örneği sergilemiş ve gelişmeleri seyretmekle yetinmiştir. Bu arada, yirmiye yakın devrimci yapı ve kurum bir araya gelerek değerlendirmeler yapmıştır. Burada, Devrimci 1 Mayıs Platformu tarafından kürsüde okunmak üzere bir metin kaleme alınmış ve imzaya açılmıştı. Devrimci 1 Mayıs Platformu ve imzacı kurumlar, metni okutmak üzere taleplerini konfederasyonlara götürmüş ve olumlu bir cevap alamamışlardır. Hatta konuyla ilgili temsilcinin aktarmasına bakılırsa, Türk İş, "Canım çocuklar okusun ama bir de Hak İş'e soralım," türü devrimcileri hafife alan bir tavır takınmıştır.

Bu noktada Devrimci Hareket olarak devrimcilerin ufkunun kürsüden sadece bir metin okumaya kadar daralmasını eleştirmiş, devamında devrimci yapılara yazılı bir öneride bulunarak, devletin hesaplarını bozmayı hedefleyen metni tartışmaya sunmuştuk:

"2010 1 MAYIS'I İÇİN DEVİRİMCİ DOST YAPILARA ÇAĞRIMIZDIR

Son üç yıldır 1 Mayıs'ta, devletin saldırganlığı nedeniyle işçi sınıfının talepleri güçlü şekilde gündeme taşınamamıştı. Bu sene ise Taksim Alanı'nı kutlamaya açan devlet, 1 Mayıs'ın içeriğini boşaltmaya yönelik uygulamaları devreye sokmuştur.

Dünyanın her yerinde, 1 Mayıs kutlamaları sol yapılar tarafından organize edilir ve sendikaların katılımı sağlanır. Türkiye'de ise at ile araba yer değiştirmiş, devlet güdümlü sendikalar atama yolu ile tertip komitesi haline getirilmiştir.

Atanmış olan tertip komitesinin, Taksim 1 Mayıs kutlamasına ilişkin almış olduğu kararların arkasında devletin tavsiyelerinin belirleyiciliği açıktır. Açılacak pankartlardan, atılacak sloganlara kadar her şeyin belirlendiğinin ve bu disiplini sağlamak için "güvenlik çemberi" oluşturulduğunun açıklanması, amaçlanan 1 Mayıs'ın ipuçları niteliğindedir.

Kürsüden altı konfederasyondan birer temsilcinin 5'er dakikayı geçmeyecek şekilde konuşma yapacağı da basına yansıyan bilgiler arasındadır. Sürenin kısa tutulması, alana politik yapıların girmesini beklemeden kutlamanın bitirileceği kanaatini güçlendirmektedir. Ayrıca tüm Beyoğlu sokaklarının 20 bin polis ta-

rafından kontrol edilecek olması da hedeflenen cendereyi göstermektedir. Tüm bu önlemler açıktır ki devrimci yapılara karşı alınmaktadır.

1 Mayıs 2010 Taksim kutlamalarına dönük bu hesapları boşa çıkaracak devrimci birikim ve enerjinin olduğuna inanıyoruz.

1 Mayıs kürsüsü devrimci değerlere kapatılamaz. Kürsüyü devrimcilerin kullanmasını engelleyen yapılanma meşru değildir. 1 Mayıs kürsüsü, devrimci değerlerle özgürleşir ve meşrulaşır. Bu nedenle tertip komitesinin işgal ettiği 1 Mayıs kürsüsü, devrimci demokrat yapıların ortak iradesi ile özgürleştirilmelidir. Bu konuda ortaklaşmak için yeterince nedenimiz olduğu da açıktır.

Ancak bu konuda ortaklaşma sağlanamazsa, "alternatif devrimci kürsü" düşünülmelidir. 1 Mayıs, devrimci içeriğine uygun bir şekilde bu kürsüden yönlendirilebilir. Alanda bulunan emekçilerin yüzü devrimci değerlere döndürülebilir. Bunun için;

- Ortak bir pankartın arkasında yapılar kendi kimlikleriyle alana girmelidir.

- Ortak sloganlar belirlenmeli ve alana devrimci değerler hakim kılınmalıdır.

- Sol yapıların, devletçe organi-

ze edilen kürsüden uzak durarak, o kürsünün meşruiyetini tartışılır kılması gerekmektedir. Devrimci demokrat yapıların kitlesi, devletin organize ettiği kürsüye sırtını dönerek tavrını gösterebilir.

- Ortak sloganların yanında 1 Mayıs Marşı ortak ve güçlü bir şekilde söylenebilir.

- Müzik grubu belirlenerek 1 Mayıs'ın mücadele günü olduğu sanat üzerinden de ifade edilmelidir.

- Tüm bu çalışmaların yürütmek üzere, devrimci 1 Mayıs tertip komitesi belirlenmelidir.

Bu önerilerimizin devrimci yapılar tarafından değerlendirilerek mevcut duruma ortak çözüm üretilmesine inanıyoruz. Aksi takdirde bu sene çizilen sınırlara hapsolüdüğünde önümüzdeki yıllarda bu durum kalıcı bir alışkanlığa dönüşecektir. Böylesi bir çözümün dışında, alana girip flama sallamanın mevcut durumu meşrulaştırmaktan öte bir anlamı olmayacağını düşünüyoruz." (24.04.2010 Devrimci Hareket)

Bizim bu önerilerimize kimi yapılar olumlu yaklaşmakla birlikte geç kalındığı biçiminde değerlendirmede bulunmuş, kimi yapılar ise önemli olanın alana girmek olduğunu belirterek başka bir çabaya

gerek olmadığını ifade etmişlerdir. Devrimci Hareket'in önerilerini "ciddiye almadıklarını" söyleyen yaklaşım/anlayış ise en düşündürücü olanıydı. Miting esnasında kürsünün direnişteki işçiler tarafından özgürleştirilmesini olumlayan ve buna methiyeler düzen dostlarımızın miting öncesinde tarafımızdan yapılmış olan daha bütünlüklü önerileri ciddiye almaması çelişkidir ve cevapsız bir soru olarak varlığını korumaktadır. Ayrıca, Taksim'i kazanan iradenin niçin tertip komitesinde veya kürsüde bulunmadığı da büyük bir soru işareti olarak durmaktadır.

1 Mayıs kürsüsünü özgürleştirme önerisini kimi devrimci yapılar ciddiye almazken, Tekel işçileri adeta devrimcilere yol göstermiş ve Türk İş başkanı Mustafa Kumlu'yu alandan çıkarmıştır. Aynı zamanda Hak İş, Memur Sen ve Kamu Sen de alanı terk etmek zorunda kalmıştır. Böylelikle kürsü yalnızca DİSK ve KESK temsilcilerine kalmış oldu. Bundan sonraki durum, biraz daha ilginç gelişmelere sahne oldu. DİSK ve KESK genel başkanları Tekel işçilerinin müdahalesini doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak yine de devlet güdümlü sendika yöneticilerinin alanı terk etmesi, kısmi bir rahatlama yaratmış, hatta sözünü ettiğimiz yarım sayfalık yazı da okunabilmiştir.

Yine kürsüde yaşanan bir olay vardı ki sonrası düşünüldüğünde, insana tutarsızlığın bu kadarına pes dedirtecek türdendi. KESK genel başkanı Sami Evren, konuşmasına Türkiye halklarının kurtuluşu yolunda ölen devrimci önderlerin adlarını sayarak başladı. Yine aynı Sami Evren, altı konfederasyonun Tekel işçilerini kınayan açıklamasına da imza atmıştır. Oysa Tekel işçilerinin müdahalesi olmasaydı kendisi ancak beş dakika konuşma hakkına sahip olacaktı. Konuşmanın içeriğinin de anlaşmalarına uygun şekilleneceğini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Sendikal bürokrasinin devrimci yapılara olan karşıt tutumları televizyon ekranlarına kadar sarkmıştır. Haber Türk kanalına çıkan DİSK genel sekreteri Tayfun Görgün, Taksim konusunda geçmişi çarpıtarak devrimcilere yönelik kara kampanyaya katılmıştır. Söz konusu programda şunları söyledi: "Aslında 77 yılındaki 1 Mayıs kutlamalarından sonra Taksim yasaklanmadı. Ertesi yıl Devrimci Yol gibi kimi sol gruplar 1 Mayıs'ı, Taksim yerine İzmit'te kutlamayı tercih edip bizi yalnız bırakınca kendiliğinden Taksim kutlamalara kapanmış oldu." Burada açık bir yalan ve kara kampanya vardır. Tayfun Görgün'ün gerçekleri bilmediğini düşünmüyoruz. Son dönemlerdeki devrimci yapılara dönük yalana dayalı kara propagandanın bir parçası olduğu da çok açıktır. Biz yine de o dönemi bilmeyenler için hatırlatalım: 1977 1 Mayıs katliamından sonra, 1978 yılında da 1 Mayıs Taksim'de kutlanmıştır, Devrimci Yol'da güçlü bir şekilde orada yer almıştır. Hatta Taksim'de 1978 yılının sonlarına kadar irili ufaklı gösteriler de yapılmıştır. En son eylem ise Devrimci Yol'un 25 Aralık 1978'de Saraçhaneden Taksim'e yapmış olduğu yürüyüş ve mitingdir. Başka gerekçelerle örgütlenen eylem, Maraş katliamının haber alınmasıyla katliam protestosuna dönüşmüştür. Binlerce kişiyle yapılan bu fiili miting aynı zamanda son miting olmuştur. Çünkü Maraş katliamından sonra İstanbul'da sıkıyönetim ilan edildi ve sokağa çıkma yasağı uygulandı. Bu nedenle Devrimci Yol, 1979 1 Mayıs kutlamalarını en yakın il olan Kocaeli'de gerçekleştirmiştir.

Son dönemde özellikle sendikal bürokrasinin devrimci yapılara karşı takındığı tutum, onların hangi saflara hizmet ettiğiyle de ilgilidir. Çünkü işçi sınıfı ve emekçi kitlelerde yaşanan ekonomik krizin de etkisiyle dipten gelen bir dalga mevcuttur. Sendikal bürokrasi en

çok bu dalganın devrimci bir irade ile buluşmasından korkmaktadır. Tayfun Görgün'ün korkusu da bu noktada aranmalıdır.

Ülkedeki gelişmeleri analiz ederken, devlet güdümlü sarı sendikalara ve sendikal bürokrasiye vurgu yapmamızın sebebi, egemen sınıflara karşı yürütülecek mücadelenin önündeki engellere dikkat çekmek istememizdir. Yoksa sürecin asıl sorumluluğunun devrimci yapılara ait olduğunu elbette ki biliyoruz.

İktidara yürümeyi önüne koymuş devrimci bir yapının ilk yapması gereken, belki de mevcut durumu tüm gerçekliğiyle anlamaktan ve açıklamaktan geçer. İçinde bulunulan durumu doğru analiz edebilmek, mücadeleyi büyütebilmenin ön koşuludur. Bu çerçeveden bakıldığında, 1 Mayıs değerlendirmelerinde abartıya kaçanların, önlem alma şansları da olmayacaktır. Bu seneki 1 Mayıs Taksim kutlamalarındaki niceliği ve niteliği tüm açıklığı ile ortaya koymak, devamındaki süreci anlamada anahtar rol oynayacaktır.

Özellikle, "Taksim'i kazandık sıra devrimde" kolaycılığına kaçanların, beş gün sonraki 6 Mayıs anmalarındaki zayıflığı ve parçalı duruşu açıklamaları gerekir. 1 Mayıs'taki yüz binlerle, Denizlerin anmasındaki yüzler arasındaki uçurum ikna edici bir açıklama beklemektedir. Bu açıklamayı bize değil ama samimiyetlerinden ve ciddiyetlerinden asla kuşku duymadığımız dostlarımızın kendilerine yapmaları gerektiğini düşünüyoruz. Yine devamında 26 Mayıs genel eylemi yaşandı. KESK dışındaki konfederasyonların Tekel işçilerine ihanetini dışında tutarsak, devrimci yapıların da katılımının görülmedik derecede düşük olduğuna tanık olduk. 26 Mayıs Günü Beyazıt Meydanı'nda yaklaşık iki bin kişilik bir kitle vardı. Yüz binlerce emekçinin sınıf dayanışması adına buraya gelmeyişi aslında Taksim'de yaşananların zafer olmadığını göster-

miştir. Yine Zonguldak Karadon Maden Ocağı'nda yaşanan katliama gösterilen tepkilerin yetersizliği de bu durumu destekleyen acıtıcı bir gerçek olarak durmaktadır.

Tüm bunları tartışmamızın nedeni, moral bozukluğu yaratmak değildir. Devrimcilerin küçük durumlardan zafer damıtmaya ihtiyaçlarının olmadığını dile getirmek istiyoruz. Yapılması gereken, en olumsuz koşullarda bile yürekle beynin uyumuna güvenerek yol almaktır.

1 Mayıs'ı öncesi ve sonrasıyla değerlendirdiğimizde, kitlelerin memnuniyetsizliğinin giderek arttığını gözlemliyoruz. Ancak bu, alanlara politik bir duruşla yansımamakta, ekonomik talepler etrafında dönüp durmaktadır. Politik özneyle buluşmamış olan emekçilerin dirençleri çoğu zaman yöntemsizlikten yarım kalmaktadır. İş cinayetleri, güvencesizlik ve düşük ücretler emekçileri harekete geçirmeye önümüzdeki süreçte de artarak devam edecektir. ABD emperyalizminin ÇİN karşısında ekonomik avantajlarını sürdürmek için ihtiyaç duyduğu ataklardan biri de kendine ucuz üretim üsleri yaratmaktır. Türkiye'nin, siyasal gelişmeler de dikkate alındığında hızla bu duruma hazırlandığını görebiliriz. Bu demektir ki emek, var olan kazanımlarını da yitirecek ve daha da ucuzlayacaktır.

Tüm gelişmelerin bize yüklediği temel bir görev var. O da halkın yol gösterici öznesini yaratmaktır. Politik öznenin öncülüğünde yürütülecek programlı bir mücadele, gelecekteki yeni insan ilişkilerinin de kapısını aralayacaktır.

Bu noktada mücadele geleneğimize biriktirdiğimiz birçok avantajın yanında, biz gerçekliği tüm çıplaklığıyla görüyoruz. Somut durumu analiz ettiğimiz sürece olumsuzlukları aşma şansını da mutlaka yakalayacağız. Milyonlarca emekçi, itirazlarını isyana dönüştürmek için devrimcileri bekliyor. Süreç Devrimci Yol'u göreve çağırıyor.

DEVLETİN ATANMIŞ TERTİP KOMİTESİYLE 1 MAYIS'I EHLİLEŞTİRME ÇABASI İŞÇİ VE EMEKÇİLERİN MÜDAHALESİYLE BOŞA ÇIKTI

Emperyalist-kapitalist sistemde yaşanmakta olan ekonomik kriz, işçi sınıfı ve emekçi kitleleri hareketlendirmeye başladı. Krizin faturasının emekçilere yükleniyor olması; emekçileri, itiraz etmeye ve yeni çıkış yolları aramaya itiyor. Bu durumu en az Marksistler kadar iyi bilen egemen sınıflar, emekçilerin tepkilerini sistem içi kanallarda eritmeyi hedefleyen yöntemler geliştirmekten geri durmamaktadır. Egemenler, çoğu zaman bilinçleri çelmeyip aslolanı değil, tali olanı öne çıkartarak yol almaya çalışıyor. Ancak bu hesapları her zaman tutmayıp tersi durumları da açığa çıkartabilmektedir.

Ülkemizde 2007'den beri 1 Mayıs, Taksim üzerinden konuşulurken işçi sınıfının ve emekçilerin sorunlarını dile getirme şansları da geri plana düşmekteydi. Ama aynı zamanda hükümetin maskesi, 1 Mayıs'larda düşmüş ve faşist yüzü görünür olmuştu. Bu sene AKP iktidarı çatışmayı göze alamadı ve Taksim de kutlama yapılacağını açıkladı. Çatışmayı göze alamayışının nedeni ise anayasa değişikliği, demokratikleşme (!), seçim vb demagogilerinin arasına sıkışmasıydı.

Ancak tüm bu adımları atarken, süreci kendi lehine çevirme gayretinden de vazgeçmedi. Atama yoluyla bir tertip komitesi oluşturup, 1 Mayıs'ın içeriğini boşaltmaya ve kitlelerin öfkelerini de tertip komitesi üzerinden sisteme yedeklemeyi hedeflemişti. Bugüne kadar 1 Mayıs alanlarında görmediğimiz konfederasyonları direksiyona oturtup, kitlelerin devrimcilerle buluşmasını engellemeyi planlamıştı. Hatta kürsü üzerinden dayatılacak kimi kural-

lar ve oluşturulan güvenlik çemberi, devrimcileri alana almamayı veya en azından kutlamayı erken bitirerek devrimcilerin sesini kısmayı hedeflemişti. Tüm bunları kürsü denetimi sayesinde yapabileceğini düşünüyordu. Ancak hesaplamadığı bir şey vardı. Devrimcilerin ve işçi sınıfının iradesi! Bu konuda 19 Nisan 2010 tarihli açıklamamızda şunları belirtmiştik: *"Devletin bütün kirli oyunları bozulabilir..."*

Her ne kadar devrimci yapıların örgütlü, iradi müdahalesi olmasa da Tekel ve İtfaiye işçilerinin kürsüye müdahalesi her şeyin rengini değiştirmiş ve 1 Mayıs kürsüsünü kısmen özgürleştirmiştir. Bu müdahalenin sonucunda Türk İş genel başkanı alandan kaçırılmıştır. Hak İş Genel Başkanı ise alanı hızlı bir şekilde terk etmiştir.

Aslında kürsüye yapılan demokratik müdahale yalnızca alanı özgürleştirmekle kalmamış, başka bir hesabı daha bozmuştur. Devlet, yıl boyunca saldırılarında sessiz/tepkinsiz kalarak kendine yardımcı olan sendikaların imajını da düzeltmeyi amaçlamıştı. Mevcut sendikaları, işçi sınıfının biricik önderliği gibi gösterme çabaları da boşa çıkartılmıştır.

1 Mayıs sonrası Başbakanın sesine yansıyan öfkenin başka bir nedeni ise hükümete destek beklentilerinin boşa çıkmasıdır. Hazırlık aşamasında konfederasyon başkanlarından teşekkür alan Başbakan, kürsüden anayasa paketini destekleyen cümleler duymayı umuyordu. Ancak vilyet binasındaki hesap Taksim'de tutmadı.

Sınıflar mücadelesinde 1 Mayıs her ne kadar özel bir yere sahipse de bir başlangıç ya da final olarak ele alı-

namaz. Öncesindeki örgütlenme ve mücadele pratiklerinin bir yansıması olarak okunabileceği gibi, devamına bıraktıklarıyla da değerlendirilebilir. Kısacası 1 Mayıs, süreklilik zinciri içerisinde değerlendirilmelidir.

1 Mayıs 2010'a evrilen pratiklere bakıldığında, işçi sınıfının ve emekçilerin devrimci yapılarla bütünleşmeksizin yol aldıklarına tanık olmaktayız. Başta Tekel direnişi olmak üzere, emek eksenli gelişen irili ufaklı direnişlerin hemen hemen hiçbirinde devrimcilerin önderliğini görmek mümkün olmadı.

Bu genel görünüm 1 Mayıs alanlarına da yansımıştır. Başta Taksim olmak üzere Türkiye genelinde alanlardaki kitlelilikte bir artış gözlenmişse de aynı paralellikte bir coşkuya rastlanılmadı. Bunun temel nedeni ise kitlelerin, devrimci yapıların kortejlerinden bağımsız alana girmesiydi. Emekçiler hala örgütlülükten yoksundur. 1 Mayıs alanlarında örgütsüz emekçilerin örgütlü olanlardan daha yoğun olduğu da herkesçe gözlenmiştir.

Bu durum, örgütsüz büyük bir potansiyelin olduğunu ve devrimcileri göreve çağırdığının göstergesi olarak okunmalıdır. Dipten gelen bir dalga var ve bu potansiyel hala devrimci özneyle buluşabilmiş değildir. Tarihsel bir dönemeçten geçildiği gerçeği, örgütlenmedeki nicelik ve nitelik açısından da yakıcılığını korumaktadır. Eğer, işçi sınıfı ve emekçilerin tepkileri devrimci özneyle buluşmazsa sistem içi kanallarda enerjisinin tüketileceği gerçeğini unutmamak gerekir.

4 MAYIS 2010
DEVRİMCİ HAREKET

1 MAYIS ARDINDAN 2 MAYIS'A BAKIŞ

Sistemin işleyişine ilişkin mekanizmalar, yine sistemin ihtiyacı çerçevesinde yeniden yapılandırılıyor. 80 yıllık paradigma, küresel sermayenin güne uygun ihtiyaç kalıbına dökülüyor. Sistem içinden yükselen tepkiler, konumu sarsılanların göstermekte olduğu dirençle ilintilidir. Böylesi geçiş dönemlerinde, halkın özgürlük talebi ile söz konusu dirençlerde retorik benzerliği olabiliyor. Veya tersine, değişim operasyonunu yürütenlerin taban/destek sağlamak üzere geliştirdiği söylem, "demokratik" çağrışımlar yapabiliyor. İşte böyle anlarda sol değerleri sulandırmakla mükellef liberallerin sesi daha yüksek çıkıyor. Örneğin "Küreselleşmeye karşı taş atarak, onu durduramazsınız.", diyor Murat Belge. Doğrudur, taşla durdurulamaz; mesele taş da değil, ama sevgi ve saygı yerine, taş hak ettiği ve ona karşı gelinebileceği anlatılmış olur.

1 Mayıs öncesinde ve sonrasında yükselen "beyaz yabancılaştırma", sola dönük asimilasyon bu çerçevede değerlendirilmelidir. Elbette yarın devrim olmayacak; hatta bizzat Taksim'den, alanın içinden kesitler alıp okuyabilen bir ufka, derinliğe ihtiyaç vardır. 2010 1 Mayıs'ı değerlendirilirken, sadece "alana girmiş olmak" veya "zafer mi değil mi?" ikilemi içinde kalırsa mesele, yine 2 Mayıs'ta boşluğa basılacaktır ve yine içerik yitiminin sembollerle geçiştirildiği bir "idare etme" hali aşılanamış olacaktır.

"Zamanın ruhuna uygun politika üretme" ihtiyacının arkasına saklanarak, tüm kağıtların yeniden karıldığı sıfır noktasına dönülmemelidir. Meydanda her dönem yelpaze geniş ve karmaşık olurdu. Ama devrimci irade bir bayrak gibi üzerlerinde dalganırdı. Alanda resmi bayrak da, parti de, milletvekili de olurdu; köşe yazarları da, yorgunlar da "bağımsız göstericiler" de gelirdi; ama kürsü/

irade "resmi ağızlar"a kalmazdı.

Alanın açtırılmasında ödenen bedellerin rolünün olduğu kuşkusuzdur. Ne var ki bu gerçeklik, devletin hesaplarından bağımsız, tek taraflı ele alındığında eksik kalır. Kendini alkışlamakla yetinilmiş olur. Ve kazanım kapısından girilip pekala kayıp kapısından çıkılabilir. 1 Mayıs'ı "milli bayram" yapmaya çalışmak, elbette samimiyetsizliktir; ne var ki, hiç de hafife alınacak bir olasılık değildir.

Bugünün bir özelliği de aynı resmin pek çok ağız tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmasıdır. Öyle ki adeta havada fikirler uçuşuyor, yorum enflasyonu yaşanıyor. Böyle anlarda rüzgara kapılmadan değerlendirme yapmak çok önemli. Bakıtığımız yerde görünenle yetinerek veya "zannederek" önümüzdeki sorunlara çözüm üretmeyiz. Artık "Denizler" in aşılması haberini ATV, "Üç fidan" diye veriyor. Bu, ATV'nin değerlerinin/algısının kalite kazanma yönünde değiştiği anlamına gelmiyor. Ama bizlerin değerlerini savunurken daha üretken olmasını ve fark koyarken içeriye ağırlık vermesini gerektiriyor.

Richard Senned, Karakter Aşınması adlı kitabında toplumun sabırsızlığından, mevcut ana odaklanmasından ve iradeyle davranışın birbirinden kopmasından söz eder. Belirsizliğin, kapitalizmin günlük işleyişine sinmesine dikkat çeker.

Postmodern algıda, belirsizlikle değersizlik atbaşı gider. Bir değeri yok saymak yerine, özünden kopuk bağlamlarda kullanıp bulandırmak tercih edilir. Bir süredir yaşanan ve kimilerine "devrime gerek kalmadı" dedirten, AKP'yi demokratmış gibi gösteren, böyle bir süreçtir.

Mevcut gidişata uygun düşen bir fikradır:

"Bektaşî Babasına sormuşlar:

-Baba Erenler, sen ne diyorsun bütün bu olup bitenlerle değişimlere?

Baba Eerenler:

-Eskiden olsaydı, demiş; kulaktan kulağa fısıltı halinde şöyle denirdi:

-“Eski tas, eski hamam, sadece telaklar değişti.”

Ve eklemiştir:

-Şimdi artık o deyim de değişti.

Bektaşî Babasına:

-Peki, demişler; şimdi ne deniyor?

-Bir koşu bandı üstünde, hızlı hızlı koşarken;

-“Tüm dünyayı geçiyoruz.” deniyor.”

AKP'nin durumu gerçekte fıkra-daki gibidir. Ne var ki, aynı fıkra, yerinde sayıp büyük işler başardığını zanneden kimi sol kesimler için de uygun düşmektedir. Aslında sorun, kendisine fazlasıyla yetecek güncel ve tarihsel değerleri vardır. Yeter ki, en rafine toplumsal söyleme dahi sinmiş olan öznelliğe, bu değerler kurban edilmesin.

Midenin güzel yemeklerle tahrik edilmesi gibi ruhun bireysel tuzaklara düşürülmesi; kişinin, eşeğin önüne bir demet ot koyarak yol aldırın Nasreddin Hoca gibi, bir tutam çıkarla yanlış yollarda yürütülmesi mümkündür.

İşte bu karmaşa içerisinde sapı da samanı da hak ettiği yere koyup karıştırmamak, Marksizm'i muarızlarından öğrenip öykünmeyi değil; Bastil'i yıkanlardan da, Komün'ü kuranlardan da, Küba'yı yaşatanlardan da öğrenmeyi gerektiriyor.

Hayatın kıvrımlarından çekip aldık
imkansızın estetiğini
Kapitalizm bulaşmamış derinliklerde
aynı tadın heyecan trampetleri
zonkladı damarlarımızda.
Yoldaş soluklarla yendik

oksijensiz girdapları
Hayatın tersine kıvrılan burğaçları
canımızı yaksa da
bir kez olsun kolaya kaçmayacak
hikayemiz.

1 MAYIS DEVLETİN ÇİZDİĞİ SINIRLARA HAPSEDİLEMEZ

**Devrimcilerin sustuğu yerde
Ülkenin nabızı durur!**

İnsanlık tarihi, ezen ile ezilen arasındaki mücadelenin tarihidir aynı zamanda! İşçi sınıfı ve emekçilerin tarihsel süreçteki mücadele deneyimleri, bazı özel günlere adını vermiştir. Ödenen ağır bedeller ve yaratılan değerler emekçiler için yeni mevzileri kazanma sebebi olmuş ve böylesi özel günler de özel çabaları gerekli kılmıştır. İşçi sınıfının ve emekçilerin tarihinde en özel yere sahip olanı ise kuşkusuz 1 Mayıs'tır.

Ülkemizde son birkaç yıldır 1 Mayıs'lar Taksim üzerinden konuşuldu. Ülkenin kalbi olan meydanları emekçilere kapatan devlet, uyguladığı faşist şiddet ile emekçilerin yakıcı taleplerini gölgede bırakmayı başarmıştı. Bilindiği gibi baskı ve şiddeti esirgemeyen aynı devlet, 1 Mayıs'ı bayram ilan ederek sicilini temize çıkarmaya çalışmıştı. Bu sene ise Taksim konusunda tüm yetkileri İstanbul Valisi'ne verdiğini açıklayan hükümet, başka bir hesapla hareket etmektedir.

Devletin amacı ehlileştirilmiş 1 Mayıs'tır. Bu amacına ulaşmak için konfederasyonları etkili bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Bu sendikaların çoğu bugüne kadar bırakın Taksim talebini, 1 Mayıs kutlaması girişiminde dahi bulunmamıştır. Devlet güdümlü bu sendikaların sürece ortak edilmesinin bir tek anlamı vardır; o da, son üç yıldır devrimcileri alana almayan polislin işini, bu sene konfe-

derasyonlara yaptırmaktır. Sendikal bürokrasinin tek amacı; 1 Mayıs'ın içeriğini boşaltıp, devletin yürüttüğü ehlileştirme politikalarına destek olmaktır. DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, Hürriyet Gazetesi'nde yayımlanan 17 Nisan tarihli bir röportajında; alanda uzun süre kalmayacaklarını, işçilerin sıkıldığını, ayrıca radikal grupların alana hakim olma riski bulunduğunu, alana işçi olmayanları davetlileri olarak götürebileceklerini belirtmiştir. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu ise atılacak slogandan, taşınacak pankarta kadar her şeyin belirlendiğini ve yeterince güvenlik önlemi alarak sorun çıkmasını engelleyeceklerini açıklamıştır.

Taksim, atanmış tertip komitesinin gölgesinde özgürleşemez. Devrimcilerin devre dışı bırakılarak, kürsünün devlet beslemesi sendikalara terkedilmesi, daha önceki yıllardaki polis engelinden daha vahim bir tehlike olarak algılanmalıdır. Çünkü sistem, uzun zamandır emekçileri sendikalardan yalıtmaya, sendikalarla devrimciler arasına da duvarlar örmeğe çalışmaktadır. İşçi sınıfının devlet güdümlü sarı sendikalar tarafından alanda yönlendirilmek istenmesi, uzun vadeli hasarlara yol açacak nitelikte bir tehlikedir.

Zorlu savaşların sonunda alınan yenilgiler, kolay zaferlerden daha değerlidir. Sol, kendine ait olmayan

zaferleri kutlama kolaylığından kurtulmalıdır. Emperyalizmin ihtiyaçları çerçevesinde gerçekleştirilen açılımlar nasıl ki demokratikleşme değilse, Taksim'in devrimcilere kapatılması da zafer değildir. Devletin, emekçileri sistem içi sınırlara hapsedme politikaları doğru okunarak alternatifler geliştirilmelidir.

Devletin bütün kirli oyunları bozulabilir. Çünkü biz devrimciyiz, Devrimci Yolcuyuz. Devrimin ciddi bir iş olduğunu, zaferlerin de kolay kazanılmayacağını biliyoruz. Biz, halkın devrimci muhalefetinin tutkalı olan bir ırmakta akıyoruz. Onun için emekçilerin yakıcı taleplerini ortak dilimiz belleyip, devrimci dostlarımızla birlikte 1 Mayıs alanına girmeyi mutlaka başaracağız. 1 Mayıs kürsüsü, halkın kürsüsüdür. Halkın kürsüsünü devlet güdümlü sendikalardan kurtarmak en önemli görevlerimizden biridir.

İşsizliğe, yıkım yasalarına, gericiliğe, ırkçılığa karşı kitleleri 1 Mayıs'a taşıma, 1 Mayıs'ı kazanmanın birinci koşuludur. Bu gerçeği unutmadan çalışmalı ve devrimcilerin eylem birliğini örmek için bulunduğumuz her yerde çaba harcamalıyız. Ancak o zaman kürsüler halkın kürsüsü haline gelebilir. Ancak o zaman toprağın suya kavuşması gibi devrimcilerle kitleler buluşur. Çünkü devrimci değerlerle buluşmamış kitlelerin dönüştürücü bir yanı yoktur. İşte bu nedenle, 2010 1 Mayıs'ında;

- İşsizliğe
- Yoksulluğa
- Taşeronlaştırmaya
- Kölelik yasalarına
- Sendikasılaştırmaya karşı, demokratik taleplerimizi haykırarak ve hayata geçirmek için Devrimci Yol Saflarına!

19 NİSAN 2010
DEVRİMCİ HAREKET

TEKEL DİRENİŞİ TURNUSOLUNDA SENDİKALAR VE SOL

**Mücadele edenler her zaman kazanamayabilir.
Ancak, kazananlar hep mücadele edenlerdir.**

Tekel direnişi, içinde derslerle dolu bir miras bırakarak 78 günün ardından söne erdi. Emekçilerde ve solda yarattığı heyecandan sonra yenilgi mi yoksa zafer mi ikilemini de akıllarda bırakacak şekilde bitti. Süreci yakından izleyen ve dahil olmaya çalışan kesimlerden sendikacılara kadar tüm kesimlerde bir kafa karışıklığı kendini gösteriyor.

İşçilerle sendikaların, sendikalarla devrimci yapıların arasındaki mesafenin büyüdüğü şu koşullarda, Tekel direnişinin doğru okunabilmesi için üç aşamalı(işçiler, sendikalar ve sol) bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır.

Sınıflar mücadelesinde örgütlülük seviyesinden bağımsız, amaçlananı da aşan başarılar zaman zaman görülse de, genellikle kazanımlarla örgütlülük seviyesi arasında sıkı bir bağ vardır. Buradan bakıldığında Tekel işçilerinin yarattıkları azımsanamayacak kazanımlarla doludur. Ancak, sınıf mücadelesini bir program dahilinde yürütme hedefiyle hareket eden devrimciler cephesinden bakıldığında, başarıdan söz etmek mümkün değildir.

İŞÇİLERİN POTANSİYEL GÜCÜ SINIFSAK KARAKTERİNDE ARANMALIDIR

Direnişin asıl mimarları olan işçilerin büyük bölümü, daha önce uzun soluklu sayılacak bir eylemin içine hiç girmemişti. Sistem dışı seçeneklere sıcak bakmadığı da son seçimlerdeki ağırlıklı olarak tercihlerini AKP'den yana kullanmalarından anlaşılıyor. El yordamıyla başladıkları direnişte yarattıkları etkiyi de *kendinde sınıf ama kendisi için sınıf olmadığı* tanımıyla açıklamak sanırız yerinde olur. Tekel işçileri, politik seviyeleri ve mücadele deneyimleri göz önünde tutulduğun-

da beklenenden daha fazla direndiler. Çünkü tepelerinde bulunan uzlaşmacı, sarı bir sendika vardı. Tek-Gıda İş Genel Başkanı daha başlangıçta vicdanlara seslenerek merhamet dilenciliği yapacağını belli etmişti. Sürekli "Hükümeti deviririz" demediğini anlatmaya çalıştı. Daha da ileri giderek, Başbakanı tanıdığını, sert görünse de yüreğinin yufka olduğunu dile getirdi. Tek Gıda İş Genel Başkanı Türkel, bununla da yetinmeyerek, Başbakanın 4C'nin içeriği konusunda yanlış bilgilendirildiğini söyleyip, 1 Şubat'ta çözüm konusunda % 60-70 umutlu olduğunu ifade etmişti.

Bir birey veya bireyler toplamından oluşan bir yapı, bağrında taşıdığı potansiyel güçle ayakta durur. Bu nedenle sistem, hedefine koyduğu yapının içsel dayanaklarına saldırarak onu tek başına ayakta duramaz hale getirir. Sonra da bir koltuk değneği uzatarak iyilik yapmış gibi gözükür. Bu ölümü gösterip sıtmaya razı etmenin bir başka biçimidir. Sistemin saldırılarını kabaca hükümetin tehditlerine indirgemek, en hafifinden sistemi tanımamakla eş anlamlıdır. Devlet güçleri işçilere, özlük haklarını tümüyle gaspetmekten fiilen saldırmaya kadar psikolojik abluka örerken, uzlaşmacı sendikal önderlik de işçileri hak almaya değil, hükümeti ikna turlarına yöneltti.

Tekel işçilerinin bütün olumsuz şartlara ve geri durumuna karşın mücadele havuzuna kattıklarıyla değerlendirilmesi önemli bir ihtiyaçtır.

Tekel işçileri, çağımızın devrimci sınıfını bir kez daha anımsatmıştır. Reel sosyalizmin yenilgisinden sonra **elveda proletarya** söylemleri Türkiye'de solda da karşılık bulmuştu. Tekel direnişi, "artık eski yöntemlerle

ve dinamiklerle yürünemeyeceği, bunun yerine dışlanmışlara ve diğer sosyal gruplara bakmak gerektiği" yönündeki düşünceleri yerle bir etmiştir. Bu direniş, emekçi sınıflara, işçi sınıfı ideolojisine dayanmayan hiçbir gücün egemenler karşısında var olma şansının bulunmadığını göstermiştir. İşçi sınıfının örgütsüz ve geri olduğu dönemlerde yapılması gereken, emekçi dinamiklere güvensizlik değil; emekçilerin potansiyel gücüne inanarak yol gösterici rolü üstlenebilmektir.

Tekel direnişi sola mücadele eksenini göstermiştir. Uzun yıllardır emek merkezli çalışma yerine sosyal olgular üzerinden yürüyen ve bunu da halkları yakınlaştırmacı değil, karşı karşıya getiren bir yüzeysellik yapan sola; halkların kardeşliğinin ve gönüllü birlikteliğinin nerede aranması gerektiğini Tekel direnişi yeniden hatırlatmıştır. Ülkenin dört bir yanından gelen Kürt, Türk, Alevi, Sunni tüm işçiler tam bir kardeşleşme örneği sergilediler. Mevcut hükümet, demokrasi taleplerini kolayca istismar edebiliyor hatta kimi kesimleri de peşine takmayı başarıyordu. Ancak bu direniş, özelde hükümetin genelde de sistemin maskesini düşürmüş ve halk düşmanı karakterini açığa çıkarmıştır.

Taban inisiyatifini sendikal işleyişe kabul ettirmiştir. Eylemlilik süresince karar mekanizmasında yer alan işçiler, söz ve karar sahibi olma çabasıyla; sendikal bürokrasiye karşı fiili bir tartışma da başlatmıştır. Eylem komiteleri kurarak emekçilerin demokrasi kültürlerine katkı sunmuşlardır. Komite tipi örgütlenme sayesinde kendi gücünün farkına varan işçiler, çare bekleyen durumdan çözüm üreten, eylem biçimleri geliştiren noktaya gelmiştir.

4C'de hükümete geri adım atılmayı da başardılar. 4C, hükümetin attığı adımlarla neredeyse 4B statüsüne yaklaştı. Ancak burada aslolan çalışma güvencesi ki bu kazanılmadığı sürece zaferden söz edilemez. Hükümet bu direnişin örnek teşkil etmesinden çekindiği için, kimi kısıtlı sayılacak iyileştirmeler yaparak süreci sessizce bitirmek istedi. Kıdem tazminatı, istediği ilde çalışma hakkı ve 11 aylık çalışma süresi gibi işin özüne dokunmayan kısmi adımlar attılar ancak güvenceli (kadrolu) çalışma hakkını hiç gündeme dahi getirmediler. Doğal olarak bu adımlar işçileri ikna etmeye yetmedi.

Yukarıdaki bölümde, sendikal bürokrasiye ve politik seviyenin düşüklüğüne karşı, işçi sınıfının yaratıcı ve devindirici gücünün kazanım hanesine yazdırdıklarını sıralamaya çalıştık. Bundan sonraki kısımda ise sendikaları ve genel olarak solu değerlendirmeyi bir ihtiyaç olarak hissediyoruz.

SENDİKALAR SINIFLARARASI UZLAŞMA DEĞİL MÜCADELE ÖRGÜTÜDÜR

Ankara'da Tekel direnişinin başlamasıyla birlikte gözler DİSK ve KESK'e yöneldi. Hemen herkes dayanışma eylemleri ve grevlerle moral değerlerin yükseltileceği beklentisine girdi. Çünkü biliyoruz ki böylesi lokal direnişler dışarıdan dayanışma grevleri veya benzer eylem programlarıyla güçlendirilmediğinde, direnişin barutu çabuk tükenir. Oysa DİSK ve KESK, eylem programı oluşturup hükümeti kuşatma yerine, genellikle miting desteği vermenin ötesine geçemedi. Bütün bu yetersizliklerin yalnızca siyasi gerilikle ilgisi yoktur. Aynı zamanda bu konfederasyonların kendi içinde örgütlü olmamasıyla da ilgisi vardır. Tabanıyla yabancılaşmış bu yapılar, mevcut gücünü harekete geçirme yeteneğinden oldukça uzak olduklarının farkındalar. Onun içindir ki 20 Şubat eylemine yalnızca yönetim kurullarından oluşan sınırlı sayıda insanı götürme kararı almıştır.

DİSK ve KESK'in bir başka edilgenliği de Tek-Gıda İş'in alacağı kararlara uyacaklarını deklere etmeleriydi. Oysa halen içinde az-çok devrimci değerlerin bulunduğu düşündüğümüz bu iki yapının sürekli motivasyon arttırıcı

bir rol oynaması gerekirdi. İşçilerin öz güvenlerini yükseltme yerine sık sık hükümetle görüşme ve diyalog için adeta aracı olmaya soyunmaları devletin cesaretini arttırıcı bir rol oynamıştır.

Gelinen noktada sendikalar toplamda kötü bir sınav vermişlerdir. Tek-Gıda İş'in, 1 Nisan'da Türk-İş'in önünde bin kişi ile yeni eylem programını açıklayacağı demesi ne kadar anlamlıysa; içinde DİSK ve KESK'in de bulunduğu sendikaların 26 Mayıs'ta genel eylem kararı alması da o kadar anlamlıdır.

Aslında sendikaların bu denli edilgen ve geri durumda bulunuyor olmasının, genelde solun yetersizlikleriyle de yakından ilgisi vardır.

Devrimcilerin işçi sınıfı ve sendikalar içerisinde yeterince örgütlü olmaması, mücadelede geriliği ve uzlaşma eğilimlerinin boy vermesine neden oluyor.

SENDİKALARIN ARKASINDA YÜRÜYEN SOL EMEKÇİLERE ÖNDERLİK EDEMEZ

Sınıf mücadelesi sendikal mücadeleyle eşitlenemeyecek bir kapsamı ifade eder. Sendikalar özü itibarıyla ekonomik mücadele araçlarıdır. Ve sermayenin saldırılarını durdurmaya, işçi sınıfının kazanımlarını arttırmaya çalışırlar. Daha açıkçası sömürü sisteminin sonuçlarına dönük bir mevziyi ifade ederler. Sendikal mücadelenin önünü açmakla görevli siyasal özne ise, yalnızca sonuçlara göre değil, asıl olarak sisteme karşı bir konumlanışı ifade eder. Yani sömürünün kaynağını kurutmaya yönelik kapsamlı bir mücadele aracı olarak, birden çok araç ve yöntemi bir arada kullanma becerisine sahip politik bir araçtır.

4C (güvencesiz çalışma) yalnızca Tekel işçilerini ilgilendiren bir yıkım değil, tüm çalışanları hedefleyen bir saldırı olduğu için; bütün halinde sendikal hareketi bağladığı gibi asıl olarak politik merkezler tarafından üstlenilecek bir sorundur. Çünkü yüz yılı aşkın bir sürece dayanan kazanımlar, küresel sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda hızlı bir şekilde ortadan kaldırılıyor.

Tütün işletmelerinin özelleştirilmesi süreci kabaca değerlendirildiğinde bile, sorunun AKP ile sınırlı olmadığı

görülecektir. Tarımın çökertilmesi programında, özellikle endüstriyel ürünlere kota uygulanarak bu ürünlerin ekimi bitirildi. Bunların başında tütün ve şeker gelmektedir. Bu durumda ekimi yapılmayan ürünlerin fabrikalarının kapatılmasından daha doğal bir sonuç olamaz. Emperyalist tekeller önce tütün yasasını çıkarttırarak üretimi sınırlamış, daha sonra da yerli tütünü tümüyle bitirmiştir. Böylece boş kalan işletmelerin özelleştirilmesine zemin hazır hale getirildi. Özelleştirilen işletmelerin arazi değerinden çok, uluslar arası tekellere açılan pazar daha önemli bir amaçtı. Şimdilerde ise Türkiye'nin kimi bölgelerinde Virjinya tütünü üretiminin uluslar arası tekellerin denetiminde yapıldığı düşünüldüğünde, oynanan oyunun ne kadar planlı yürütüldüğü görülmektedir. Yaşanan bu durum sık anlatılan bir öyküyü akla getiriyor:

Türk, Kürt ve Ermeni üç arkadaş bir üzüm bağına girerler ve üzüm yerler. Bu sırada bağın sahibi gelir ve durumu görür. İlk hamlesini Ermeni'ye yapar:

-Bunlar üzüm yediyse bile benim din kardeşim. Peki, sen ne demeye yedin?, der ve Ermeni'yi hastanelik oluncaya kadar döver. Bu arada Müslümanlıktan kurtardıklarını düşünen Türk ve Kürt ses çıkarmaz. Arkasından Kürt'e döner ve der ki:

-Bu adam üzüm yiyebilir çünkü O benim soydaşım, der ve Kürt'ü de hastanelik edinceye kadar döver. Artık tek kişi kalan Türk için açıklama bile yapmaz ve O'nu da döver. Kendilerine geldiklerinde ilk sözü Türk alır ve der ki:

- "Biz yanlışı Ermeni dayak yerken yaptık! "

Elbette ki amacımız yaşanan gerçekliği öykülemek değil, en azından bunu uzmanlarına bırakabiliriz. Bizim söylemek istediğimiz aslında, sorunu bütünlüklü kavrayıp, emperyalizm ile emekçiler arasındaki çelişkileri açığa çıkartmak gerektiğidir. Uluslar arası tekeller, depolarında biriken ürünlere pazar alanı açmak için, yeni sömürge ülkelerin üretimlerini çökertiyor. Tarım kesiminde çöken üretim, sanayiye de doğrudan etkileyip işsizliğin sebebi olmaktadır. Bu nedenle Türkiye distiribitörler cenneti haline gelmiştir.

Burada asıl görev halkın öncü güçlerine düşmektedir. Emperyalizm ve yerli işbirlikçileriyle çelişki içinde bulunan tüm sınıf ve katmanlar arasındaki açığı daraltıp çözüm programında ortaklaştırmak kazanımları da ortaklaştıracaktır.

Güvencesiz çalışma yaşamı, kısmi zamanlı çalışma, düşük ücret, sağlık hakkının yitirilmesi ve işsizlik gibi birçok sorunun emperyalizm ile ilişkisi anlaşılır kılınmadıkça, halkın devrimci potansiyeli harekete geçirilemeyecektir.

Örneğin Tekel direnişinde sol, içinde örgütlü olmadığı işçilere dışarıdan bayrak sallama yerine, tüm gücünü uluslar arası tekellerin ülkedeki varlığına yöneltebilirdi. Düşünün ki bir sabah, uluslar arası sigara tekellerinin (British American Tobacco, Philip Morris Sabancı, Japon Tabacco International, European Tobacco) ana dağıtım merkezleri binlerce emekçi tarafından kuşatılmış olsun. Dağıtımın engellenmesi, emekçilere sorunun kaynağını işaret edecek ve politik seviyeyi yükseltici bir rol oynayacaktı. Bu arada sendikaların kazanılmış haklarını korumak üzere başlattıkları grev vb. direnişler de daha etkili sonuçlar verecekti. Bu tip eylemlerin bir çok biçimi düşünülebilir ve güç/imkanlar ölçüsünde hayata geçirilebilir. Devrimci özne, sonuçlarla sınırlı bakış açısı ile ancak sendikalizm batağına saplanabilir.

Özetlersek sol, asi yanını kuşanarak mücadeleye dahil olamamıştır. Sermaye cephesinin yerel veya uluslar arası güçleriyle, her yolu deneyerek, emeğin vaktinde kazanılmış tüm haklarını tasfiye için uzun süredir saldırıya geçtiğini görmezden gelen sol, sınırlı çaptaki itirazlar sonrasında, "merhamet" dilenen sendika başkanları üzerinden söz konusu saldırıların durdurulabileceğine inanmıştır. Hatta kimi sol yapıların, işçilerin mitingde kürsü işgaline karşı çıkması da bu duruma ibret verici bir örnek oluşturmaktadır. Direniş süresince sol yapılarda görülen birçok hastalıklı duruşa tanık olduk. Bunların başında ise sınıfı örgütlenme kaygısının yerine kendini büyük gösterme çabasıydı. Öyle ki kimi yapılar işçilerin birkaç yüz metre uzağına kurdukları çadır ve ses düzenleriyle adeta

kendi mitingini yapıyordu. Emekçilere yabancılaşma halinin doruğa çıktığı böylesi durumlarda, destek için gelen kesimlerin kendilerini **asıl** zannetmeye başlamaları, sınıfı değil, kendilerini örgütlenme ihtiyacının dışı vurumu olarak okunmalıdır.

Direniş süresince yapılan konuşmalarda ve atılan sloganlarda, ağırlığın Başbakan ve AKP'ye verildiğine bir kez daha tanık olduk. **Ampul Tayyip türü sloganların solun diline yerleşmeye başladığını şaşkınlıkla izliyoruz. Biz, Başbakanın sistemin yerine geçirilmesini doğru bulmuyoruz.** Başbakan her ne kadar sistemin temsilcilerinden biri olsa da sistemin kendisi değildir. Öncelleri gibi yüzü eskidiğinde devre dışı olacaktır. Kitleleri iktidar partisine endekli muhalefete çağırarak, sistem içinden başka bir seçeneği bilince çıkartacağı için tehlikeli ve yanlış buluyoruz.

Direnen işçilerin örgütlülük seviyesine bakmaksızın, onların yerine akla çok uygun da olmayan önermeler havada uçtu. Söz gelimi, 4 Şubat genel grevinin (!) ardından üç günlük genel direniş öneren ve sınıfın biricik öncülüğüne de soyunan bu kesimler, grevden hatta genel grevden ne anladıklarını açıklamakla yükümlüdürler. Zira KESK'in örgütlediği 25 Kasım grevi bile 4 Şubat greviden daha etkili sonuçlar doğurmuştu. Hiç olmazsa kimi yerlerde ulaşım araçları çalışmamış, halkın da desteğiyle birçok iş yerinde işler, yarım yamalak yürütülmüştü. 4 Şubat grevinde ise bırakın hayatı durdurmayı kısmi aksamalara dahi tanık olunmadı. Bu durumu, konfederasyonlar asılmadı biçiminde açıklamaya çalışmak, devrimcilerin kendini inkarı anlamına gelir. **İçinde örgütlü olmayan sınıfa genel grev önermenin politik bir ciddiyeti olmadığı gibi grev kavramının da içini boşaltmak anlamına geldiğini belirtmekte yarar görüyoruz. Grev önerisi ya tutarsa biçiminde ele alınacak bir konu değildir. Çünkü sonuçsuz veya başarısız her eylemin geriletici bir yanı olduğunu da görmek gerekiyor.**

İşçi sınıfının biriktirdiği deneyimler içerisinde grevin üç biçimini biliyoruz. En sık başvurulan *hak grevi* toplu iş sözleşmesi sürecinde başvurulan ve iş kolunu ilgilendiren bir grevdir. *Da-*

yanışma grevi ise sınıf desteğini büyüterek grevdeki işçilerin kazanmasına yardım amacıyla gün veya günlerle sınırlı üretimi durdurma faaliyetidir. Bu grevde işçi sınıfı gücünü göstererek hakkın alınmasını ve tıkanmanın aşılmasını sağlar. Bunların hepsinden daha kapsamlı olan genel grev ise daha çok siyasi bir grevdir. İktidarın emekçilere karşı yürüttüğü yapısal ve siyasi saldırılara karşı uygulamaya konur. Diğer iki grev türünde politik öncülük olmasa da başarı şansı vardır. Ancak genel grev, yapısı ve hedefleri nedeniyle siyasi önderliğin belirleyiciliğini zorunlu kılar. Çünkü hayatın bütün halinde durdurulması sendikalar üzerinden yürütülecek bir eylem değildir. Genel grevde yalnızca şalter inmekle kalmaz, tarım kesiminden hizmet üretimine kadar çalışma yaşamı tümüyle durur. Tüm grevlerde halkın desteği önemli bir yer tutar ancak genel grevde bu destek olmazsa olmazdır. Ayrıca genel grevin süre sınırlanması olmamalıdır. Hayatın geneline yayılan, geniş bir desteği arkasına alan ve hedefine ulaşmaya kadar devam eden direniş, yaşamın her alanına yayılmış önderliği de ihtiyaç haline getirmektedir. Çünkü genel grev aynı zamanda sistemi bunalmaya sokma girişimidir. Böylesi büyük hedeflere sendikalarla ulaşmayı düşünmek birçok sapmayı bağrında taşımakla birlikte, iktidar hedefinden uzaklaşmanın da göstergesidir.

Ülkemiz solunda birçok konuda olduğu gibi genel grev konusunda da kavramlar yersiz bir şekilde savurganca kullanılmaktadır. Örgütlülüğün olgunluk seviyesine bakmaksızın önerilen genel grevin, günümüz koşullarında slogandan öte bir anlam taşımadığı açıktır. Oysa Tekel direnişini büyütme için; Ankara'yı Türkiye'ye, Türkiye'yi Ankara'ya taşıyan bir dayanışma zinciri, bir direniş diyalektiği çok şeyi değiştirebilirdi. Tekel direnişinde bir kez daha araba atın önüne koşulmuştur. Devrimcilerin görevi, bu tür lokal ve barutu sınırlı kıvılcımları alkışlamakla yetinmek (yani arkasına sığınmak) değil, öncülük ve yol göstericilik işlevini yerine getirmektir. Bugün ülkemizdeki en önemli sorun (temel siyasi görev) budur. .

16 MART 2010

DEVRİMCİ HAREKET

TEKEL İŞÇİLERİNİN AYNASINDA GÜNDEM VEYA NASIL YAPMALI?

SORU: Tekel işçilerinin eylemi gündeme oturmuş olsa da, en sıcak anında bile, ülkede darbe tartışmalarının ivmesi düşmedi. AKP'nin darbeleri açığa çıkaran, hukukun üstünlüğüne vurgu yapan bir jargon eşliğinde, demokratikleşme beklentisi içinde olan kesimlerin önemli bir kısmını yedeklediği görülüyor. Bu bağlamda AKP'ye karşı çıkarken, darbe yanlısı görülmek veya bu şekilde yaftalanmak gibi bir riskte söz konusu. Böyle bir yanlıyı önlemek için ne yapmak gerekiyor?

CEVAP: Aslında böyle bir yanlıya düşmemek için solun gereğinden fazla deneyim ve birikimi var. Marksizmin devlete yer veren en basit kaynaklarında bile, baskı ve zor aygıtları, "sivil", "sivil olmayan" diye değil, sınıfsal nitelikleri itibarıyla ayrılır. Bu nedenle "Kim için demokrasi?", "Kimin devleti?" gibi anahtar sorular geliştirilmiştir. **Bu gün en büyük sorun, bu birikime, sol adına "yenilenme" gerekçesiyle kasteden kesimlerin yaygınlığıdır.**

İnternet dahil, iletişim araçlarındaki artış ve bunların iktidar lehine kullanılabilme zenginliği, solun gerçekleri açıklama işlevini çok daha büyük bir ihtiyaç haline getirmiştir. Ancak bunun aksine kimi sol kesimler "darbe karşıtlığı" söyleminin ardına sığınarak, **AKP'nin değirmenine su taşıyarak, Truva Atı işlevi görmektedir.** Elbette bir cunta ile "seçilmiş" hükümet arasında bir fark var. Ancak devrimcilerin bu farka kendi demokrasi anlayışlarını kurban etme lüksü yoktur. Ucunda "ölüm" de olsa, "sıtmaya" karşı durmadan sağlıklı bir bünyeye ulaşmak olası değildir. Öncelikle mevcut fik-

ri tembellik kırılmalı, sorunların doğru tartışılması sağlanmalıdır. Örneğin 12 Eylül Cuntası'nın "askeri", Özal hükümetinin de "sivil" bir yönetim olduğunu bilmek/söylemek bir şey ifade etmez. 12 Eylül Cuntası'nı iktidara getiren gücün, Özal'ı iktidara getiren güçten farklı olmadığı, uluslararası sermayenin ve işbirlikçilerinin "24 Ocak Kararları" eksenli program çerçevesinde önce cuntayla ortamı hizaya sokup hazırladığı, sonra da Özal hükümetiyle yola devam ettiği bilinirse; gerçek demokratikleşmenin bütünüyle alternatif zemin ve içerikte olması gerektiği kavranmış olur.

Anımsanacak olursa, açılım konusunda yaptığımız değerlendirmede, sahte vaatlerin demokratik kamuoyunu yedeklemiş olmasına, bir sorun olarak dikkat çekmiştik. **AKP eksenli yönlendirmelerin bu denli ilgi görmüş olmasının en büyük nedeni, devrimci zeminde yaşanan özgüven yitimi oranında devrimci çözümlere olan inancın zayıf düşmesi ve liberal duruşun sol kanallara hızla dolmasıdır.** Yoksa bugün 4-C köleliğini reddeden TEKEL işçilerine yapılan "millete ait kasayı soyma" yakıştırması bile AKP'nin kimliğini ele veren yeterli bir nedendir. **Ve bugün eğer AKP, eylem yapan doktorları, eczacıları, işçileri bu denli rahat tehdit edebiliyorsa; bunda, onu demokrat gören anlayışın azımsanmayacak bir rolü vardır.** Bu gerçekliğin ayırıcılığı olan T. Erdoğan da her konuyu sonunda getirip darbe/hukuk ikilemine bağlamaktadır. **Yani AKP, darbe karşıtlığını sömürerek, darbenin sermaye için yapabileceği hak gasplarını daha kolay ve daha az tepki alarak yapmaktadır.** Eğer AKP'nin uygulamaları-

na karşı durulurken, bunun yanında alternatif bir programla gerçek demokratikleşmenin nasıl olacağı anlatılabilirse; o zaman bu itirazın, ordu sevici CHP'nin AKP'ye itirazıyla bir alakasının olmadığını kavratmak da zor olmayacaktır.

SORU: Gelişmelerin solda fikri bir parçalanmaya da sebep olduğunu söyleyebilir miyiz?

CEVAP: Elbette söyleyebiliriz. Hatta bu fikri parçalanma aynı zamanda fiziki parçalanmayı, yani güç ve imkan parçalanmasını beraberinde getiriyor. Bu konuyu, TEKEL işçilerini eksen alarak düşünürsek; birincisi, TEKEL'in Yaprak Tütün İşletmeleri'nde çalışan işçilerin sorunu, tüm "özelleştirme mağduru" işçilerin sorunlarıyla aynı kapsamdadır. İkincisi, bu sorun Türkiye'deki tütün üreticileriyle doğrudan ilintili bir sorundur.

Osmanlı'nın son dönemlerinde emperyalistlere ait Reji Şirketi'nin ve onun özel güvenlik kuvveti olan "Kolcular"ın saldırısına uğrayan tütün üreticilerinin tarihi (findık, pancar, çay, vb) tarım emekçilerinin mağduriyetinin ve dolayısıyla tarımın tasfiyesinin tarihidir.

Bugün tarım kesiminde içler acısı bir durum yaşanıyor. **Uzun süredir, emperyalist yönlendirmeler eşliğinde uygulanan politikalar giderek çok kapsamlı bir mülksüzleştirmeye ve işsizliğe sebep olacak.** "Tapunuzu getirin kredinizi alın." denilerek tarım alanları sahipleri, kredi almaya teşvik ediliyor. Böylelikle, parçalı tarım alanlarının el değiştirmesi sağlanıyor. Tarım alanlarının birleştirilmesi yasası gündemde. **Parçalı alanlar birleştirilerek büyük tekeller için cazip hale getiriliyor. Sonuçta, tekellerin tarıma daha kapsamlı biçimde**

girmesiyle, küçük alanlarda tarım yapan aileler, buna dayanamaz hale gelecektir.

Bu bağlamda, söz konusu saldırı, sadece "özelleştirme mağduru" işçileri değil, işçilerle tarım emekçilerini de aynı ortak nedenlerle bir araya getirmesi gerekirken, sözünü ettiğimiz parçalanma, buna imkan vermiyor.

Deyim yerindeyse, sol söylemli kişi ve yapıların önemli bir kesimi, tartışacağı konuyu da tartışma biçimini de AKP'nin yönlendirici ağırlığı altında yapıyor. Bu nedenle sadece AKP'nin parti olarak kendisinin değil, aynı zamanda onun üzerinden yürütülen saldırı ve toplumsal hipnoz çalışmalarının doğru anlaşılıp halka uygun yöntem ve araçlarla anlatılması, büyük önem taşıyor.

SORU: Peki bu parçalanmanın önüne nasıl geçilecek?

CEVAP: Bu sorunun yanıtı adeta yapılması gereken her şeyi içeriyor. Yine de sadeleştirerek söylemek gerekirse, parçalanmanın panzehiri, "Çatı Partisi" gibi, 5-10 benzemezi tüm ağırlıkları ve ayak bağlarıyla bir araya getirmek değildir.

Denilebilir ki herkes aynı sorundan şikayetçi, ama aynı zamanda hemen herkes, çözüm üretmek yerine, sorunun parçası olma konumunu sürdürüyor. Son zamanlarda, halk içinde yaygın ilişkilere sahip yapıların bile tek başlarına var olma, gündemi belirleme şanslarının olmadığı gerçekliğinin daha somut verilerle ortaya çıkmış olması, parçalanmanın giderilmesi çabalarını ve bütünlüklü tavır konusundaki arayışları hızlandırdı. Ne var ki arayışın doğru yerde yapıldığı söylenemez. "Bir şeyi bulunmadığı yerde aramak, aramamaktır." diyor Mevlana. Saldırının kapsam ve niteliği doğru tanımlanmadan, ona karşı uygun araçlar geliştirmek de mümkün değildir.

SORU: Son zamanlarda BDP çevrelerinden yükseltelen Türkiye Partisi olma çağrıları, bu kapsamda

değerlendirilebilir mi?

CEVAP: Evet bu kapsamdadır. Ne var ki, olumlu bir adım olsa da çağrı tek başına iş görmez; kimseyi bir araya getirmez. Ortadoğu ve Kafkaslar'daki hemen her gelişmeyi Kürt sorunu ile açıklama ve dolayısıyla, Kürt sorununu Türkiye'nin bütünü içinde görme yerine, Türkiye'nin bütünü Kürt sorunu içinde görme alışkanlığı bırakılmadan; yani fikri dünyada hegemonik eğilim aşılardan birlikler oluşturmak ve dolayısıyla Türkiye Partisi olmak zordur.

Bugün gelişmelerin arka planını okuyup yol gösterebilmek, yapılan yasak savıcı eylemlerden (basın açıklamaları vb.) daha önemlidir. Elbette bunlar, birinin diğerini yadsıdığı olgular değildir. Ama, kimin kaç kurumda örgütlü olduğu ve mitinglerde kaç kişi yürüttüğüne bağlı olarak yapılan önem sıralamasının, yanlış bir saflaşmaya ve önem algılamasına sebep olduğunun da bilinmesinde yarar görüyoruz.

Bugün artık dünyada en mikro sorun bile makro düzeyde müdahalelere konu oluyor. Bu gidişatı doğru anlamak ve karşısında durabilmek için, kendini merkeze koyma alışkanlığının sebep olduğu bilgi perhizi hızla terk edilmelidir.

Dünya ölçeğindeki krizle beraber küresel aktörlerin bölgeye izdüşürülmüş ihtiyaçları bağlamındaki adımlar yok sayılarak, hazır bir potansiyelle yol alma ısrarı, giderek o potansiyeli de eritir. Bu gerçeklik, Kürt hareketi için de diğer yapılar için de geçerlidir.

SORU: Bugün egemenler halka karşı gerçek yüzlerini açıkça göstermekten çekinmezken, buna karşı tepki olarak örgütlü bir muhalefetin yükseltilememesini neye bağlıyorsunuz?

CEVAP: Bir hükümet düşünün ki, sağlık hizmeti alınabilmesi için vergi ile yetinmemiş sigorta primini eklemiş, primle yetinmemiş katılım payı eklemiş, katılım payı ile

yetinmemiş %70 ilave ücreti mecburi kılmış, sonra da aynı hükümet, "tam gün kölelik" dayatmasını kabul etmeyen doktorları, "hastanın zor durumundan yararlanarak para kazanma sevdalısı" olarak halka şikayet ediyor. Veya bir Maliye Bakanı düşünün ki, özelleştirme, kendi saldırıları değil de sanki doğal afetmiş gibi aşağıdaki tehditvari açıklamayı yapabiliyor: "Hükümetin varsa bir hatası özelleştirme sonrasında ortaya çıkan, açıkta kalan işçilerimize karşı merhamet göstermesi. Eğer bir hata varsa o da merhametli olunmasından kaynaklanıyor."

Bu gidişatta elbette konjonktürün sağladığı rüzgarı arkasına almış olmanın rolü var ama, solun kendi yokuşlarına yenik düşerek, bastığı yeri dahi organize edemez hale gelmesinin de bu sonuçta payı olduğu unutulmamalıdır.

Bugün solda belki de en büyük sorun, özellikle 90'la beraber yaşanan fiziki çözülmeyi, değerlerin bütün halinde çözülmesi olarak kabul etmek ve adeta 150 yıllık birikimi reddederek, sıfırdan başlamışçasına, 21.yüzyılın birikimini Chavez'den, Meksika'daki EZLN'den veya Brezilya'daki topraksız köylülerin pratiğinden ibaret görmektir. **Gerçekte ise TEKEL direnişinin bağrındaki eksiklerin ne olduğu da, bütünlüklü bir mücadele hattının nasıl örülmesi gerektiği de, o yok sayılan birikimde örnekleriyle mevcuttur.**

Tüm ezilenlerin sorunlarını birbiriyle ilişkilendiren ve öznelere arasındaki mesafeleri kaldıran bir program eşliğinde yapılacak çalışmalar, artık sözden fiile dökülmelidir. Aksi takdirde ne denli kararlı olunursa olunsun, lokal düzeyde kalan eylemin etkileri de sınırlı olacak, bütünlüklü mücadeleye yapılan güzellemeler sonuçsuz kalacaktır.

-|-

SOKRATES'TEN İZLEKLER EŞLİĞİNDE SOHBET

Her dönemde bilgi satıcıları olmuştur. Kimileri “bilgi”li, kimileri yarı-cahil, sahip oldukları veya sağdan-soldan topladıkları bilginin ticaretini yapmıştır. Bilgi meta olunca, onun allanıp pullanması gerekiyor. Bu durum, satıcının da kendini var olandan farklı gösterme (daha büyük, daha bilgili) ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Brecht, bu nitelikteki yarım-aydını alaya almak üzere, intellektualizm kelimesinden türettiği “tuiler” kavramını kullanmıştır.

Egemen fikri güdünün üreticileri ile satıcıları arasındaki yazılı olmayan uzlaşma, sistemin devamı için en büyük güvencedir. Hızlı dolaşan fikir de, hızlı dolaşan bilgi ve para da, onu kontrol edip yönlendirme şansını elinde bulunduranların imkanlarını çoğaltıyor. İnternette sağlanan bireysel yararlar bunun yanında devde kulak bile değildir. Ve sistemin kabul görmesini sağlayan bir kaldıraç, bir “toplumsal ikna” işlevi görmektedir. Artık Orwellvari toplumsal kontrol, bir kurgusal film konusu olmaktan çıkmış, gerçek olmuştur. Ve sanıldığı aksine bu dünya ölçeğindeki ağ, ne dünyayı “global bir köy” yapmakta, ne de bireyin özgürlük imkanlarını arttırmaktadır. Tersine, kişinin birey olma niteliklerini yok ederek onu egemen akışta sürüklenen bir zerre haline getirmektedir.

İnsanların soluk alışlarının da hi kayıt altına alındığı bir denetim mekanizması internete dair kimi içi

boş eğlenceler eşliğinde benimsettiriliyor. İnsanlar, ufukları küçülterek küçük sevinçlerin, gerçekte olmayan sanal başarıların peşinde koşturur hale getirildikçe, onları esir almak ve kendi geleceklerinin ipotek altına alınmasını sağlayan programa veri taşıyor duruma düşürmek daha kolay oluyor. Bu, ileride başarılarını ağırtacak verileri internete gönüllü olarak yüklerken de, egemenin halk karşıtı uygulamalarına destek verirken de devreye giren bir çeşit hipnoz halidir.

**ARTIK HEMEN HER
KONUDA İNSANLARA
BİLGİ HAPLARININ SERVİS
EDİLDİĞİ GÜNÜMÜZDE,
BAĞIMSIZ BİR DİL
TUTTURMAKSA EĞER
YAŞAM, AHLAK ONUN
GRAMERİDİR**

İnsanın derinlikleri, denizin derinlikleri gibidir. Eğer gerçekten derinse, ilk bakışta anlaşılır. Ek bir müdahaleye, görüntü makayajına ihtiyaç yoktur. Eğer derin değilse; ancak gölge, kirlilik, yansıma, vb. nedenlerle derinmiş gibi görünebilir. Veya özel bir gayretle sıklık gizlenerek derinmiş gibi gösterilir. Amaç “satış” ise, reklam ve makyaj öne çıkar. Hiç kimse “her şeyi” bilemez. Bu tür bilgiçlik halleri de “piyasa”nın koşulladığı bir çeşit ihtiyaçtır. Pazarın değil, yaşamın ihtiyaçları çerçevesinde soru sorup yanıtlayan kişi; vaktini, bilgisini, imkan ve enerjisini insanca yaşam için kullanır. Başkasına öğretirken bü-

yüklenmez; başkasının öğrenerek büyümesini kendi konumuna bir tehdit olarak görmez. Çünkü insanlarla bir yarış halinde değildir. Öğrencileri de rakibi değildir. Kendisinin ne kazandığından çok, başkasına ne kazandırdığı önemlidir. Bu nedenle terimsel bakışın tam tersi bir duruşa, yarar-zarar algısına sahiptir.

Bilgiyi satan için bilginin doğruluğu değil, piyasa değeri önemlidir. Atina’da bin yıllar önce, sokaklarda bilgi ticareti yapmak üzere dolaşan sofistlerden farklı olarak, bilgiyi doğru yerde ve doğru biçimde kullanan bir bilge vardı. O, gösteriştense öylesine uzaktı ki giyinmez, örtünürdü. Cicero’nun, “*Felsefeyi gökten yere indirdi.*”, dediği Sokrates, bilge olmanın yanında aynı zamanda toplumsal davranış normları için bir ölçü, bir pratik göstergeydi. Entelektüel çabayı bir elitin işi olmaktan çıkaran bu kimlik, aynı zamanda doğru kapılara yönelen felsefe anahtarının, yaşamın önündeki engelleri açmadaki başarısı için de bir örnektir. Bu bağlamda Sokrates, alanında tektir.

Yazılı eserleri yoktur Sokrates’in. Platon’dan öğreniriz onu. Sokrates’i örnek almak, Platon olmaktır. Öğretmenini/öncelini yaşamına öyle bir oturtur ki Platon, kendi doğrularını bile onun ağzından anlatır. Bugün; yazısından daha büyük imzalar atan, içerikten daha çok biçimine önem veren, “yaptığının işlevselliği değil, bana ne kazandırdığı önemli” diye düşünen, girdiği

ilişkilerde kendini merkeze koyan insanların yaygınlığı karşısında, Platon'un ego konusundaki bu doygunluğu, özel bir öneme sahiptir. Bu bağlamda Platon da hocası gibi kendi alanında tektir.

Gerçekte, "Öğretmen, kendisini yavaş yavaş gereksiz kılabilen insandır.", (Carruthers) Aksi takdirde bilgi, taşıyıcısı tarafından istismar ediliyor, bir rant, bir statü için kullanılıyor demektir. Bugün Sokratesçe/Platonca sormak gerekirse:

Koca bir dünyanın
Küçük bir hapisanesinde
Adı üzerinde, bir hücrede
Beraber tecrit edildiği bir insana
Neden
kendini kanıtlamaya çalışır insan?
Neden
en "bir" olunması gereken yerde
"iki" olur?
Neden var olmak için rakip arar?

Sokrates, yaşamdaki işlevi, meslek tercihi ile annesinin ebelik mesleği arasında benzerlik kurar. Doğanın en sık gerçekleştirdiği, en gizemli ve en işlevsel fillerden biridir doğum. "Tüm sabahların çocuk olması" bu bağlamdadır. Her gecenin sabaha gebe olması gibi, gebelikler ve doğumlar toplamıdır yaşam. Aynı zamanda, üretim öncesi bir hazırlıktır gebelik. Bu gerçekliğe vakıf olanlar, yaşamlarındaki doğumlara ebelik ederek hem rastlantıları önler, hem de sonuçlar üzerinde etkili olur. Sokrates'in yaptırdığı doğumlardan biri de, insanların içindeki bilme/öğrenme isteğini açığa çıkarmak, gerçekliği aramaya/sorgulamaya olan ilgiyi artırmaktır.

Sokrates'in anılan niteliklerinden biri de huysuz eşi Ksantippe'ye katlanma konusundaki ustalığıdır. Bu konuda Platon'a atfedilen ünlü bir deyiş vardır: "Evlenin, evlenin, eğer iyi bir eşiniz olursa mutlu olursunuz, olmazsa filozof olursunuz."

İnsanların içindeki yaşam sevincini dürten, ne kadar yaşan-

dığını değil nasıl yaşandığını ölçü alan, bu bağlamda insanın "iç temizliği"ne önem veren; devlet karşısındaki duruşunu at sineği ile özdeşleştiren bir güçlü kişiliğin oluşum sebebi elbette bir "eşe dayanma" değildir. O, bir bütün halinde yaşamı bir dayanma ve direnç alanı olarak görmüştür; pazarlıksız ve boyun eğmeyen bir duruşu vardır.

İnsanın, yükseğe çıktıkça daha geniş bir perspektifle uzağı görmesi gibi öğrendikçe derinliği artar ve sorması gereken sorular, keşfetmesi gereken başka derinlikler oluşur. Sokrates'in ukala cahiller karşısındaki "ben bilmediğimi biliyorum" duruşu, sadece ahlaki anlamda değil, felsefi anlamda da önemlidir.

Sokrates, tarihte inancı uğruna ölen ilk bilge kişidir. Bugün insanların yaşamın karşısına çıkardığı küçük kıvrımlarla bile baş edebilme sabrını/direncini gösterememesi, karşılaşılan sorunla mücadele etmek yerine yol değiştirmeyi tercih etmesi, Sokrates'in "bin kere ölmem gerekse de yolumdan asla dönmeyeceğim" sözünü daha da anlamlı ve güncel kılıyor.

Herkesin bir iç sesi vardır. Ama insanın iç temizliği gerçekleşmemişse, o iç ses, ya çıkmaz ya da yanlış yerde yanlış biçimde çıkar. Leonardo da Vinci, "Mükemmellik ayrıntılarda gizlidir ama asla bir ayrıntı değildir", der. Mesele mükemmellik değil ama, ayrıntı yaşamın kendisidir. Önemli olan, büyük sınavların insanı olmak değil, yaşamı her an bir sınav alanı olarak görmek, hemen her kesitte, değerlerinin gereğini yerine getirmektir.

Martı Jonathan, tüm martıların elbirliğiyle çizdiği ve bir parçası haline geldikleri sınırları yıkar. Öğretilmiş telkinleri değil, iç sesini dinler; yol alırken tek pusulası yaratıcılığıdır. Kendini bulur Jonathan. Sanıldığının aksine, kendini

bulmak yalnızlaşmak değil, özgürleşmektir. Aslında bir kaçış değil bir arayıştır Martı'nın ki. Kaçış tüketir, arayış çoğaltır.

YÖNTEMLİ DÜŞÜNMEK TOPLUMSAL HİPNOZUN PANZEHİRİDİR

"Gerçek erdem bilgelikle kazanılır", diyen Sokrates, felsefenin temelinde yöntemli düşünmeyi koyar ve yanlış bilgilerden arınarak bilinçlenme basamaklarında yol alılabileceğini savunur.

Bugün egemenlerin elinde bir toplumsal hipnoz ve manipülasyon aracına dönen algı yönetimi karşısında, kişinin bilinç sağlığını koruyabilmesi, bulanıklıktan arınması, hiç olmadığı denli önem kazanmıştır. Bu, bilgiyi yığarak değil, doğru bir yöntem dahilinde süzerek ulaşılabilecek bir aşamadır. Öyle ki neyin, nereden ve nasıl öğrenileceği kadar, bilginin yaşamla nasıl ilişkilendirileceği de önemlidir. Devrimcilerin "her şeyi bilen cahiller"den farkı, tutarlı bir yöntem/perspektife sahip olmaları ve bilgiyi, öğrenme süreçlerini ihtiyaçla bağlantılı olarak geliştirmeleridir.

Özgürlüğün güvencesi, yöntemli düşündürmektir. Bilgi tek başına farkındalık için yeterli değildir. Yığma bilgi bazen farkındalığın değil, esaretin sebebidir. Bilgi eskir, unutulur, yer değiştirir. Yöntem, bu değişimin farkındalığı bozmamasının güvencesidir. Bugünkü yaygınlaşmış esaretin, içsel karakolların, düzene karşı tepkilerin düzenin kanallarında tüketilmesinin sebebi yöntemsizliktir. Bunda, yöntemin (ve dolayısıyla yöntem oluşturma süreçlerinin) hafife alınmasının rolü büyüktür. Parçadan bütüne gitme yöntemi, gerekli basamakların adım adım örülmesini içeren, sabır gerektiren zorlu bir süreçtir. Bu zorluk sebebiyle, basamakları atlayan veya kolayca kaçan "kestirme" yöntemler tercih edilebiliyor. Tabii bu bazen öznel nedenlerle de yapıla-

biliyor ve sonuçta parçayı bütünü içinde gören değil, bütünü parçaya feda eden (parçanın içinde boğan) tekil olguları evrenselmiş gibi gösteren bir eğilim yaygınlaşıyor.

Yaşamın, içindeki tohumla
barışıdır aşk
Şiir, aşka sebep tohumu
yaşandırmadan çimlendirir.
Aşk ve şiir,
yaşamın iki yakası gibidir.
Bir araya geldiğinde
tad tuza karışır
Aşk, sınavsız bir kata
yükselir.
Aynı mendile değer
soluklar da yaşlar
da.

“Gerçek insan, yaşama sanatını bilen insandır.” Sanat ise, her an öğrenme, sindirme ve yeniden üretim halinde olmayı gerektirir. Sadece devrimciler değil, sistem de bu gerçekliğin ayırındadır. Bu nedenle, kapitalizmin içselleşerek insanı teslim almasına dönük daha inceltilmiş ve günün 24 saatine yayılan yöntemler geliştirilerek yaygınlaştırılmıştır.

Kapitalizm ataerkilliği, köleliği, iktidarın tek elde toplanmasını gizler. Otoriteyi adeta bütün bir topluma yayar. Korkunun tanrısı yaratması gibi kendini sisteme bağlayan kelepçeleri kişinin bire bir çoğaltmasını sağlar. Özellikle iş ilişkileri üzerinden kapitalizm her gün yeniden üretilir. İktidarın en küçük birimi, hücreyi olan “aile”, sistem halısının mülkiyet ilmiğinden biridir. O küçük numunede her gün adım adım kökleşen yabancılaşmayla, alışkanlık ve kanıksamalarla, otoriteler toplamı olan iktidar, tahkim edilerek güvenceye alınır.

Kapitalizm, ayakları üzerinde sağlam duran birey istemez. Çünkü böyle bir birey; itiraz eden, sorgulayan, kaderine müdahale eden nitelikleriyle, sistem için bir tehlikedir. Yani kapitalizm, bireyi değil, bireyciliği geliştirir; hak arama bilinci-

ni değil, çıkar kovalama güdüsünü kamçılar. İşte tam da bu nedenle, bugün inceltilen, çeşitlenen ve giderek çok daha fazla yaygınlaşan “oto esaret” zincirlerinin kırılması için, yani itiraz ve değişim için, doğru yerde durmak ve doğru yerden başlamak kadar, gerçekliğinin bilincinde olmak da büyük önem taşımaktadır.

Teslim alıcı yöntem ve araçlar, nasıl yaşamın 24 saatine içerilmişse, itiraz ve değişim de 24 saate yayılmalı, bir yaşam biçimi olmalıdır. **Yeni insan tipine dünyanın en uygun örneği Che, “Emek kahramanları bulmak savaş kahramanları bulmaktan zordur” derken, kastettiği tam da budur. Ne denli fedakarlık ve cesaret içerirse içerisin, belirli bir zaman dilimine sığdırılmış mücadeleler değil, yaşama içerilmiş mücadeledir önemli olan.**

BİLGİNİN AKIŞINDAKİ DİYALEKTİK, KAVRAYIŞTA DA DİYALEKTİK BİR İLİŞKİLENMEYİ GEREKTİRİR

İlk gerçek filozof olarak kabul edilen Herakleitos, “Her şey akar”, (fanta rei) der. Ona göre, durağanlık yoktur. “Aynı ırmağa girenler her an yeni bir suda yıkanurlar” veya “Güneş her gün yenilenir” sözleri, diyalektiğin özündeki sürekli değişime işaret eden önermelerdir. Yaşamın içinde kurulan bağlar, yapılan gözlemler, diyalektiğin bir disiplin olarak ortaya çıkmasında önemli rol oynar.

Belki çoğumuz önemsemeden geçeriz ama, gerçekte bilinçli, bilinçsiz attığımız her adımda, yarınımızı tohumladığımız bir rahimdir gündelik yaşam. Sonuçlar üzerinden tartışma, değerlendirme yapma alışkanlığı nedeniyle yaşanan kişisel veya genel geri düşüşlerin kaynağında, gündelik yaşamda ekilenlerin olduğunu göremeyebiliyoruz. Halbuki her gelişmeyi neden-sonuç üzerinden

tercüme etmek, bizi ayırt edici özelliklerimizden, yönetsel tutarlılıklarımızdandır.

Diyalektiğin, “Her şey bir birine bağlıdır”, biçimindeki en temel maddesi, aynı zamanda bir Kızılderi sözüdür. Yani aslında, yaşam ve onun içinden tecrübeleriyle doğrular damıtan halk, görmek ve öğrenmek isteyenler için, bir bilgi havuzudur. Ağacı da ormanı da gören, dikkate alan bir kavrayışta veya “parçada bütünü görme diyalektiği”nde koca bir yöntemin gizli olduğunu biliyoruz. Bu bilgi kurma kabiliyeti eksikse, insan ezberleyerek öğrenir; öğrendiğinin esiriymiş gibi yaşar, üretmez; kesitten bütüne, bütünden kesite gidemez. Bugün en yaygın biçimde rastlanan bir eksiklik bu.

Bugün sol/devrimciler olarak bizler, yöntem bilimi okumak, fikri dünyamızı sağlam bir temel üzerine oturtup analiz yapabilme kabiliyetimizi geliştirmek yerine, öznelmiş özetler, yapılmış çözümler üzerinden, ezberlenmiş derinliklerde yüzüyoruz. Bu nedenle aforizmayı üreten akli değil, aforizmayı öğreniyoruz. Böylece ya derin olmayan bir durağı mistik vurgular eşliğinde derinmiş gibi övüp oraya demirliyor, ya da karşılaştığımız ilk derinliği, son derinlik zannediyoruz. Halbuki başka denizlere, daha geniş ve derin ufuklar eşliğinde açılan Küçük Kara Balık, bir çocuk kitabının kahramanıdır.

“İNSANIN KENDİNİ FETHETMESİ, ZAFERLERİN EN BÜYÜĞÜDÜR”

İnsan, kendisi olmadan başkası olmaya kalktığı anda, ne kendisi ne de başkası olabiliyor. Bir şeyin aslını öğrenmeden, onunla ilgili eleştirileri öğrenmek; bütünlüklü bir fikri birikim yerine, her konuda söylenecek 3-5 cümle ezberlemek; bu “kendisi olamama” durumunun bir başka biçimidir.

“İnsanın kendini fethetmesi, zafetlerin en büyüğüdür”, der Pla-

ton. Ve gerçekte bu, başka fetih ve zaferler için zorunlu bir koşuldur. Kendini tanımayan kişi, başkasını da tanıyamaz. Kendine vakit/emek harcamayan, başkasına da harcamaz. Kendini bilmeyen, empati de yapamaz. Gerçekte ise, empati aracılığıyla, insanın iç patikalarında, hiçbir okulun sağlamayacağı fetihler gerçekleştirmek mümkündür. İnsanlar arası rekabeti büyüten, yarışı/hoyratlığı kamçılayan eksiklerin giderilme alanı, insan insana ilişkidir. Kuru bir ilgi, ilişkide kuru gürültüye dönüşebilir.

Bir demokrasi panelinden panelistin hegomonik eğilimlerini, yoldaşın yoldaşla rekabetini, kapitalizm alternatifi ilişkilerde pazar kokusunu anlayabilmek için, söze değil fiile bakmak ve neyin eksik olduğunu saptamak gerekiyor. Eş, kardeş, arkadaş, dost dahil, insan ilişkisinde “yakınlık kimyası” üretmesi gereken hemen her tanımın bugün “uzaklık/mesafe” üretiyor olması, kapitalizmle açıklanabilir. Ama yoldaşlığın gerekli kimyayı/tutkayı üretememesini kapitalizmle açıklamak kolaycılık olur. Kimileri gerçekliğini görmekte güçlük çekse de, ilişkilerdeki “organik erime”yi (iç içe geçercesine yakınlaşmayı) geciktiren asıl olgunun, “gerçekliğini görememe” değil, “kabullenememe” olduğunu ve yüzleşmekten kaçınıldığını söyleyebiliriz. Bu nedenle, insanın her sabah yüzünü yıkarırken aynada kendi gözlerinin içine bakması, iç barışı açısından önemli bir testtir.

Artık elektriğe, falakaya ihtiyaç duyulmuyor. Ya toplumsal hipnoz yöntemleri çoğaltılıyor, ya da John Berger’in dediği gibi “İnsanların umutları bir işkence noktası olarak seçiliyor.” Öyle bir sürece doğru evriliyoruz ki küçülen iç dünyalar oranında, mutasyona uğrayan göğüs kafeslerini yürek ve umutları büyütme, en temel görevimiz olacak.

-II-

YABANCILAŞMA İNSANIN NİTELİK YİTİMİDİR

“İnsanlık tarihi aynı zamanda bir yabancılaşma tarihidir”, diyen Hegel’i doğrularcasına yabancılaşma, çağımızda hiç olmadığı denli boyutlanmış, bütün bir insanlığın sorunu haline gelmiştir. İnsanlar, kendi değerlerinden; doğrudan, emekten, insanın bizzat kendisinden uzaklaşarak yabancılaşıyor. Sevgili Can Yücel’in “En uzak mesafe, iki kafa arasındaki mesafedir/bir birini anlamayan...” sözlerindeki gibi, değerler sisteminde, fikri dünyada bir yalnızlaşma yaşanıyor. Her türlü değer daha kolay çığnendiği; şiddetin, insan ve çevre kıyımının sıradanlaştığı bu koşullarda, yaşamsal duruşta tutarlılık ve kimlik tanımı, yerini belirsizliğe ve hiçliğe bırakıyor.

Kaynağı sınıflı toplumların başlangıcına dek uzanan, “insanın doğal gelişme seyrinden uzaklaşması” olarak tanımlanabilecek bu yabancılaşma, kapitalist toplumda ve özellikle bugün, insanın öznen nesneye doğru tükenişi olarak yansır. İnsanın kendi varlığıyla dahi barış içinde olamadığı bu çok boyutlu yabancılaşma çağında, özellikle insanın gelişiminde devamlılığa imkan veren dün-bugün zinciri koparılmakta, toplum hafızasızlaştırılmaktadır. Bu, aynı zamanda sisteme karşı itirazın, kişilikli duruşun tarihinin silinmesi, köleliğe rızanın maddi ve ruhsal koşullarının yaratılmasıdır.

12 Eylül’ün ’80 ile ’90 arasında yaşattığı kuşak kopması, nasıl değerlerin/birikimin devrini imkansız hale getirdiyse, yabancılaşma da insanlığın bir bütün halinde birikiminden kopmadır; “dünü bilerek yarını görme” diyalektiğinin sakatlanması, insanın korunma ve plan yapma imkanlarını yitirmesidir.

Yabancılaşma, ilk olarak Rousseau’da geçse de, kavrama bü-

tünlüklü bir nitelik kazandıran Hegel olmuştur. Feuerbach’ın “Tanrı insanın mutlaklaşmış ve yabancılaşmış özüdür.” ifadesi, tarih boyunca inanç-tanrı ilişkisinin niteliğini de yabancılaşmadaki yerini de özetleyen bir tanımdır. Hatta zorunlulukların, baskının, manipülasyonun insanın yabancılaşması üzerinde nedenli etkili olduğuna işaret etmesi açısından da önemlidir/anlamlıdır.

Kölecilikten beri her sistemde sömürü üzerine bina edilmiş ekonomik ilişkiler, kişinin özne olma niteliğini aşındırmış, onu sömürü ilişkileri üzerinde iradesiz bir nesne durumuna düşürmüştür. Bu nesneleşmenin, ekonomik ilişkilerin bir aparatı haline gelme durumunun en son ve en uç biçimi kapitalizmde yaşanmıştır; özellikle de kapitalizmin en çürümüş biçimi emperyalizmde tabii.

Pazar-piyasa ilişkileri ve her şeyin bir meta olması, insan yaşamına öyle bir girer ki, insan ilişkilerinin de, değerlerinin de pazarlandığı ve dolayısıyla tüketildiği bir etik erozyon, değerler erozyonu yaşanır. Ve Baudrillard’ın deyimiyle, “Kendisine yabancılaşan insan, kendine ayna olacağı yerde vitrin olur.”

İnsanlık tarihinde, mülkiyet ilişkilerinin ve sınıfsal ayrışmanın gündeme gelmesi, aynı zamanda güne dek var olan toplumsal denklemin bozulması ve yerini başka bir denkleme bırakmasıdır. Devletin, iktidarın ilk biçimlerine, yabancılaşmanın da ilk biçimi eşlik eder. İradesi zorla kırılan insan, sömürü mekanizmasının bir parçası haline getirilir. Bu süreç, farklı biçimde ama derinleşerek, kapitalist topluma dek devam eder. İşçi, zor dışındaki araçlarla teslim alınmış köledir. Bu, öylesine bütünlüklü bir yabancılaştırma ve benzeştirme sürecidir ki, kişi adeta kendisi olmaktadır çıkar. Görünür görünmez pek çok müdahale aracıyla, çarkın bir dişlisi haline getirilir. Maddi yaşamı, sömürü çarkının dönüşüne, ruhsal şekillenmesi de üst yapısal

denklemin devamına hizmet eder.

İktidar, insanın teslim alınmasının, mülkiyet oluşturulmasının ve onun korunmasının aracı olarak, sürekli geliştirilir. Öyle ki, egeme-ne/ezene öykünme oranında, iktidara da öykünülür ve giderek mikro iktidarlar oluşturulur. Mülkiyet ve iktidar bağlamı şiddet yaşamın hemen her kesitinde kendini yeniden üretir.

Yabancılaşma ruhsal ölümdür duyarsızlık bir çeşit ölü dokudur. İnsanın insan yanları öylesine nasırlaşır ki doğanın hayvana bahsettiği nitelikler bile yitirilir bazen.

Bugün artık adeta her şey tüketilmek içindir. İnsan insanla, insan kitapla, bir cins diğeriyle onu tüketmek için bir araya geliyor. İlişkinin süresi, tüketim süresiyle ölçülüyor. Okunan kitapla bırakılmı duygusal bağ kurmayı; o, içinden pazarlanabilecek bir miktar aforizma süzüp sağda solda satmak için vardır.

Marks, yabancılaşmayı "insanın emeği tarafından yaratılan her şeyi aynı insana, kendisini köleleştiren yabancı bir öz olarak geri dönme süreci" olarak tanımlar. Emeğe yabancılaşma, "emeğin dışsallaşması" insanın fiziki var oluşu ile ruhsal şekillenmesi arasındaki açıda dışa vurur. Bu açının büyüklüğü oranında kişi; kendine, doğaya, emeğine yabancılaşır ve bunun sonuçları, toplumdan doğaya, karşı cinsten hem cinse kadar girilen her ilişki de kendini gösterir.

**EŞGALİ BELİRLENSE
DE DEVRİMCİ ZEMİNDE
BİLE CİRİT ATABİLEN
KAPİTALİZMDİR
YABANCILAŞMA**

Kapitalizm, sınıflı toplumların tüm kirlerinin biriktiği son aşamadır. Her şeyi metalaştıran bir pazardır. Birey de, toplum da

azami kar ekseninde hiçliğin, değersizliğin kulvarına çekilir. Hafızasızlaştırma oranında başarı gözetildiği için, insani her miras boy hedefi yapılır. Bu bağlamda "özel mülkiyet çerçevesinde şeyler ters bir anlam kazanırlar (...) insan, insan olarak yoksullaşır." (Marks)

"Bu dünyada sahip olduğun tek şey, satabildiğin şeydir", der Arthur Miller. Yabancılaşma, sınıflı toplumla başlasa da, kapitalizme kadar insan, üretim araçlarını kullanan konumdadır. Kapitalizmde artık, var olan düzeneğin canlı uzantısıdır.

Daha çok satıp daha çok kar etmek için ihtiyaçları da çeşitleyip şekillendiren kapitalizm, insanı bu girdabın içine çeker. "İnsan hayatına ne denli yabancılaşır, sahip olma, tüketme ve kullanma duygusu dünya ile olan ilişkisini o kadar çok oluşturur ve kendi yarattığı güçlere ve maddelere boyun eğer." (Marks)

Özel mülkiyeti kutsayan, bireyciliğe yatırım yapan kapitalizm egoyu beslediği oranda kişi kendi aynasında kendinin esiri olur; her egoizmde içerilmiş narsizm vardır. Kişinin kendine taptığı tarihsel kesit ile metanın (reklamında etkisi ile) göklere çıkarıldığı tarihsel kesit aynıdır. Bu yabancılaşmada meta, bir çeşit hızlandırıcı faktördür. Tapınılan meta, tüketim çılgınlığını koşullar ve kişiyi esir alır. Reklam, vb. yöntemlerle tüketim kamçıldıkça, kişi sahte umutlar eşliğinde onu kovalamaya başlar ve emeği o metayı almaya yetmediği yerde, ahlak sınırlarını zorlayarak farklı yollar denemeye yönelir. Meta artık ona egemen olmuştur. Tabii bu süreç, insanı ezerek, katı bir yoksunluk eşliğinde gerçekleşir.

Yabancılaşma, ezilenleri kendisi olmaktan çıkarır. Örneğin, siyah adam beyaz adama benzetmek için çabalar, ona öykünür. Bu durum kişiyi, yabancılaşmanın taşıyıcı aracı haline getirir. Goethe'nin Mefisto'su gibi işlev-

lendirir. Mefisto, doğruluğun/erdemlinin temsilcisi Faust'u yoldan çıkarır. Kendisi olmaktan çıkan, başkası olmaya başlar. Öne çıkarılan (öğretilen/gösterilen) kişilerle özdeşleşir, onların şahsında kendini yaşar insan. Bu, bir çeşit asimilasyondur; özdeşleşme, ruhsal düzeyde de olsa gerçekleşir. Kişi, bir film sanatçısıyla, bir sporcuyla, destek verdiği parti başkanıyla övünür; ama kendinde övüneceği bir şey yoktur. Çünkü o, sistemde erimiş kimliksizleşmiş, kendisi olmaktan çıkmıştır.

Tüketim, teknolojik imkanların da yardımıyla öylesine yaygınlaştırılır ki toplumun adeta genlerine kodlanır. Ve meta ilişkisine araç edilmeyen hiçbir şey kalmaz. Herkes ve her şey koca bir vitrinin sergi malzemesidir. Yaşam da ruhsal dünya (değerler) da meta ile özdeşleşir. Eşyanın kullanım değeri yerini öğretilmiş yapay ihtiyaçlara bırakır. Ve insan, eşyanın (kendi yarattığı metanın) kölesi haline gelir. Bu aynı zamanda insanın kendi emeğine yabancılaşmadır. Bolluğu yaratan da, aç kalan da kendisidir.

Kentlerde betonla kuşatılan ve geçim labirentinde hapsedilen insan, doğadan koparılır, doğaya ve kendine yabancılaştırılır. Egemenlerin planlanmış ihtiyaçlarının kölesi haline getirilir. Hareket kabiliyeti de düşünsel ufku da daraltılır. Küçültülerek sistemin bir aparatı, bir nesnesi haline getirilir. Bu şekilde, yaşamın kıyısında tutulan insan, konumunu ancak mücadele ile değiştirebilir. Ne var ki ezilmek, sınıf bilinci için yeterli bir neden/koşul değildir.

Ezilenlerin
birbirine hoyratlığını gördüm
bugün

Aynı açıda kardeşleşmek yerine
İçinde gizlediği mikro iktidarın
kılıcını çekiyor

birbirine insanlık.

Üretim araçları karşısındaki konumla (sınıfsal konumla) sınıfsal

bilinç, birbirini otomatik olarak üreten doğrudan bir ilişki içinde tanımlanamaz. Diğer bir ifadeyle, ezilenlerin ideolojisi, ezilenlerde içkin, yapısal bir nitelik değildir. Sonradan kazanılır; hatta Lenin'in deyimiyle, sınıfa bilinç dışarıdan taşınır. Bu bağlamda, ezilenlerin kardeşliği de, maddi koşulların tüm uygunluğuna rağmen, temenni edilen gereklilikler seviyesine kendiliğinden ulaşmaz. Özel mülkiyetin farklılaştırıcı, bozucu ve yalnızlaştırıcı iklimi altında celladına öykünen köle, yabancılaştığı oranda sınıf kardeşliğiyle aynı zeminde hareket etme olasılığını zayıflatır, kucaklaşmayı geciktirir.

Yabancılaşmanın derin izler bırakarak yaşandığı yerlerden biri de hapisanelerdir. "İzolasyon tipi" hapisanenin bir CIA projesi olduğu biliniyor. Yıllar önce Amerika'da "Cezaevine konulan bir insan, nasıl kendisi olmaktan çıkarılır?" fikri üzerine düşünülmüş ve profesör Edgar Shine 16 maddelik bir plan hazırlamıştır. Bu sistem, sadece ABD'de değil Avrupada da uygulanmaktadır. Bu uygulamadan amaç, kişinin toplumdaki soyutlanarak hayata ilişkin tüm ümitlerinin tüketilmesidir. Bu nedenle, hapisanelerde direniş, öncelikle söz konusu etkiyi boşa çıkaran bir donanım amaçlanarak geliştirilmelidir.

Devrimciler her şeyden anlamak zorunda değilse de kimi konularda, "bilinenin bir fazlasıyla" donanmış olmak durumundadırlar. Örneğin, terapist "seni geren ortamdan uzaklaş" diye tavsiyede bulunur. Ama bunu, hücredeki bir insana öneremez; ezberi bozulur. Ve büyük olasılıkla çaresizlik mırıldanmalarından öte gidemez. Ama bir devrimci, tıp biliminin sınırlarını zorlayarak o gerilimden kaçmanın değil, gerilimi yenmenin yolunu bulabilir. İşte bu, var olandan/bilinenden bir fazlası ile donanmış olma halidir. Aslında bu, bilimi reddetme değil,

sınırlarını zorlamaktır; mitolojinin basamaklarında yatan toplumsal hafızadan, destanların çılgınlığına içirilmiş moral değerlerden, efsanelerin konu ettiği aşklardan, umudu ve dostluğu büyütme örneklerinden olgunun özünü süzüp, gerçekliğin ruhunu damıtıp an'a taşımaktır. Kendini kendinde, kendini insanda tanıyıp, bilimin metinlerini hayatın içine taşımak, açmak, zenginleştirmektir.

Her zaman her şey istediğimiz gibi gelişmeyebilir. **Çaresizlik diye bildiğimiz durumların içinde çare arar duruma düşebiliriz. Önemli olan, bu durumda çare üretmek dahi (veya bu süreç uzasa da) mücadeleyi sürecin tüketiciliğine karşı yürütmek, teslim olmamak ve umudu ayakta tutmaktır. Geriye dönüşü olmayan kayıplarda dahi "bir şeyler yapabilmek" en azından değer erozyonunu önlemek, iç saygıyı koruma bağlamında önemlidir/anlamlıdır.**

Yarışma, rekabet, hırs "ben"i besler
"ben" bencilliği.

Bencilik
kapitalizmi her gün yeniden üretir
Mülkiyet,
moral ve düşünsel alanda da
mümkündür.

Fikrin metalaşması gibi
"itibar rant", "övgü rant" da vardır.
Kapıları örtmek yetmez
bacadan da girer kapitalizm.
Rekabet yarışı,

yarış bencilliği besler
Çocuğumuzun notundan bile
kendimize ödül damıtırız.
Yoldaş oluruz ama
yolu değil kendimizi besleriz.
Bundandır bir adım ileri
iki adım geri düşüşümüz.
Bundandır 40 yıllık doğrularımızın
başkalarının elinde
oyuncak oluşu...

YABANCILAŞMANIN BU KADARI ANCAK TAAMÜDEN OLUŞUR

Herkesçe görülen
büyük resimlerini

Sürçmelerle, yarım duymalarla,
sayıklamalarla örtmeye çalışan
Öğrenci bile
olamayacak "öğretmenler"ler
öncelikle kendi lambalarını
söndürmüş oluyor.

Doğanın, bağrında yaşamı taşıyarak, bir doğumdan diğerine uzandığı her halkada, her yaşam hücresinde sevgi potansiyeli vardır. Önemli olan, bunu saf olarak ayrıştırabilmektir. Bugün dışavuran sevgisizlik oranı, aynı zamanda anti-insan niteliklerin toplamı demek olan yabancılaşmanın yaygınlığının göstergesidir.

Sanıldığı aksine yabancılaşma, kapitalizmin girdaplarında çürüyüp gitmekten veya sisteme eklenmekten ibaret değildir. Alternatif iddialar altında da yabancılaşmanın taşınması, üretilip yaygınlaştırılması mümkündür. Kimi zaman bir kural, bir yasak yabancılaşmanın aracı haline gelirken; "önlem" in bizzat kendisinin karşısına dönüştüğü görülür.

Dünün reel sosyalizminde de yasağın, sonuç almak için yeterli olmadığına dair çeşitli örnekler, yaşam kesitleri vardır. Aksine, bastırılan duygular köreleceğine bünyeyerek volkanik (veya depremsel) fırsatlar kollar. Anın hazır olması halinde, geri dönüşü olmayan patlamalar, kırılma ve savrulmalar yaşanır. Mekanik önlemlerdir gerçekte yasaklar. Bir duvarın yıkılmasını ek önlemlerle geciktirmek gibidir. Ne var ki insan veya sosyal ilişkiler duvara benzemez. Ve aradaki farkı görmek istemeyenlerin üzerine, daha acı sonuçlar eşliğinde yıkılır.

İnsana dair sorunları, özüne inerek çözemeyecek olan sistem için; yasak, bastırarak önlemek, yapısal niteliği gereği anlaşılır bir durumdur. Ne var ki önüne, insanlaşmanın en doğal niteliklerine ulaşmayı hedef olarak koyan ilişkiler/yapılar için yasak, ancak bu amaca ulaşmanın önündeki ayakbağlarını bertaraf etme bağlamında anlamlıdır.

Pazılın parçalarını yan yana dizek gibi eklektik tarzda veya "kopya-la yapıştır" yöntemiyle düşünmeye alıştırılan insanın, analitik düşünme yeteneğinin giderek körelmesi gibi, hayatın sadece bir alanının paketlenip verildiği ve bu paketle yetinmeye razı edilen insanlarda benzer bir körelme (gerçekte körleşme) oluşur. Aydınlıktan bahsederken, karanlık konuşmak, özgürlük temasını diktatoryal bir kimyayla yansıtmak, reddedilen esareti başka bir esaretle ikame etmek, söz konusu körleşmenin en yaygın sonuçlarındandır. Körleşme, algı eşiğinde yükseklik sebebidir. Kimilerinin algı eşiği öylesine yüksektir ki, söylediğiniz her şey bir duvara çarpmış gibi size geri gelir. Bu algı problemi aynı zamanda kişinin kendi gerçekliğinin ayırdına varmasını güçleştirir.

Kimi hastalıkların, dışa vurma-yan "okunaksız" semptomları vardır. Bunu anlatmak ve sonuç almak, normal hastalıklardan çok daha zordur. Solda giderek varlığını hissettiren "metafizik kirlenme", bunlardan biridir. Fikri sistematik, bariyerlerle korunamayan, dışsal etkilerin sürekli olarak tehdidi altında bulunan bir alandır. Özellikle internetle beraber, iletişim parçaları, kullanımdan ve faydadan bağımsız olarak yayılmaya başladı. Buna karşı, var olan fikri süzgeçler de yeterli olamamaktadır. Bu nedenle, dünya görüşünün; kimi düşünce parçacıklarının bir pazılda birleştirmek yerine, sürekli aktif tutulan bir muhakeme yeteneğini gerektirdiği, bugün ısrarla vurgulanmalı, önemine dikkat çekilmelidir. Yoksa, özgürlük eksenli karşı duruşların yüksek sesle dillendirildiği yerlerde bile, ideolojik Truva Atları oluşturmak, sistem için işten bile sayılmayacaktır.

Sevgisizliğin izine, kapitalizme en uzak yerde durduğunu iddia edenlerde dahi rastlanması, örgütsel şovenizmin insanı dar

ve bencilce bir alana hapsedecek denli büyümesi, bir "ideolojik perde"yle korunma gerekçesine dayandırılrsa da, sonuçta kapitalizmin alternatif söylemli türevlerini kendi içinde büyütme sebepler olur.

Yabancılaşmanın panzehiri insanlaşmadır. İnsanlaşma da gerek biçimde gerekse özde bir incelik, sanatsal bir duyarlılık gerektirir. Bu bağlamda sanatın, bugünün "yeni insan"ını tanımlama ve gerçekleştirme yolunda en etkili araçlardan biri olduğu unutulmamalıdır.

-III-

ESTETİĞİN DİLBİLGİSİ

Yalnızlıktan şikayetçisin ama

Ne zaman

duyarlılık alanlarında

aradıysam seni

Kendi kabuğunu

kalınlaştırmakla meşguldün.

Hırpalamadan konuşmak, az sözle çok şey anlatmak, dille yormamak, diyalogda ezen taraf olmamak; demokrasi kültürünün estetiği, estetiğin grameridir. İnsan ilişkileri, bir çeşit sanatsal duyarlılık, incelik gerektirir.

İnsanlık tarihinde, sınıfsal iklimle geçişle beraber, bozucu öğelerin oranı giderek artmış olsa da, insanı insan yapan niteliklere dair rezerv artışı önlenememiştir. Bu, insanın sömürü ve zulme rağmen içten içe büyüyen şiiriye eğer; bu şiiri, çiçekteki bal gibi süzüp alabilenler, çağının insanca yaşama en yakın durabilen kesimleri olmuştur. Tarihin bu şiirsel ontolojisinde kimin hangi oranda rolünün/emeğinin olduğunu tespit etmek adeta olanaksızdır; gerekli de değildir. Bu emeğin büyüklüğü/önemi tespit edildiği oranda, içindeki kolektivizmin ayırdına varılır ve o oranda da kişi/ben/birey olgusu yerini toplum/biz/kolektif olgusuna bırakır.

Sanatsal üretim alanında bugün sürecin, grupları dağıtan, kolektif

tif çalışmayı parçalayan ve kişisel üretimi kutsayan bir eğilim/gidişat ortaya koymuş olmasında, birden çok neden var ise de sonuçta "bağımsız sanatçı" kavramının tanımını değiştirilmiş; sistemden bağımsız olması gereken sanatçılar, "her türlü örgütlenmeden bağımsız" olmayı bir marifet, bir değer gibi öne çıkarır olmuştur. Gerçekte ise bu, emeğin ortaklaştırılması ve sisteme karşı duruşun örgütlü zeminde birleşik bir toplamla büyütülmesi çabasının yadsınması; üretimin bireycilik potasında yoğrularak metalaştırılmasıdır.

İlhan Berk'in "Ağaçlardan arkadaşlarım oldu. Hala da var." dediği bir tarihsel kesitte, insanlar üretim arkadaşlığını dahi koruyamaz olmuştur. Bu nedenle, bugün hemen her alternatif yapılanmanın arayışına girdiği, yeni mücadele yöntem ve araçları, yeni bir dil de gerektirmektedir. Bu dilin oluşumu kolektif bir çaba ile olacak ise de, sanatsal kültür ve estetiğin üretiminde rol alan öznelere bu konuda daha fazla iş düşmektedir.

SANATTA KOLEKTİVİZM

Mülkiyet, bireyciliği perçinler ve üretimi darlaştırır. Bireysel üretimde de toplumsal amaçlar olur. Ancak, bireysellikte ısrar, bir yerden sonra amacın araca hizmet etmesini beraberinde getirebilir.

"Yazmak yıkıcı bir eylemdir", diyor Rimbaud. Aslında buradaki "yazmak" filini, "üretmek" olarak okumak gerekiyor. Üretim, sisteme dair taşları yıkmanın, saldırılara karşı dik durmanın olduğu kadar, alternatif yapıcılığın da aracıdır. Önemli olan bunun kaç kişi tarafından yapıldığı değil, ne için yapıldığı ve sonuçta neye hizmet ettiği. Bazen, bedel ödeyen tek bir insanın dili, elleri, toplumsal bir kalkışmanın kaldıracağı olur; sesi, binlerce kişilik bir koro anında mayalar; Victor Jara gibi...

Allende,
Elinde
Fidel'in armağan ettiği tüfekle
sonsuzluğa yürürken
"ölümün bir ahlak dersi olacağına
eminim" diyordu.
Ya Pinochet zulmüne rıza
ya direnişti yaşam.
Yoldaşı Jara mesajı aldı
ve bir gün sonra
beş bin kişiyi, on bin eli
dünyanın en büyük korosunu
hareketlendirdi,
anında yaptığı besteye.
Kollarını kırdılar
Daha yüksek sesle
"Vencremos" dedi
Ve
"şefkatli bir güvercin" havalandı
işkence stadyumunda.

Vladimir Çernişev görmüştü
onun son anlarını ve muhabirlik
yaptığı gazeteye şunları yazdı:

"Victor Jara dudaklarında şarkıyla öldü. Onu yanından hiç ayırmadığı refakatçisiyle, gitarıyla birlikte stadyuma getirdiler. Ve şarkı söylemeye başladı. Öbür tutuklular, gardiyanların ateş açma tehdidine rağmen melodiye eşlik etmeye başladılar. Sonra bir subayın emri ile askerler Victor'un ellerini kırdılar. Artık gitar çalmıyordu ama zayıf bir sesle şarkı söylemeyi sürdürdü. Bir dipçikle kafasını parçaladılar ve diğer tutuklulara ibret olsun diye ellerini kesip tribünlerin önüne astılar."

İşte Jara gibi örneklerin tersine, bazen de kolektif içinde "tek" olunur; çokluğun tekliğe hizmet ettiği ters bir ilişki kurulur. Bu, sadece sanatsal üretimde değil, insan insana ilişkilerin bütününde dışavurma ihtimali olan bir problemdir. Örneğin bunu TEKEL direnişinin 59. gününde, Ankara'da Emine Erdoğan'la görüşmeye giden, ama Başbakan'la görüşen türbanlı kadında da görmek mümkün. Başbakanı karşısında görünce çok heyecanlandığını, bu sürprizin iyi olduğunu, görüşmede tatmin olduğunu söyledi. İşte buradaki tatminin direnişle, ey-

lemdeki aynı kaderi paylaştığı diğer arkadaşlarıyla bir ilgisi olmadığını bilmek için, Başbakan'ı tanımak yetiyor. Nitekim ikinci gün basına, Başbakan'ın yeni bir şey söylemediği, "kullanılıyorsunuz" diye uyardığı, hatta ay başında müdahale edileceğini ve bir daha kesinlikle bu tür şeylere izin verilmeyeceğini söylediği yansıdı. İşte bu ruhsal bölünme, bu kişiselleştirerek kendini toplumun (yoldaşlarının, aynı sorunları paylaştığı bütünü) önüne koyma işine yazık ki, toplumun en kolektif halkalarından birinde bile bireyi yakalayıp teslim alabiliyor.

Bir eserin sözden besteye, enstrümandan virtüöze, üretimden sunuma kadar uzanan oluşumu, bir bütünü ifade eder. O bütünü içinden herhangi bir bileşeni çekip aldığımızda, nasıl eksiklik oluşursa, o bileşenlerden birine bütünü dışlayarak önem atfettiğimizde de benzer bir eksiklik oluşur.

Sadece kafaları değil
yüreklere de istila eden
insanı insanın pazarı yapan
sevdayı bile metalaştıran
her adıma
tembellik ve bencillik katan
paylaşımı yok eden
İçsel iktidarlarla kişiye
kendi bencilliğini yaptıran
tüketici bir iklimde

Sen,
sığınağımın yoldaşı oldun.
Sınıfsız koktu benliğim.
Çağımızı trajik
kuşağımızı yitip kılan gerçekler
ve
yaşamda sadece makas değil
kimlik değiştiren örnekler
karşısında sen,
değerlerimin kanıtı
inancımın somutlanması oldun.

Kapitalist iklimin 24 saat hüküm sürdüğü bir coğrafyada insanın belki de en korunmasız (veya sisteme en açık) yanı mülkiyet eğilimidir. Bu eğilimin kaşınması, beslenmesi pek çok şekilde, hatta bazen farkına

dahi varılmadan gerçekleşiyor. Örgütsel yapılar parçalanıyor, sevgililer yabancılaşıyor, toplum atomlarına ayrılıyor. Fiziki farklılaşmanın yanında kimyasal bir farklılaşma da söz konusu oluyor. Ve birey, gönlünü okşayan bire bir muhataplıklarda kendini daha iyi hissediyor. Bu durum da giderek atılacak hemen her adımda "moral rant" sağlamayı hedefleme anlamında bir kişisel tasarımı öne çıkarıyor.

Engels, son kez, var olan insan karşısı otoriteyi ortadan kaldırmak için, yapıcı bir otorite; otorite olmayan otorite, yarı-otorite önerir. Bunun anlaşılması bugün şiddet, devlet, iktidar, vb. konulu pek çok tartışmanın sağlıklı yapılmasını ve olgunun kafalarda ayakları üzerine oturtulmasını sağlar.

Bu ne kafalardaki hazır şablon ve önyarguların, ne de insana ait hemen her alanı istila etmiş "mikro iktidar"ların müsebbibi devrimciler değildir. Bundan öncelikle, fiziki ve fikri her alanda egemen olan, bunun için her imkanı deneyen kesimler sorumludur. Bu yoğun müdahale araçları altında, kendiliğindenlik, olsa olsa sürecin devamını ve kökleşmesini sağlar. Doğru bir bakış açısı, her tekil olayın, resmin bütünü içinde okunmasını gerektirir.

ÜRETİMDE TOPLUMSALLIK UFUK VE İMKAN AÇICIDIR

İgnazio Silone'nin Fontamara romanında, köylülerin hükümet temsilcisi tarafından siyasal eğilimlerini saptamak üzere sorgulandığı bir bölüm vardır. Temsilci, meydana toplanan köylülere "Kim yaşasın?", diye sorar. Köylülerden biri "Yaşasın Meryem Ana!", yanıtını verir. Hükümet temsilcisi, katibine "gerici", der. Bir başka köylü "Yaşasın kraliçe Margherita" der. Hükümet temsilcisi "meşrutiyetten yana", diye yazdırır. Bir başkası "Yaşasın Herkes", deyince o da "liberal", diye kayda geçer. "Yaşasın Yoksullar", diyense "sosyalist" olarak yaftalanır.

Bu, halkı bir bütün halinde zaten "potansiyel suçlu" olarak yaftalayan bir iktidarın, rutin/bilinen ve şaşırtılmayacak bir uygulamasıdır. İşte böyle bir iktidar için bu uygulama ne denli normale, hayatın herhangi bir kesitinde benzer bir yaftalamanın, diyalektik yöntemi ölçü aldığını söyleyenlerce yeniden üretilmesi o denli anormaldir.

Devrimcilerin hiçbir açıdan, sınıf karşıtlarına benzeme lüksü yoktur. Kimliğin özü vaat edilen dünyanın, umut edilen güzelliklerin, insanı özgürleştirme mücadelesinin niteliği buna yakışık düşmez. Ne var ki, Foucault'un her yerde olduğunu söylediği "mikro iktidar"lar öylesine yaygınlaşmış/kökleşmiş durumda ki, iktidarı/devleti mutlak kötülük olarak görüp her türlü iktidara karşı duranların bile, günlük yaşamında her an iktidarı yeniden ürettiği yaygınlıkla görülebiliyor.

Fransız düşünür Ernest Debort, "Gösteri Toplumu" adlı eserinde "Teknolojinin her yerde hazır ve nazır medyası, küreselleşmeye özdeş olarak ekonomiyi, politikayı hatta psikolojimizi, beğenilerimizi ve sosyal davranışlarımızı kısaca her şeyimizi etkileme ve giderek belirlemeye başlamıştır." diyor. Uluslararası iktidarın imkan ve yaygınlığının artışına işaret eden bu ifade için çok şey söylenebilir. Ama konumuzla ilişkilendirirsek diyebiliriz ki, bu teknolojik gelişmelerin insanın yararına kullanılması da, insana karşı bir silaha çevrilmesi de, insanın o ürettiği araçlara köle olması da mümkündür. Yani mesele teknolojinin/imkanların gelişmesi değil, bunların kimlerin elinde ve nasıl kullanıldığıdır. Benzer bir durum bilimsel, sınıfsal ve hatta örgütsel-politik imkanlar için de geçerlidir. Buradaki kilit/turnusol soru "mevcut imkanlar/yetenekler daha güzel bir yaşam, daha özgür bir toplum için bir kaldıraç olarak mı değerlendirilecek; yoksa, sonuçta kişisel övünç noktalarının beslenmesi amaçlanarak, kişi üretiminin esiri

Bu ne kafalardaki hazır şablon ve önyargıların, ne de insana ait hemen her alanı istila etmiş "mikro iktidar"ların müsebbibi devrimciler değildir.

Bundan öncelikle, fiziki ve fikri her alanda egemen olan, bunun için her imkanı deneyen kesimler sorumludur. Bu yoğun müdahale araçları altında, kendiliğindenlik, olsa olsa sürecin devamını ve kökleşmesini sağlar. Doğru bir bakış açısı, her tekil olayın, resmin bütünü içinde okunmasını gerektirir.

haline mi gelecek?"

Üretimde toplumsallık, kendini bir bütünün parçası olarak görmek, sanıldığı aksine, darlaştırıcı değil, ufuk ve imkan açıdır. Sadece uğraş alanında değil, farklı uğraşların birbirini potansiyalize etmesi sonucu yaşamın bütününde çeşitli çarpanlar eşliğinde moral ve imkanların büyüdüğü görülür. Böyle bir ufkun ve güzelleştirici dinamiğin bilincinde/ayrıldında olanlar, bireycilik aynasında kendine seslenmeyi veya mikro iktidarlar peşinde koşmayı bir avantaj değil; kendine, etrafına ve geleceğine kastetmek olarak görür. Sosyal ve kültürel atmosferin bireyciliği kamçilediği bu koşullarda, toplumsal düşünmek ve kolektif üretimin gerektirdiği parça-bütün diyalektiğinde ısrar etmek, başlı başına bir direniştir. Bu, üretimin içeriğinde olduğu kadar, üreticinin yaşamsal duruşunda/konumlanışında da gerekli olan bir niteliktir. Egemen yönlendirme öyle bir saldırıya dönüşmüş durumda ki, bunun dışında bir kimlik her an mücadele halinde olmayı gerektiriyor.

Toplumsal sorumluluk duygularının köreltildiği, saman alevi heyecanlarla yaşayıp tüketen bir toplumun oluşumunda, insanın düşünme yetisini kısırlaştıran magazin önemi bir yeri vardır. Bunu, kelimenin geniş anlamıyla, eğlence sanayisinin bir kolu haline gelmiş olan popüler kültürle (kitle kültürüyle); bu rüzgarın benzeşti-

rici ve yozlaştırıcı imkanlarıyla beraber düşündüğümüzde, mücadele edilmesi gereken gücün boyutunu da görmüş oluruz.

Kimliksizleştirme, aynı zamanda bir kimlik olarak dayatılmakta, gerçek yaşamdan kopmuş, kendine ve etrafına yabancılaşmış yığınlar amaçlanmaktadır. Spence Benneth "Kimliğimiz toplumsal rollerimize göre oluştuğu için, bugün kişi olarak kendimizi daha bir anonimleşme içinde bulmakta, bunu önleyebilmek için sahip olduğumuz nesnelere bakarak kendimize kimlik edinmeye çalışmaktayız. Bulduğumuz bu kimliği satın aldığımız üretim mamullerine duyduğumuz saygı sayesinde kazanabilmekteyiz." diyor.

Bir taraftan medya (özellikle de görsel medya) gerçek kültür ve sanatı halka ulaştırmanın en etkin yolu olarak gösteriliyor. Diğer taraftan, halka taşınacak olan üretimlerin yozlaştırılması ve değer erozyonu için ne gerekiyorsa yapılıyor. Göz ve kulağın beklenti kalitesi düşürüldüğü oranda, sanat ve edebiyat, derme çatma şarkılara ve popüler dizilere kadar daralıyor. Diğer bir ifadeyle, dinleyici/izleyici/okur ne denli tüketiciye dönüştürülebilirse, yapının metalaştırılmasının önü o denli açılır. Bu gerçekliği dikkate almadığı oranda, toplumsal içeriğe sahip ürünler de üreticileri de düzenin ticari ruhu içinde boğulur. Kendini eserinden bir adım önde sunan; ürünleriyle değil, konu mankeni olarak kullanılabilirliği ile

var olan "sanatçı"ların çoğaldığı, revaçta olduğu koşullarda, "piyasanın kurallarına" direnebilmek için kişinin mutlaka alternatif bir duruşunun/kurallarının olması gerekiyor.

Kültür, "her şeyi bilen cahiller" eksen alınarak, görsel medya üzerinden empoze ediliyor. İnsanlar, karşılığı olmayan (tamamlandığında hiçbir şey kazandırmayan) uğraşlara/eglençlere yönlendiriliyor. Ve giderek beyinsel faaliyetler bir bütün halinde tembellişirken; sorgulama, analiz etme yeteneği köreliyor. Böylece, öğretilmiş olanla yetinen bir toplum oluşuyor. Zahmetsiz, boş uğraşlar bir çeşit uyuturucu etkisi yaptıkça, insanları daha zor, emek gerektiren üretim veya mücadele süreçlerine sokmak olanaksız hale geliyor. Egemen kuşatmanın sebep olduğu "sera etkisi" bütünüyle bir özyitimi ve yabancılaşmayı koşulluyor.

SANAT POLİTİK OLANDAN, POLİTİK OLAN YAŞAMDAN AYRILMAZ

"Sanat, politik olmak zorunda mıdır?" diye başlayan ve sanatı politik olandan, politik olanı yaşamdan ayıran, adeta olgunun içindeki akli boşaltan tartışmalar bugün sanatın da sanatçının da içini boşaltmış, yukarıda da belirttiğimiz gibi "bağımsız sanatçı" denince, düzenden değil, örgütsel her türlü oluşumdan bağımsızlık anlaşılır olmuştur. Gerçekte "politik olan", yaşamın kendisidir. Örgütlülük ise, toplumsal varlık olmanın, kendini ifade etmenin, insanın insana sorumluluk ve ilgisinin zorunlu aracıdır. İşte bu gerçeklik yok sayılıp, "politik olmak" denince, sanki sanatçılara seçim bildirileri okutulduğu veya "örgütlü olmak" denince, üretimlerinin üzerinde Demokles'in Kılıcı'nın sallandığı gibi, gerçekliği yansıtmayan ve nitelikli bir duruştan kaçış için bahane oluşturan bir yorum/yönlendirmeye sığınılmakta-

dır.

Mitolojiden gerçekliğe, bilimden felsefeye insanlık serüveninin kıvrımlarından süzülüp gelen ve yaşama renk katan, ritim ve ahenk kazandıran sanat; nasıl "politik olan-olmayan" diye kategorize edilebilir ki? Bu, toplumsal bir varlık olan insanı, "birey" söylemi etrafında toplumdaki koparıp yalnızlaştırmaktan ve giderek olgunun kendisini olgunun özüne yabancılaştırmaktan farksızdır.

Gerçekte yaşamı estetik bir algıyla karşılayan sanatçı; hayallerin, bilimin önünü açtığını, bilgi ve coşkunun inancı esnekleştirdiğini, şarkının marşla kardeş nitelikler taşıdığını özellikle bilmesi, kavraması gereken bir kimliktir.

Dünyayı yorumlamakla kalmayıp aynı zamanda değiştirme etkinliğinin, sanatın da konusu olduğu, hatta gerektirdiği derinlik/incecik sebebiyle devrimin sanatla arasına önemli bir açı koyamayacağı gerçekliği; sanatı olduğu kadar sanatçıyı da, düzene rağmen düzene alternatif büyüyen devrim irmağının bir bileşeni haline getirir. Siyasetle sanatın ilişkisi, kavramla imgenin, notayla bestenin, ağaçla ormanın çeşitli açılardan ilişkisi gibidir. Bunlar öyle, birinin diğerini yadsıyacağı türden ilişkiler değildir. Üretimin sürekliliğinin gerektirdiği ilişkilendirme diyalektiği, çoğu kez gözden kaçan, parça ile bütün arasındaki bağın önemini hatırlatır.

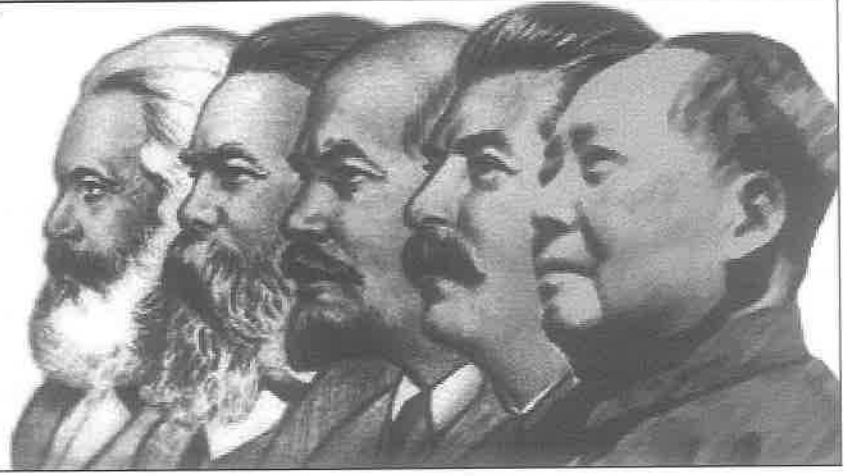
Toplumsal düşünmek, eyleminin/üretiminin odağına insanlığı koymak, kimseyi bireysel gelişimden alıkoymaz, yaşamsal tatlılardan yoksun bırakmaz; tersine, toplumsallık çoğaltıcı, bireycilik daraltıcıdır. İnsanlığın değerler birikimi tek tek kişilerin rolüne rağmen anonim nitelikler taşır. Hiç kimse şapkadaki tavşan çıkarır gibi bir şeyi yoktan var edemez. Sahip olduğumuz birikimin tarihsel uzantılarının olması gibi, üretimlerimizde görünür/görünmez emeklerin ortaklaşma-

sı vardır. Bu durum, örgütlü insanlar için adeta iki kez geçerlidir. Örgütlü olmanın, ortak gıdalanma ve üretme atmosferinin maddi ve moral katkılarının nerede başlayıp nerede bittiğini kestirmek zordur; gerçekte gerekli de değildir. Önemli, olan sadece üretimi değil, bir bütün halinde var olmayı, parça-bütün diyalektiği içinde algılamak ve onun gereklerini her an yerine getirmektir.

Bir sanatsal etkinlik ne denli başarılıysa o denli toplumun kılcallarına dolar, yaygın ve derinliğine bir etki bırakır. Böyle bir etki süreçte doğrudan veya dolaylı rol alan herkesi onurlandırırken, içinden kişiye özgü sonuç ve başarılar damıtmak, işin özüne aykırıdır. **Bugün her devrimci, minnet duyar gibi nasıl geriye dönüp Spartaküs'e bakıyorsa; her yoldaşımız, bir değerler havuzunun ve ortaklaşmış sürecin emekçisi olduğu gerçekliğini unutmadan hareket etmelidir. Başka türlü, Küba'da devrimin tadını çıkarmaktansa, Bolivya Dağları'nda uykusuz geceler geçiren, tüm devrimcilerin ortak değeri Che ile empati kurmak olası değildir.**

Bugün, devrimci çevrelere yakın duran, üretimlerinde toplumsal değerleri/sorunları konu eden sanatçıların önemli bir kesiminin başarılarında da mutluluk grafiklerinde de bir düşüş gözleniyor. Elbette bunun döneme özgü/dışsal nedenleri de vardır. Ancak, buna rağmen sürece direnip, yoklukları da acıyı da sanatsal tırmanışta basamak kılmak mümkünken, direnişten değil, çözülmeden nasibini almak; kişinin tercihleriyle, izlediği yaşam grafiğiyle doğrudan ilintilidir. Aynı müzik grubu içinde üretim yapanların, ortaklaşmış emekle, ruhsal şekillenme ve motivasyonla ortaya koyduğu başarıyı/kaliteyi, bir ayrışma sonrasında bireysel olarak yakalayamaması, bunun göstergelerinden biridir. Bu konuda ülkemiz toprağı, yeterince örnek zenginliğine sahiptir.

DOĞRU YERDEN ÖĞRENELİM

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ SOSYALİZMİN DEĞİL, REKABETÇİ KAPİTALİST TEORİNİN ÇÖKÜŞÜDÜR

Cemal Seyhan

Kimi olaylar insanlığın ilerle-
yişi ve kendi kaderini elleri-
ne alması bağlamında tarih
sahnesinde çok önemli roller oynar.
Bu durum aynı zamanda diğer top-
lumsal pratiklere öncülük eden bir
süreçtir. Belleklerde bir ders, bir ör-
nek ve çıkarsama hali alır.

Salt zaferler ile tanımlanamaya-
cak bir durumdur bu. Çünkü emek-
çilerin tarih yazımı zaferler ile ol-
duğu kadar yenilgilerle de anılır.
Spartaküs ayaklanmasından, Paris
Komünü'ne, Ekim Devrimi'nden
THKP-C'nin gelişimine kadar ya-
ratılan bütün güzellikler bize zafer-
ler ile birlikte yenilgileri de miras
bırakmıştır. Bu nedenle zaferlerden
ve başarılarından öğrendiğimiz kadar
yenilgilerden de öğrenmesini bilen
tarzımız, kavganın sürekliliğinde-
ki ısrarcılığımız anlamına gelir. Ör-
neğin 1871 Paris Komünü, yalnızca
72 gün sürmesine ve burjuvazi ta-
rafından kanla bastırılan bir yenil-
giyle sonuçlanmasına rağmen, bize

çok büyük bir miras bırakmıştır. Bu
miras, hala ezilenlerin mücadelesinde
bir bayrak olarak taşınıyor ve
başucu kaynağımız olarak bellekle-
rimizde yer alıyorsa, başarılarımızın
oranı yenilgiyle ölçülemeyecek den-
li büyük demektir. Çünkü gerçekli-
ği haklılığın mayasıyla yoğrulmuş-
tur. Bu anlayışla, yaşanan yenilgiler
yılgnılığa yol açmak yerine, aksine
yürüyeceğimiz yolda rehber işlevini
görmüştür.

Tarihsel süreçte yenilgiler de dev-
rimciler için bir kazanıma dönüşür-
ken, yenilgilerden ve kayıplardan
medet uman burjuvazi ise bu du-
rumu sevinç çığlıkları ile karşılar.
Bu nedenle burjuvazi ile devrimci-
ler arasındaki fark, özellikle tarih-
sel süreci değerlendirmede kendisi-
ni açıkça ortaya koyar.

Yenilgi halleri kuşkusuz moral yi-
timine de neden olur. Ancak bu du-
rum geri duruşa, yılgnılığa, çaresiz-
liğe vb. neden olmak yerine, demiri
tersine büküp mücadelede ısrar ha-

line dönüşüyorsa, nitelik yakalan-
mış, devrimcilik eşiği de yükselmiş
demektir. **Çünkü çetin bir yenilgi,
kolay kazanılmış bir zaferden da-
ha değerlidir.**

Kuşkusuz her tarihsel kesitte ye-
nilgilere rastlamak mümkündür.
Ülkemizde yaşanan birçok dene-
yim de büyük oranda yenilgilerle
sonuçlanmıştır. 1971 yenilgisi kimi-
lerince THKP-C'nin ideolojik poli-
tik ve aynı zamanda teorik inkârı-
na dönüşmüş olsa da devrimcilikte
ısrar, yenilgiyi örgütsel boyutta çö-
zümleyerek atılıma dönüştürmeyi
başarmıştır. Devrimci Yol'da ifadesi-
ni bulan Türkiye'nin Marksizm'inin
yaratılmış olması ve THKP-C mira-
sının siyasal ve pratik anlamda ile-
riye taşınması da bunun en iyi gös-
tergesidir.

1980 darbesi ile alınan yenilgi
ise dünyada yaşanan birçok gelişi-
min de etkisi ile kalıcı tahribatlara
neden oldu. Örgütsel yenilgi ile be-
raber kısa bir süre sonra Sovyetler

Birliği'nde kapitalizme geri dönüşün yaşanması, ideolojik ve politik anlamda bir "hesaplaşmayı" beraberinde getirdi. "Nerede hata yaptık" sorusu ise karşısına evrilen bireylerin, komünizmin imkânsızlığına ve liberal güzellemelelere itibar etmelerini sağladı. Egemenler bu durumu, zafer naraları ile karşılarken, kendi cepheimizde **yalgınlık**, çözülüşün ardına gizlenen bir olgu haline geldi. Artık her şey büyük oranda reel sosyalizmin çözülüşüyle açıklanır oldu. Entelektüellerimizin ise anarşizmi, piyasa sosyalizmini, troçkizmi (Tek ülke devrimlerinin olanaksızlığı), Özgürlükçü Sosyalizm gibi zorlama kavramları keşfetmesi, neredeyse Ekim Devrimi'ni başından itibaren sorgulayan/suçlayan bir kampanyaya dönüştü. Hatta çözülüş nedeniyle Sovyetler pratiği bir bütün olarak Lenin ve Stalin'in "diktatörlüğü" de işin içine katılarak utanılacak bir süreç olarak tanımlanmaya başlandı. "Çözülüş Teorileri" adı altında neredeyse 74 yıllık bir sürecin tümü bir çırpıda kenara itilmek istendi.

Ancak ne ülke içerisindeki örgütsel yenilgimiz ne de Sovyetler Birliği'nde kapitalizme dönüş, emeksermaye çelişmesini gideremedi. Bu anlayışla ne geçmişimizden, ne işçi sınıfının devrimci ideolojisinden, ne Rus işçi ve köylülerinden, ne de Sovyetler Birliği'nden utandık. Yolumuz daha çok uzundu. Bir hesaplaşma içerisine girilecekse eğer, bu kapitalizme öykünen mücadele hattına yönelik olmalıydı.

SÜREÇLER VE KİŞİLER KAVRAMLARLA DEĞİL TOPLUMSAL PRATİKLERDEKİ SINIFSA DURUŞ İLE ANLAM KAZANIRLAR

Sovyetler Birliği'nde kapitalizme dönüşe ilişkin bugüne kadar çok şey söylendi. Özellikle burjuva zeminde yükselen düşmanca değerlendirmeler sosyalizmin ve teorisinin ne kadar başarısız olduğuna yönelik değerlendirmelerle kapitalizmin seçeneksizliğine vurgu yaptı. Kimi

sol çevrelerde ise bu durum sosyalizmin sorgulanmasını beraberinde getirdi. "Sovyetler çöktü", "Sosyalizm öldü.", "Komünizm canavarı yok oldu." vb. değerlendirmeleriyle burjuvazi özelde Sovyet pratiğine genelde ise komünizm'in teorisine yönelik kara propaganda faaliyetlerinde sınırlı tanınmayacak yöntemlere başvururken, kimileri de liberalizmin ve küreselleşmenin nimetlerini keşfetti. **Ancak Sovyetler özelinde yapılan tüm değerlendirmelerde hem kimi sol çevrelerde hem de burjuva zeminde ıskalanan tek bir gerçeklik vardı, o da Sovyetler Birliğinde sosyalizmin değil, rekabetçi kapitalist teorinin çöküşü gerçekliği idi.**

Bizler Marksistiz. Bu nedenle süreçleri kavramlarla ifade etmenin çoğunlukla yanılıya sebep olduğunu biliriz. Örneğin herhangi bir örgütlenmeye parti adı vermekle Leninist parti organizasyonunun yaratılamayacağı gibi, sosyalizme geçiş süreçlerini de sınıfsız toplum olarak tanımlamak, o süreci sınıfsız toplum yapmış olmuyor. Bu nedenle çoğu kez karşılaşılan burjuva argümanlarla sosyalizmin ve teorisinin çöktüğüne yönelik propaganda yapılması, daha işin başındayken bir yanılı haline geliyor. Tıpkı revizyonizmi içselleştirmiş Kruşçev'lerin Sovyetler Birliği'nin sınıfsız toplum olarak gösterilmesi, çöküşünün ise komünist düşüncenin iflası olarak görülmesi gibi.

"*Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında birinden öbürüne devrimci dönüşüm dönemi yer alır. Bu döneme, devletin, proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamayacağı bir siyasal geçiş dönemi karşılık düşer*". (Bkz. Marks-Engels Gotha ve Erfurt Programının Eleştirisi.) Bu anlamda Sınıflı toplumun en gaddar dönemlerinden sıyrılan proletarya diktatörlüğü özünde sınıflı toplumdan kalan tüm alışkanlıkları, çelişkileri ortadan kaldırmaya çalışan bir süreç olarak tanımlanır. Ve bu, bizatihi sınıfsız toplum değil sınıfsız topluma giden

devrimci geçiş dönemidir.

Sınıfsız topluma uzanan yolda da çelişme hali bir süreklilik arz eder. Bu nedenle çelişme hayatın her anında yer alan bir olgu olduğu gibi içinde eskiyi barındıran her yeni süreç için de bir gerçekliktir. Buna geçiş dönemi olarak sayılan proletarya diktatörlüğü de dâhildir.

En bilinen gerçekliktir. Eski ile yeni, gelişmekte olan ile geride duran arasında sürekli bir çelişki hali vardır. Ve bu çelişki sürekli olarak bir sınıfsal zıtlaşmayı beraberinde getirir. Bu nedenle bazen yıkılmaz gibi görünen yıkılabilmekte, ileride olan geriye düşebilmekte, hızlı olan yavaşlayabilmektedir. Öyle ki devrimci kulvarda yol alıp yolun ilerisinde kendini gerici kulvarda bulanlara pek çok kez tanık olmuşuzdur. **Kişinin kendini komünist olarak tanımlaması pratik yaşamı ile çelişki halinde nasıl ki bu sonucu ortaya koymuyor ve kişi bu tanımlamaya rağmen karşıtı bir yaşam tercih ediyorsa, kavram yerine uygun düşmüyor demektir. Dolayısıyla eksiklik kavramın kendisinde değil, kişinin pratikteki duruşuyla ilintilidir.**

Devrim nedir? Emekçi sınıfların siyasi iktidarı ele geçirmesiyle gerçekleşen devrim, sonraki süreçlerde alt yapı-üst yapı, toplumsal ilişkiler ve her türlü ilişki sistemi içinde sosyalizmi, kapitalizmi, bürokratizmi, devlet kapitalizmini içinde barındırır. Yani İşçi sınıfı ile burjuvazi, sosyalizm ile kapitalizm, Marksizm ile revizyonizm arasındaki çatışma hali, proletarya diktatörlüğünde küçük oranda da olsa varlığını korur. Bu nedenle sosyalizmin kuruluşu, bir ülkede iktidarın tamamen sosyalizmi kuran sınıfın eline geçmesi anlamına gelmez. **Devrim hayatın her alanında ve her zaman yer alması gereken zorunlu bir eylemdir. Özetle devrim, yalnızca yönetici sınıfı devirmenin başka bir yolu olmadığı için değil, onu deviren sınıf ancak bir devrimle kendisini geçmişin tortularından, pisliklerinden temizleyebileceği ve**

böylece toplumu yeniden kurabileceği için de zorunludur. Bu nedenle objektif olarak devrimciler iktidarı aldıktan sonra hedeflerini eski ve geri olanla sürekli hesaplaşma ve yeni insanı oluşturma süreci olarak görürler. Ve geri olanla hesaplaşma devrimin sürekliliği anlamını taşır.

Bu karşılık sonucunda ortaya çıkan kaçınılmaz çatışma halinin belirleyiciliği, aynı zamanda sürecin gidişini de belirleyen bir kapışmaya neden olur. Ya kapitalizme dönüş tercih edilecektir ya da sosyalizmde ısrar.

Bu nedenle devrimciler her gelişmeyi sonsuza dek sürecek bir olgu olarak görmezler. Çelişkiler ortadan kaldırılmadığı sürece geriye dönüşün kaçınılmaz olduğu gerçeğiyle hareket ederler. Geri dönüş kaçınılmaz hale geldiğinde ise sorunun sınıf savaşımı gerçekliğinde değil siyasal yetersizlikte olduğu tespiti ile hareket ederler. Suyun buz olma olasılığının yanında, buhara dönüşme potansiyelini de göz önünde bulundururlar.

Topluma yön veren siyasal hareketlerin başarısı ya da başarısızlıkları siyasal çizgilerinin doğru olup olmamasına bağlıdır. Bu nedenle siyasi iktidar ele geçirilmiş bile olsa yanlış bir çizgi onun kaybedilmesine neden olabilir. Doğru bir çizgi ise siyasi iktidarı henüz elinde bulundurmayan bir partinin de koşullar ne kadar zor olursa olsun başarısına yol açar. Tıpkı Ekim Devrimi, Çin Devrimi, Küba Devrimleri'nde olduğu gibi. Doğru bir siyasal çizgi yanlış çizgilerle zıt ilişkiler içinde bulunur ve yanlış çizgilere karşı mücadele içinde gelişir. Örneğin Ekim Devrimini yaratan Leninist parti tarihi aynı zamanda yanlış siyasal çizgilerle hesaplaşmanın tarihi olarak bilinir. Bu nedenle başarısı bütün ezilenlerin başarısı olarak kabul edilmiştir. Dünyayı sarsan etkisi bütün emekçilerin yolunu aydınlatmıştır. Ancak bu siyasal nitelik Stalin sonrasında devamcılarla yürütülemediği do-

layısıyla emekçi sınıfın yenilgisi de kaçınılmaz hale gelmiştir.

Diyalektiğin temel kurallarından biri de alt yapının yani üretim ilişkilerinin belirleyiciliğidir. Bindiği gibi alt yapı üst yapıyı belirlerken üst yapı da alt yapıyı etkiler. Ancak sosyalizm bir geçiş dönemi olduğu için, üst yapının kurucu rolünden dolayı belirleyiciliği baskındır. O nedenle bir geçiş dönemi olan sosyalizmde, partinin işlevi tayin edici roldedir. Kısacası iradi olanın nesnel olana göre önemi daha fazladır.

Bugün ismine sosyalist denmesine rağmen sosyalist olmadığı açıkça görülen birçok siyasal yapılanmanın mevcut olması, kavramların ya da tanımlamaların ne kadar yanlış kullanıldığını gözler önüne serer. Bu nedenle Lenin ile Stalin döneminin siyasal yapısıyla ardıllarının gerici yapısını bir tutmak bilim dışılığının yanında bir cehalet göstergesi olarak da kabul edilir.

KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ NASIL TANIMLANMALI?

İşçi sınıfının, iktidarı burjuvaziden aldığı devrimci dönemin gerçekliği kadar, yıkılan Berlin duvarı ya da 1980'lerin sonunda Sibiryadaki maden işçilerinin sömürüye karşı gerçekleştirdikleri grevler de bir gerçekliktir. Ancak nasıl ki kolektif çiftliklerin başarılarıyla, Perestroyka (değişim, yani kapitalizme geri dönüş) birbirleriyle kıyaslanamayacak ölçüde farklılıklar taşıyorsa, Lenin ile Kruşçev, Stalin ile Brejnev ve Gorbaçov arasında da o oranda farklılık var demektir.

Her toplumsal sistem, bir sınıf tarafından kurulur. Kapitalist sistemi de burjuvazi kurar. Rusya'da 1991 yılında açıkça ilan edilen kapitalizmi de, kapitalist sınıf getirdi. Ancak bu kapitalist sınıf, feodalizme karşı mücadele sürecinde değil, sosyalizmin yozlaşması sürecinde doğmuş ve kapitalizme geri dönüş sürecinde gelişmişti. Devlet iktidarını elinde tuttuğu için üretim araçlarını da denetimi altına alan bu yeni tipte bur-

juvazi, Kruşçev ve ardılları ile birlikte emekçiler üzerinde diktatörlük kurmuş ve kapitalizmin inşasına girişmişti.

Peki bu duruma nasıl gelindi?

Emperyalist kapitalist sistemle sosyalist sistem arasındaki başarıların insana dair yaratılan güzellikler bağlamında kıyaslanması, sosyalizmin yeni insanı yaratmada ne derece başarılı olduğunu gözler önüne serer. Ancak söz konusu rekabet piyasada rekabet, askeri alanda rekabet, nükleer silahlar bağlamında rekabet vb. eş değer görüldüğünde kıyaslanmanın kapitalizme öykünmeyle eş değer görüldüğü ortaya çıkar. Bu nedenle devrimciler başarılarını kapitalistlerle kıyaslamak yerine sınıfsız topluma ulaşmadaki pratik performansla ölçerler.

1950'lerin ortalarından itibaren Komünist Partisi yönetiminin dünya çapında meydana gelen gelişmelerin devrimci görevlerde de değişiklik yapmayı zorunlu görmeleri, farklı siyasal yaklaşımların belirginleşmesini sağladı. **Sovyet ideologlarının 1950'lerin ortalarında uygulamaya başladıkları siyasal hat, sınıfsız topluma ulaşma hedefinin bir kenara bırakılıp kapitalist emperyalist sistemle rekabet etmenin önemi üzerine oturtuldu.** Emperyalist kapitalist sistemin özelde sosyalist ülkelerin ekonomik savaşmaları ile geriletildiği tespiti bu ekonomik savaşımın daha da geliştirilmesini amaçlıyordu. Bu anlamda ekonomik rekabet başarılı bir şekilde yürütülecek ve uluslararası yumuşama sağlanarak bütün dünya devrimcilerinin de bu anlayışa destek vereceği bir ortam oluşturulacaktı. Bu durum emperyalizmi silahlı müdahalelerden caydıran bir etken olacak ve **barışçıl** yoldan sosyalist ilerleme emperyalizmi geriletecek bir rol oynayacaktı. Aynı zamanda yeni sömürge ve sömürge durumundaki ülkelerde, bu politik hattı benimseyerek emperyalizme karşı mücadelede barışçıl bir politika izleyeceklerdi.

Marksist-Leninist teori sömürge ve yeni sömürge ülkeler için çelişmeyi ikiye ayırırken temel çelişmenin işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz çelişki, baş çelişmenin ise, emperyalizm ile ezilen halklar arasında olduğuna vurgu yapar. Bu evrensel tezde belirleyici olan ise işçi sınıfı ve burjuvazi arasındaki temel çelişkidir. Bu nedenle bizler anti-kapitalist olmadan anti-emperyalist olunmaz vurgusuyla emperyalizme karşı mücadelede esas belirleyici rol oynaması gerekenlerin emekçiler olduğu çıkarsamasını yaparız.

Ancak Stalin'in ardılları Sovyet ideologlarının Marksist Leninist tezlerin evrensel önermelerine rağmen yeni geliştirdikleri tezler sınıf savaşımını öğütlemek yerine barışçıl bir geçiş söylemini tercih ederek adeta emperyalizmle ekonomik rekabette gelişecek bir devrim modelini uygun görmekteydiler. Bu tezlerde ilk olarak, sosyalizmle emperyalizm arasındaki çelişme tek başına belirleyici olarak ele alınıyor ve bu çelişme de, SSCB ile ABD arasındaki çelişmeye indirgeniyordu. Dolayısıyla çağımızın temel çelişmesini oluşturan çelişme tek başına (ve SSCB ile ABD arasındaki çelişme olarak) ele alınırken, dünya çapındaki baş çelişme niteliğindeki emperyalizmle ezilen dünya halkları arasındaki çelişme de ikinci plana itiliyordu. **Özünde kendi iç çelişmelerini yadsıyan bir ortama dönüşen bu durum, sınıfsız toplum hedefinden uzaklaşmanın yolunu açıyordu. Zira çelişkilerin sınıfsız topluma kadar süreceği belirlemesi bir kenara atılıyor, Sovyetler Birliği sınıfların ortadan kalktığı bir ülke olarak tanımlanıyordu.**

Sınıfsız toplum kişilerin tanımlamalarıyla gerçekleşebilecek bir olgu olmadığı gibi, çok uzun bir süreci kapsayan bir olgudur da. Nitekim modern revizyonizmin mimarları, sınıfların ortadan kaldırıldığı tespitiyle çelişmeleri ortadan kaldırmaya çalışan devrimci tarzın dibine dinamit yerleştiren politik açılımlarıyla bilimsel yak-

laşımı da bir kenara itiyorlardı.

İşte bu anlayış teoride revizyonizmi önerken pratik anlamdaysa devrimci değerlerden ödün veren bir süreci de beraberinde getiriyordu. Üretim emekçiler ve ezilen halklar için değil, rekabete girişmiş toprak parçası için yapılı hale geliyordu. **"Efendiler işçi sınıfıdır"** belirlemeyle hareket eden Lenin ve Stalin'in çabaları ise yerini Efendiler-maden ocakları ve fabrikalardır anlayışına bırakıyordu. 1989 yılında sömürüye karşı kitlesel grevler örgütleyen Sibiryaya maden işçilerinin **"maden ocağı değil, maden işçileri efendi olmalıdır"** sözü ise Sovyetler Birliği'nde üretici güçlerin doğal sınıfsal tepkisi olarak dışavuruyordu.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE UYGULANAN DEVLET KAPİTALİZMİDİR TANIMLAMASI BİLİMDİŞİLİĞİNİN YANINDA BİR CEHALET GÖSTERGESİDİR

Kimi Troçkist yazarlar ise Lenin döneminden başlayarak Sovyetler Birliği'ni "Devlet Kapitalizm'i" olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlama daha başından yanlıştır. Çünkü devlet kapitalizmi ancak burjuvazinin iktidarda olduğu bir devlette varolabilir. Yanlış sosyalist aşamada olan devlet biçiminin elde ettiği "artı değer" kapitalistler için değil de toplum için kullanılmasyla anlamsızlığını ortaya koymaktadır. Evet; SSCB'de süreç komünistlerin temel hedefi olan "herkesin ihtiyacına göre" ilkesinin henüz "herkesin emeğine göre" ilkesinin zorunluluğunu dayattığı için bir artı değer oluşmasını ve bu artı değere ise devlet tarafından el konulmasını beraberinde getiriyordu. Ancak bu durumda yine de devlet kapitalizminden bahsetmek yanlıştır. Zira elde edilen artı ürün, yine Sovyetler eliyle toplumsal ihtiyaçca yönelik kullanılıyordu. Burada kıstas alınması gereken en önemli şey, bir toplumda üretim ilişkilerinin üretici güçler üzerinde nasıl

bir rol oynadığıdır. Aynı zamanda üretim ve bölüşüm süreçlerini hangi sınıfsal çıkarların belirlediğidir. Sosyalist toplumda ücret emeğin tam karşılığı değildir. Kapitalist toplumda artı değeri oluşturan bu kısım sosyalist toplumda kamu hizmetleri anlamına gelmekte ve bu kamu hizmetleri ise herkesin ihtiyacına sunulmaktadır. Bu bağlamda elde edilen artı değer kapitalist anlayışın aksine üretim araçlarına sahip olanların cebine değil yine halkın ihtiyaçlarına aktarılmasıyla sosyalist paylaşımın örneğini oluşturmaktadır.

Bunun göstergeleri kısaca şöyle özetlenebilir.

Örneğin halk sağlığı 1950'de diğer ülkelerle karşılaştırıldığında çok iyi durumdaydı. Hastalıklardan ölüm oranı binde 6-7 ile yeryüzündeki en düşük orandı. Milli gelirin sağlık bakımına tahsis edilen oranı diğer ileri ülkelerden iki veya üç kat daha fazlaydı. Eğitimde ise 1950'lere gelindiğinde milli gelirin yüzde 10'u bu alana aktarılırken ABD'de ise bu rakam yüzde 4'ler civarındaydı. Örneğin, Ekim Devrimi öncesi, Çarlık Rusya'sının verileri Rus Halkının okuryazar oranının % 28,4 olduğunu gösterir. 1926 yılına ait verilere bakıldığında ise bu oranın %56,6 ya çıktığı görülürken, 1939 yılında ise bu oran neredeyse tüm Sovyet yurttaşlarının okuryazar hale geldiğinin göstergesi olur.

"GERİ DÖNÜŞ STALİN DİKTATÖRLÜĞÜNÜN ÜRÜNÜDÜR" YAKIŞTIRMASI İŞÇİ SINIFININ DEVRİMCİ FTKİSİNİ YADSIMAK ANLAMINA GELİR

Kimileri tarafından totaliter bir rejim olarak tanıtılan Sovyetler Birliği'nin özelde "Stalin diktatörlüğü"yle yönetildiğine dair eleştiriler, geri dönüşe dair veriler arasında yer almaktadır. Oysa burjuva devlet mekanizmasının klasik anlamdaki yapısının dahi değiştirilmiş olması emek iktidarını açıkça gözler önüne serer. Bu anlamda

Sovyetlerin yeni devlet mekanizmasının ana unsuru olarak görülmesi dahi sosyalizmin niteliğini ortaya koyar.

Burada salt işçi sınıfının yönetimdeki rolüne bakmak yeterli olacaktır. Lenin döneminden itibaren bir tarz haline gelen, yığınları, ülkenin yönetimi için devrimci hükümete çağırın ve onlara yönetimde görevler veren anlayış, kısa sürede emekçilerin iktidarda yoğun bir şekilde yer almalarını sağladı. Oysa Sovyetler Birliği'ni anti-demokratik olarak suçlayan kimi liberal yazarların dillerinden düşürmedikleri "demokratik" sıfatı kazanmış ülkelerde dahi, emekçilerin yönetim kademelerinde ne kadar yer aldıkları sorusu bu konuda kaybedilmiş hafızanın yerine gelmesini sağlayacak veriler sunuyor. (İsviçre, Hollanda, Fransa ve hatta ABD) Lenin sonrasında da devam eden bu durum, Stalin'in yadsınamaz çabalarıyla işçi sınıfının parti içerisindeki rolünün sağlamaştırılması anlayışı ile; hem iktidara, hem de onu şekillendiren Komünist Partisi'nin sınıfsal niteliğini sağlamaştırmadaki çabalar olarak bilinir. Bu anlamda Sovyetler Birliği'nin kişisel diktatörlük değil, tam anlamıyla emekçi halkın devleti olduğu partinin bileşiminde de ifadesini bulmaktadır. **1936 Rusya'sında işçi sınıfı halkın yüzde 30'undan fazla değilken partideki işçilerin oranı yüzde 50'lerin üzerine çıkararak çoğunluğu oluşturuyordu.**

Sovyetlerde bürokratik aygıtın yıkılması ve neredeyse bu anlamda taş üzerinde taş bırakmayacak denli bir çaba olarak okunan eskiden kalma bütün yüksek görevli memurların kovulması ve burjuva parlamentonun dağıtılması, özellikle işçilere ve köylülere çok daha erişebilir temsil hakları verilmesini beraberinde getirmiştir.

Hazırlanan ve uygulanan Anayasa'nın kapitalist ülke anayasaları ile basit bir karşılaştırması dahi insana verilen değeri açıkça ortaya koyar. **Sovyet Anayasası ne herhan-**

gi bir plana göre kaleme alınmış ne çalışma odalarında hazırlanmış ne de burjuva tarzda hukukçulara hazırlatılarak halka zorla dayatılmıştır. Ekim Devrimi ile birlikte ve gelişen tüm süreçlerde bu Anayasa, sınıf karşıtlıkları olgunlaştıkça, sınıf savaşımının kendi gelişiminin ihtiyacına göre hazırlanmıştır.

KOPUŞLAR

Sovyetler Birliği'nin dünyadaki ve dış ilişkilerdeki konumuna baktığımızda Lenin-Stalin dönemi ile Kruşçev ve Brejnev dönemi arasında kalın sınırlarla çizilmiş kopukluklar ve zıtlıklar olduğu görülür. 1. Emperyalist paylaşım Savaşındaki tavrıyla halkların dostu haline gelen Lenin Rusya'sı ve 2. Emperyalist Paylaşım Savaşındaki ve sonrasında tavrıyla dünya halklarının dostu ve dünya devriminin kalesi olmuş olan Sovyetler Birliği'nin 1950'lerin sonunda ve 1960'larda bu özelliğini kaybettiği görülür. Sovyetler Birliği 1950'lerin sonlarından başlayarak ABD ile neredeyse büyük bir rekabete girmiş, ezilenlere ve halklara karşı özgürlükçü yaklaşımını rekabet anlayışıyla yitirmeye başlamıştı.

1950'ler Sovyetler Birliği için bir dönemeçti. Kruşçev'in 1956 yılında toplanan SBKP'nin 20. Kongresindeki önerileriyle alınan kararlar bu dönemeci işaret ederken aynı zamanda bir kopuşu da beraberinde getiriyordu. Barış içinde yaşama ve barış içinde yarış komünistlerin önüne konulan yeni mücadele hattının ana politikası olurken, ileri demokrasi ve kapitalist olmayan yol tezleri ise bilimsellikten uzak adımları beraberinde getiriyordu. Tabii ki tüm bunlar bir tarihsel hesaplaşmanın da önünü açıyordu. SBKP'nin 20. kongresi ile birlikte Stalin üzerinden Marksizm ile hesaplaşmaya girişiliyordu. "SBKP yöneticileri Stalin'in ölümünden itibaren kara propaganda ile kamuoyu oluşturmaya, "Stalinist" saydıkları yönetimleri (Polonya, Macaristan vb.) devirmeye başlamış, karşı devrimcilere önce

"itibar"larını iade edip hızla yükselmelerini sağlamış, 20. kongre ile birlikte ise Stalin'e her türlü küfür hakaret, iftira yağdırılmıştır. 22. kongrede (1961) aynı tarz sürmüş daha da ileri gidilip Stalin'in cenazesi yerinden çıkartılıp yakılmıştır." (Devrimci Hareket sayı: 28)

Kuşkusuz bir toplumun ya da bir toplumsal kuruluşun karakterinin değişimi birden olmaz. Ancak 2. Emperyalist Paylaşım Savaşından bin bir acıyla çıkan Sovyetler Birliği 20 milyon yüreği, 6 milyon kadroyu kaybetmiş, ülke harabeye dönüşmüş, dışarıdan yardım almak şöyle dursun dost ve kardeş ülkelerle yolunun paylaşıldığı dönemler de dahi Stalin'in yol göstericiliğiyle zorlukları aşarak ayağa kalkmayı tercih etmişti. Savaştan harabe olarak çıkan Avrupa devletlerinin ise Marshall yardımları ile ayağa kalktıkları düşünülürse tüm bu zorluklara rağmen devrimci değerlerden ödün vermeyen Stalin'in çabaları ile kıyaslanan 1956 Kararları kopuşun en önemli işareti oluyordu.

Bu durum tabii ki işçi sınıfının ihtiyacı ile açıklanabilecek bir durum değildir. Kapitalist-emperyalist dünya ile rekabet etme anlayışı ne Rus işçi ve köylülerinin ne de dünya proletaryasının devrimci savaşımının bir ihtiyacıydı. Bilinmektedir ki rekabet ya da savaşım burjuva zeminde tercih edildiğinde körleşme kaçınılmaz hale gelir. Dolayısıyla ekonomik anlamda rekabet etme anlayışı kısa sürede kapitalist emperyalist dünyanın yöntemleri ile boy ölçüşmeye kalkarak sınıfsal niteliğin terk edilme sürecini beraberinde getirmiştir. 2. emperyalist paylaşım savaşı ile Halkların babası sıfatı almış Stalin'in tüm zorluklara rağmen işgal yolunu tercih etmemesi bir devrimcilik özelliği, Kruşçev dönemiyle başlayan işgal süreçleri ise demokrasinin terk edilmesinin kanıtıdır.

Yeri gelmişken Stalin'in acımasız bir diktatör olduğu yolundaki emperyalist kara propagandaya soldan da destek verildiğine ta-

nık oluyoruz. 2. Emperyalist paylaşım savaşı koşullarında ödenen bedeller ve düşman güçlere verilen kayıplar gerekçe yapılarak, saldırganlık aklanmaya, savunma ise Stalin şahsında yargılanmaya çalışılmaktadır. Bu yöntemle, savaşın müsebbibi olan Emperyalist saldırganlık unutturulmaya çalışılmaktadır. Günümüzde Stalin'in, halk düşmanı katillerle yan yana anılmasının başka bir sebebi daha vardır. Sürmekte olan Irak işgalinde öldürülen 1,5 milyon Iraklı'nın katillerini gölgede bırakan bu tutum, ideolojik bir yönlendirme olup bilinçleri bulandırmaya yöneliktir. Ve sonuçta emperyalist propagandanın bir parçasıdır.

1960'ların sonlarına doğru gelindiğinde ABD emperyalizmi ile rekabet sınır ötesi rekabetlere dönüşmeye başlamıştı. 1956 yılında Macaristan'ın işgal edilmesi, 1968 yılında Çekoslovakya'nın işgal edilmesi ve son olarak da 1979 yılında Afganistan işgali ile Lenin ile Stalin döneminin kazandırmış olduğu halkların dostu Sovyetler Birliği tanımını yerini işgalci Sovyetlere bırakıyordu. 1956 yılında gerçekleşen 20. Kongre'de Stalin'i diktatörlük ve özgürlükleri kısıtladığı gerekçesi ile suçlayanlar, böylelikle gerçek yüzlerini de ortaya sermiş oluyordular.

PERESTROYKA VE GLASTNOST ANLAYIŞI KRUŞÇEV'LERİN ÇİZDİĞİ YOLDUR

1950'lerin sonunda başlayan birinci dönemeç beraberinde ikinci dönemecinin de yolunu açtı. 25 Şubat 1986 günü açılan SBKP 27. kongresinde Genel sekreter'in çarpıcı açıklamaları Sovyetler Birliği'nin son anlarını işaret eden sürecin ifadesiydi. Ancak her iki tarihsel kesitte de bir devamlılık bulunduğu kaçınılmaz. Gorbaçov ve arkadaşları, Kruşçev'in getirdiği programın tam olarak uygulanmaması yüzünden bir çeyrek yüzyılın kaybedildiğini belirtirken aslında bu dönemin baş-

langıcına dair gerçekliğin de altını çiziyorlardı. (Bkz. Perestroyka / Gorbaçov / Güneş Yayınları)

1960 ile 1980'lerin başında Sovyet ekonomisinin neredeyse bir harabeye dönüştüğü görülür. Ekonominin dengeleri bozulmuş, sanayi ile tarım ağır sanayi ile hafif sanayi üretim malları ile tüketim malları üreten sanayi arasında uyumsuzluk had safhaya varmıştır.

Tüm bu düşüş göstergelerinin sonucu olarak Perestroyka adıyla Sovyet halklarına sunulan bir çözüm vardı. Bu çözüme göre üretim artık tamamıyla kar adına yapılacak, fiyatlar ve işgücü fiyatları bu piyasada oluşacak gelişim seyri yeni ekonomik yöntemlerle belirlenerek tarımda özelleştirmeye gidilecekti. Böylece devletin hantallığından da kurtulmuş olunacaktı.

Sovyet ekonomisini canlandırmak için üretilen çözüm ise Perestroyka adıyla bilinen "yeniden yapılanma" atağıydı. Bu anlayışla üretim kar adına yapılacak, fiyatlar ve işgücü fiyatı piyasada oluşacak, ekonomik kumanda tamamıyla ekonomik yöntemler esas alınarak gerçekleştirilecek entansif yani, belli birimlere yüklenerek daha fazla verim anlayışı ile hareket edilecek, tarımda özelleştirmeye gidilecek ve dünya pazarıyla bütünleşilecekti. Bu durum yeni yönelimin enternasyonalist bakışını da bu şekilde belirliyordu. Kısacası bu anlayışla Sovyetler Birliği dünya pazarıyla bütünleşen bir hale geliyordu. Gorbaçov reformları üretimin amacını kar olarak belirlerken bu karı paylaşacak sınıfa toplum açısından sırtta taşınabilir bir karakter kazandırmaktaydı. Özelleştirmeler kısa sürede işsizliği beraberinde getirdi. Böylelikle işçi sınıfı içerisinde bir rekabet ortamı yaratılarak emek ücretlerinin de kontrol altına alınması ve emekçilere yoksulluğun dayatıldığı bir süreç inşa ediliyordu. Kar ve piyasa mekanizmaları üretim ve tüketici güç arasındaki uyumu sağlayacak yeni bir süreç önerken, ihtiyaç halkın ihtiyaçlarına göre değil özelleşen üretim araçlarının yeni

yönetimlerinin kendi ihtiyaçlarına göre şekilleniyordu. Glasnost (açıklık) teorileri ise tamamen piyasanın açıklığını işaret ediyordu. Ve bu süreç emekçilerin, büyük bir yıkıma maruz kalacağı günlerin habercisiydi. Ülkemizde ve dünyanın pek çok ülkesinde kaçak temizlik işçiliği, çocuk bakıcılığı yapan, en ağır işlerde üç kuruşa ve ölümüne çalışan, fuhuşa zorlanan, gözünün ferisi sönmüş yüz milyonlarca eski sosyalist ülke yurttaşının bugünkü durumu bir kader değildir. Ancak bu nihai bir son da değildir.

Açıklık ve yeniden dönüşümün mimarları tüm Sovyet halklarını kapitalizmin azgın sömürüsü ile tanıştırdı. Sovyetlerin dağılması ve kapitalizme geri dönüş ile birlikte dünya tarihinde destanlar yaratanlar, çok kısa bir süre içinde açlık, yoksulluk ve halkların birbirine düşürüldüğü bir cehennemin içine düştüler. Yıkıntının izleri bugün dahi silinmeyecek denli sorunları da beraberinde getirdi. Özgürlük söylemleriyle devrimcileri hedef tahtasına oturtanlar halkları birbirine düşüren bir ortamın yaratıcısı oldular.

25 Ocak 1991 yılında Sovyetlerin dağılması şüphesiz tüm dünya devrimcilerini etkileyen bir süreç oldu. Ancak geri dönüşün sinyallerini gören birçok devrimci bu geri dönüşün daha başlangıcında seçimini yaparak döneme ilişkin siyasal tavrını açıkça ortaya koyuyordu. 1960'ların sonlarında başlayan gençliğin devrimci ve antiemperyalist direnişlerinin simgesinin Lenin, Stalin, Che Guevara, Ho Şi Minh vb. olurken Kruşçev ve Brejnev'in adeta bir kenara itilmesi devrimcilerin hangi geleneği kendilerine miras edindiklerinin göstergesi oluyor, Modern Revizyonizm ise tarihin çöplüğündeki yerini alıyordu.

Evet, yenilgi kaçınılmaz olarak bir yıkımı beraberinde getirdi. Ama kuşkusuz bu yıkım yeni Ekim'lerin habercisi olan direniş tohumlarının yeşereceği bir zemini de hazırladı.

TEK YOL DEVİRİM

ÜRETEN BİZİZ, YÖNETEN DE BİZ OLACAĞIZ

ÇAY-KUR YÖNETİMİ, ULUSAL ÇAY KONSEYİ VE RİZE TİCARET BORSASI NE YAPMAK İSTİYOR?

İskender Kahraman

Ülkemizde özelleştirme fırsatından nasibini alan ancak uzun yıllardır farklı etkenler nedeniyle özelleştirmesi gerçekleşmeyen alanlardan biri de çay sektörü.

Çay-Kur'un özelleştirilmesine yönelik düşüncelerin yaklaşık 15 yıldır gündemde olduğu bilinmektedir. Hatırlanacağı gibi 2001 yılında IMF'ye verilen iyi niyet mektuplarında da Çay-Kur'un özelleştirilmesi gündeme alınarak satılacak KİT'ler arasına dahil edilmişti. Bunun amacı diğer üretim ve pazar alanlarına yapılan devlet destekli müdahalelerde olduğu gibi emperyalist tekellerin önünü açmaktı. Türkiye'nin çayda iç tüketim açısından emperyalist tekeller için cazip bir Pazar olduğu biliniyor. Bu nedenle Unilever ve Lipton gibi emperyalist işletmelerin uzun zamandır çay piyasasını ellerine geçirmek için çeşitli atraksiyonlara başvurması şaşırtıcı değil. Çay-Kur'un özelleştirilmesini sağlamak

da bu atraksiyonların başında geliyor. Zira Çay-Kur yıllardır uyguladığı yanlış politikalara rağmen hala üreticilerin en büyük kalesi olma avantajını elinde tutarken söz konusu şirketler için doğal rakip olarak görülüyor.

Söz konusu çay üretiminin Karadeniz bölgesinin neredeyse tamamını kapsaması, özelleştirilmesi planlanan diğer sektörlerde olduğu gibi Çay-Kur'un özelleştirilmesinde hızlı ve kararlı adımlar atılmasını büyük oranda engelledi. Bunda şüphesiz üreticiler ve çalışanlardan gelen tepkiler de önemli rol oynadı. Ancak bunun belirleyici etkeni çay üretiminin Karadeniz emekçisinin temel geçim kaynağını oluşturması ve alınacak kitlesel tepkinin çok büyük olacağına bilinmesiydi.

Bilindiği gibi çay üretimi Doğu Karadeniz bölgesi halkının geçimini sağlayan en önemli alan. Örneğin 2008 rakamlarına göre bölgedeki 204 bin üreticinin geçimini çay üre-

timinden sağladığı bildiriliyor. Bunun yanında Çay-Kur'da çalışan işçi ve memurların sayısının ise 14.826 olduğu belirtiliyor. (İşçi Personel Sayısı 13.524 / Memur Personel Sayısı ise 1.302) Dolayısıyla bölgedeki diğer sektörlerinde bu alanla birebir ilişkide olması, (nakliyecilik, tarım aletleri satışı vb. gibi) neredeyse 2 milyon insanın geçimini çay üretiminden ve yetiştiriciliğinden sağladığı gerçeğini ortaya koyuyor.

ÇAYKUR KAMUCU DEVLET POLİTİKALARININ ÖRNEĞİDİR

Doğu Karadeniz'de yaşanan yoğun göç ve işsizliğe çare aranırken gündeme alınan çay üretimi, ülkemizde ilk denemelerin sonuç vermesinin ardından yaygınlaşmaya başladı ve çıkarılan kanunlarla güvence altına alındı. 1940 yılında çıkarılan Çay Kanunu ile Türkiye'de çaycılık ve çay üretimi güvence altına alınmış ve çay bahçesi kuracak-

lara ruhsatname alma zorunluluğu dahi getirilmişti. Bu yasal gelişmenin ardından çay tarım alanları giderek genişlemiş ve üretim miktarı hızla yükselmişti. Bundan sonraki yıllar içerisinde çay kanunu olarak bilinen kanunlar gözden geçirilerek yürürlüğe girmiş ve belirli oranlarda Karadenizli üreticiyi destekleyen bir rol oynamıştı. 1983 yılında çıkarılan 2929 sayılı kanuna dayanılarak Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Çay-Kur) adında tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sermayesi ile sınırlı bir Kamu İktisadi Kuruluşu kurulması karar altına alındı. Çay-Kur'un kuruluşuna kadar ise bu görev farklı devlet kurumlarınca, farklı yetkilerle yürütülmekteydi. Buna göre Türkiye'de çay tarımı ve sanayi faaliyetleri 1938-1948 yılları arasında Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunca, 1949-1973 yılları arasında ise Tekel Genel Müdürlüğü ve Tarım Bakanlığı işbirliği ile yürütülmüştü. Çay tarımı ve sanayisinin ekonomik ve sosyal yönden daha etkin hale getirilmesi amacıyla ise 1971 yılında 1497 sayılı Çay Kurumu Kanunu çıkarılmış, bu kanunla çay ile ilgili tüm faaliyetler, bir İktisadi Devlet Kuruluşu olarak kurulan Çay Kurumu'na devredilmişti.

İlk kurulduğu dönemlerde Çay-Kur'un misyonu Türkiye'nin Tarım Politikasına uygun olarak çay ziraatını geliştirmek, çay kalitesini ıslah

etmek, işlenmesini teknik esaslara göre yürütmek, iç ve dış pazar isteklerini karşılamak üzere, verimlilik esasına dayalı işletme politikasıyla sermaye birikimine yardım ederek yatırım kaynağı yaratmak olarak belirlenmişti.

Esas alınan bu politikalar sonucunda Çay-Kur'un kurulmasıyla birlikte ülkedeki Çay Sektörü oldukça iyi bir ivme kazandı. Üreticinin temel ihtiyaçlarının karşılanması ve ulusal ekonomik işleyişin temeli olan KİT'lerin destekleyici politikaları ile birlikte 1985 yılına kadar, çay fabrikası sayısı 32'den 45'e, kuru çay üretimi ise 42 bin tondan 132 bin tona çıkmıştı. Üretimde bu işleyiş aynı zamanda Karadeniz bölgesi ekonomisinin canlandırılmasıyla birlikte Türkiye'nin çay ihtiyacını karşılaması anlamında oldukça başarılı da olmuştu.

Kamucu devlet politikası olarak kamu işletmelerinin genel bakışını yansıtan bu misyon ise 1980 24 Ocak Kararları'nın yarattığı yıkım sayesinde Çay-Kur'u da hedef tahtasına oturtacak ve niteliğini tekeli sermayeyi finanse etmek anlamında değişecekti. 1984'e kadar kanunlarla güvence altında olan çay tarımında, 84'te çıkarılan yasayla, Çay-Kur'un tekel olma niteliğine son verilerek serbest piyasa döneminin başlaması sağlandı. 04.12.1984 tarih ve 3092 sayılı Çay Kanunu ile çay tarımı,

üretimi, işletmesi ve satışı özel sektöre açıldı. Bu dönemde 300'den fazla yeni tesis kuruldu ancak bunların yaklaşık %40'ı ilk 10 yıl içerisinde kapanmış ve sektörde beklenen "gelişme" sağlanamamıştı. Bu bağlamda aradan geçen 25 yıllık süreye rağmen Çay-Kur'un önemi azalmamış, tam tersine artmış, sektörde çay üreticisinin güvencesi olma algılaması giderek daha da kuvvetlenmiştir. Bölgede halen üreticinin ve halkın özel şirketlere büyük ölçüde güvensizlik duyması da bu tespiti doğruluyor. Bugün itibarıyla ÇAY-KUR, biri organik çay olmak üzere 47 yaş çay işleme fabrikası, 1 paketleme fabrikası, 2 pazarlama ve üretim bölge müdürlüğü, 7 bölge müdürlüğü, bir Anıtamir fabrikası ve bir araştırma enstitüsü ile faaliyetini hala sürdürmektedir.

ÖZELLEŞTİRMEYLE GELECEK YIKIM

Çay-Kur'un özelleştirilmesiyle birlikte kuru çay pazarının özel sektöre ve emperyalist tekellerin eline geçmesinin hedeflendiği artık açıkça biliniyor. Kaldı ki bu güne kadar Karadenizli üretici için adeta can damarı haline gelen bir sektörün emperyalist tekellerin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi bölge halkının bir yıkımla karşı karşıya kalacağına işaret ediyor. Özelleştirme ile birlikte onca çalışanın işsiz kalacak olması bölge halkı açısından işsizliğin varacağı boyutları da yükseltecek bir rol oynayacaktır. Aynı zamanda çay piyasasının kamusal ihtiyaçlar bağlamında hazırlanması değil özel şirketlerin ihtiyaçlarına göre belirlenmesi ise alınacak çay miktarından ödenecek bedele kadar tekeli sermayenin ihtiyaçlarına göre belirlenecektir. Dolayısıyla yıkımın asıl yükünü üretici çiftçi yükleyecektir.

Çay-Kur'un, 1940'larda oluşturulan misyonu, bölgede çay ziraatını geliştirmektir. Bu nedenle bir kamu kuruluşu olan Çay-Kur çay tarımından başka geliri olmayan bölge halkı için ayrı bir önem taşıyor. Ayrıca,

özellikle çay bahçelerindeki yaşlanma ve iklim nedenleriyle maalesef Türk çayı dünya kriterlerine göre çok kaliteli de değil. Yani ürettiğimiz çayı büyük oranda biz üretiyor ve biz içiyoruz. Bu nedenle pazardan Çay-Kur'un çekilmesi, çay üreticisini gerçekten de zor durumda bırakacaktır.

Saydığımız birçok sorun nedeniyle Çay-Kur'u ilk elde özelleştirmeye gitmek egemenler için riskli görülüyor. Bu anlamda uzun vadede farklı politikalarla özelleştirmenin önünü açma fikri daha ağır basıyor. Hatta bilinen en klasik uygulamalardan biri olan "bilerek zarar ettirme", "üreticiyi zarara sokma", "ödemelerin yapılmaması ve bunun elde olmayan nedenlerle gerçekleştiği" gibi girişimlerle çiftçilerin Çay-Kur'un özelleştirilmesi konusundaki düşünceleri maniple edilmeye çalışılıyor. Örneğin bugün Rizeli çay üreticilerinin çay parası, işçilik ve diğer alacakları Çay-Kur ve özel sektörde ödenmemekte ve ödenememekte. Bankalarda işçi, memur ve çay parası ödemelerindeki kredi kartlarının promosyon ödemeleri - işlem ve kart paraları ile üreticilerin soyulmasını sağlamak vb. gibi uygulanan yöntemler de cabası. Böylelikle özelleştirme konusunda verilecek olan tepkilerin de önüne set çekilmeye çalışılıyor.

ÇAY-KUR YÖNETİMİ, ULUSAL ÇAY KONSEYİ VE RİZE TİCARET BORSASI ÖZELLEŞTİRMENİN YOLUNU AÇIYOR

Bugünlerde çay üreticisini yakından ilgilendiren ama ne çay üreticisi derneklerin ne sendikaların ne de ziraat odalarının fikir dahi belirtmediği bir dönemden geçiyoruz. Bu dönem yeni çay politikalarının belirleneceği ve meclisten çay üretimi ve Çay-Kur ile ilgili yeni yasaların çıkacağı bir dönem. Özelleştirme konusunda farklı argümanlarla harekete geçen AKP hükümeti yeni yasa tasarıları adı altında çayda yıkım projelerini geliştirmeye çalışıyor.

Bunun için yeni tasarıların hazırlanmasından tutalım da işadamları derneklerinin (MUSİAD) girişimleri ve sivil toplum örgütlerinin de propagandası ile Çay-Kur'un örgütlü bir şekilde tasfiyesi hedefleniyor.

Göstermelik olarak soruna ilişkin halkla birlikte çözüm arama gayreti içine düşen AKP hükümeti, meclise çay üretimi konusunda yeni yasa tasarılarının hazırlanması konusunda görev verdi. Bu konuya ilişkin ilk çalışmalar ise Çay-Kur, Ulusal Çay Konseyi ve Rize Ticaret Borsası'ndan geldi.

Yakın zamanda Çay-Kur ve **Ulusal Çay Konseyi** tarafından hazırlanan Çay Kanunu taslağı adı altında iki taslak hazırlandı. Bu taslakların ise Meclis'te olduğu önümüzdeki aylarda yasalaştırılması düşünülüyor. Her iki taslakta da çay üreticilerini çok yakından ilgilendiren ve adeta geleceklerini ipotek altına alan fikirler hakim. Özellikle Çaykur'un hazırladığı taslakta adeta kendini tasfiye edecek türden önermelerin bulunması ise çok şaşırtıcı.

Çay-Kur'un hazırlamış olduğu taslakta Çay Piyasası Denetleme ve Düzenleme Kurulu kurularak var olan sorunların bu kurul ile ortadan kaldırılacağı öngörülüyor. Kurulun asıl amacının ise sistemdeki aksaklıkları gidermesi ve yeterince denetlenemeyen sektöre çeki düzen verilmesi öngörülüyor. İlk anda kulağa hoş gelen bu kurul ve faaliyet alanının kimleri ve neyi kapsayacağı gerçeği sorulduğundaysa tamamen emekçiyi dışlayıcı bir rol oynayacağı gerçeği su yüzüne çıkıyor.

Örneğin bileşimde yer alacak kurum ve kuruluşların niteliği gerçek niyeti açıkça ortaya koyuyor. Çay-Kur'un önerisine göre kurul üyeliklerinde yer alacak kurumlar şöyle belirlenmiş. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Çay-Kur, Rize Çay Borsası, YÖK temsilcilerinden oluşacak bir bileşen. Bu bileşene göre hükümet yetkilileri ile özel sektörün hakim olacağı bir bileşen ortaya çıkıyor. Çay üreticisinin, meslek

odaların ve sendikaların yer almadığı bir bileşende alınacak kararların ise neyle sonuçlanacağı bizce merak konusu dahi değil.

Taslakta yer alan ve Kulağa hoş gelen bir diğer öneri ise üreticilerin zararlarını karşılayacak bir sigorta fonunun örgütlenmesi. Taslakta şu ifadeler yer veriliyor. **"...imalatçıların üreticilerden aldığı yaş çay bedellerinin sanayici tarafından ödenmemesi durumunda üreticinin alacağını garanti altına alacak bir sigorta fonu oluşturulsun. Bu fonun kaynağı da yalnızca çiftçilerin sattığı yaş çay yaprağının parasından yüzde 1-1,5 oranında kesinti yapılarak karşılansın ve bu fona aktarılınsın."** Taslağın gerçek amacı aslında bu ifadeyle egemenlerden yana bir politikanın nasıl sinsice yürütüldüğünün örneklerini gösteriyor. Yıllarca üreticiye kota koyan, alacakları ödenmeyen, çayın niteliğini beğenmeyerek düşük fiyatlarla ödemelerde bulunan, birçok uygulama ile birlikte üreticiyi özel sektöre mahkûm eden ve adeta zararını dahi karşılayamayan politikalar uygulandı. Her mahsulde zarar eden üreticiler oldu. Bugün ise yeni bir şeymiş gibi üreticiyi koruma adı altında sunulan önerinin hangi zararı nasıl karşılayacağı sorusu önem taşıyor. Bilindiği gibi egemenler üreticinin zararlarını her zaman yine üreticiden karşılama eğilimindedir. Bugüne kadar bu anlamda uygulanmış her yasa bunu işaret eder. Zaten egemen politikalar nedeniyle her yıl zarara uğrayan üreticilerin yine bu zararlarının karşılanması için sigorta fonlarına kendi ceplerinden kaynak aktarması tüm yükü emekçilerin üzerine yıkan bir yaklaşımdır. Aksine bu karar çiftçinin alacağını garanti altına almak değil, batık tüccar ve özel sermayeyi üreticilerin kaynakları ile finanse etmek ve kurtarmak anlamına gelmektedir.

Bir diğer taslak da Ulusal Çay Konseyi ve Rize Ticaret Borsası tarafından hazırlandı. Bilindiği gibi Ulusal Çay Konseyi Çay-Kur'u özelleştirmenin gerçekleşebilmesinin ilk

adımı olarak AKP Rize milletvekili ve aynı zamanda özel çay işletmecisi Ali Bayramoğlu'nun girişimleri ile kuruldu. Ulusal Çay Konseyi'nin sunmuş olduğu yasa taslağında ise egemen önermeler açıktan açığa yer alarak üreticiyi özel sermayeye mahkum edecek önermelerle dolu. Konsey'in taslağında ise Çay-Kur dahil tüm kuru çayın Borsada satılması öngörülüyor. Bu durum diğer bir ifade ile bir kamu kuruluşu olan Çay-Kur'un Çay İhtisas Borsası'na girmeye zorlanması ve serbest piyasa ekonomisi içinde yer almasını gerektiren bir görüş. Böylelikle piyasada yer alacak olan Çay-Kur'un borsada yer alması borsadan da zorunlu olarak çay alması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Çay-Kur'a özel şirketleri rahatlatarak bir alım şirketi rolü de sunulmaya çalışılıyor. Buna göre Çay-Kur maliyeti dışında çay almak zorunda kalacak. Dolayısıyla çay ücretlerinin şişmesi, özel sermayenin çıkarına olmak ile birlikte, tüketimde özel şirketlerin tercih edilmesini de beraberinde getirecek bir rol oynayacak.

Ayrıca Türkiye'de çay sektörünün tümüyle zorunlu olarak Borsaya dâhil edilmesi kısa sürede Dünya Çay Borsaları ile fiyat entegrasyonunun sağlanmasına yol açabilecek ve bu durum üreticilerin gelir düzeyini olumsuz etkileyebileceğinden Türkiye'de çaycılığın geleceğini tehlikeye atabilecektir. Türkiye bugün dünyanın en yüksek gümrük vergisini çay da uyguluyor. Dünya borsalarıyla bir entegrasyona gitmek bu verginin de ortadan kalkacağı bir durumu beraberinde getirecektir.

Soruyoruz?

ÇAYKUR'un ürettiği kuru çayın maliyetleri borsada oluşan fiyatlardan yüksek olması halinde aradaki fark hangi kaynaktan karşılanacaktır?

Bu maliyet çay üreticilerinden mi karşılanacaktır? Ya da bu maliyeti karşılayamayan Çay-Kur'un hızla özelleştirilmesi mi gündeme gelecektir?

Tüm bu uygulamalar ise sonun-

da üreticiye ve Çay-Kur'da çalışan işçilere fatura edilecek ve zarar nedeniyle özelleştirmenin zorunlu hale geleceği bir zemini de hazırlamış olacak.

Konseyin hazırladığı yasa taslağının kuru çay satışı başlıklı maddeleri ise üreticiye yapılan ödemeler konusuna ayrılmış. Örneğin taslağın 11. maddesinin 7. fıkrasında "**yaş çay bedeli, kuru çay bedelinin üreticiye ödenmesini takip eden en geç 15 gün içerisinde üretici tarafından müstahsillerine satın alındığı yaş çay oranlarıncaya ödenir**". diyor. Yaş çay kotası başlıklı 12. maddenin 5. fıkrasında ise ... "**Kuru çay işleyenlere verilen yıllık kota miktarının on ikide biri oranının her üretici o ay içinde borsada satışa arz edebilir ...**" hükümleri yer alıyor. Buna göre ürün işlenmeden ve kuru çaya dönüşmeden ve satışı sağlanmadan üreticiye ödeme yapılmayacak ve üretici teslim ettiği çayı ancak 12 ay taksitle alabilecek gerçeği ortaya çıkıyor.

Hazırlanan taslakta dikkat çekici diğer bir konu ise Çay-Kur'un üreticiden ürün alıp almayacağı, ne kadar alacağı konusunda ki belirsizlik. Alıcıların üreticilerden ürün alması esnasında bir sözleşme yapılması zorunluluk olarak vurgulansa da sözleşmedeki alıcılar lehine taraflılık üreticiler anlamında bir şey ifade etmiyor. Buna göre üretici sendikalarının yada kooperatiflerin söz sahibi olmadıkları bir sözleşme üreticilere dayatılmış olunuyor.

Hazırlanan her iki taslakta da Çay-Kur'da çalışan işçi ve memurlara ilişkin bir önermede bulunmamış. Tamamen özelleştirme yada kısmi özelleştirme durumlarında Çay-Kur personelinin ne gibi durumlarla karşılaşacağına ve buna göre nasıl tedbirler alınması gerektiğine dair ise tek bir önerme yok.

Hazırlanan taslağın amaç kısmı Çay-Kur'u devre dışı bırakan bir düşünceyi yansıtıyor. Taslağın 1. maddesinde şu düşünceye yer veriliyor. "**Bu Kanun, çay tarım alanlarının tespitini, yaş çay müstahsillerinin**

ve çay üreticilerinin hak ve yükümlülüklerini, kuru çayın ürün ihtisas borsası kanalıyla satışını, destekleme şartlarının belirlenmesini, çay piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi ile Çay Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun kuruluş ve görevlerini ihtiva eder." (Madde-1) Bu maddeye göre bütün çay alım, satım, kota uygulaması, ödemeler vb. gibi tüm hükümlerin üreticinin ihtiyacına göre değil tamamıyla serbest piyasa anlayışıyla borsa tarafından hazırlanması ve takip edilmesi öngörülüyor. Ayrıca bu işlemleri yapacak kişilerin tanımlanmasında ise Borsa spekülörleri olarak tanımlanan Broker'ların görevlendirilmesi düşünülüyor. Brokerlar kuru çayın akredite (resmi, yetki verilmiş kuruluşlar) alıcılara borsa kanalıyla satış yapacak yetkililer olarak görevlendirilmiş. Peki, bir Anonim şirket olmayan Çay-Kur mevcut statüyle nasıl olacak da bu borsada aktif olarak yer alacaktır? Böyle bir işleyiş için ise Rize Ticaret Borsası Çay-Kur'un bu kamucu niteliğinin değişmesini dayatmayı düşünmektedir. Bu ise düpedüz Çay-Kur'un özelleştirilmesini beraberinde getiren bir durum yaratacaktır.

Madde 5'in (i) fıkrasında ise **Dünya çay piyasaları adı altında emperyalist çay tekellerinin çıkarını korunacağına dair taahhütlerin bulunması ise gerçek niyeti ortaya koyuyor. İfadede şöyle deniyor; Dünya Çay piyasalarını dikkate alarak özellikle Borsa ve diğer kurumlarla işbirliği içerisinde çalışarak kuru çay veya çay bitkisinden elde edilebilecek uç ürünlerin pazara sunulmasını denetlemek ve gerekli düzenlemeleri yapmak.** Peki kim için ve hangi ihtiyaç için böyle bir şey öngörülüyor. Taslağın tamamıyla emperyalist çıkarlar için hazırlanan bir taslak olduğu ortada. Kamusal ihtiyaçlar anlamında üreticinin de ihtiyacını karşılaması için kurulan bir kamu kuruluşunun emperyalist tekellerin çıkarı doğrultusunda hareket edecek bir karar alma mekanizmasında yer alması düşünülemez.

YASA TASLAĞINDA ÜRETİCİYE SÖZLEŞMELİ ÇİFTÇİLİK DAYATILIYOR

Taslakta yer alan bir diğer ifade ise üstü örtülü bir şekilde sözleşmeli çiftçiliğin üreticilere dayatılmasıdır. Buna göre tasarıda müstahsil ve üretici olarak ayırım yapılmış. Ve sözleşme maddesi yaş çayı toplayan müstahsil (Üretici çiftçi) üretici olarak tanımlanan kuru çay işleyen fabrikalara bağımlı hale gelecek şekilde hazırlanmış. Kanun tasarısının 15. maddesinin 9. bendinde müstahsil sözleşmesi olarak yer alan ifade bunun kanıtıdır. Bu sözleşmeye göre yaş çay üreten çiftçiler ile kuru çay işleyen fabrikalar arasında 1 yıllık sözleşmeler imzalanacaktır. Bu sözleşmelere göre müstahsilden alınacak çay miktarı da kuru çay işleyen fabrikalar lehinde düzenlenmiştir. Çünkü oluşturulacak kurulda yer alan kota uygulamasına yönelik ifade de yaş çay ve kuru çay işleme miktarı yine kurul tarafından sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecektir. Buna göre tamamıyla üreticiler sözleşmeli olarak çalışacaklar farklı gerekçelerle sözleşmesi yapılmayan üreticiler ise o yıl içerisinde üretim gerçekleştiremeyeceklerdir.

Taslakta ayrıca yeni pazarlar adı altında kaleme alınan bir madde bulunuyor. Taslağın 8. Bölümünde yer alan 17 maddenin 4. fıkrasında şu ifadeler yer veriliyor. *"Uluslararası pazarlarda yeni markalar oluşturmak, imaj yenilemek gayeleriyle, farklı ülke ürünleriyle asgari yüzde 50 oranında Türk çayı ile harman yapmak suretiyle ve sadece serbest bölgelerde paketleme ve satış yapılacak ürünler ve tesisler için ne tip bir ruhsatlandırma yapılacağı, hangi tür teşviklerin kullanılacağı ve bu teşviklerin hangi kaynaklardan temin edileceği, Kurul tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."* Bu madde ile birlikte üretilen yerli çay ile Emperyalist tekellerin pazarları haline gelmiş Sri Lanka, Endonezya, Vietnam vb. çay üreticisi ülkelerin çaylarının

harmanlanarak yurtdışı ve yurtiçi pazara sunulması hedeflenmektedir. Böylelikle Türkiye pazarı yabancı tekellerin için cazip duruma getirecek ve Pazar büyük oranda yurtdışı ürünlerle beslenir hale gelecektir.

Görülüyor ki hazırlanan tüm tasarlarda Türkiye'de çay üretimi ve tüketimi emperyalist tekellerin ihtiyaçlarına göre hazırlanmış. Yasaların diğer maddelerinde de yer alan ifadeler bu düşünceyi kuvvetlendiriyor. Doğu Karadeniz bölgesinde 2 milyon toplam nüfusa tekabül eden 204 bin üreticiye, 15 bin çalışana, 5 bin nakliyeciyeye vb. doğrudan ödemeler yapan, bölge esnafına ve tüccarına dolaylı katkısı olan, sektördeki %60'lık payı ile bölge ekonomisini ayakta tutan Çay-Kur'u ve sektörün tamamını %100 oranında borsaya tabi tutan mevcut tasarının uygulamaya konulması açıkça Çay-Kur'un tasfiyesi anlamına gelmektedir.

Peki üreticiler ve örgütlülükleri bu duruma ne diyor?

Bilindiği gibi Örgütsüzlük tepkileri minimize etmede en önemli araçtır. Bu nedenle bölgede 1980 faşist cuntası ile yapılanlar büyük oranda devrimcilerin ve üretici örgütlülüklerinin ortadan kaldırılmasını amaçladı. Bugün yaşanan tepkisizliğin ana omurgasını ise yaşanan bu örgütsüzlük hali oluşturmaktadır. Özellikle çay üreticilerinin karşı karşıya kaldıkları tüm gelişmelere karşın örgütlü bir tepki verilemiyor. Tek Gıda İş sendikasının yaşanan tüm sorunlara ilişkin yapmış olduğu eylemlilik yasak savmanın ötesine geçmeyen basın açıklamalarının dışına çıkamıyor. Ziraat Odalarının durumu ise malum. Kurulan Çay Platformu ise bölgedeki

üreticiler tarafından dahi bilinmiyor. Üretici kooperatifleri ise büyük oranda kitlesel bir tepki örgütleyecek durumda gözüküyor. Dolayısıyla süreç muhalif güçlerin edilgen kaldıkları bir zeminde şekilleniyor. Bu şekillenme ise yaşanan küresel krizin de etkileri ile birlikte emekçilerin yeni yıkımlarla karşı karşıya kalmalarına yol açıyor.

Ancak Karadeniz üreticisi tepkisiz değil. Örneğin geçtiğimiz yaz aylarında Dev-Genç'in yapmış olduğu çalışmalarda halkın gelişmelere ilişkin tepkisinin oldukça yüksek olduğu belirtiliyor. Bu ise hedefli ve doğru bir mücadele hattıyla ele alınan bir çalışmanın kısa sürede başarıya ulaşacağını göstergesi. Yeter ki bölge halkını kapsayan doğru bir mücadeleye hattı oluşturulabilsin. Dünyada yaşanan başarılar gerçekte bugün de nelerin başarılabilirliğine dair önümüze zengin örnekler sunuyor. Çünkü Karadenizli emekçiler dün hala unutmamış durumda! Bu ise Yeni Tekel direnişlerine zemin hazırlayacak en önemli etken.

ÇAY'DA SÖMÜRÜYE SON!

Yararlanılan Kaynaklar

- *Çay-Kur Aralık 2009 Genel değerlendirmesi.
- *Rize Ticaret Borsası Çay Kanun Taslağı
- *Ulusal Çay Konseyi Çay Kanun Taslağı
- *Çayda Şirketler Egemen Kılınıyor / Abdullah Aysu / Bianet

DEVRİMCİ DEMOKRATİK KAMUOYUNA...

"BU TÜR SALDIRILAR, DEVRİM CEPHESİNİ DEĞİL, DÜZEN CEPHESİNİ GÜÇLENDİRİR!"

Platformumuz tarafından daha önce yapılan açıklamalarda da belirtildiği gibi, İstanbul'un çeşitli mahallelerinde Haklar ve Özgürlükler Dernekleri'ne, ellerinde silah ve sopalar olan, "Biji Serok Apo" sloganları atan kişilerce saldırılar olmuş, saldırılar sonucu dernek çalışanları dövülerek yaralanmış ve Gülsuyu Haklar Derneği, içinde dernek çalışanları varken molotof atılarak yakılmıştı.

Ayrıntılara girmeden kısaca özetlersek, saldırıların bilançosu aşağıdaki gibidir:

* 9 Kasım 2009 saat 19.00 sıralarında 1 Mayıs Mahallesi'nde bulunan Anadolu Haklar Derneği, yüzleri maskeli, elleri silahlı, sopalı, molotoflu 20 kişi tarafından basılmış, aralarında misafirlerin de olduğu içerideki beş kişi " yayınlarmızda bize ve önderlerimize küfür ediyorsunuz" denilerek sopalarla dövülmüş, bir kişi bayıltılarak dışarıya sürüklenmiş, derneğin içinde 20' den fazla kez silahla ateş açılmış, dernekteki tüpler özellikle açılmış, etrafa iki bidon benzin dökülmüş ve molotoflarla dernek yakılmaya çalışılmış, sonrasında " Biji Serok Apo" sloganlarıyla kaçarak uzaklaşmıştır. Bu saldırı esnasında çok yakında olan ve saldırıyı gören polis herhangi bir müdahalede bulunmamıştır.

* Yine, 9 Kasım 2009 saat 21.00 sıralarında da Gülsuyu'nda bulunan Gülsuyu Haklar Derneği, yine 20 kişilik bir grup tarafından basılmış, şehit ve devrim önderlerinin fotoğrafları parçalanarak yerlere atılmış, içinde dernek çalışanları varken dernek tamamen yakılmış, dernekte bulunan bir kişi arka pencereden atlayarak kurtulabilmiştir. Çıkarılan yangın itfaiyenin yardımıyla söndürülebilirken, üst katta oturan aileler tehlikeye atılmış, bu arada dernek tamamen kullanılamaz hale gelmiştir. Dernek basıldığı sırada, başka bir grup da Gülsuyu Heykel Meydanı'nda yüzleri maskeli bir şekilde eylem yapmış ve Yürüyüş Dergisi'nde çıkan yazılarda, önderliklerine hakaret edildiğini söyleyerek, saldırılarının bu yüzden yapıldığını ilan etmişlerdir.

* 25 Kasım 2009 gece saat 01.30-04.15 arasında Eyüp Haklar Derneği 15-20 kişilik bir grup tarafından belirli

zaman aralıklarıyla dört defa taşlı saldırıya uğramış, saldırıdan önce derneğin kapısının altından iki defa tehdit içerikli not bırakılmış, derneğin camına ve karşı duvarına boya ile PKK-DTP yazıları yazılmış, saldırıyı durdurmaya çalışan dernek çalışanına silah çekilmiş, tüm bunları gören resmi polis ekip otosunda bulunan polisler gülererek oradan ayrılmışlardır.

* 26 Kasım 2009 saat 18.30 sıralarına Okmeydanı Haklar ve Özgürlükler Derneği'ne, Okmeydanı Demokrasi ve Kültür Evi'nden olduklarını söyleyen ve herkes tarafından tanınan dokuz kişi gelerek, dernek önüne asılan pankartın kendilerini tahrik ettiğini, pankart indirilmediği takdirde zorla indireceklerini söyleyerek tehdit etmişlerdir. Aynı kişiler bu tür konularda DTP'nin, Gençlik Kolları'nı, BAGEH ve YDGH örgütlenmelerini muhatap olarak görevlendirdiğini söylemişler, çıkarken de "pankart orada, biz gerekeni yaparız" demişlerdir.

* 12 Aralık 2009 tarihinde ise Alibeyköy'deki Eyüp Haklar Derneği'nin kapısının altından yine tehdit içerikli PKK imzalı kağıt bırakılmış, bu nota ertesi gün Kadıköy'de yapılacak olan mitingde Halk Cephesi kortejine saldıracakları belirtilmiştir.

* 14 Aralık 2009 günü Eyüp Haklar Derneği'nin çalışanı bir bayanın evine tehdit içerikli PKK imzalı iki sayfa yazı bırakılmıştır.

* 15 Aralık günü kalabalık bir grup Eyüp Haklar Derneği'ne girmeye çalışmış, engel olunması sonucu elleri sopalı, yüzleri kapalı 20 kişilik bir grup camları indirme tehdidinde bulunmuş, uzaklaştıkları esnada da "Kürt halkı uyuma, mahallene sahip çık" sloganları atmışlardır. Bundan 15 dakika sonra etrafi kontrol etmeye çıkan dernek çalışanına molotof atılmıştır.

* 20 Aralık 2009 günü gece saat 01.30 da Eyüp Haklar Derneği'ne molotof atılmış, atanları yakalamaya çalışan dernek çalışanı bir kişi bıçakla yaralanmış, sopayla dövülerek bayıltılmıştır.

Saldırıları sürerken, toplantılarına devam eden platformumuz, çeşitli defalar konunun siyasi muhatabı olan DTP İstanbul İl Başkanlığı yöneticileri ile gö-

rüşmeler yapmış. Bu görüşmelerde DTP'li yöneticiler, zaman zaman "bilgileri olmadığını", "araştırdıklarını", "komisyon kurduklarını" ya da "polis provokasyonu alabileceğini" söylerken, bazen Halk Cephesi ile yapılan görüşmelerde ifade ettikleri gibi saldırılara atfen "ilk adım bu olmamalıydı" şeklindeki sözlerle dolaylı olarak saldırıları üstlenmişlerdir. Ancak tüm bu görüşmelerde özür dileme, açıklama yapma, saldırıları kınama şeklindeki talepleri sürekli reddetmişlerdir.

Platformumuz, bir Araştırma Komisyonu kurma yönünde karar almış, Halk Cephesi, süreçle ilgili elinde bulunan bilgi ve belgeleri paylaşmış ancak DTP'yle sağlıklı bir diyalog kurulamadığından, komisyon çalıştırılmamıştır.

Yapılan görüşmelerde, saldırıları kendilerinin sahiplenmediği noktada, saldırıları kınayan bir açıklama yapmaları istenmiş ancak bu da kabul edilmemiştir.

Gelinen son aşamada, platformun ısrarlı çabaları sonucunda BDP Genel Merkez yöneticileri ile 27 Ocak 2010 tarihinde bir görüşme yapılmıştır.

Görüşme sonucunda BDP Genel Merkez yöneticileri, saldırıları onaylamadıklarını, araştıracaklarını ve Hukuk Platformu'na 4 gün içinde cevap vereceklerini taahhüt etmişlerdir.

31 Ocak 2010 tarihinde BDP merkezinden bir yetkili İstanbul'da Hukuk Platformu'yla görüşmüş, olayları araştırdıklarını, Gülsuyu-Gülensu Haklar Derneği ile 1 Mayıs Mahallesi'ndeki Anadolu Haklar Derneği'ne yönelik saldırıları kendi kitlelerinin yaptıklarını kabul etmiş, Eyüp' teki saldırılarla bir ilgileri olmadığını dile getirmiştir. Ancak, kendi kitlelerinin yaptığını kabul ettikleri saldırılara ilişkin olarak dahi, herhangi bir açıklama yayınlamayacaklarını, yazılı özür dilemeyeceklerini dile getirmiştir.

"Devrimci ve Demokratik Yapılar Arası Diyalog ve Çözüm Platformu", 2005 yılında yine DEHAP'ın, Haklar ve Özgürlükler Cephesi kurumlarına saldırıları üzerine biraraya gelen devrimci ve demokratik yapılar tarafından kurulmuş ve bir ilk olmuştur. Çeşitli konularda çok çeşitli politik/ideolojik anlayışlara sahip olan yapılar, bütün bu farklılıkları-

na karşın “devrimci ve demokratik yapılar arasında şiddete karşı olma” temelinde bir araya gelmişler ve bunu ilkesel bir tutum ve görev olarak benimsemişlerdir. Daha sonraki süreçlerde platformumuz bu konuda elinden geleni yapmaya çalışmış, her somut durumda mümkün olduğunca “çözüm ve diyalog” yöntemini öne çıkararak yol almaya çalışmıştır. Bugün gelinen noktada da yapmaya çalıştığımız şey budur.

Söz konusu saldırılar, devrimci hareketlerin yayınlarında yazılan ideolojik eleştiriler gerekçe gösterilerek yapılmıştır. Eleştiriler, kimseye, bir başka örgüte saldırı hakkını vermez. Platfor-

mumuzun adından da anlaşılacağı gibi, sorunların diyalog yolu ile çözümü esastır.

Devrimci kurumlara yapılan saldırıların nedeni nasıl tanımlanırsa tanımlansın, bu siyasetleri sindirmek, kendi gibi düşünmeyenlere yaşam hakkı tanımamaktır. Burada göz ardı edilen nokta ise, devrimci kurumların, siyasi iktidarların nice saldırıları, katliamlarına karşı direndikleridir.

Bu tür saldırılar, devrim cephesini değil, düzen cephesini güçlendirir.

Bizler, devrimci ve demokratik yapılar arasında şiddeti reddeden siyasetler olarak, yapılan görüşmeler ve gelinen

süreç sonunda, BDP'nin de saldırıları kabul etmesiyle beraber, saldırıları tekrar kınıyor ve muhataplarını özeleştirme vermeye çağırıyoruz.

Saldırıları kendi kitlesinin yaptığını kabul eden BDP, saldırıların bir daha tekrarlanmaması için sorumluluk üstlenmeli, bu konuda halka ve sola taahhütte bulunmalı, devrimci, demokratik, ilerici hareketler, gruplar arasında çıkabilecek sorunlarda, diyalog yolunu benimsemelidir.

15 Mart 2010

**Devrimci ve Demokratik Yapılar Arası
Diyalog ve Çözüm Platformu**

MADEN OCAĞINDAKİ ÖLÜMLER KADER DEĞİL KATLIAMDIR

Ülkemizde her gün, iş kazası adı altında yeni ölümler, yeni cinayetler yaşanıyor. İş yerlerinde yaşanan ölümler, sayısal olarak dikkat çekmiyorsa haber dahi olmuyor ve hızla gündemin dışına itiliyor. Toplu ölümler ise genellikle eğitimsizlikle veya dikkatsizlikle açıklanmaya çalışılıyor. Böylelikle cinayetlerin asıl sebepleri perdelenmek isteniyor.

Artık kanıksanan iş cinayetlerine bir yenisi daha eklendi. Türkiye Taş Kömürü Genel Müdürlüğü'ne bağlı Karadon Maden Ocağı'nda meydana gelen grizu patlaması sonucu, 30 işçi yaşamını yitirdi. Her zaman olduğu gibi, devlet yetkilileri hemen bölgeye akın etti. Böylesi durumlarda sık sık yaptıklarını tekrarlayarak, iş cinayetini sanki doğal afetmiş gibi yansıtma çabasına girmişlerdir. Sanki cinayetinin sorumluları devletin kendisi değilmiş gibi acı çektikleri izlenimi vermeyi de ihmal etmemişlerdir. Oysa iş cinayetlerinin sorumlusu sistemdir, devlettir, mevcut iktidardır.

Karadon maden ocağında yaşanan katliamın asıl failleri, bu maden ocağının işletmesini mevcut yasaları da hiçe sayarak taşeron firmaya verenlerdir. İş yasası, asıl işte taşeron çalıştırmayı yasaklıyor. Yerin 540 metre altından kömür çıkarma işinin taşeron firmaya verilmesi, işçilerin bilerek ve teamülden ölümüne sebep olmaktadır. Çünkü taşeronluk güvencesizlik ve sendikasızlığın yanında, sağlık ve iş güvenliğini de or-

tadan kaldıran bir uygulamadır. İşçi sınıfını sendikasızmak için taşeron uygulamasını tercih edenler, yalnızca maden ocaklarında değil, aynı cinayetleri tersanelerde, Davutpaşada, tekstil iş kolunda da işlemişlerdir. İş güvencesinin yanında iş güvenliğini de maliyet olarak algılayan zihniyet, iş yerlerini işçi kanıyla yıkamaya devam ediyor.

Biz, ülkemizdeki işçi emeğinin ucuzlamasını da işçi ölümlerinin de sebeplerini çok iyi biliyoruz. Kapitalizmin kar hırsı her şeyden önce gelmektedir. Bu kar hırsı aynı zamanda kendi sonunu da hazırlamaktadır. Emperyalizmin küresel düzeydeki saldırılarının, kendi krizini yarattığını artık herkes görüyor. Krize giren sistem, emekçilere daha çok saldırmakta ve kölelik koşullarını dayatmaktadır. ABD emperyalizmi; Çin, Hindistan, Rusya gibi ekonomilerini ucuz emek üzerinden var eden ülkelere karşı, Türkiye'yi ucuz üretim üssü olarak kullanmayı planlamaktadır. Bu çerçevede düşünüldüğünde, emeğin ve işçi hayatının gelecekte daha tehlikeli bir sürece gireceğini şimdiden görmek gerekiyor. Ortalama işçi ücretlerinin 200 dolara gerilemesi önümüzdeki dönemde kimseyi şaşırtmamalıdır. İşsizliğin Milli Siyaset Belgesinde iç düşman olarak tanımlandığı günümüzde, emekçiler açıklıkla terbiye edilip köleliğe razı edilmeye çalışılmaktadır.

Köleliği, işçi ve emekçiler için doğal bir yaşam biçimi olarak algılayan

başbakan, acılı ailelerin karşısına geçip bunun kader olduğunu söyleyebilmiştir: “Üzüntümüz büyük. Ama bu bölgenin insanı bu tür olaylara alışık. Bu mesleğin kaderinde bu var. Mesleğe bunları bilerek giriyorlar.” diyen başbakan, unutmamalıdır ki işçi sınıfı kaderini eline aldığı anda, sermaye ve onun yanında saf tutanlar daha kötü bir kaderle karşılaşacaktır.

Madencilik alanındaki bilim insanları, grizu patlamasını sıfırlamak mümkün değilse de alınacak önlemlerle patlama riskinin %95 oranında önleneyeceğini kesin bir dille ifade etmektedir. Toplamı 400 bin lira olan teknik önlemleri almak yerine maliyet hesabı yapan sistem, yerin altından gelen öfke selinden kendini kurtaramayacaktır.

İşçilerin, emekçilerin öfkesi yıkıcı bir etkinin yanında, kurucu bir gücü de ifade eder. Bizler bunu Fatsa'dan Çelttek'ten, Tariş'ten biliyoruz. Bu güç, insanlık dışı tüm köhnelikleri yok ederken, yerine insanlığın baharını yeşertecektir. Buradan bir kez daha, işçilerin direnerek dönüşeceğine, örgütlenerek değiştireceğine olan inancımızla yaşanan katliamı kınıyoruz. Halkımızın acısı acımız, öfkesi öfkemizdir. Hesap soracağız.

**ÜRETEN BİZİZ
YÖNETEN DE BİZ OLACAĞIZ!**

23 MAYIS 2010
DEVİRİMCİ HAREKET

23 Mayıs 2010 - Galatasaray Basın Açıklaması

8 Mart Mitingi - İzmir

8 Mart Mitingi - İstanbul

1 Mayıs - Avustralya

1 Mayıs - Bordeaux

1 Mayıs - İsviçre

1 Mayıs - Hollanda

İSKENDERUN

SAMSUN

İZMİR

ANKARA